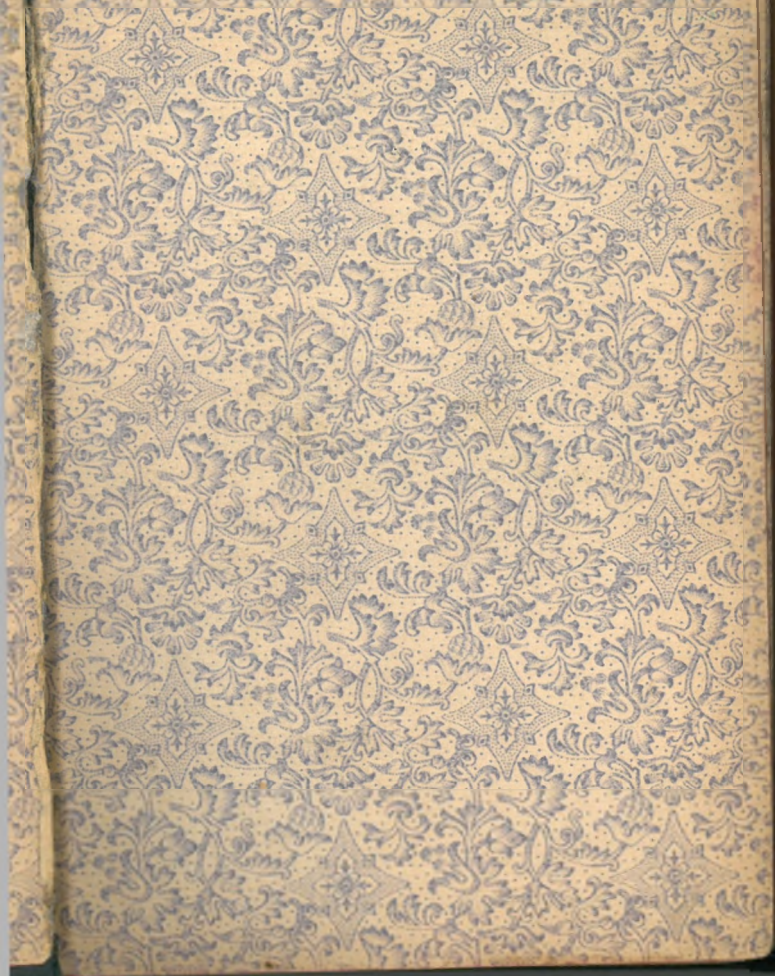
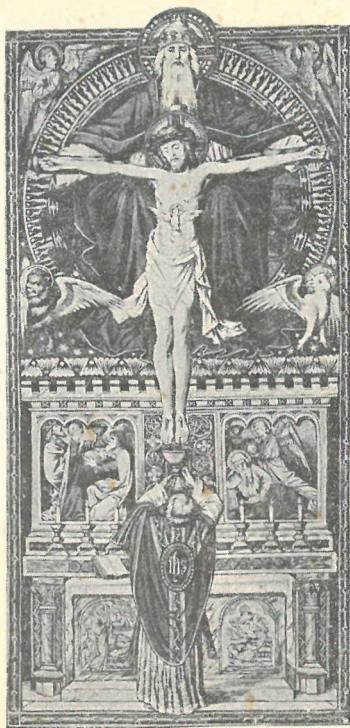

AA 4219

588165

Főér. megyei gyűjtemény

A szent mise-áldozat.

A SZENT MISE
A VILÁG LEGNAGYOBB KINCSE.

ELMÉLKEDÉSI ÉS IMAKÖNYV.

Németből átdolgozta

Dr. KOMLÓSSY FERENCZ

kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő.

Az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával.

ESZTERGOM, 1895.

NYOMATOTT LAISZKY JÁNOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

(437)

Aa 4 21 9 ¹/₃

588165

Ajánlva:

Nagyméltóságú

özv. Cziráky Jánosné,

szül. Dezasse Lujza grófnő,

csillagkeresztes hölgynek,

a budapesti oltáregylet buzgó elnökének.

ELŐSZÓ.

A mai kereszténytelen korban, midőn katolikus hiveink vallásossága annyi kisértésnek van kitéve, midőn a katolikus hitelvek alapjukban támadtatnak, keresztény népünk megmentésére, hitszilárdságának megerősítésére, az erkölcsök javítására, — a legjobbak véleménye szerint — két esz- közt kell megragadnunk, megszerettetnünk : a szent olvasót, a világi hivek ezen breviariumát — és a szent misét, a világ ezen legdrágább kincsét.

Ha az előbbit kellő jámborsággal imádkozni, az utóbbit benső áhitattal hallgatni fogjuk, mindent megmenthetünk, de hogy ezt megtehessük, közelebbről kell velök megismerkednünk. A sz. olvasó társulat iránti érdeklődés napról-napra terjed, miben nagy

szolgálatot tesznek azon iratkák, könyvek és folyóiratok, melyek a szent olvasót ismeretik s melyek a nép között már is meglehetősen el vannak terjedve. A sz. misét illetőleg a budapesti oltáregyesület és a vidéki fiókegyletek minden lehetőst elkövetnek, hogy az oltári szentség minél szélesebb körben és méltó fényvel ünnepeltessék és magasztaltassék, a társulati misék által minél több hívő az isteni kegyelem és irgalom forrásához eljuthasson. De hogy magasztos célját még jobban elérhesse, kívánatos, hogy minél többben ismerkedjenek meg a szent mise lényege és erejével, nemkülönben kegyelme és hatalmas befolyásával; akkor a hivek nemcsak az oltári szentség kitétele alkalmával, hanem azon kívül is szorgalmasan fogják látogatni a szent misét, imádni az oltári szentségben jelenlevő Istenséget.

Jelen munkának célja támogatni, előmozdítani az oltár-egyesületek buzgó, áldásos működését. E munka úgy van összeállítva, hogy a hivek a szentmisénél az áldozó papot kellő értelemmel és benső áhitattal kísérelhetik, azzal mintegy együtt misézhetnek.

A szent mise mint az Isten tiszteleti cselekményeknek központja van benne tárgyvalva. A szent misének tartalmas ismertetése, üdvös intések és a szentek életéből közbeszótt elbeszélések által folyton ébren tartja az érdeklődést és figyelmet. *Első részében lépésről-lépésre szemünk elé állítja, hogy mi a szent mise, és mily haszon háramlik reánk belőle; a második részben pedig megtanít, miként kelljen a szent misét jámborsággal hallgatnunk és a mi fő, miként kelljen az áldozó papot mindenben a mit az oltárnál mond és végez, értelemmel, áhitattal és kellő figyelemmel, kísérvünk, utánoznunk.*

Gondold meg keresztény olvasó, hogy a szent mise áldozat Krisztus urunktól, Istenünk és Megváltónktól minden keresztény hívőnek mint legdrágább kincs azon végrendeletben lett hátrahagyva, elrendelve, melyet tizenkét tanu előtt az utolsó vacsoránál oly ünnepélyesen kinyilvánított. Ez a mi legdrágább örökségünk, legnagyobb gazdagságunk, legfényesebb kincsünk! „De mit használ“ — mondja a Szentlélek (Eccli. 20. 32.) „az elrejtett kincs,“ egy kincs, melyet

nem ismerünk, egy kincs a melyről mit sem tudunk, a melyet talán lábbal taposunk, mert értékét nem is sejtjük, fel nem fogjuk.

Azért ne sajnáld kedves olvasóm az időt, ne csak futólag olvasd el e könyvet, tanulmányozd és elmélkedjél annak minden pontja fölött; mert minél jobban fogod elmédbe vésni, annál jobban fogod megismerni a szent misének nagy erejét, átérezni csodás hatását és így megszeretve azt, lelked üdvére naponta felhasználhatod.

Nap mint nap jussanak eszedbe az üdvözítőnek azon szavai, melyeket sz. Mechtildhez intézett: „Oly szelid és irgalmas lelkülettel vagyok a szent misében, hogy nincs az a bűnös, a kit szivesen nem látnék, s a kinek örömmel meg nem bocsátanék, ha ő is úgy akarja.“ Látogasd tehát naponta a szent misét!

Esztergom, 1895. sz. József ünnepén.

Dr. Komlóssy Ferencz.

ELSŐ RÉSZ.

Miben áll a szent mise lényege és értéke?

ELSŐ FEJEZET.

Az áldozat istenimádásunknak lényeges része.

I.

Az embernek első feladata itt a földön, hogy az Istent imádjá.

1. Vannak emberek, kiknek semmi sem látszik fölöslegesebbnek itt e földön, mint az áldozat, az oltár, a papság. Ép ezért ilyen dolgokkal nagyon keveset törődnek, mert teljesen a földi, muló élvezeteknek élnek, s azt gondolják, hogy Isten nélkül is elérhetik boldogságukat. De mennyire csalatkoznak, midőn mindennel, csak Istennel nem törődnek; pedig egyes egyedül Istenért vannak teremtvé, hogy Neki szolgáljanak, s azért nem is lehetne fontosabb kötelességök, minthogy Őt imádják. Ilyen emberekről el lehet mondani azt, a mit Izaiás próféta mondott a

zsidóknak, midőn az Istentől elfordultak : „Megismeri az ökör gazdáját és a szamára jászolyát; Izrael pedig nem ismer engem és az én népem nem ért.“ (Iz. I. 3.)

2. Valóban könnyen beláthatjuk azt, hogy a teremtmény Teremtőjének, a nyomorult szolgálta hatalmas Urának, — az ember, — ki létének első pillanatától az Istentől függ és ki életének minden lélekzétvételeit Istennek köszöni: a legnagyobb tisztelettel, a legmélyebb alázattal és folytonos háladatossággal tartozik. Erre az imádásra maga az Úr Isten buzdít minket Malakiás könyvében, hol így szól: „A fiu tiszteli atyját és a szolgálta az ő urát; ha tehát én Atya vagyok, hol az én tiszteletem? és ha én Úr vagyok, hol a tőlem való félelem? (Mal. I. 6.) Ez imádásra hív minket a Zsoltáros e szavakkal: „Jertek, imádva boruljunk le, és sírjunk az Ur előtt, ki minket alkotott. Mert Ő a mi Urunk Istenünk, és mi az Ő legelőjének népe, és kezeinek juhai.“ (Zsolt. XCIV. 6. 7.) Tehát az egész embernek kell a legmélyebb alázattal viseltetnie Isten iránt; s ezt úgy szívünkben, mint külsőleg is meg kell vallanunk; összekulcsolt kezekkel és térdre borulva kell Istent imádnunk és legfőbb Urunknak elismernünk: „Minden tette-mem mondani fogja: Uram! ki hasonló hozzád?“ (Zsolt. XXXIV. 10.)

II.

Az istenimádás legfenségesebb ténye az áldozat.

1. Miképen vélekedel erről, kedves olvasó? Azt gondolod, hogy az ember azzal, hogy magát, mint Ábrahám tette, egész a földig meghajtja és bevallja, hogy csak „por és hamú“ (Gen. XVIII. 2. 27.) már eleget tett az istenimádás legfenségesebb kötelességének? Vagy kívánatos-e, hogy a végtelen Istent, a mindenható Urat még kiválóbb módon tiszteljék és dicsőítsék az emberek? Lásd, még a kegyelem legmagasabb fokán álló angyalok is remegnek Előtte, elfödik arcukat s a legalázatosabb imádással zengedezik éneköket: „Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene“: mily mélyen kell tehát magát megaláznia az oly szegény, gyenge, állhatatlan teremtménynek Isten fensége előtt, mint minő az ember! Ó te szegény bűnös, nem is hiszed, mily csekélység vagy te Isten előtt, ki előtt az egész emberiség annyi, vagy talán még kevesebb, mint egy csepp víz a tengerben! Hogy szavaim igazságáról senki se kételkedjék, álljon előttünk Izaiás, ki így szól: „Minden nemzetek, mintha nem volnának, úgy vannak Előtte, és semmi és hiábavalóság gyanánt tartja azokat.“ (Iz. XL. 17.) Hát mi vagy te az Isten előtt? — Nem is lenne valami

rendkívüli dolog, ha az ember azért, hogy az Isten korlátlan, az élet és halál felett való uralmát elismerje, életét Neki áldozná; az se lenne rendkívüli, ha semmisége tudatában porrá válnék, a mint a szentírás mondja: „A kösziklák, mint a viasz, megolvadnak színed előtt.” (Judith XVI. 18.) Igazán nem lenne sok, ha az ember bűnei tudatában, melyekkel a legnagyobb Fenséget megsértette, vérét adná kiengesztelésül; de az Úr nem örül az emberek elkárkozásán, azért oly eszközt adott kezünkbe, melynek segítségével életünk elveszte nélkül bemutathatjuk Istennek, a lét és nemlét hatalmas Urának hódolatunkat ép úgy, mintha vérünket, és életünket adnók oda.

2. Hogy ezt jobban megértsed, Izsák történetére figyelmeztetek, kit atyja, Ábrahám, Isten parancsára meg akart ölni. Ez esetben oly világosan adja tudtul Isten, mily korlátlan joga van az emberek fölött, mint Teremtőnek teremtménye felett, hogy úgy rendelkezhetik velök a mint neki tetszik. De Ő nem akarta hatalma elismerésének ezen adóját, nem akarta elvenni Izsák életét atyja kezeiből, azért elküldte Ábrahámhoz angyalát, miután az már megkötözve a máglyára helyezte fiát s az élesre fent kardot suhogtatta felette, hogy visszatartsa fia feláldozásától. Ábrahám ekkor meglepetve kérdi ma-

készségét kell kifejeznie, hogy bűneiért életét s vérét is kész odaadni, hogy Istennek a köteles elégtételt megadja. Ez utóbbi tekintetben az áldozatot kiengesztelő áldozatnak is nevezik.

3. Hogy azonban az áldozat e négyféle célja — különösen az első és az utolsó — Isten legfőbb Uralmának elismerése s Isten megbántása miatt saját véttségének tudata annál nyilvánvalóbb legyen, szükséges, hogy az áldozat tárgya valamiképen megsemmisíthessék, a mint azt úgy a véres, mint a vérnélküli áldozatoknál látjuk. Mert míg az élő áldozati állatokat leölték és elégették addig az élettelen áldozati tárgyakat, mint tömjént, bort s olajat más módon semmisítették meg, pl. a földre öntötték. E teljes odaadás, az áldozati tárgyak megsemmisítése, melyeket az emberek magok helyett áldoztak fel, a legünnepélyesebb módon jelezték, hogy mi az ember Isten előtt, ki élete s halála felett rendelkezik; de egyuttal azt is jelezték, hogy az Istennel szemben elkövetett bűnei miatt megérdemelné, hogy vérét odaadja s előtte porba hulljon, mint az áldozat, melyet szemei előtt leölnek és elégetnek, mely ő helyette vérzik s válik hamuvá.

4. Az istenimádás ily tényét, mely fenéségebb minden másnál és egzszersmind

külső pompával is össze van kötve, nem végezheti mindenki tetszése szerint, mint pl. az imát, hanem mindig a nyilvános istentisztelethez számították, melyet csak külön e célra rendelt papok végezhetek. Ebből látható, hogy az áldozat és papság egymástól elválaszthatatlan.

IV.

Az áldozat, mint az istenimádás legfenségesebb ténye, az emberi természettel teljesen megegyezik.

1. Látod tehát, kedves olvasó, mily nagy jelentősége van az áldozatnak ránk nézve, mert hiszen azért vagyunk a földön, hogy a megdicsőültekkel a mennyben versenyezzünk az istenimádásban. Az áldozat ugyanis az istenimádás központja s koronája. Ha elveszed az áldozatot, csak árnyéka marad az imádásnak. Mert mibe vehetők az istenimádás többi jelei összehasonlítva az áldozattal, melyben az ember legmélyebb megalázását, bünyösségét oly ünnepélyes tettel mutatja be, mely többet fejez ki, mint bármi más? Az áldozathoz hasonlítva ezek csak gyenge árnyékok. — Az istenimádásnak ily ténye egyszerűs mind nagyon megfelel az emberi természetnek; mivel az ember testből és lélekből áll, illő, hogy az imádás belső tényei ily módon külsőleg mintegy megtestesüljenek;

mivel azonban az ember nem áll egyedül a világon, hanem felebarátaival együtt egy társulatot alkot, azért az imádásnak oly külső tényeken kell alapulnia, melyek egy nyilvános istentisztelethez alkalmasak. Nem volt a világon nép — mondja egy pogány bölcs, — a melynek ne lett volna istene és temploma, vallása is oltára.

2. Természetes azonban, hogy az áldozat külső ténye, jölehet magában véve fenséges, Istennek csak akkor lehet kedves, ha az ember azt tiszta szívből adja. De másrészt mi is lehetne arra alkalmasabb, hogy az ember szívében felkeltse az Istentől való teljes függés érzetét, az elégtétel tudatát, mint az áldozati állat látása, mely a bűnös helyett ontja vérének és melyet felemészt a tűz lángja? Nem csodáljuk tehát, ha az Ur Isten a szentírásban örül az áldozatok bemutatása felett, pl. ama égő áldozatnál, melyet Noé a vizözön elmúltával bemutatott, mikor így szól: „Érzem a gyönyörűség illatát.“ (Gen. VIII. 21.)

MÁSODIK FEJEZET.

Az ó-szövetség áldozatai.

I.

Az ó-szövetségben Isten maga rendelt különböző ozélokra bizonyos áldozatokat.

1. Az eddig mondottakból nemcsak azt láthattad világosan, kedves olvasó, hogy mi az áldozat, hanem annak szükségéről is meggyőződhetél, mert minden más, akármit vegyünk is az istenimádáshoz, kevés ahhoz, hogy az Istentől való teljes függésünket kifejezze és kevés arra, hogy bűneinkért eleget telessünk. Ezért a felséges Isten, ki az embert már kezdettől fogva az áldozatra, mint az imádság legalkalmasabb módjára, utalta, miután a zsidó néppel külön szövetséget kötött, az áldozatok egész sorát rendelte el, a melyek közül némelyeket bizonyos ünnepeken, másokat különös alkalmakkor, másokat ismét minden nap kellett bemutatniok. Ezen áldozatok főkép három csoportra oszthatók, úgy mint: az égő, az engesztelő s a kérő áldozatokra.

II.

Az ó-szövetség áldozatai a keresztben bemutatott áldozatot jelképezték.

1. Miért tetszetek Istennek ezen áldozatok? Nem akarok itt többé az áldozók belső

érzelmeiről szólni, a melyek az Istennek tetszetek, hanem egész más oldalról akarom megvilágítani t. i., hogy miért tetszetek Istennek ezek az áldozatok? Egy sokkal nagyobb és erősebb okot hozok föl, a mely abban áll, hogy ezek jelképei voltak oly áldozatnak, a melyre Isten szive öröktől fogva vágyakozva tekintett, jelképei azon áldozatnak, a melyet Isten fia a kereszten bemutatótt. Ezért nevezi ezeket az apostol „árnyékoknak,” mert csak homályosan jelezték a megváltás áldozatát, a mellyel bűneink bocsánatát, az Istennel való kiengesztelést és a legnagyobb malasztokat nyertük. Miután Isten ez utóbbi áldozatot már az idők kezdetétől fogva végtelen szeretetével átkarolta, nem lehet csodálnunk, ha mindazt, a miben az örök áldozatnak csak halvány jelképét is fölismerte, szívesen fogadta és e jóakarátát többféleképen nyilvánította.

2. E tekintetben csak azon helyet akarom említeni, a hol aranyoszájú sz. János a husvétii bárány véréről, mint a véres keresztáldozatnak egyik legszebb előképéről, beszél. Szt. János ugyanis egy helyen csodálkozva kérdezi, hogy Mózes, az aegyptomi fojtó angyalt ártalmatlanná téve, miért keresett oltalmat egy bárány vérénél, a mellyel az ajtófélfákat bemázolta: „Hogy szabadítja meg az embert?” és erre rögtön így válaszol:

„Egészen jól; mert e vér az isteni bárány képét jelezte. Valamint a fejedelmek szobrai már többször szolgáltak menedékül az étellel és észszel megáldott és az oltalmuk alá menekült embereknek, nem azért, mert érczből voltak, hanem mert a fejedelem alakját ábrázolták: ép így ama élettelen vér megmentette az eszes embert, nem azért, mert közönséges vér volt, hanem, mert jelképezte az isteni vért.“

E példából látod, mennyit értek Isten előtt az ó-szövetség áldozatai, mikor ő ez áldozatvérré való tekintettől, a melylyel a zsidók ajtófélfái voltak bekenve, életüket megkimélte; de egyszersmind azt is láthatod, hogy Isten előtt az áldozatok értéke és a jóakarata, mellyel ezekre tekintett, a keresztáldozattól vette eredetét.

III.

Épen azért kellett megszűnniök a keresztáldozat bevégződésével az ószövetségi áldozatoknak.

Folyton-folyvást tartanak-e ez áldozatok vagy véget érnek-e egyszer? Világos, hogy meg kellett szűnniök a keresztáldozat befejezése után, mert hisz ezek a jövendő keresztáldozatnak árnyai voltak. Valamint eltűnik az árnyék, ha felvirrad a világosság: ép úgy, midőn elérkezett azon idő, a melyben bemu-

tattatott az Istennek egyedül tetsző áldozat, többé már nem telt kedve az ó-szövetségiekben. Ezért szól így az Isten fia a királyi prófétával: „Áldozatot és ajándékot nem akartál, testet pedig alkottál nekem. Az égő és bűnáldozatokat nem kedvelted. Akkor mondám: Ime jövök! A könyvben főleg felőlem van írva, hogy cselekedjem, Isten, a te akaratodat.“ (Zsid. 10, 5—7.) De mit kívánt az az örök akarat, a melynek teljesítésére Isten fia késznek nyilatkozott? Az Atyának akarata az volt, hogy egy-szülött fia az emberek javáért magát — vérét ontva — feláldozza. Tehát mihelyt ez áldozatot bemutatta, az előbbieket megszüntek. „Megszünteti az elsőt, hogy a következőt helyébe állítsa“ és így folytatja: „A mely akaratban megszenteltünk Jézus Krisztus testének egyszere lett föláldozásával.“ (Zsid. 10, 9. 10.)

HARMADIK FEJEZET.

A véres keresztáldozat.

I.

Az áldozó pap, a ki a keresztáldozatot bemutatja,
maga az Isten fia.

1. Most tehát azon áldozathoz jövünk, a melyre minden áldozat vonatkozott, Ábel áldozatától kezdve egész a husvét ünnepig, a

melyen Jézus Krisztus a megváltó áldozatot mutatta be.

Itt először is tekintetünket azon fenséges áldozó papra kell vetnünk, a ki az áldozatot bemutatja. Ez nem más, mint az Isten fia, kiről Atyja, mint a Zsoltáros írja esküvel erősítette, hogy „örök pap leszen“ (109. Zs. 5.). Midőn a keresztnél levő hóhérok, a mint nagy szt. Leó írja, a gyalázatos keresztrefeszítést elvégezték voltaképen szolgáltak az Üdvözítőnek abban, hogy áldozatát bemutassa. Mert „Ő, a mint a próféta bizonyítja, feláldoztatott, mert akarta.“ (Zs. 53. 7.) „Senki sem veszi el tőlem lelkemet, hanem én teszem azt le magamtól és hatalmam vagyon annak letételére és ismét hatalmam vagyon annak fölvetelére. E parancsolatot vettem Atyámtól.“ (Ján. 10. 18.) S e feladatát halálával pecsételé meg. Mert, miután lehajtá fejét, hangosan felkiáltva kiadá lelkét, s mint aranyszájú szt. János megjegyzi, míg másoknál csak a halál után hanyatlik mellökre az élettelen fő, addig Krisztusnál ellenkezőleg történt. Evvel megmutatta, hogy ő nem gyengeségből, hanem szabad akaratból, nem szükségességből, hanem engedelmességből adta oda életét. Ő, mint a legfőbb áldozó pap, önmagát áldozta föl.

2. Nézd meg tehát közelebbről az újszövetség e legfőbb áldozó papját, nézd meg

őt, a kereszten függőt, mint közvetítőt Isten és ember között. Hogy tetszenek neked rongy-foszlány ruhái, melyek nem egyébek, mint sebei, hogy tetszik papi koronája, mely tövisekből volt fonva, mily benyomást tesznek rád kiterjesztett és átlukasztott kezei? Ez az a legfőbb áldozó pap, ki megszerzi örök üdvünket? Ó igen, mert ő, daczára minden gyengeségnek és lealázásnak, Isten fia, a kire vonatkoztak sz. Pál eme szavai: „Mert ilyen főpap kellett nekünk, szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elkülönzött és az egeknél fönségesebb.“ (Zsid. 7. 26.) E fájdalmas és véres öltözetet csak azért választotta, mert ez sokkal illőbb volt a megváltó áldozathoz, mint arany és selyem ruha.

II.

A kereszten bemutatott véres áldozat tárgya, Istennek fia.

1. Ha ő pap, úgy szükséges, hogy „legyen valamije, mit bemutasson“ — mint az apostol írja — (Zsid. 8. 3.). Mi volt tehát az áldozat tárgya? „Önmagát, mint szeplőtelen áldozatot, áldozá föl Istennek, — mondja ugyanaz az apostol. — Igen, ő teljesen feláldozta magát olyannyira, hogy semmi sem volt rajta, a mit az áldozat meg nem emésztett volna. Testét adta oda, a melyet a kínok és szenvedések tűzében felemészteni en-

gedett. Vérért adta áldozatul és nem nyugodott addig, még utolsó csepp vére megnyitott oldalából ki nem folyt. Legszentebb lelkét adta oda, melyet Atyja kezeibe ajánlott és szabad akaratából kilehelt. Ő, kit az örök élet illet meg, földi életét adta oda és bemutatván az áldozatot, ott függött halványan és holtan azon a kereszten, a melyet áldozatoltárul választott ki magának.

III.

A keresztáldozat a legfönségesebb imádó, engesztelő, kérő és hálaadó áldozat.

1. Hogy még jobban megismerjed és nagyra becsüld a véres keresztáldozatot, arra akarlak figyelmeztetni, mily jeles áldozatja ez az imádásnak, az engesztelésnek, a kérésnek és a hálának.

Már előbb bebizonyítottam neked, hogy nem volna sok, ha az ember az Istennek, az élet és halál Urának, elismeréseül saját életét föláldozná, de a végtelen jóságú Isten nem követelvén ily áldozatot, megelégedett olyanokkal, melyek az emberi életet jelképezték: milyenek az állatok föláldozása. De mivel az áldozati állatok életének kioltásával az Isten uralmának elismerése és méltó imádása nagyon kevésbé volna kifejezve, azért oly életet kellett föláldozni, a melynek sokkal nagyobb értéke volt, mint az összes em-

berek életének és ez, Jézus Krisztusnak, az Isten fiának élete, a ki értünk vérét ontotta. Ó mily végtelen elismerése volt ez Isten az élet és halál fölötti végtelen hatalmának, a midőn Isten fia menybeli Atyja iránt való alázatosságból drága életét odaadta és öszszetört sz. testében mintegy megsemmisítve függött a kereszten! Ez volt az imádás áldozata, melyen ég és föld eléggé sosem csodálkozhatnak; ez volt ama, az Isten tisztelete iránt való buzgalom tüzétől fölémésztett, égő áldozat, a melyet Isten fia maga jelzett a Zsoltáros szavaival: „A buzgóság házadért megemészt engem.“ (Zs. 68. 10.)

2. Nem kevésbbé, sőt még határozottabban jelzi a keresztáldozatot a kiengesztelő áldozat. Az Isten fiának végtelen fenségénél fogva egyetlen vércseppje, egyetlen kérése elég lett volna az egész világ bűneinek bocsánatáért, de ennek daczára, hogy mennybeli Atyjának annál nagyobb elégtételt nyújtson és hogy Annak bocsánatát és könyörületét annál inkább ránk fordítsa, föláldozá magát és meghalt a kereszten. Ezt jövendőlte Róla Izaiás próféta: „Az Úr Ő rá tette mindnyájunk gonoszságát“ (Iz. 53. 6.) „Halálra adta életét, mert sokak bűnét viselte.“ (Iz. 53. 12.) A mint a főpap a kiengesztelési napon sorshúzás útján egy meghatározott kosra rakta a nép vétkeit, ép így az egész világ

bűnei Isten ártatlan bárányára lettek téve, hogy a világ azon kiengesztelési napján mindnyájokért eleget tegyen. „Isten azt, ki bűnt nem ismert, miérettünk bűnné tette.“ (II. Kor. 5. 21.) írja az apostol és mit tett Ő, hogy a magára vállalt bűnöket törleszszé? „A mi bűneinket maga hordozta testében a fán.“ (I. Pét. 2. 24.) „Eltörölte az ellenünk szóló végzés kéziratát és elvevén azt“ (Kol. II. 14.) s drága vérével lemosta gaztetteinket. Mert ha a kosok és ökrök vére a tisztátalanokat annyira megtisztítja, hogy a törvény előtt külsőleg tisztákká lesznek; mennyivel inkább fogja a mi lelkiismeretünket a halálhozó bűnöktől megtisztítani Krisztus vére, ki a Szt. Lélekben Önmagát áldozta föl mennyei Atyjának. Ő, az örök élet, akarta értünk a legborzasztóbb halált elviselni, hogy mi, kik a bűn által az örök kárhozatba estünk abból kiszabaduljunk. Ő keresztény lélek tekints föl e véres engesztelő áldozatra, mert a te vétkeid is ki lettek engesztelve. Bánd meg bűneidet, higgy őszintén, hogy azok megbocsáttassanak, tekints őszinte szeretettel Isten fiára, ki bűneidért oly nagy és véres áldozat árán tett eleget és ne gondold, hogy sok az, a mit tőlünk szt. Pál kíván: „hogy, a kik élnek, már ne maguknak éljenek, hanem annak, ki érettök meghalt.“ (II. Kor. 5. 15.)

3. A keresztáldozat egyszersmind kérő áldozat. Mert mi mást tesz fenséges Főpapunk a kereszten, mialatt életét és vérért föláldozza? Kiterjesztett kezekkel, hangos kiáltással, majd megint csendesén szívének szentélyében, majd könnyek és sóhajok között imádkozik üdvünkért. Ezért írja az apostol, hogy Krisztus az Ő mennyei Atyjának „könyörgéseit és esedezéseit nagy kiáltással és könnyhullatásokkal bemutatóván, meghallgattatott az ő hódolataért.“ (Zsid. 5. 7.) Ismeretes előtted kedves olvasó, hogy a szent misénél az áldozópap kétszer — úrfelmutatás előtt és után — mementót tart, a mikor csendben és összeszedetten különös kéréseket, kívánságokat, vágyakat terjeszt Isten elé. Látod ily mementót tartott Krisztus Urunk, midőn 3 óra hosszat a kereszten függött; sejtelmes sötétségtől körülvéve, az egész világ és minden egyes lélek kívánságait Atyja elé terjesztette és mindenki számára kegyelmet kért. E hosszú mementó alatt rád is gondol. Ő akkor minden kérésedet, szükségedet, gondjaidat előadta, a melyek életedben, alkalomadtán előfordulnak és mindezért a véres áldozatnál érted könyörgött és a kért kegyelmet drága vérével megvásárolta. Ez isteni kérő áldozatból ered minden jó, a melyet a test és lélek várhat az időben, életünkben és az örökkévalóságban. És most

mondd meg, vajjon ismersz-e egy egy fen-ségesebb, hatásosabb, szentebb kérő áldozatot? —

A mi pedig a *hálaáldozatot* illeti: bizonyos, hogy az Üdvözítő a kereszten erről sem feledkezett meg. Hiszen ott törlesztette le a mennyei Atyának adósságunkat s ezzel együtt *hálabeli adósságunkat is*. Azonban ne csodálkozzál, ha ez a kereszten nem tűnik föl annyira, mert Jézus Krisztus már néhány órával előbb mutatott be egy áldozatot, mely a kereszten bemutatott áldozattal a legszorosabb viszonyban áll, azzal ugyyszólván *egy* áldozatot képez s egész határozottan a *hálaáldozat jellegét* viseli magán. Ezen áldozat az utolsó vacsorán történt meg s róla csak később lesz szó.

IV.

Jézus Krisztusnak a kereszten bemutatott áldozata megmérhetetlen kincset szerzett számunkra. Ebből meríti tődvét előtte és utána az egész emberiség.

1. E fejezet végén csupán arra a *végtelen kincsre* akarom felhívni figyelmedet, mely e véres áldozatból árad és oly nagy, hogy az egész világot üdvözítheti. Mert ha az Isten Fiának legkisebb szenvedése is végtelen elégtételt nyújtott bűneinkért a mennyei Atyának, mily megmérhetetlen *elégtételi* kin-

cset szerzett számunkra az Isten Fia a kereszten, a hol értünk a legnagyobb szenvedéseket, fájalmakat és kinokat állotta ki?! — Ezen isteni vérből egyetlen csepp is elég volt, hogy az egész világot megváltsa; Jézus pedig a kereszten, mennyei Atyja színe előtt az utolsó csepp vérét is a kereszt fájára öntötte, csakhogy lelkünk *váltásdíját* és a kegyelmek *vételárát* lefizesse. Mérd meg, ha tudod, mily tengernyi volt az *elégtétel*, a *kegyelem* és az *áldás*, mely a kereszten bemutatott áldozatban Krisztus sebeiből kiáradt! Valóban tenger az, mely soha ki nem fogy, *még csak meg sem apad*, akármennyit meritesz lelked üdvösségére. Valamint a nap világa és melege nem csökken a miatt, hogy már évezredek óta világítja és melegíti a földet, épúgy a kereszten bemutatott áldozat kincse sem apad ki soha, mégha ezer meg ezer éven át merit is belőle az emberiség bocsánatot, kegyelmet és üdvöséget.

2. Ebből a kincsből már akkor is merítették, *midőn Krisztus a kereszten még be sem mutatta áldozatát*. Ebből merített négyezer éven át mindenki, *a ki az üdvöt elnyerte*; hasonlóképen *számunkra* is a kereszt lábánál patakszik az üdvösség minden kegyelme, „mert egy áldozattal mindörökre tökéletesekké tette a megszentelteket,“ írja az apostol (Zsid. 10. 14.) vagyis „egy áldozat-

tal“ minden kiválasztottnak elégséges kegyelmet szerzett.

De azt kérdezed miként merithettek az ó-szövetségbeli ősatyák és igazak a keresztben bemutatott áldozat kincseiből, mikor az még meg sem volt? Én azt válaszolom, megtehették, ha *hittek és reméltek a jövőben* Megváltóban, kinek világot üdvözítő áldozatát különféle jelképekben már ismerték. Megtehették azon isteni irgalmasság következtében, mely *a jövőbeni váltság áldozatra tekintvén* már akkor is osztogatta a váltság kegyelmét, midőn ára még fizetetlen volt. Hogy a dolgot jobban megértessem, a *rézkigyóra* emlékeztetek, melyet Mózes a pusztában azért állított föl, hogy mindenki meggyógyuljon, a ki a mérges kigyótól megcsipetve hívő módra reá tekintett. Ez a rézkigyó ugyanis nem jelent mást, mint a *keresztre feszített Üdvözítőt*, a ki maga mondta: „Valamint Mózes fölmagasztalta a kigyót a pusztában, úgy kell fölmagasztaltatnia az ember fiának, hogy minden a ki ő benne hisz el ne vesszen, hanem örök élete legyen.“ (Ján. 3. 14. és 15.) A rézkigyóra vetett hívő tekintet nem volt más, mint *előre vetett tekintet a keresztre* s a ki jámboran föltekintett rá, annak gyógyulása sohasem származott mástól, mint *a kereszttől vagyis azon véres áldozattól, mely rajta egykor bemutatattik.*

S a mint ez a *külső* kegyelem, habár főkép a *testi élet* fentartására szolgált, egyúttal *belső gyógyírt* nyújtott a *léleknek* is, épen úgy Ádámtól Krisztusig minden oly *kegyelem*, a mely a *lelkek üdvét előmozdította*, a kereszten bemutatott áldozatból származik. Azért iparkodott Isten az emberiséget különféle jelképek vagyis *jelképes áldozatok által* a jövődöbeli nagy váltságáldozat iránti hitre és bizalomra bátorítani, *hogy az ó-szövetség, ha nem is oly bőségesen mint mi, de legalább cseppenként megszerezhesse belőle a szükséges kegyelmeket.*

S mit gondolsz? Nem volna-e természetes, ha most, midőn a *váltság áldozata már megtörtént*, valamely áldozat örök időkre élénk emlékezetben tartaná a hitet és a háladatos megemlékezést a bemutatott váltságáldozat iránt? Nem volna e természetes, ha most, midőn Krisztus a váltságdíjat már lefizette, *egy ilyen áldozat által a kereszten bemutatott áldozat kincséből sokkal boldogítóbb és bősége-sebb mértéket*, nemcsak cseppeket, hanem egész folyót meritenénk? Vagy nem nekünk szól az ígélet, hogy „örömmel meritetek vizet az Üdvözítő kútforrásaiból?” (Izaiás 12, 3.) *Mily szerencsés tehát, aki a kereszten bemutatott áldozat közelébe jut; az előtt minden kincs föltárul!* Ily szerencsés, *leszsz te is*, ha az *új-szövetség azon áldozatát*, melyről most be-

szélni fogok, igazán *megismered és felhasználod*. Mielőtt azonban elmondanám, mily belső összefüggésben áll a kereszten bemutatott áldozattal, a következő két fejezetben magát ez áldozatot ismertetem meg közelebről, később annál jobban meg fogsz örülni, ha *benne a kereszten bemutatott áldozatra találsz*.

NEGYEDIK FEJEZET.

Van az uj-szövetségben vér nélkül való áldozat is.

I.

Azon áldozaton kívül, mely egykor a kereszten végbe ment, szüksége van az uj-szövetségnek állandó áldozatra is.

Midőn látod, hogy a Megváltó kereszt-áldozata mily végtelen kincset szerzett, talán az a gondolat jut eszedbe, hogy most már minden egyéb áldozat fölösleges. Ha a kereszt-áldozat az egész örökkévalóságra *megdicsbitette* Istent, ha a *bűn* minden *adósságát* eltörölte, ha minden kegyelmet megszerzett és minden *lelket* megváltott: mire való akkor más áldozat?

S mégis, azon uj-szövetségben, melyet ily véres áldozat koronázott meg, kell lenni

másnemű, *vér nélkül való áldozatnak* is. Vagy mondd meg magad, ha az áldozat, a mint már kimutattam, az istentisztelet *középpontja* és *koronája*, még pedig úgy hogyha az áldozatot elveszszük, az istentiszteletnek csak árnyéka marad meg; ha az áldozat a vallás legmagasztosabb, legszentebb és legüdvösebb cselekménye: lehetséges volna-e, hogy Krisztus Urunk, szent vallásunk szerzője és alapítója bennünket áldozat nélkül hagyjon? Az ó-szövetségben, melyet Isten Mózes által Izrael népéhez fűzött, annyi és oly sokféle áldozatról gondoskodott s az új-szövetségben, melyet egyszülött Fia által mihozzánk fűzött, megvonhatta volna tőlünk az áldozat áldását?

II.

Ez az állandó áldozat, amint azt az ó-szövetség *vér nélkül való áldozatai* jelképezik és Malachiás próféta megjövendölte, *vér nélkül való lesz.*

1. Egészen mást mondanak ama *vér nélkül való áldozatok*, melyeket az ó-szövetség a véres mellett és legtöbbször azzal egyesítve mutatott be. Ott megvolt már a kenyér-áldozat is, melyre tömjént hintettek „annak emlékezetére, hogy a kenyér az Ur áldozata.“ (Lev. 24, 7.) Ha pedig a véres áldozatok ama véres áldozatot jelentették, melylyel Jézus Krisztus az új-szövetséget megnyitotta,

miért ne volna jelentőségek az ó törvény vér nélkül való áldozatainak is. S ha van jelentőségük, mit jelenthetnek mást, mint oly vér nélkül való áldozatot, melyben jelentésük megvalósul? Ha pedig Krisztus, az ó-szövetség erkölcsi törvényét illetőleg biztosít minket, hogy a törvénynek nem lerontására, hanem *betöltésére* jött, vonatkozik ez az *áldozatokra* is. Az ó-szövetség véres áldozatait a kereszten bemutatott véres áldozatában töltötte be, tehát *a jelképes vér nélkül való áldozatokat is vér nélkül való áldozatban tölti be*, a mit *Malachiás* próféta által már sokkal előbb az emberiségnek tudtára adott. Azonban a jelképek, melyek úgy az egyik mint a másik áldozatból kiválnak, mind *arra az Isten Fiára* vonatkoznak, aki majd a véres és a vér nélkül való áldozatot bemutatja, mert „a törvény vége Krisztus.“ (Róm. 10, 4.)

Figyeld meg most, *mily nagyszerűen* jövedölte meg *Malachiás* az új-szövetség vér nélkül való áldozatát. *Malachiás* Isten parancsából így ír az ó-szövetségi papok ellen:

„Nem kedvellek titeket, ugymond a seregek Ura, és az ajándékot nein veszem el kezeitekből. Mert napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között és *minden helyen áldozni fognak és tiszta áldozatot bemutatni az én nevemnek.*“ (Malach. 1, 10 11.) A próféta eme szavaiból világosan

kitűnik, hogy az új-szövetségben kell lenni *vér nélkül való áldozatnak* is, mely az ó-szövetség különféle áldozatait helyettesíti, oly *áldozatnak*, mely mindenkor *tiszta* és *szeplőtlen* marad, oly áldozatnak, mely az ó-szövetség valamennyi áldozatát bőven pótolja. Ehhez járul, hogy ezt a vér nélkül való áldozatot nemcsak egy helyen, nemcsak a jeruzsálemi templomban fogják megünnepelni, mint az ó-szövetség áldozatait, hanem *a föld minden helyén*. Mert Krisztus olyan új vallást alapított, a mely nem szoritkozik a zsidó népre, hanem minden népet felölel, s így áldozatot is olyant alkotott, melyet az egész földön, minden nép között, minden helyen bemutatassanak. Milyen *kiváló* áldozat az, melyet már a legrégebb korban is ilyen magasztaló szavakkal jövendöltek meg! Minő *fenséges* áldozat az, mely hivatva van Isten nevét minden nép közt „*nagygyá*“ azaz magasztossá és dicsővé tenni! Oh mi boldogok, milyen magasztos lehet azon áldozat, mely számmunkra rendeltetett?

III.

Melkizedek jelképes áldozatából még pontosabban kitűnik, hogy az új-szövetségben vér nélkül való áldozat is van, mivel Krisztus úgy lép föli, mint Melkizedek rendje szerint való pap.

1. De ismét kérjed, *miből fog állani* az új-szövetség *ezen áldozata?* Ez iránt az

ó-szövetség egyik legkiválóbb *jelképére* utasítalak. Ez még közelebről meghatározza, hogy *milyen az áldozat*, a melyet Malachiás próféta megjövendölt. *Melkizedeknek*, a titokzatos királyi *főpapnak áldozata* ez, a ki *kenyeret és bort mutatott be áldozatul*. Isten a legünnepélyesebb szavakkal bizonyítja, hogy az új-szövetség főpapja, az Isten egyszülött Fia, *ilyen áldozatot* fog elrendelni, mert a 109. zsoltárban ezt olvassuk: „Megesküdött az Ur és nem bánja meg: Te pap vagy mindörökké *Melkizedek rende szerint*.” Azért Krisztus örök papi méltósága, mely az új-szövetségben az Áronét felváltja, nem az Áron papi méltóságából származik, hanem attól egészen külön áll. Maga az Isten hívja őt a papi méltóságra, mint jelképét, Melkizedeket, ki Áron papságán szintén *kivül* állott és abban *tünt ki* a sz. történetben, hogy a Felséges papja volt. E szerint a Krisztus papi méltóságának két dologban kell meg-egyeznie a Melkizedekével; az örök Atyától való *közvetlen küldetésben*, ki egyszülött Fiát bizta meg e méltósággal és az *áldozat minőségében*. Azért ha Melkizedek kenyeret és bort áldozott, Jézus Krisztusnak is *kenyér- és bor-áldozatot* kell bemutatnia, de természetes, hogy az ő áldozata az előbbit messze *fölülmulja*, mert az előkép mindig sokkal kisebb értékű, mint a beteljesült valóság. Annál ma-

gasztosabb lesz, minél inkább fölülmulja méltóságban és szentségben a királyok királya, az Isten fia Salem királyát, Melkizedeket. S miként történhetik, hogy Krisztus Urunk oly *kenyér- és boráldozatot* mutasson be, a mely végtelenül *magasztosabb, üdvösebb és szentebb* legyen, mint a Melkizedek áldozata? Az Ur egy alkalommal maga sejteti velünk. *Megígéri*, hogy oly kenyeret ád, mely több a szokott kenyérnél, mert — *teste* lesz; oly italt tart készen számunkra, mely anélkül hogy megszűnnék ital maradni, több az italnál, mert — az ő isteni *vére* lesz. „Az én *testem*, így szólott akkor, bizonynyal *étel* és az én *vérem* bizonynyal *ital*,“ s ugyanakkor mondá:

„A *kenyér*, a melyet én adandó vagyok, az én *testem* a világ életéért.“ (Ján. 6, 56 és 52.)

Látod, minő pompás adományokat, mily *égi kenyeret*, mily *isteni italt*, mily „életkenyeret,“ mily „üdvösség kelyhet“ *tart készen* ez a Melkizedek rende szerint való főpap! Ha nincs istenibb étel és nincs fenségesebb ital, mint az Ur *teste* és *vére*, nem gondolhatunk kiválóbb áldozatra, mint arra, a mely ilyen áldozati adományokból áll. Lehetnek-e még *alkalmasabb áldozati adományok*, ha Krisztus ezeket *akarta* értünk *bemutatni*? Minő alkalmasak ezen áldozati adományok ama

főpapnak, a ki *Isten is ember is*, hogy mint *ember* az *emberek* iránt való tekintetből a *kenyér* és *bor külső* földi jeleit megtartsa, mint *Isten* pedig valami egészen *mennyeit*, *istenit* rejtsen alája! Milyen alkalmasak ezen áldozati adományok annak számára, a ki Melkizedek rende szerint áldozik s emellett oly áldozatot mutat be, melyhez képest az előkép csak gyöngé árnyék.

IV.

Krisztus, a kit Atyja örökre Melkizedek rendje szerint való pappá rendelt, feladatát az utolsó vacsorán oldotta meg.

1. Ime, Jézus ezt a csodálatosan összefűzött két dolgot, *testét a kenyér és véré*t a *bor színe alatt valósággal bemutatta mennyei Atyjának*. Azon órát választotta erre, melyben szenvedése előtt *utoljára* volt *apostolai között, a husvét*i lakomát, melyet a világtól távozóban velök akart megülni. Ott, miután a husvéti báránnyal, melyet az apostolokkal elköltött, a jelképek sorát bezárta, szent és tiszteletreméltó kezeibe vette a kenyeret és a borral töltött kelyhet, *mindkettőt bemutatá mennyei Atyjának*, megáldotta, azután mindenható szavával, mely a követ is kenyérré teheti, mely egykor a vizet borrá változtatta, a *kenyeret sz. testévé, a bort pedig drága vérévé* változtatta s *áldozati adomány-*

ként mindkettőt azon asztalra tette, melyen előbb a *husvét*i bárány áldozati *lakomáját* ünnepelték. Azon asztal volt az első *oltár*, melyen eme vér nélkül való áldozatot megünnepelték. És csak akkor adta ezen *égi adományokat* lelki eledel gyanánt tanítványainak, midőn már *megelőzőleg áldozatul bemutatta*. Hogy pedig Krisztus Urunk az utolsó vacsorán legszentebb testét és isteni vérét nemcsak a lélek táplálékául adta, hanem egyuttal *mennyei Atyjának is bemutatta áldozat gyanánt*, kitűnik ama szavaiból, melyekkel a kenyér és bor megszentelését végezte. Mert, a mint sz. *Lukács* evangelista tudtunkra adja, az isteni Üdvözítő akkor a kenyér fölött e szavakat mondta: „Ez az én testem, a mely *érettetek adatik*“, de sz. *Pál* biztosítása szerint ilyen kifejezéssel is élt: „Ez az én testem, a mely *érettetek szegetik meg*.“ De mit jelent a Krisztus testének „*odaadása*“ és „*megszegése*“ mást, mint azon test *feláldozását, mely a kenyér színe alatt megszegetik és megtöretik*? Még világosabban kitűnik ez ama szavakból, melyeket az Üdvözítő a bor megszentelésénél használt. Mert míg *Máté* szavai szerint így szólt: „Ez az én vérem, az új szövetségé, mely *sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára*“, sz. *Lukács* elbeszéléséből kitűnik, hogy az Ur eme szavakat, hogy „*vére kiontatik*

a bűnök bocsánatára“ nem a kereszten bemutatott áldozatra, hanem a *jelenre, a helyben levő vérére* vonatkoztatta. Ott pedig, a hol vér ontatik a bűnök bocsánatára, áldozat megy végbe. Mindez tehát a legvilágosabban mutatja, hogy Krisztus az utolsó vacsorán *testét és véré*t a kenyér és bor színe alatt valódi áldozatként mutatta be mennyei Atyjának üdvünkért és főleg a bűnök bocsánatára.

2. Azért sz. Cyprián így kiált fel: „Kicsoda Istennek, a Fölségesnek a papja, ha nem a mi Urunk, Jézus Krisztus, a ki az Atya Istennek áldozatot mutatott be és *ugyanazt mutatta be, a mit Melkizedek bemutatott, a kenyeret és bort* vagyis *testét és véré*t. Látnod, keresztény hívő, mily végtelen hiven és magasztosan váltotta be Isten sz. Fia által azon ígérését, melyet sok száz évvel előbb és a legnagyobb ünnepélyességgel tett, midőn a királyi próféta szája által mondta: „Te pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint.“ (109. Zsolt.)

V.

Hogy Melkizedek rendje szerint «örök» papságát az apostolok és utódaik által szakadatlanul gyakorolhassa, apostolait megbizta, hogy ugyanazt tegyék a világ végeig.

1. Azonban, hogy Krisztus „örökké“ Melkizedek rendje szerint való pap legyen,

nem elég, ha csak *egyszer* mutatja be áldozatát, hanem *a világ végeig szűnős-szüntelen be kell mutatnia*, ha nem is személyesen, de legalább olyanok által, akik személyét képviselik. „Mert, amint az apostol írja, minden főpap azért rendeltetik, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be.“ (Zsid. 5, 1.) Épen azért az Isten Fia, hogy Atyja sz. esküjét teljesen megvalósítsa, az imént megünnepelet áldozatot örök időkre *rendelte*, s midőn *apostolait és azok utódait megbizta*, és *felhatalmazta*, hogy *ugyanazt tegyék*, a mit Ő tett, ezzel őket *az új-szövetség papjává tette*, hogy az ő örök, láthatatlan papi méltóságát *képviseljék és teljesítsék*. Elég volt az elmondottakhoz ennyit tenni: „*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.*“

Ezen szavakkal a mennyei, magasztos áldozatot egyházának és minden egyes, vérével megváltott léleknek legdrágább kincsévé tette. Szemei előtt lebegett ekkor ez áldozat minden egyes megújítása, bár mily helyen és bár mily időben fogják is azt bemutatni. Szive telve volt vágygyal és szeretettel irántuk s a mint akkor az apostolokkal együtt volt, ugy kivánt e szentség által napról napra jelen lenni mi közöttünk is, hogy lelkünket kegyelmekkel töltse el és testével s vérével tápláljon minket.

Igen! ott az utolsó vacsora asztalán min-

den áldozatot, a melyet oltárainkon följánlanak, szívében már előre megünnepelt. Meltán ünnepélyes és áldásteli pillanat volt tehát az, midőn legszentebb, szeretettől lángoló szívének legmélyéből előtörtek e szavak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.“ Oh mondj hát köszönetet szíved egész bensőségével isteni Üdvözítődnék és kérd őt, hogy tanítson meg, mikép kelljen ezen jótéteménynek nagyságát minél jobban megértened és fölhasználnod. És ezt csakis az Isten fölvilágosító kegyelme értetheti meg veled, az én szavam nem fejezheti ki eléggé. Mert ha már egy sz. Pál Krisztusról azt mondja, hogy „sokkal nagyobbakat kellene róla mondani, mint a minőket az ember szóval ki tud fejezni“ (Zsid. 5. 11.); hogyan beszélhessek akkor én ezekről néked.

2. Azért elvezetlek téged e fejezet végén a mi legbölcsebb tanítónkhoz, az *egyházhoz*, mely a trienti sz. zsinat szavai által legjobban kifejezi azt, a mit ez áldozat behozataláról tarthatunk. E sz. zsinat mindazt, amit én e fejezetben és részben az előbbiben is elmondtam már rövid szavakban következőleg foglalja össze: „Miután sz. Pál apostol tanúsága szerint az ó-szövetség a levitikus pap-ság tehetetlensége miatt nem volt czélra segítő, kellett, hogy az Istennek, a könyörületesség atyjának rendelése szerint egy másik,

Melkizedek rendje szerint való pap: a mi Urunk, Jézus Krisztus lépjen fel, a ki mindazokat, a kik megszentelendők valának, oda vezesse, hol teljesség és befejezettség vagyjon. Ez a mi Urunk és Istenünk tehát, ki már kész volt egyszer halála által föláldozni magát mennyei Atyjának a keresztt oltárán, de mert papságának halála által nem volt szabad megszűnnie — az utolsó vacsorán, azon éjjel, midőn elfogatott, miután magát Melkizedek rendje szerint való örökös főpaprak jelentette ki: *testét és vérét az Atya Istennek följajánlotta*, és azt az említett dolgok alakjában apostolainak, kiket akkor az Új-szövetség papjaivá rendelt, átadta, s ezen szavakkal: „Ézt cselekedjétek az én emlékezetemre“ nekik és ez áldozat bemutatásában utódaiknak hátrahagyta; mindezt pedig azért tette, hogy szeretett jegyesének, az egyháznak, az emberi természet szükségletei szerint való látható áldozatot hagyjon hátra, a mely által az a véres áldozat, a mely egyszer a keresztfán ment végbe, örökösen jelenvalóvá váljék s ennek emlékezetéül fönmaradjon s továbbá hogy annak üdvözítő ereje naponkinti bűneink bocsánatára szolgáljon. Így értette és tanította mindenkor ezt a katolikus egyház.“

Ime így hangzik az egyház csalhatatlan tana arról, hogy mint keletkezett az Új-szövetség ezen áldozata. És e tan erről oly biz-

tosságot nyujt néked, a miőt csak elképzelhetsz és követelhetsz. És miért? mert *maga Krisztus az*, a ki neked az egyház eme kijelentése által mindazt csalhatatlanul kinyilatkoztatta, a mit az utolsó vacsorán szólt és cselekedett.

ÖTÖDIK FEJEZET.

**Az ó-szövetség vérnélküli áldozatát üljük
meg mi a szent misében.**

I.

Az apostolok és utódaik mind e mai napig megfeleltek ama megbizatásnak, melyet Krisztus adott nekik az utolsó vacsorán.

Az imént olvashattad, hogyan ajánlotta föl Jézus Krisztus az utolsó vacsorán testét és vérét, azaz önmagát vérnélküli áldozat gyanánt a kenyér és bor színe alatt s egyúttal láthattad azt is, mint alapította meg ezt az áldozatot s mint rendelte el annak megülését az idők végezetéig. De vajjon megtartották-e híven az Ur e parancsát az apostolok, s a hívőket kezdettől fogva részeseivé tették-e ez áldozatnak? Bizonyynyal! Mert alig alakult meg az első keresztény község Jeruzsálemben, már is hallhatjuk róla, hogy „állhatatos volt

a kenyérszegés közösségében“ (Ap. Csel. 2. 42.), e kifejezés alatt pedig nem érthetünk egyebet, mint az utolsó vacsorán szerzett áldozat megünneplését. Szent Pál apostol továbbá a keresztények áldozati oltáráról szól, melyet szembe állít a zsidók oltáiraival és a pogányok áldozó helyeivel. (Zsid. 13, 10.) De mi egyebet áldoztak volna fel a keresztények ez áldozati oltárokon, mint magát Krisztust, és pedig úgy, a mint Ő tette azt és a mint nekünk is meghagyta, hogy cselekedjünk? A legtalálóbban bizonyossá tesz minket erről az a nagyszerű tanubizonyosság, melyet egy ősrégi, tiszteletre méltó irat szerint Sz. András apostol tett valamely pogány bíró előtt, a sz. mise áldozatról. A bíró ugyanis az apostolt arra szólította föl, hogy áldozzék a pogány isteneknek, ő azonban ezt megbotránkozva utasította vissza s e közben így szólt: „Én mindennap élő áldozatot mutatok be a mindenható Istennek . . . naponként föláldozom a kereszt oltárán (vagyis: az oltáron, mely a kereszt áldozatára emlékeztet s annak helyébe lépett) a szeplőtelen bárányt. Ez a szeplőtelen bárány pedig azután is, hogy a nép testét eszi, és vérét iszsza: ép és élő marad“. Nyilvánvaló, hogy a nagy apostol, Péter fivére, e helyen minden bizonynyal az Ur vér nélküli áldozatáról beszél; arról az áldozatról, melyet ő a hívek sokaságá-

nak közepette naponként bemutatott s a melyben a hívek naponként részesültek a szent áldozás alkalmával. A katakombák földalatti üregeiben is e szent áldozat megülésére gyűltek össze az elsőkeresztények az üldözések idején s ugyan csak e sz. áldozat ünneplésére épültek később midőn a kereszt diadalt ült már az egész világ fölött a fényes templomok és oltárok. De az *áldozat maga mind e mai napig egy és ugyanaz maradt* és az egyház papjai, Krisztus parancsának megfelelőleg, ugyanazt végzik most is, a mit Ő az utolsó vacsorán megparancsolt.

II.

A sz. misének nevezett ténykedése alkalmával Krisztus rendelése következtében ugyanaz történik manap is, mint a mit ő az utolsó vacsoránál cselekedett.

1. Tehát, a mint jól tudod, ez megy végbe a sz. misében. Mert, — bár most sok különféle szertartás és könyörgés bőviti ki azt — lényegileg mégis csak az történik, a mit Krisztus cselekedett az utolsó vacsorán.

Ugyanis valamint amaz asztalnál Krisztus Urunk először bort és kenyeret vett kezibe és ezeket, minden egyéb dologtól elkülönítve, maga elé helyezte s az eképen áldozatra szánt adományokat mennyei Atyjának szentelte: úgy veszi most is a pap

fölajánlaskor a kenyeret és a bort kezeibe és azokat, mint kiválasztott áldozati tárgyakat, különféle áldások között az Istennek ajánlja. Így változnak át azok rövid idő alatt menyeyei áldozattá.

Továbbá a mint isteni Üdvözítőnk megáldotta a kenyeret és a bort s fölöttük e szavakat mondotta: „Ez az én testem,“ „ez az én vérem,“ akként aztán mindkettőt a mennyei Atyának áldozatul fölajánlotta; úgy látod a papság is a sz. átlényegülésnél, a mint a kenyeret és a kehelyben levő bort fölemelt kézzel megáldja, visszhangzani hallodd szájából ugyanazon szavakat, melyeket Krisztus az utolsó vacsorán a kenyér és a kehely fölött mondott és szemléled, mint emeli föl végül az átlényegült adományokat, Istennek áldozatul.

És végül miként az Isten fia mindenható szavával a kenyeret saját testévé, a bort saját vérévé változtatván mindkettőt először önmaga vette magához és csak aztán adta a jelenlevőknek azaz az apostoloknak; úgy a pap is a sz. áldozásnál vevén az Urnak testét és a kehelyben lévő sz. véret előbb saját tulajdon lelkét táplálja velük az örök életre és csak aztán nyújtja oda a körülálló hívőknek, kik utánna áhítoznak. Ez utóbbi a legtöbb vidéken rendesen csak a mise végén történik, s Krisztus sz. véreben való

részesülés is fontos okok miatt a közönséges hívőknek már évszázadok óta tiltva van. Az első időkben azonban a pap sz. áldozása után az Urnak mind teste, mind vére odanyújtatott az összes jelenlevőknek ételül illetve italul éppen úgy, mint a hogy azt az Ur az utolsó vacsorán tette. De daczára e változásnak — melyet maga az egyház, ezen isteni áldozat fölötti joghatóságnak az Ur által megbízott birlalója, hozott be lassankint, még végre a 15-ik században egy általános egyházi határozat által a hívők egy szin alatti áldozását végleg törvénné igtatta — az áldozat marad, a mint volt, tökéletesen ugyanaz. A tridenti sz. zsinat egyébként kárpótlásul a pap áldozásában való tényleges részesülésért — ajánlja a hívőknek a lelki áldozást, melyet minden misében minden hívő végezhet és az Urnak úgy testére mint vérére a kehelyben bátran kiterjeszthet. (S. 22. c. 6.)

Látod ebből, hogy a sz. mise fővonásaiban teljesen — tökéletesen ráüt az utolsó vacsorai áldozat szertartására és hű teljesülése ama rendelésnek és megbizatásnak, melyet az Ur azon szavaival: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre“ úgy az apostoloknak, valamint azok utódainak a papi méltóságban kiosztott.

2. Ama különböző imákat és szertartá-

sokat, melyek ezen vérnélküli áldozat már jelzett főbb mozzanataihoz fűződnek, java-részt maguk az apostolok hozták be oly célból, hogy ezen kitűnő áldozat ünnepe-lyességét emeljék és úgy a papot, mint a népet annak bemutatásánál folyton — foly-vást a legmélyebb tiszteletre és a legbenső-ségesebb áhitatra gerjesszék. És mivel az egyház még ama szokásokat is, melyek ezen szent áldozat ünneplésében maguktól az apostoloktól származtak, aggódó szorgossá-gal tartotta meg, s csak imit-amott tett hoz-zájuk egy-egy alkalmas járulékot, innét van, hogy mi még manap is még imáinkban és szertartásainkban is ugyan úgy üljük meg ezen áldozatot, mint ülték az apostolok a legelső keresztények szemei előtt.

3. Nem mellőzhető itt az első keresz-tenyek által behozott ama szokás, mely sze-rint a tulajdonképpeni áldozati szertartást, mely az offertoriummal kezdődik, olyan elő-szertartás-féle előzte meg. Ez közös imá-ból, zsoltárok énekléséből, az evangelium olvasásából és magyarázásából állott és arra szolgált, hogy a hívőket ezen oly fölötté szent cselekményhez előkészítse, éppen úgy mint a hogy Krisztus Urunk a husvéti bárány szertartásával, a lábmosással és tiszta meny-nyei tanával apostolait ugyanazon áldozat-hoz előkészítette. Ezen előszertartáson jelen

lehettek még a meg nem kereszteltek (katechumenek) és a nyilvános bűnösök is, de már nem a tulajdonképpeni áldozaton, azért őket offertorium előtt a diakonus ezen fölhívásával: „Ite missa est“ ünnepélyesen elbocsátotta. Missa ugyanis (missio vagy dimissio) annyit jelent mint „elbocsátás“. Így adta tudtul a diakonus azoknak, kik, az áldozaton jelen nem lehettek: „Menjetek! (számotokra) itt az elbocsátás ideje!“ Ugyanígy bocsáttattak el az áldozati szertartás végen a többi hívők is, kiknek azon részt venni szabad volt; a mint az még manap is történik az utolsó evangelium előtt mondott vagy énekelt: „Ite Missa est“ által. Ezen kétszeri elbocsátástól — missio vagy missa — kapta ime a szent áldozat a „mise“ elnevezést oly formán, hogy ama előkészületi részt elő-misének melyen a katechumenek is részt vehettek „a katechumenek miséjének“, az erre következő áldozati cselekményt pedig — áldozati misének „a hívők miséjének“ nevezték, melyen már csak a megkeresztelt hívők vehettek részt. Hogy mikor kezdték ezen imádató áldozatot „szt. mise“ néven nevezni, pontosan megállapítani nem lehet; annyi azonban bizonyos, hogy a IV-ik században ezen elnevezés már szokásos volt. Az oka pedig annak, hogy ezen oly fenséges dolgot miért jelelték ily gyarló szóval,

mindenesetre nem alap nélkül abban kere- sendő, hogy az első századok keresztényei titkaikat gondosan rejtegetni kényszerültek s róluk nyíltan nem beszélhettek, hogy azok a pogányok gúnyjának és önkényének szákmányul oda ne dobassanak. Mindezeket kissé bővebben magyaráztam meg, hogy jobban megértsd, mit jelent e szó „mise“ és „mise-áldozat“, melylyel oly gyakran fogsz ezentúl találkozni.

III.

Valamint a pap a sz. misében ugyanazt teszi külső- leg, a mit Krisztus tett az utolsó vacsorán, akként ujítottatik meg az átlényegülésnek ugyanazon csodája is, melyet Krisztus ugyanott véghez vitt.

1. Ha tehát a pap a sz. misében ugyan- azt cselekszi, a mit Krisztus az utolsó va- csorán cselekedett, midőn ezen áldozatot először ünnepelte meg és rendelte el, vajjon az oltáron is ugyanaz fog-e végbe menni, a mi Krisztus szavaira akkor végbe ment, vaj- jon bekövetkezik-e ugyanaz a csodálatos át- lényegülése a kenyérnek az Úr testévé, és a bornak az Úr vérévé, vajjon ugyanazon imáandó áldozat mutattatik be itt is az örök Atyának? Igen keresztény felebarátom, ne is kételkedjél azon egy pillanatig sem! Mert legyen bár az a pap (ott) az oltárnál

bármily gyarló és bármily nyomorult, ő itt ama mindenható Úr megbizásából cselekszik, a ki azt mondotta neki: „Ezt cselekedd az én emlékezetemre“; nem a saját személyében — Krisztus személyében cselekszik teljes-tökéletesen, a kit azon pillanatban, midőn az áldozat végbe megy, úgy helyettesít, hogy a kenyér fölött azt mondja: „Ez az én testem“, mert hiszen e szavaknak Krisztus testét kell jelenlevővé tenniök, és a kehely fölött: „Ez az én vérem, mely érettetek kiöntatik“ mert hiszen nem a pap, hanem Krisztus vérének kell föláldoztatnia. Azért tehát midőn a szent átlényegülésnél látod, hogy a pap kezeibe veszi az áldozati ajándékokat a kenyeret és bort, legyen az előtted annyi, mintha ugyanazok most Krisztus legszentebb kezeiben nyugodnának; midőn látod, mint nyújtja ki jobbját a pap, hogy azokat megáldja, legyen előtted annyi, mintha Krisztus nyujtaná fölējük áldásra mindenható kezeit és midőn hallod, hogy a pap a konzekráció szavait mondja, ne gondold, hogy a pap, hanem hogy Krisztus szavait hallod s úgy vedd, mintha még egyre azon szavak hangzanának, melyekkel az utolsó vacsorán a kenyeret legszentebb testévé és a bort drágalátos vérévé változtatta.

A pap ugyanis ezen legszentebb ünnevényességnél Krisztus urunknak annak a lát-

hatatlan főpapnak rendelkezésére bocsátja kezeit, száját és egész személyét oly anynyira, hogy Krisztus a pap kezeivel, mint sajátjával áldja meg az áldozatot és a pap szájával, mint sajátjával konzekrálja ugyanazt. Ugyanazon Melkizedech rendje szerint való főpap, ki az utolsó vacsorán áldozott, áll ennél fogva — noha láthatatlanul — a mi oltárainknál is, mert senki más, hanem csak ő viheti véghez ez áldozatot, kinek az Atya megesküdött, hogy „pap lesz örökké Melkizedech rendje szerint.“ Azért igen talpra esetten jegyzi meg Chrysostomus: „Csak a szolgák szerepét viszik a papok; az, a ki az áldozatot megszenteli és átváltoztatja, maga a Krisztus, ki az utolsó vacsorán a kenyeret átváltoztatta. Ő maga teszi ugyanezt még most is. Azért ha a papot az oltárnál látod, ne gondold, hogy ő a tulajdonképeni áldozó pap, hanem hidd el, hogy Krisztus láthatatlanul végzi az áldozatot.“ (Hom. 8. in Math.)

2. A mi oltárainkon azonban nemcsak ugyanaz az áldozópap, a ki az utolsó vacsorán volt, hanem az áldozat is ugyanaz, t. i. az Ur teste és vére, melyet ő akkor először, apostolai körében Istennek bemutatótt. Ugyanaz a Krisztus, ki jelen volt a kenyér és bor színe alatt az utolsó vacsora asztalán, melyen kevéssel azelőtt az ujszö-

vetségi áldozat előképe, a husvétii bárány feküdt, van jelen az Urfölmutatás után a mi oltárainkon. Sőt, mondhatom, hogy a mint most van jelen a mi oltárainkon, bizonyos tekintetben az a szent test és vér kitünőbb és jelesebb, mert az utolsó vacsorán nem járta azt még át a szenvedés tüze s a föltámadás dicsősége; most pedig a megdicsőült Krisztus sz. testét és vérének birjuk a mi imádandó áldozatunkban. Akkor midőn az Ur az utolsó vacsorán vette kezébe a kelyhet, vére a keresztfán még nem ontatott; most pedig már azt az egyszer ontott vért emeli égre a miséző pap.

Akár tehát Krisztust nézzed, az áldozópapot, — akár pedig az áldozatra tekint, — mindegy, nem veheted észre, hogy a sz. mise az utolsó vacsora áldozata mögött állna méltóságban; mert mindkettőben, az élő Isten fia, Krisztus Jézus a pap is meg az áldozat is. Légy tehát meggyőződve arról, hogy ha Krisztus láthatóképen állna az oltárhoz s tulajdon kezeivel mutatná be a sz. mise áldozatot, az az áldozat nem volna sem jelesebb sem becsesebb, mint a legutolsó szegény pap miséje.

IV.

Nem lehet tehát soha eléggé becsülnünk a sz. misét
s az áldozó papokat.

1. Most tehát keresztény lélek, fontold meg amúgy igazán, hogy mily fönséges áldozatot mutatunk mi be a sz. misében. Gondold el, hogy ez áldozatban maga az Isten fia száll le az égből, hogy azt a Melkizedek rendje szerint való papságot, melyet a Megtestesülésben elvállalt, folytassa. Ebben ugyan nem mint Isten, hanem mint ember jár el; mert mint Isten, ő is az Atyával és Szentlélek egyetemben kegyesen fogadja azt az áldozatot, hiszen a háromszemélyű egy Istennek mutatjuk azt be.

Hasonlóképen gondolkozzál az áldozat tekintetében; Krisztus Jézus ugyanis nem mint Isten, hanem mint ember a mi áldozat bányunk; de természetesen ez az ember az Istenember, vagyis nem az isteniszemélytől különvált, hanem vele legbensőségesebben egyesült ember. Ne kérdezd, hogy az Istenel egy személyben egyesült szív és lélek mily tüzes, mily mélységes bensőséggel áldozhatja föl magát! „Én magam tudom azt csak, — mondá egykor az Ur Jézus sz. Mechtildnek — hogy mikép s mily érzelmekkel ajánlom föl magamat naponként a hivek üdveért oltáraitokon;

ezt sem a cherubimok és seraphimok, sem más égi hatalom meg nem értheti.“ Mekkora örömmel vehet részt ez áldozat bemutatásában maga a *legfölségesebb Szentháromság*, mennyire siethet ilyenkor *minden mennyei lélek* ebben szintén résztvenni, az *angyalok* mily nagy serege veheti ilyenkor körül az oltárt! „Nem szabad ugyanis kételkedned, — mondja szt. Ambrosius, — „hogy akkor midőn Krisztus van jelen, midőn az Úr Jézus áldozatát mutatjuk be, angyalok is vannak jelen.“ (Comm. in Luc. lib. 1. c. 2.) Mint vélekedel tehát, túlzás-e az, ha a szt. misét *felette ssent, isteni* áldozatnak nevezzük? Túlzásnak tartod talán szt. Chrysostomus szavait: „Ha látod, mint lőn feláldozva az Úr, és mint állott ez áldozat bemutatása közben imádkozó pap: vajjon még e földön, az emberek között képezed magad?“ (De Sac. 1. 6. c. 4.) A vagy nem ez órában „egyesül-e a mennyei földivel, az isteni emberivel?“ (Exultet in Sab. S.) Óh mily tiszteletre méltó tehát ez áldozat! Vajjon túlzás volt, ha szt. Vencel, Csehország királya, nem elégedett meg azzal, hogy a kemény földön térdelve, a szt. mise alatt az oltárnál segédkezett, hanem azonfelül nem tartotta méltóságán alulnak saját kezüleg elvetni a szt. ostya elkészítéséhez szükséges buzát, azt learatni, megörölni és a sütéshez elkészíteni? Ámde be

is teljesedett rajta az Úr mondása: „A ki engem megbecsül, azt én is meg fogom becsülni“ (I. Kir. 2, 30.) A mint ugyanis a vormsi birodalmi gyűlés alkalmával megjelent Ottó császár előtt, ez Vencel oldalán két angyalt látott, miért is meghagyta neki, hogy közvetlenül trónusa mellett foglaljon helyet.

Oly áldozat a szt. mise, melyet a tridenti zsinat szerint „az áldozár méltatlansága, avagy bűnös volta be nem szerezhet,“ (Sess. 22. c. 1.); melyet bárminő pap mutassa is be, mindig „tisztá, szent és szenttelen áldozat marad,“* Minthogy maga az áldozati bárány szennynélküli, és a tulajdonképeni áldozó pap mindig ugyanaz a „szent, ártatlan, és szenny nélküli marad, ki kiválva a bűnösök közül az egekbe emelkedék fel.“ (Hebr. 7. 27.) A szt. mise áldozatban, mint a nevezett zsinat tanítja, a legmagasztosabb módon állandóan ama *tiszta* étel-áldozatot mutatjuk be, melyet már Malachiás próféta megjövendölt, és olyanak tüntetett fel, melyet *napkelettől napnyugatig* fognak bemutatni, és mely a népeknek mindenütt *Isten dicsőségét* hirdetendi, Óh mily hűen, és mindamellet minden vára-kozáson felül teljesedett be a jövendölés a szt. mise áldozatban! Nem kételkedhetel im-már, hogy a jövendölés a szt. mise áldozatot

---

*) II. Rész. A szt. mise kanonja. VII. 1. sz.

jelezte, mert hisz ebben, és csupán ebben teljesedett be a legmagasztosabb módon. Fontold meg ezeket, és adj hálát az Úrnak kiváló jóságáért, melynél fogva a *jövendölés* megvalósulását megéred és élvezned engedte!

2. Fontold meg egyszersmind e helyütt, *mily nagy az áldozár méltósága*, kinek felszentelt kezeire az Úr oly nagy áldozatnak bemutatását bizta. Mert jóllehet az Úr Jézus mutatja be tulajdonképen a szt. mise áldozatot, az áldozár még sem áll ott nélküle az oltárnál, mert *ő az Úr Jézus szolgálója, helyettese és papi hivatalának gyakorlásában részese*. Az áldozár az Úr Jézus *eszköze* e magasztos áldozat bemutatásában, ámde nem holt, hanem *élő* eszköze; alá van ugyan rendelve Krisztusnak, de viszont oly *isteni hatalommal is rendelkezik, melynek Krisztus is alá veti magát*, midőn az áldozár szavára oly igénytelen alakban száll alá az égből. Reá vonatkozik tehát sokkal magasztosabb értelemben az, mit a szt. irás Józsuéra vonatkozólag csodálattal említ „*hogyan az Úr meghallgatta egy ember szavát.*“ (Józs. 10, 14.) „*Óh bámulatra méltó csodája,*“ — kiált fel azért szt. Ephrem, — „*Óh kimondhatatlan nagy hatalma, óh borzasztó titka a papi méltóságnak.*“ (De sacer.) „*Óh mily magasztos a pap méltósága,*“ — írja szt. *Agoston*, — „*kinek kezeiben Krisztus ismét emberré*

változik át! Óh mennyei titok, melyet az Atya Isten Fiu és Szentlélek Úr Isten az áldozárral egyesülten véghez visz!" Mily nagy tisztelettel tartozol tehát az áldozárok iránt, kiknek szavára az ég és föld királya naponkint száll alá, kik naponkint veszik felszentelt kezükbe az Úr Jézus testét és véré, kik e szt. áldozatnak naponkinti bemutatása folytán közelebb állnak az Úrhoz, mint Mózes, midőn felhőbe burkolva az Úrral a zsidó nép érdekében társalgott. Óh, mennyire tiszteletreméltóbb egy szegény áldozár a világ leghatalmasabb uralkodójánál! Ez okból még Barbarosza Frigyes, ezen különben oly hajthatatlan császár sem tartotta méltóságán alúlnak megcsókolni azok lábát, kik érette szt. misét mutattak be. Ha az Úr már az ó-szövetségben megparancsolta, hogy mindenki kiváló tisztelettel viseltessék a papok iránt, és minden tiszteletlenséget szigorúan büntetett, mennyivel inkább óhajtja, hogy kiváló tiszteletben tartsuk az új-szövetség papjait, kikhez maga Krisztus Urunk így szólt: „Ki titeket vet meg, engem vet meg!“ Fontold meg ezt jól! *Ha hitünk volna*, mondá egykoron az Istenben boldogult Viany plébános, úgy látnók a papban az Istent elrejtve, mint *égő tárgyat üveg megett*, mint a *bort vízzel vegyítve*. És mit szóljak ama sok *kegyelemről* és *jótéteményről*, mely a papból árad

szét a hívők seregére? Istennek ugyanezen tiszteletreméltó szolgája erre vonatkozólag megjegyzi: *„Istennek egy jótéteménye sem juthat eszetekbe a nélkül, hogy egyszersmind a papra ne gondoljatok, kinek közvetítése folytán nyeritek a jót.“* Ennek megfontolása egy ízben oly hatással volt reá, hogy felkiáltott: *„A pap méltóságát majd csak az égben foghatjuk fel. Meghalnánk, ha ezt már e földön ismernők.“* Sokat mondó ez, de még sem túlzás.

V.

A szt. miseáldozat magasztosságának és fennkölttségének megértésére hívő lélekre van ugyan szükségünk, de Krisztus szava, hitünk támpontja, kell, hogy többet nyomjon előttünk a latban, mint saját ismereteink, melyekre érzékeink segélyével jutunk.

1. Mindaz, mit neked az előbbi fejezetben a szt. mise-áldozat magasztosságáról mondtam, természetesen nem szembetűnő; mert külsőleg mit sem veszünk észre ama csoda-dolgokról, melyek benne végbemennek. Úgy állunk e tekintetben, mint Elizeus próféta szolgája, ki midőn magát és a prófétát ellenségtől környezve látta, nagy félelem szállt meg, míg nem a próféta megkönnyörülve rajta így imádkozott: Uram, nyisd

meg szemeit, hogy lásson! Erre megnyíltak a szolgálja szemei és látta mint *lepték el a hegyet Elizeus körül tüzes paripák és szekerek.*“ (Királyok k. IV. 6. 15—18.) Ez volt amaz égi sereg, melyet az Úr a próféta segítségére küldött. *Mit gondolsz már most, mit látnál akkor, ha az Úr a szt. mise áldozatnál hasonló módon nyitná meg szemeidet?* Az angyalok mily nagy karát látnád ilyenkor, mennyire elbámulnál azon, mint imádkoznak a leghatalmasabb lények, mennyire remegnek, mint földik el arcukat a serapfok! És főleg az oltáron mit látnál? Minő dicsőség tünnék szemedbe a kenyér színe alatt, minő égi fény áradoznék szét a kehelyből és kápráztatná szemedet! Óh, mit látott itt, és mit ott, egy Istentől áthatott lélek! Kérdezz csak meg egy *Justiniáni szt. Lőrinczet*, ki a szt. ostyában egyszer a megtestesült isteni gyermeket pillantotta meg; kérdezz meg egy *sz. Colettát*, kinek az Úr felmutatás alatt a kenyér alakjában a keresztre feszített, és sebekből vérző Üdvözítő jelent meg; kérdezz meg egy *sz. Mechtildet*, ki látta mint tárta fel isteni Üdvözítőnk szívét, melyből kegyelem-kegyelem után áradott szét; kérdezz meg azok nagy sokaságát, kik az Úr kegyelméből szemtanui voltak az oltáron végbenő különféle csodáknak, és tanulj meg mély tisztelettel viseltetni az iránt, mit bár

nem láthatsz, és a mi őket rettegésset töltötte el. *)

2. Mindazonáltal e nagy titokban való hitünk nem ily nemű, jóllehet teljesen hiteles jelenségeken nyugszik. Oly valaki kezeskedik hitünk igazsága mellett, kinek szava többet nyom, mint az össz-emberiség bizonytsága valamely igazság mellett, s ez az Isten Fia, ki maga az örök igazság. „Ha ő, ugymond jeruzsálemi szt. Cyrill, a kenyérről mondja: Ez az én testem, vajjon ki merészel erről kételkedni? És minthogy ugyanő mondá: Ez az én vérem, ki fogja ezt kétségbe vonni? A galileai Kánaánban egykoron a vizet borrá változtatta, és most nem tartanók Őt arra érdemesnek, hogy elhígyjük neki, miszerint a bort vérévé változtatta át.” (Katech. M. 4.)

Óh keresztény lélek, mit óhajtasz te még ezen kívül látni, hisz' maga az Úr jobban biztosít téged erről, mintha saját szemeiddel láthattad s kezeiddel megfoghattad volna! Mily biztos vagy így minden tévedéstől, mily nyugodtan pihenhetsz meg hitedben, és ezen kívül még mily nagy érdemre teszesz ily módon szert! Soha se kívánj tehát valamit is azok közül látni, mik a szt. mise áldo-

---

*) Felhozhatnék e helyütt több ilynemű csodát, melyeknek valóságára meg van állapítva; későbbi elmélkedésünk folyamán egyet-mást még el mondok.

zat lefolyása alatt, a kenyér és bor látható színeiben mennek végbe. — Ne kövesd tehát boldog *Krisztina* példáját, ki Krisztusnak az oltáriszentségben való jelenlétéről saját szemeivel kívánván meggyőződni, mindaddig nem nyugodott, míg neki az Úr Jézus az Úrfelmutatás alatt kis gyermek képében meg nem jelent, mi őt azután a hitből származó jutalomtól fosztá meg; *légy boldog annak tudatában, hogy e „hittitkot“, bár bekötött szemekkel imádkozod, megemlékezve szüntelen az isteni Üdvözítőnek egykoron Tamáshoz intézett szavairól: „Boldogok, kik nem láttak és mégis hittek. (Ján. 20. 29.) Tartsd meg egyszersmind emlékezetedben Kempis Tamásnak amaz arany szavait, melyekkel „Krisztus követésének“ negyedik könyvét így fejezi be: „Ha olyanok volnának Isten művei, hogy emberi ész azokat könnyű szerrel felérhetné, úgy nem mondhatnók azokat csodálatosaknak és megfoghatatlanoknak.“ —*

HATODIK FEJEZET.

A szt. mise-áldozat élő jelképe a keresztfán bemutatott véres áldozatnak.

I.

A szt. mise-áldozat általában rövid foglalata megváltásunk titkainak.

1. „A szt. misében *szt. Bonaventura* szerint, annyi titok van, mint a hány csepp víz

van a tengerben, porszem a levegőben, és csillag az égboltozaton.“ — Azonban felette különös módon összefoglalva és naponkint megújítva leljük fel benne *mindama titkokat, melyekkel az Isten-ember, Jézus Krisztus földi életében találkozunk.* Avagy keresztény lélek, akkor, midőn a pap a consecratió szavaival az Isten Fiát az égből a földre hívja le, és a kenyeret s bort Krisztus testévé és vérévé változtatja át, nem a *megtestesülés* titka ujul-e meg? Azért mondja erre vonatkozólag *Damaskusi szt. János:* „A szt. Lélek megárnnyékozza a papot, és ugyanazt idézi elő mit egykor szűz Máriában.“ És midőn Urunk s Üdvözítőnk a kenyér fehér színébe burkolva van jelen az oltáron, nem jut-e eszedbe, mint feküdt egykoron szintén fehér pólyákba takarva a *jászolyban?* A templomban való bemutatását pedig mily találóan jelképezi az offertorium. — Hisz' édes anyja karjain való bemutatattatása mily találóan jelképezi a keresztben bemutatott véres áldozatának *elő-áldozatát.* — *Krisztus tanítói hivatalának* sem érzed hiányát a szt. mise-áldozatban, mert hisz' az evangéliumban az örökéletnek amaz igéit halljuk, melyeket isteni mesterünk életében hangoztatott, épen úgy, mintha csak újból tanításra nyitná meg ajkait.

2. Megdicsőülésének titkait szintén jelzi a szt. mise-áldozat, a mennyiben kétszer,

az „Orate fratres“ előtt, és mindjárt Úrfelmutatás után *halottaiból való feltámadásáról és dicsőséges menybemeneteléről* emlékezünk meg, és maga a szt. mise-áldozat is erre való emlékeztető jel. És csakugyan! Nem figyelmeztet-e bennünket Krisztus Urunknak az oltáron jelenlevő megdicsőült teste, *feltámadására*? Ezenkívül csak az lehet a mi örök főpapunk, ki *feltámadása* által oly életnek lőn részesévé, melyre nézve halál *már nem létezik*, az apostol szavai szerint: „Ennek pedig, minthogy örökké megmarad, örök papsága vagyon.“ (Zsidók. 7. 24.) E titoknak a szt. misében való tökéletesebb kifejezésére a pap a szt. ostya egy particuláját, Krisztus Urunknak a kehelyben levő szt. vérébe szokta mártani, közvetlen „Agnus Dei“ előtt. Mert valamint a *kenyér és bor szétválasztása* Krisztus halálát, *úgy azok egyesítése Krisztusnak a feltámadásban történt új életre támadását jelzi, midőn kiomlott vére újból egyesült testével. Hogy a feltámadt Üdvözítő alakját mintegy szemeink elé képzelhesük*, e szent ténykedés ugyanazon üdvözlés kíséretében megy végbe, melylyel az Üdvözítő feltámadása után apostolait üdvözölte: „Az Úr békéje legyen mindvégig veletek.“ Midőn tehát a „*Pax Domini sit semper vobiscum*“ szavai elhangzanak, úgy képzeljék ezt a hívők, mintha a feltámadott Üdvözítő

hangját hallanák, a mint így üdvözli őket: „*Pax vobis*“, azaz: „Béke legyen veletek! A szt. misének már azért is kell bennünket főpapunk menybe menetelére emlékeztetnie mert akkor, midőn a látható pap megjelenik az oltárnál, a valódi főpap is megjelenik Isten kegyelem trónjánál az apostol szavai szerint: „Oly főpapunk vagy, ki a *Fölség székének jobbán ül mennyekben*, a szentélynek szolgálója és az igazi sátor, melyet az Úr vont fel és nem ember.“ (Zsid. 8. 1. 2.)

Ezen kívül minden szt. mise-áldozatban Krisztusnak a *poklok tornácába való menetele* is kifejezésre talál, a mennyiben a purgatoriumi szegény lelkek ugyanazon szerencsének válnak részeseivé, melynek Krisztus halálakor a jámborul elhunytak lelkei voltak részesei, midőn Krisztus lelke leszállott közéjük. Az úgynevezett mozarabiai liturgia szerint, mely még napjainkban is Spanyolország egyes vidékein érvényben van, — a pap a szent ostyát nem három részre töri, mint az nálunk szokás, hanem kilencz részre, melyek mindegyikét *megváltásunk valamelyik titkáról* elnevezett, és előre megállapított helyre teszi, miközben megnevezi az illető helynek megfelelő titkot. Ezekhez tartozik a *megtestesülés, születés, szenvedés, halál, feltámadás és megdicsőülés*. — Azért terjeszkedtem ki erre, hogy belássuk, miszerint a szt. mise-

áldozatban, az *üdvöztikairől való megemlékezés a katolikus egyház szellemében gyökerezik.*

3. Ily módon tehát fölleled keresztény lélek a szt. mise-áldozatban *mindazon títok* foglalatát és megújulását, melyek isteni Üdvöztőnk földi életén át az egész világi örök üdve érdekében végig húzódnak. — A szt. mise-áldozat hallgatása közben tehát oly hűen élheted át azokat, *mintha újból szereid előtt mennének végbe. Élő hitre* van ennél fogva csak szükséged, és minden megelevenül előtted az oltáron; karácsonykor a megtestesült isteni gyermeket fogod ott látni, husvétkor a dicsőségesen feltámadt Üdvöztőt, és így tovább, *de mindenek előtt az érted keresztre feszített Üdvöztőre fogsz találni.* — Ily élő hittől áthatva, s mennyei fénytől megvilágítva, látá egykoron szt. Hildegard is a szt. mise-áldozat alkalmával, mint hatotta át lobogó tűz a kenyeret és bort, mint járta körül az Úr testét és vérét; „midőn így az Úr testére és vérére tekinték, — beszél ugyanő, — mintegy tükörben láttam majd megtestesülésének, és születésének, majd szenvedésének s halálának mozzanatát, egészen úgy, mint az Jézus földi életében valóban megtörtént.“ „Oly nagynak, újnak és örvendetesnek tessék, — mondja Kempis Tamás, — midőn misét mondasz, vagy hallgatsz, mintha Krisztus a szűznek méhébe

szállván, az nap lesz vala emberré, vagy mintha szemed láttára a kereszten függve, az ember üdveért szenvedne és meghalna.“ (4 k. 2. rész.) Főleg ez *utolsó titok* nagy hatással legyen reád a szt. mise-áldozat hallgatásánál; mert jóllehet a szt. mise-áldozat szemeink elé állítja megváltásunk többi titkait is, *tulajdonképen mégis csak Urunk szenvedésének és halálának emlékeztető jeléül lőn* behozva.

II.

A szt. mise-áldozatot Krisztus, saját véres megváltói halálának különös emlékeztető jeléül rendelte.

1. Hogy a szt. mise-áldozat Urunk szenvedésére és főleg véres keresztáldozatára való állandó emlékeztető-jel, kitűnik már Krisztus azon szavaiból, melyekkel az újszövetség vérnélküli áldozatát elrendelte: „*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre*“; főleg, ha szt. Pál apostolnak erre vonatkozó magyarázatára vagyunk tekintettel: „Valahányszor eszitek e kenyeret és isszátok e kelyhet (miépen a szt. mise-áldozatnál történik), *hirdesétek az Ur halálát mig eljő.* (Kor. I. 11. 26.) A szt. mise-áldozatnak tehát Krisztus véres kereszt- s megváltói halála állandó jelének, és határozott hirdetőjének kell lennie, mely hivatva van a hívők lelkében folyton élő, s

róla való benső, hálás megemlékezést megérteni. — Nagyon méltányos dolog, hogy oly jótéteményért, melyet Isten az emberek iránt tanusított, a képzelhető legnagyobb szeretetért, örökké tartó emlékeztetőjel állíttassék fel, oly jel, — melyet az idő vasfoga el nem emészthet, jel, melyet az emberek egyenetlensége szét nem dúlhat, jel, mely a világ végezetéig ugyanazon módon hirdeti annak az Istennek szeretetét, ki érettünk meghalt. Az ó-szövetségben az Isten, — hogy az Izraeliták még a késő utókorban se feledkezzenek meg ama nagy jótéteményről, melynél fogva őket az egyiptomi fogságból kiszabadította, — elrendelte, hogy évenként azon napon, melyen őket erős kézzel Egyiptomból kivezette, minden házban a húsvéti bárányt leöljék, és elköltsék, épen úgy, mint ezt atyáink is a kivándorlásnál, ágyékaikat felövezve, botjaikkal kezükben megünnepelték. — „És midőn fiaitok mondandják nektek (tette hozzá Mózes, miután a húsvéti báránynak állandó megülését elrendelte,): Micsoda szertartás ez? Mondjátok meg nekik: az Úr átmenetének áldozata ez.“ (Exodus. 12, 26. és 27.) Emlekeztet ez ugyanis az egyiptomi kivonulás-éjjelére, midőn a halál öldöklő angyala elkerülte az izraeliták házait, tekintettel a húsvéti bárány vérére, melylyel ajtaikat megkenték; emlekeztet továbbá az egyiptomi szol-

gaság után az ígélet földjén bekövetkezett megdicsőülésre. „Ennélfogva, — mondá ismét Mózes, e napot emlékezetben tartsatok, és azt ünneppé szenteljétek az Urnak nemzedékről nemzedékre örök tisztelettel.“ (Exodus 12, 14.)

2. Ha már most méltányos volt, hogy az Istennek ezen jótéteményére ez szolgáljon emlékeztető jelül, mennyivel fenségesebb emlékeztető jelre van akkor szüksége az egész világnak Istennek oly jótéteménye miatt, melynél fogva bennünket az Isten egyszülött Fia saját vérenek árán szabadított meg halálöklő angyalától, és mentett ki az ördögnek felette nyomasztó, és gyalázatos szolgálásából, hogy így bennünket a mennyország örökösivé tegyen.

Nem illő-e, hogy ennek megörökítésére emlék álljon fel, emlék, mely az embereket nem minden esztendőben talán egyszer, hanem *mindennap* emlékeztesse az isteni szeretet egy ily tényére? Vajjon beérnök e nagy-lelkű jótétemény emlékének föntartására a zsidók husvétii bárányával, vagy nem méltányos-e, hogy csak *egy más végtelenül fenségesebb husvétii bárányunk legyen?* Kétségen kívül. S hol van az új szövetség ezen husvétii báránya, melyet az emberek mindenütt és mindenkor feláldozhatnak és magukhoz vehetnek? Halld az apostolt, ki így felelt kér-

désedre : „*A mi husvéti bárányunk, Krisztus feláldoztatott.*“ (II. Kor. 5. 7.) Azért ki is mondja a trienti szent zsinat : „Miután (az isteni Üdvözítő az utolsó vacsorán) az utolsó husvétot megülte, melyet az Izraeliták Egyiptomból való kivonulásuk emlékére bemutattak, *önmagát tevő az új-szövetség áldozati bárányává, hogy azt Atyjához való távozásának emlékéül külső látható jelek kíséretében az egyház papjai által bemutassa; vérenek ontása által ugyanis megváltott minket és kimentett a sötétség hatalmából s felvett az ő országába* (Sess. 22. c. 1.)

Ha tehát gyermekeitek azt kérdik tőletek : Micsoda istentisztelet ez ? azt mondjátok nekik : *Az Úr átmenetének áldozata ez, ez azon áldozat, mely arra a véres távozásra emlékeztet minket, mely által az Úr bennünket a kereszten megváltott. Az ember természetesen azt hinné, hogy az Istennek az emberek iránti ily nagy, felejthetetlennek látszó szeretete és jótéteménye aligha szorul emlékre ; de az Úr, ki ezt a szeretetet velünk érezte, nagyon is jól ismerte az emberek hálátlanságát, mely még ily kiváló jótéteményről is meg tud feledkezni. Azért hagyta ezt az emléket, „*hogy nemzedékről nemzedékre örökös istentiszteletképpen ünnepeltessék.*“*

III.

A szent mise tökéletesen megfelel ennek a célnak, mert Krisztus redeléséből a kereszttáldozat oly hű megújulása, hogy azt a legelevenebben emlékezetünkbe visszaidézi.

1. Nézd, véres megváltási munkájának mily kiváló emléket talált ki az Úr s ajándékozott nekünk! Vagy felelj: meg volnál-e elégedve, ha azoknak *a szögeknek* egyikét adta volna neked az Úr kereszthalálának emlékéül, a melyeken három óráig annyi kín közt függött? Kétségtelenül nagyszerű ajándék volna. Még nagyszerűbb volna, ha azt a szent *lánczát* hagyta volna neked, mely szívét fúrta át és szent Szíve vérétől piroslott. De mit mondanál még csak akkor, ha drága vérével áztatott *keresztjével*, melyen érted meghalt, ajándékozott volna meg s így szólt volna hozzád: „Ime a kereszt, melyen üdvödért szenvedtem, véreztem és meghaltam, vedd, legyen a tiéd; de tiszteletben tartsd, tekints naponként reá, térdelj le előtte s csókold meg mindennap szíved egész bensőségével.“ Mi boldoggá tenne Urunk véres halálának ily emléke! Ha azonban teljesen kielégítene is ily emlék, sőt minden vágyadat fölülmulná, édes Üdvözítődnék ez mind kevés volt. A szent misében egy sokkal jobb,

becsesebb, elevenebb emléket akart hagyni. Mert mi több, egy szög, melyen Urunk és, Üdvözítőnk a kereszten függött, vagy maguk a sebek, melyeket neki a hegyes szögek ütöttek? Mi több, a lándzsa, mely szívét át-döfte, vagy *maga ez a nyílt szív?* Az a vértől áztatott kereszt, vagy *mind az a megváltásunkért ontott vér és a legszentebb test*, melylyel a keresztet felmagasztalta? Nem kell ezt mondanom, könnyen találod el magad is a feleletet. Már most ott van a szent mise alatt az oltáron Urunk igazi teste szent sebeivel és mellette a kehelyben mind az a szent vér, melyet egykor vesztett. Miként kell Megváltódat magasztalnod, a ki az utolsó vacsorán szenvedésének és halálának ily nagy emlékét hagyta ránk örökségül.

2. Ez azonban még nem minden, amit az Ur tett, ezt minden értéken fölülemelte *azon mód által, melylyel testét és vérének élénk adja a szent misében*. Mert nem mint valami kiváló ereklyét látjuk magunk előtt az oltáron, mely előtt tiszteletünket nyilvánítjuk, hanem mint valóságos áldozatot. *Ugyanaz* a test, mely sebekkel borítva a kereszten függött, *ugyanaz* a vér, mely a keresztről a földre hullott, itt újból áldozat, és Istennek *ugyanaz* a fia, ki hajdan a kereszt karjain fölajánlotta magát érettünk, bemutatja magát a pap kezei közt a szent misé-

ben. Ezért nyilvánítja ki a trienti szent zsinat, hogy a szent mise és a kereszttáldozat „*egy és ugyanazon áldozat; ugyanaz áldozza fel magát a pap által, a ki egykor fölajánlotta magát a keresztfán: egyedül a föláldozás módjának megváltoztatásával.*“ (Sess. 22. c. 2.) Ezért biztosít minket ezen zsinat katekizmus, mely az egyház tanát legvilágosabban adja elő, „*hogy az, a mi a szent misében megy végbe, és az, a mi a kereszten történt, egy és ugyanaz az áldozat és ugyan annak tartandó* (Cat. Conc. Trid. p. 2. c. 4. 74.)“ Keresztény lélek, gondold meg e szavakat, melyek csöppet sem túloznak: „*A szent mise és a kereszttáldozat ugyanaz az áldozat.*“ Nem kevésbbé *főnséges* a szt. mise, nem kevésbbé *szent*, és neked a mint azonnal hallani fogok, nem kevésbé *üdvös*, mint a megváltásunkért bemutatott kereszttáldozat. Még *a szeretet és odaadás* sem csekélyebb Urunk részéről a szent misében. Mert ha itt nem adja többet oda vérét, s nem is hal meg, úgy mégis ugyanazzal a szeretettel száll le oltárainkra, a melylyel a kereszten értünk a legkeserűbb halált megízeltelte és kész minden szent misénél, ha *üdvünk kívánná, miként egykor, karjait kitárni és értünk magát a keresztre feszíttetni, hogy életét és vérét adja értünk.* Mert „*Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké,*“ mondja

az apostol (Zsid. 13. 8.) Úgy van a dolog a véres kereszt- és a vér nélküli mise áldozattal, mint azokkal *a véres sugarakkal, melyek szienai Katalin kezein és lábain Urunk sebhelyeit hagyták.* Midőn ezt a szent szűz észrevette, a legmélyebb bensőséggel esedezett, hogy az Ur úgy részesítse e kegyelemben, hogy kezein és lábain *véres nyomok ne maradjanak.* Az Úr meghallgatta könyörgését és a vérvörös sugarak *világosak és fényesek* lettek, a szentnek testére azonban *oly hatást gyakoroltak, oly fájdalmat idéztek elő, mintha megsebesült volna, bár a sebnak semmi helye sem volt.* Miként tehát azok a sugarak, melyek fényesek és világosak voltak, *egészen azonosak* voltak azokkal, melyek rézvörösön törtek ki az Üdvözítő sebhelyeiből, és olyan hatással voltak a szent szűzre, mintha vérző sebeket támasztottak volna: úgy a szent mise is *ugyanaz az áldozat,* mint a keresztáldozat, ha mindjárt nem is piroslik vértől, hanem ellenkezőleg nagyon kedves külsejű. Vedd tehát, keresztény lélek, jól fontolóra a véres keresztáldozatnak ezt az emlékét, melyet nekünk Jézus Krisztus a szent misében örökbe hagyott! Ugyanaz az áldozat ismétlődik szemeid előtt, ugyanaz a test, ugyanaz a vér áldoztatik, még pedig oly szeretettel, mintha újból kiontatnék. *Lehetséges-e jobb, elevenebb emléke a véres keresztáldozatnak?*

3. Szemre természetesen nagy a különbség e két áldozat között, mert míg az egyiknél Krisztus minden vére kifolyt, addig a másiknál semmi vér sem folyik. Azonban *erről is* gondoskodott az Úr, arra is talált eszközt, hogy a szent mise hallgatásánál véres kereszthalálát magadnak *könnyebben elképzeld. Tökéletesen* elég lett volna ugyanis, ha a szent mise áldozatot csak egy szín alatt pl. a kenyér színe alatt rendeli; mint hogy ezen egy szín alatt nemcsak teste, hanem Urunk vére, sőt teljes emberisége és istensége lényegileg jelen van. Hogy azonban ezen vérnélküli áldozatban is véres áldozathalálát mennél világosabban *szemed elé állítsa*, azonfelül *egy külön szín, a bor színe alatt*, mely *nagyobb hasonlósága miatt* könnyebben viszi a vére gondolatunkat, akarta drága vérét elédbe helyezni. Vagy ki nem érzi, mily élénken mutattatik be a kenyér és bor külön-külön végbemenő átváltozása által a vérnek a kereszten történt *kiontása* és a testből való *kiválása*, valamint az ebből következő *elválása* a testnek a lélektől, szóval mily kifejezésteljes módon mutattatik be ezen a módon *Krisztus véres áldozata a kereszten*. „Egy bárány fekszik, mintegy megölve“ az oltáron. Ki csodálkozhatik még azon, ha szt. János apostol a titkos jelenések könyvében (5. 6.) biztosít min-

ket arról, hogy Isten trónja előtt középen a bárányt látta feküdni, mintegy megölve, mikor az Isten Fia ezzel a szent áldozattal, mely sem nappal sem éjjel meg nem szünik, folytonosan megújítja keresztáldozatát és bemutatja örök Atyjának? Lásd tehát, keresztény lélek, csodálkozzál, mi mindent tett az Úr érted, hogy azt a véres keresztáldozatot, melyet irántad való szeretetből üdvödért kiállott, a legelevenebben szemed elé állítsa! Ő maga napról-napra, mint vér nélküli áldozat akar oltárainkon megjelenni, hogy így mindennap figyelmeztesse az ő vérével megváltott lelkeket, hogy egykor értök oly fájdalmas és véres halállal mult ki a kereszten! Csak egy kis hitet hozz magaddal a szent miséhez, és mindenfelől Krisztus véres keresztalálját fogod előtünni látni; hallani fogod az Úr titokzatos szózatát: „*Keresztény lélek, ne feledd, hogy meghaltam érted!*“

4. De te talán azt feleled nekem: „Ily drága ajándékot *nemcsak messziről szeretnék nézni*, hanem *szívemhez szoritani* és megcsókolni is akarnám.“ Ime, lásd, ez az óhajod is busásan teljesül. Vagy nem emlékszel már, hogy magát az *Úr testét, mely az oltáron, mint áldozati ajándék fekszik*, a jelenlevők ételül kapják? Többet tehetsz ezzel a nagyszerű, drága, mindenek fölött szent emlékekkel, mintha csókolnád és szívedhez szoritanád:

te azt *magadhoz, szivedbe veheted*. S ha nem is részesülsz benne minden misén, de legalább *lelkileg* egyesülhetsz vele. Ó mily meszsire ment az isteni Üdvözítő, hogy elevenen föntartsa a lelkekben szenvedése és halála emlékét: midőn ennek emlékére oly gyakran adja szívökbe azt a testet, mely a kereszten függött, és mindazt a vért, melyet értök kiöntött! *Mennyire bámulatos emléke a Krisztus véres kereszthalálának a szent mise és a vele egybekötött szent áldozás!*

IV.

Az egyház a maga részéről megtette a szükségest, hogy a szent mise által a véres keresztdózat még élénkebben felujljon előttünk.

1. Miután Krisztus Urunk a szent mise szerzésénél ekkép gondoskodott arról, hogy az minden időkre kínszenvedése és halálának igazán eleven emléke gyanánt fennálljon: a Krisztus szellemétől áthatott egyház a maga részéről is megtette a magáét, hogy a szent misében a véres keresztdózatot *men-nél szemléltetőbben feltüntesse*. Ezért mindenek előtt elrendelte, hogy minden oltáron, hol a szent misét bemutatják, a *megfeszített képe álljon*, és a ruhákon, melyeket a miséző pap visel, a *kereszt jelvénye* legyen. Az oltáron is öt bevéselt *kereszt* van, a melyeken a felszentelésnél tömjénes gyertyák — a keresz-

ten kapott öt seb emlékére — égnék. Az által azt akarja jelezni az egyház, hogy a szent misénél *minden oltár a megváltásnak mintegy keresztjévé* válik, melyen véresen ajánlotta fel Urunk áldozatát.

2. Parancsolja továbbá az egyház, hogy papjai *a szent kereszt jelével* kezdjék az áldozatot és ismételjék azt gyakran a szent ténykedések közben. Majd *önmagát* jelöli a pap e jellel, majd a népet áldja vele, majd *az áldozati ajándékok fölött* végzi a keresztvetést. Ez utóbbinál azonban meg kell jegyeznünk, hogy az áldozati ajándékok fölött csinált keresztjel *az úrfelmutatás előtt* mást, utána újra mást jelent. Úrfelmutatás előtt ugyanis általa az áldozati ajándékok áldatnak meg és a keresztáldozat ereje által esedezik a pap ezen ajándékoknak a keresztben feláldozott testté és vérré való átváltozásáért; *az úrfelmutatás után* pedig a pap a keresztjelével nem áldja az áldozati ajándékokat, minthogy az erősebb nem a gyengébbtől, hanem igenis, miként az apostol mondja „a mi kisebb az áldatik meg a főbbtől (Zsid. 7, 7.), hanem ez által egyszerűen jelzi, hogy a kenyér és bor színe alatt, melyekre a pap *a kereszt jelét* csinálja, *ugyanaz a test, mely egykor a keresztben függött, és ugyanazon vér, mely a keresztől folyt, jelen vannak.*

3. Sőt hogy ezt még jobban kifejezze, elrendelte az egyház, hogy az áldozópap *az átváltozott ostyával* is a Pater noster előtt a kehely fölött és előtt több keresztet csináljon, és azután *az Úr testét a le nem takart kehely fölött* tartva, mindkettőt fölemelje, mintha az alája tartott kehely Krisztus vérért fogná fel, mely a kereszten Urunk sebeiből kifolyt. Hasonló valami, ha nem még nagyobb mértékben a keresztáldozatra emlékeztető dolog a Pater noster után megy végbe az ostyával. Az áldozópap ugyanis eltöri azt, hogy az Úrnak kereszten függő, szétmarczangolt testét mutassa be, melyből az áldozati vér a földre csurgott, miáltal a kehely még sokkal igazabban azzá az edénynyé válik, melybe a megsebzett testből kifolyt vér mintegy összegyűl és üdvünkre megőriztetik. Erre a megtört ostyát leteszi a kehely lábához a patenára, *mintha az Úrnak a keresztről leemelt és Szűz Mária ölébe helyezett testét akarná* ezáltal a hívők emlékezetébe visszahívni. Még sok mást lehetne elmondani, amit az egyház a szent misénél elkövet, hogy mindenütt a keresztáldozatról való minél élénkebb emléket fölkeltse, mint pl. az által, hogy a pap a tulajdonképpeni áldozatnál kifeszített karokkal imádkozzék, mintha Jézussal feszítetnék keresztre és hasonlók által, ez azonban elég lehet, hogy lásd, keresztény lélek,

mennyire törekszik az anyaszentegyház szt. Gergely ezen szavainak igazságát kifejezésre hozni: „*A szent mise áldozat titkában az Isten egyszülött Fiának halála van ábrázolva.*“

V.

Ezért mindenki a szent mise hallgatásánál Krisztus véres keresztalálát élénken képzelje el, a szent miséhez pedig szeretettel és odaadással teljes szívet hozzon az Úrnak.

1. Minthogy a szent mise Krisztus rendelése és az egyház intézkedése folytán a véres keresztáldozat oly élénk megújítása, hogy az apostolnak a galatákhoz intézett ezen szavait: „*Nektek úgy szemetek elé iratott Krisztus Jézus, mintha köztetek feszítettett volna meg,*“ minden hely és idő keresztényeire alkalmazhatjuk, az a kérdés: *Krisztus szenvedésének és halálának ily emlékével szemben miként kell viselkednünk?* A felelet magától jó.

Mindaz, aki a szent miséhez, a szenvedés ezen emlékéhez közeledik, a mennyire csak képes, Krisztus *véres keresztáldozatának titkába elnerüljön.* Az oltár legyen a kalvária, a felemelt ostyában lássa az Úr szent testét sebektől borítva a kereszten*); a magasra

---

*) Szent Lidvinának egyszer úgy mutatta meg magát édes Üdvözítőnk, miként egykor sebeivel és vére-

emelt kehelylyel fogja fel mintegy azt a vért, mely oly dúsan ömlött a kereszt fájáról a földre; magát pedig a kereszt lábaihoz állítsa, melyet Mária Magdolna Szűz Mária és szent János apostol között térden állva átkarolt. *A mit a véres áldozatnak e tanui akkor láttak, hallottak, éreztek, azt minden kereszténynek, aki a szent mise vér nélküli áldozatán jelen van, különösen a színek átváltozásánál, szeme elé kell állítania, mintha csak az előbbi újra megtörténnék.* Tégy te is hasonlóan, hogy teljesítsd az Úr szavát, kívánságát, felszólítását: „Tegyétek ezt az én emlékezembe!”

2. Ekközben azonban szíved ne maradjon hideg, hanem a legkülönbözőbb *érzelmekektől* áradjon. De hogy velök magad túl ne terheld, csak *kettőre* akarlak *itt* figyelmeztetni, t. i. a *hálás öröm* és a *teljes odaadás* érzelmére, melyeket minden szent misénél az Úr elé kell hoznod; *más* megfelelő indulatokról pedig a maga helyén fogok szólni.

Hogy a szent mise hallgatásánál szívednek Jézus iránti *hálás szeretetre* kell gyul-

---

ben a kereszten függött; miután pedig eltűnt, a szent ostyán hagyta hátra keze és lába sebeinek véres nyomait, melyeket nemcsak a szent, hanem mások is láttak. Mit gondolsz, nem akarna-e Üdvözítőnk ily csodák által, melyek száma nem csekély oda hatni, hogy mennél mélyebben merüljünk el a véres keresztáldozat titkaiba?

ladnia és tőle égnie, arról könnyen meggyőződöl, ha meggondolod, hogy benne az Úr *mérhetetlen szeretete*, mely egészen a kereszt-halálig terjed, nemcsak élenken áll szemben veled, hanem hogy ugyanaz a Jézus, éppen ezt a szeretetet egész haláláig annyiszor megújítja, a hányszor magát vér nélkül bemutatja oltárainkon. Minden szent misénél tehát Krisztus Urunk az égből száll alá, hogy napról napra biztosítson arról, hogy még mindig azzal a szeretettel szeret téged, melylyel magát a legvéresebb halálnak adta karjaiba. *) Mi csodálni való van tehát abban, ha szent Kázmért, midőn a mise alatt a keserű szenvedés és halál fölött elmélkedett, fölgyulladó hálás viszonszeretete egészen elragadta. Ő keresd te is az oltárnál a szeretet tüzét, hogy lángjai szívedben lobogjanak! Izaiás próphétáról mondják, hogy egy angyal égő szénkel, melyet az áldozati oltárról vett, illette száját (Iz. 6. 6. 7.). Hasonlóan vedd magadnak te is a szent mise áldozati oltáráról égő szénként az Úr szeretetét, és vedd benső elmélkedés és lelki vagy valóságos áldozással szívedbe az Urat. Ő mily gyorsan növeked-

---

*) A szent mise áldozat tehát Jézus szívének, soha meg nem szünő szeretetének dobbanása, azzal a rendeltetéssel, hogy az emberek szívében iránta mindig újra s újra a szeretetet felgyulassza s vérenek erejét tagjaikba szüntelen elvezesse.

nék akkor Krisztus iránti szereteted! Mindennek előtt azonban annyi szeretettel légy Jézus iránt, hogy ne sokald azt a fáradságot, melylyel házadból a templomba méssz, hogy a szent misében, Krisztus örök szeretetének ezen örök zálogában részed legyen, mikor Neki nem hosszú az út, naponta leszállni a menyekből a földre, hogy szeretetét irányodban kimutassa. Innen van, hogy a szent mise áldozat az *Istent szerető* lelkeket oly hatalommal vonza magához, miként pl. egy szent *Germanát*, a pásztorleányt. Szent *Germana* semmi által sem tartotta vissza magát, hogy a szent misére menjen, jóllehet ezt egy távolfekvő kápolnában mondták. Megesett egy napon, hogy az utat megszakító patak úgy megdagadt, hogy a hídát elvitte, minek folytán az átkelés lehetetlen volt. Akközben megcsendül a kápolna misére hívó kis harangja, *Germana*, mint rendesen útját a kápolnának veszi, de legnagyobb fájdalomra az utat a tomboló patak elzárja, de a szent pásztorleányka nem akar visszafordulni. Ég a vágtyól, hogy szent misét hallgasson s azért Istenbe vetett bizalommal keresztet vet — és ime kétfelé oszlik a víz és a szegény pásztorleány száraz lábbal kel át a patakon. Odaérkezett a templomba és a szent misének végeztével ismét visszatért nyájához, csodálkozásra ragadva azokat, a kik őt megfigyelték. Tanuld

meg ez esetből, hogy mily forró vágyódással kell a szent misére jönni; ismerd meg e tényből az Úr szent akaratát, ki annyira óhajtja a szent áldozatnál való jelenlétünket, hisz még csodat is művelt, hogy ama szegény leány jelenlétét sz. misénél lehetővé tegye.

A szeretetből fakadó odaadásról, melyet különösen akkor, midőn szent misét hallgatunk, kell gyakorolnunk, szóljon helyettem a tiszteletreméltó Kempis Tamás, kinél maga isteni Üdvözítőnk így int: „Amint én a kereszten kitért karokkal s mezitelen testtel magamat vétkéidért önkénytelenül feláldoztam Atyámnak mennyben, úgy, hogy semmi sem maradt bennem, mi az isteni igazság engesztelésére áldozattá át nem vált volna: akképp kell neked is mindennap a szent misében magadat minden tehetségeid- és kívánságaiddal magad szántából teljes szivedből s teljes lelkedből tiszta és szent áldozatul bemutatnod. (IV. könyv, 8.) — Valahányszor szent misét hallgatsz, mondd el bensőséggel e kis röpimát feleletképen az Úrnak: „Óh Jézusom néked élek; óh Jézusom néked hallok; óh Jézusom tied vagyok életemben s halálomban!“ — Mondd ezt teljes szivedből és az Ur meg lesz veled elégedve; felajánlásodból semmit se végy ki és eleget adottál. „Áldozd fel magadat nekem s add oda ma-

gad egészen Istenért, s kedves leszen áldozatod.“ (Kempis Tamás m. f.)

HETEDIK FEJEZET.

A szent mise a keresztáldozat kegyelmekkel teljes megújítása.

I.

A szent mise-áldozatban a keresztáldozatnak összes érdemei rendelkezésünkre állnak,

1. A harmadik fejezetnek végén, a véres keresztáldozatról szólva figyelmeztettek a végtelen érdemekre, melyeknek mi, szegény emberek e szent áldozat által részeseivé lettünk s egyszersmind meg is ígértem, hogy kimutatom neked, miszerint a vérnélkül való szent miseáldozat által ugyanolyan kegyelmekben részesülsz, mintha jelen lettél volna ott, mikor a véres áldozat bemutatott. Azt hiszem, hogy ezt a megelőző fejezetben már eléggé kifejtettem. Kimutattam ott, hogy a szent miseáldozat a hívő lélek szemei elé Urunk keresztalálát oly élenken és hathatósan állítja, mintha csak naponkint minden egyes oltáron ott állna a megváltás keresztje, mely a Kálvária hegyén állott.

De ezzel meg nem elégedhetem. Meg akarom neked ezenfelül mutatni, hogy a szent misében a véres keresztáldozathoz oly közel

juthatsz, miszerint nemcsak naponkint való megújítását láthatod, hanem kiterjesztheted kezeidet is, és tetszésed szerint gazdagíthatod magadat e szent áldozat kincseiből. Mert Krisztus Urunk e vérnélkül való áldozatot határtalan szeretetében nem annyira önmaga miatt szerezte, hogy t. i. halálának ez állandó emlékjele által az emberek hálás szeretetét magának megnyerje, mint inkább miattunk. E vérnélkül való áldozat által ugyanis véres keresztáldozatának fenséges gyümölcseit a legnagyobb mértékben alkalmazza reánk. Azért a trienti szent zsinat is világosan ki nyilvánította, hogy az isteni Üdvözítő a vérnélkül való áldozatot, a szent misét nemcsak azért szerezte, hogy ezzel az áldozatot, a melyet egyszer végbevitt a kereszten, megjelenítse, s így annak emlékezetét az idők végezetéig fönntartsa, hanem azért is, hogy üdvöt adó erejének részeseivé tegyen bennünket. (C. T. Sess. 22. c. 1.)

Az Úr a szent keresztáldozatnak üdvhozó gyümölcseit kétségkívül valamely áldozatnak közvetítése nélkül is alkalmazhatta volna reánk. De ő e gyümölcsöket, hogy úgy mondjam, a lehető legnagyobb tisztelettel akarta illetni s azért e felséges, mennyei, vérnélkül való áldozatnak arany csészéjében nyújtja nekünk azokat. Ő a mennyei Atyától minden elgondolható kegyelmet kieszközölhetett volna

számunkra véres keresztáldozatára való pusztá hivatkozása által; de ő ama módnak adott előnyt, a mely szerint önmagát naponkint feláldozza, s így véres keresztáldozatát nemcsak élénk, de mennyei Atyja elé is oly élénken állítja, mintha azt folyton megújítaná. Így szerzi meg számunkra szent áldozata minden kegyelmeinek, irgalmasságának és áldásos gyümölcseinek reánk való alkalmazását. Mert ha a szent misében már mi is oly világosan látjuk a keresztáldozatot, hogy azon szent alkalommal oly üdvösen vagyunk meghatva, mintha csak a Kálvária hegyén lennénk; mennyire indítható irántunk való könnyörületességre a mennyei Atya szive, a ki a szent mise titkából sokkal világosabban látja elősugárzani Jézus véres keresztalálát? Mert az örök Atya a szent misénél többet lát mint te. Ő azt látja, a mit te nem látsz, látja a sebeket és vércseppeket, a melyeket egyszülött szent Fia a szent misében eleje tár. Ő többet hall a szent misénél mint te. Sőt ő azt hallja, a mit te nem hallasz, hallja a titokteljes beszédet, melylyel szeretett Fia minden érdemét, elégtételét, minden imádságát és sóhaját, melyeket a szent keresztfán mi érettünk végzett, egyszóval a szent keresztáldozat összes, végtelen kincseit minden szent misében neki újra felajánlja.

3. Így minden egyes szent misénél Meg-

váltónknak a szent kereszten oly keservesen szerzett érdemei mindazokra, a kik a szent áldozatban részt vesznek, a maguk teljességében alkalmaztatnak. „Krisztus Urunk halála és kínszenvedése, jegyzi meg találóan a tiszteletreméltó P. Segneri, gyűjtötte a kincset; a szent mise-áldozat pedig kiosztja azt. Krisztus Urunk halála mindnyájunk kincstára, de a szent mise a kulcs, mely ama kincstárt, megnyitja.“ (Chr. inst. 12: Disc.)

Hogy a szent mise mennyire nyitja meg e kincstárt, hogy mily kiadóan alkalmazza az Úr kereszthalálának gyümölcseit minden jelenlevőre, azt ama szavakból lehet következtetni, melyeket ugyanazon istenes lelkitanító folytatólágosan mond: „Jól vedd tehát fontolóra, hogy mit tesz a sz. mise-áldozatot bemutatni, mit tesz azon jelen lenni. Nem egyéb mint eszközölni azt, hogy ugyanaz az Isten, a ki az összes emberekért, értem, érted és mindenkiért, a ki a szent misénél jelen van, egykoron meghalt, most újra meghaljon; épen úgy, mintha minden egyesért újra elszenvedné a halált.“ Az egyház a római martyrologiumban november 9-én egy csodatevő keresztképre emlékeztet bennünket, a melyet Phoeniciának Berytus nevű városában a zsidók keresztre feszítettek és a melyből ez alkalommal oly nagy mennyiségű vér ömlött, hogy azzal bőségesen meg lehetett volna ajándékozni a kelet-

nek és a nyugatnak egyházait. Úgy látszott, mintha Krisztus Urunk eme gatzett elkövetetésekor véres szenvedését, fájdalmas keresztáldozatát ismételni, megújítani akarta volna. Ahhoz azonban nem fér kétség, hogy a szent misében, hol az Úr szent teste nem kép alakjában van jelen, hanem drága vérével egyetemben valósággal feláldoztatik, sokkal inkább ujítja meg véres keresztáldozatát. Mennyivel inkább folyik tehát ott az Ő szent vére titokteljes módon és jut bőségesen mindazoknak, a kik e szent áldozatnál jelen vannak. Joggal írja Aquinói szent Tamás, az angyali tudor: „Bármily hatása legyen is Krisztus szenvedéseinek, megvan ugyanezen hatása a szent misének is.“ Mindazokat tehát, a kik a szent mise-áldozatnál jámbor szívvel jelen vannak, illetik az isteni Üdvözítőnek egykoron szent Teréziához intézett szavai: „Neked ajándékozom összes fájdalmaimat, a melyeket azért szenvedtem el, hogy azok segítségével úgy kérhess az örök Atyától kegyelmet, mintha azok sajátod lennének.“ A legjobb szívbeli hangulat azonban az, a melylyel János, Magdolna és Mária a véres keresztáldozatnál jelen voltak — hívő, töredelmes, szerető szív. Mit szólsz mind ehhez? Hiszed-e igazán, hogy a szent mise-áldozat, alkalmával elég közel vagy a szent keresztáldozathoz? Avagy mi akadályoz meg

téged abban, hogy annak kincseiből tele kézzel merits? Oh mennyire igazak ama szavak melyet előbb (VI. fejj. III. 2. sz.) adtam eléd megfontolás végett, hogy a kereszt-áldozat és mise-áldozat tekintve az áldozópapot, az áldozati ajándékokat, és az üdvös hatást, egy és ugyanaz. Bárcsak jól értenék meg a keresztények ez igazságot!

II.

A szent miseáldozat, mely magában foglalja a szent keresztáldozatot, egyszersmind dicséző, hálaadó, kérő és engesztelő áldozat és dúsgazdagokká tesz minket annyira, hogy Istennél összes adósságainkat törleszthetjük.

1. Mi szegény emberek a jó Istennel szemben nagy adósok vagyunk és magunktól soha sem vagyunk képesek arra, hogy a ránk nehezedeő tartozást le törlesszük. Mert az ember első sorban is tisztelni tartozik Istent végtelen hatalmáért; továbbá eleget tartozik tenni a végtelen megbántásért, melylyel elkövetett bűnei által ily nagy Felséget illetett; köszönettel tartozik ama számtalan jótéteményekért, melyekben őt Isten mint Teremtő, Megváltó és Megszentelő részesítette; végre, miként Aquinói szent Tamás megjegyzi (SS. I. II. q. 102. a. 3. ad. 10.) a javakat, melyekre a jövőben számít, ájtatos könyörgésével mintegy megvá-

sárolni tartozik. Áthatva a legbensőbb tudattól, hogy a nyelv a legmagasb Felség imádása, az iránta elkövetett sértés engesztelése, a vett jóknak megköszönése és a jövő jóknak kérése által sem képes e négyszeres végtelen tartozást törleszteni, — az emberek minden időben áldoztak, miként ezt már az 1-ső és 2-ik fejezetben jeleztem, és pedig oly módon, hogy az ó-szövetségben megvolt a maga saját, külön áldozata az Isten iránt való tartozás mindegyikének. Onnét van, hogy léteztek a zsidóknál égőáldozatok, különféle engesztelő-áldozatok, hálaadó- és kérő-áldozatok. De az ó-szövetségnek mindezen áldozatai oly tökéletesek és értékesek voltak-e, hogy ezek által az emberek sokféle tartozása Isten iránt kiegyenlíthető lett volna? Bizonyára nem! Tudod (II. fejezet II. 2. sz.) hogy az ó-szövetség áldozatai mint „árnyak“ mint „hiányos elemek“ nem voltak képesek sem arra, hogy elégséges módon tiszteljék Istennek magasztos felségét, sem arra, hogy vérökkel szent haragiát engeszteljék s értékek által sem szerezhettek számunkra kegyelmet. Ha pedig ez mégis megtörtént, akkor sem tűnhettek fel ez áldozatok az Úr Isten előtt úgy, mint a vett jótéteményeknek megfelelő hálaadás; mindannak daczára tehát, hogy Isten iránt való tartozásaink különféle neme szerint oszoltak meg, mégsem

voltak képesek e tartozások bármelyikének is megfelelni.

2. Egészen másképen áll a dolog az új szövetségnek vérnélkül való áldozatát illetőleg, melyet a mi oltárainkon ünneplünk. Ez egymaga elégséges arra, hogy a különféle adósságokat, melyeket Istennek tartozunk, bőséges módon kifizesse. Mert miután a szent mise-áldozat ugyanaz, a mi a keresztség-áldozat (III. fejezet III. és VI fejezet III. 2 szám,) és miután ez utóbbinak végtelen és kimeríthetetlen kincse a maga egészében minden szent mise-áldozat bennfoglaltatik, ezen egyetlen áldozat magában egyesíti a legmagasabb imádó áldozatot, a legkielégítőbb engesztelő áldozatot, Isten előtt legkedvesebb hálaáldozatot és ezeken felül a leghathatósabb kérőáldozatot. Igen szépen ír idevonatkozólag nagy szent Leo: „Miután a különféle állati áldozat megszűnt, szent testednek és szent vérednek egy áldozata pótolja a sokféle áldozatot; mert te vagy Istennek igazi bányája, a ki elveszi a világ bűneit és így beteljesítettél magadon minden titkot, hogy miképpen minden áldozatnak helyébe egy áldozat lépett, azonképpen minden nép is csak egy birodalmat (egyházat) alkosson.“ (8. Serm. de pass. D.) Hogy a szent mise mennyiben foglalja magában az áldozatnak mind a négy nemét és miképpen bizonyul azok mindegyiké-

ben kimondhatatlan és kimeríthetetlen hatásúnak, azt később fogjuk behatóbban fontolóra venni. Itt csak ama üdvös erőknek, kegyelmeknek és áldásoknak gazdaságát csodáld, melyeket Krisztus Urunk a szent misébe helyezett, mert e szent áldozat által végtelen tartozásunkat Isten iránt úgy fizetjük ki, hogy még végtelen feleslegünk is marad újkegyelmek és jó-tétemények elnyerésére. Itt csak ismerd el há-lásan, hogy mennyire illenek reánk az apostol ama szavai: „Mindenben gazdagok lettetek általa. (1. Cor. I. 5.).“ Reánk illenek e szavak, mert az Úr Jézus a szent mise-áldozatban igen nagy kincset hagyott számunkra. Mert jóllehet csak úgy állunk Isten előtt, mint a szegény koldusok, a kik maguktól alig képesek csak egy fillérral is előhozakodni; hogy óriási adósságaikat kifizessék, ezen szent áldozat által mégis minden tekintetben oly gazdagok lettünk, hogy ez által még az Úr Isten lesz a mi adósunk. „Mindenben gazdagok lettetek általa.“ De nem szabad e mellett felednünk, hogy a szent mise-áldozatnak ezen oly kiváló üdvhozó kincse nem más, mint az oly sok vér és szent sebek drága árán szerzett kincse a szent keresztáldozatnak, mely mindig új és meg nem rövidítve bocsájtatik rendelkezésünkre, mindig, valahányszor a szent mise-áldozatban a szent keresztáldozat megújul. Mert az Úr, hogy

úgy mondjam, a szent misét egészen át és átáztatta véres keresztáldozatával. Most már csak az a kérdés, hogy kié e magasztos kincs, kinek áll jogában azzal rendelkezni, kinek áll jogában abból meríteni. A feleletet a következőkben találod meg.

III.

Krisztus Urunk ezen üdvhozó kincset első sorban az egyháznak hagyta hátra tulajdonul.

1. Az, a kit ezen kincs első sorban megillet, ama végrendeletnek, — melyben Krisztus Urunk a világból való bucsúzása előtt a szent miseáldozatról rendelkezik, — valódi örököse a katolikus anyaszentegyház. Az Úr semmi földi jót sem hagyott hátra jegyesének, az egyháznak, de e helyett e szent áldozatban oly égi kincset hagyott neki, mely sohasem fogyatkozik meg, mely kimeríthetetlen. Azért az egyház a szent áldozatot állandóan drágalatos sajátjának s olyan kincsnek tekintette, mellyel mindennap az örök Atya szent színe elé léphet, hogy a szent áldozat által minden lehető jót és minden kegyelmet elnyerjen. Ennélfogva az egyház az, ki mindenek előtt felajánlja e szent áldozatot. Ugyanis a pap, a ki az oltárnál van, nemcsak az Ur Jézus szent személyét képviseli, hanem mint az egyház szolgálja az egyházat

is. Azért a pap az Úrfelmutatás előtt, tehát közvetlenül a tulajdonképeni szent áldozat végbemenetele előtt a következőképen imádkozik, mialatt kezeit az áldozati adományok fölött kiterjeszti : „Uram, kérünk téged, fogadd kegyesen ezen áldozatát szolgálatunknak, de a te egész családnak is.“ Itt az Úr Isten „egész családja“ alatt senki más nem értetik, mint a római katolikus anyaszentegyház, a pap kezeinek a szent áldozati adományok fölött való kiterjesztése által pedig azt fejezi ki, hogy a szent áldozatot azok helyett mutatja be, a kik azt felajánlják (I. fejezet, III. 1. szám) és így a szent áldozat világosan az egyház adományaként szerepel.

2. De e szent áldozatot első sorban is az egyházért ajánlják fel, — azért van a szent mise canonjának ama helyén, a hol azokról van megemlékezés, a kikért a szent mise-áldozatot bemutatják, legelőször is a „katolikus szentegyház“ fölemlítve. Azért minden egyes szent mise bemutatása alkalmával első sorban az ő szükségei, gondjai és óhajai ajánlhattnak a jó Istennek. Az egyház azonban élő tagokból, hívőkből áll, a kik egy-egy szellemi testet képeznek s azért ezeknek különféle szükségletei sem tévesztettnek szem elől; úgy, hogy az anyaszentegyház minden szent mise-áldozat alkalmával a kegyelmeknek új özönét kapja számos tagja

részére. Így jut osztályrészül a bűnösnek a megtérés, a megkísértettnek erő, a szorongatottnak segítség és vigasztalás, a halálra váltak az üdv. Miként az emberi testben a szív minden egyes érverésnél friss vért, új erőt és úgyszólván új életet juttat az egyes tagoknak, úgy a szent mise-áldozat is a kegyelmek állandó közlése által felfrissíti és erősíti az anyaszentegyház tagjainak lelki életét és így mintegy szíve és ütere a katolikus egyháznak.

3. Tanuld meg ezekből, hogy milyen nagy szerencse, a római katolikus anyaszentegyház tagjának, gyermekének lenni. Ugyanis te, mint az egyház gyermeke, minden egyes szent miseáldozat folytán valamely kegyelemben, áldásban részesülsz, bármennyi szent misét mondjanak is az egész katolikus világban. Ha nem is látod szemeiddel, ha nem is fogod kezeiddel a kegyelmeknek ezen növekedését, ezen áldásos hatásokat, ezen lelki előnyöket, — mégis részesülsz azokban. Avagy mondd, érzed-e, hogy a vér hogyan áramlik tested legtávolabbi részeibe szivedből minden érverésnél, hogyan melegíti, táplálja és életerővel telíti tested tagjait? És ez mégis történik, a te saját testedben történik ez, még pedig gyakrabban mint minden másodperczen. Ha tehát a vérkeringés a te saját testedben, a vérnek saját szivedből a

te saját tagjaidba való áramlása észrevétlenül megy végbe, ne csodálkozzál azon, ha a kegyelmeknek láthatatlan, szellemi befolyását, mely a szent mise közvetítésével a katolikus anyaszentegyház egész szellemi testét naponként megifjítja, észre nem veszed. Hogy azonban a kegyelmeknek befolyásában minél bősegebb részed legyen, tedd magadévá a jó keresztényeknek ama jámbor szokását, a mely szerint napokint felkeltik magukban a szándékot, hogy részeseivé legyenek minden szent misének, mely az egész katolikus világban mondatni fog.

IV.

A szent mise kincsét Krisztus Urunk kiváló módon a papok kezeibe fektette.

1. Hogy a pap kiválóbb és gazdagabb módon részesül a szent áldozatban, mint a többi hívő, azt bizonyára természetesnek találod. Hiszen közelebb áll az oltárhoz mint más, a szent áldozatot saját kezeivel szabad érintenie és miután a szent áldozatot bemutatta, először is neki szabad az Isten fia feláldozott szent testét és vérét magához venni. Miként tehát az, a ki legközelebb áll a tűzhöz, leginkább érzi a meleget, úgy a pap is, a ki ezen szentséges és kegyelemteljes áldozathoz legközebb áll, a legbősegebb kegyelmeket várhatja. Innen van, hogy a pap,

a mikor a felajánlás alkalmával a szent osztyát a csészén feltartja, azért imádkozik, hogy ezen szent áldozat neki és a hiveknek, „nékem és ő nékik“ üdvére szolgáljon s ezáltal kifejezi, hogy kiválóan, nevezet szerint és a többieknél bőségesebben részesül a szent áldozatban. A pap a szent mise-áldozat kegyelmeiben való kiválóbb részesüléséről senki javára le nem mondhat; ezt neki szánta Az, a ki ezen szent áldozatot szerezte. Valóban irigyelhető osztályrész ez, a mellyel az Úr Jézus papjait a többi hívő fölött kitüntette! Mindazáltal kedves keresztény lélek, ne irigyeld a papoktól eme kiváló részt. Mert a papoknak számosabb és nagyobb kegyelmekre van szükségük, mint a közönséges keresztényeknek és különben is a kegyelmeket nem tartják meg maguk számára: annál nagyobb haszonnal munkálják ők a hívők lelki üdvét, minél inkább kegyelem teljesek ők. Úgy vagyunk e ténnyel, mint a kályhával, a mely a meleget nem a maga számára tartja meg, hanem minél forróbb, annál inkább melegíti a szobát.

2. De ez még nem az egész kincs, a melyben a pap a szent mise folytán részesül. Még ezenfelül is kap sajátos, jelentékeny részt a szent mise-áldozat gyümölcseiből, a melyet tetszés szerint bárkinék is juttathat. Mivel ő az, a ki a szent áldozatot bemutatja,

ezért hatalmában is áll ezt ezen vagy azon czélra, ezen vagy azon személyre alkalmazni. Hogy mily ezen kegyelmi rész, melyet közönségesen a szent mise „különös gyümölcsének“ szoktunk nevezni, azt meghatározni senki sem tudja; az függ a láthatatlan főpaptól Jézus Krisztustól, a Ki jósága és bőkezősége folytán azt bizonyára szűken mérni nem fogja, de a melynek mégis van bizonyos határa és mértéke. Mert ha mindjárt a sz. mise áldozat önmagában végtelen értéket is képvisel, az Ur legbölcsebb intézkedése folytán a gyümölcs, melyet a hívő abból mindenkor élvez, mégsem végtelen, a mennyiben nekünk embereknek egészen megfelelő, hogy ezen áldozathoz, mely szemeink előtt annyiszor végbe vitetik ismételve és ugyanazon ügyünkben többször is járuljunk. A sz. misének ez a különös gyümölcse, ennek kegyelmei és áldásai „azon mérték szerint, a mint Krisztus azt kinek kinek adta“ (Eferus. 4. 7.) teszik ki, a papok kincsét; oly kincs az, mely a legszegényebb papot is a föld összes milliomosai fölé helyezi. Ugyan mondd csak, mi a réz az arannyal, a homok a drágakővel szemben? Nem-e hitvány és megvetendő? Azonban ezen javak, kegyelmek, áldások, meghallgatások és vigaszok, melyet a papok mint a sz. mise gyümölcseit vagy a maguk hasznára fordíthatnak, vagy pedig reád és

tieidre úgy a megholtakra, mint az élőkre alkalmazhatnak, annyira felül mulják az aranyat és drágakövet, a mennyire az ég túlhaladja a földet. Ezen a sz. mise által a pap kezeibe fektetett javakkal szemben az arany olyan mint az utca sara, a drága kő pedig mint az utca homokja. Valamint egykor sz. Péter a templom küszöbénél levő sántának mondá: „Ezüstöm és aranyom nincsen, de a mim vagyon, azt adom neked“ (Ap. Cs. 3. 6.) és ezt mondván annak olyasmit adott a mi többet ért a templom összes aranyánál — t. i. a pénzen meg nem vásárolható egészséget; úgy mondhatja a pap is a hívőkhöz: „Ezüstöm és aranyom nincsen, de a mim vagyon, azt adom nektek,“ nevezetesen az Ur Istentől a sz. mise útján kezembe fektetett értékes kegyelmeket, égi adományokat, sőt még a földi áldást is, a mi mind oly értékes, hogy az aranynyal megvenni nemcsak hogy nem lehet, de nem is szabad.

3. De kérded tőlem, hogyan van akkor az, hogy a hívők azon papoknak, kik a sz. mise áldozatot érettük be mutatják, s ezáltal a benne rejlő istenáldást rájuk alkalmazzák, pénzt ajánlanak fel vagyis „megfizetik a misét“ mint közönségesen mondani szokás? Ezen beszéd módot annál kevésbé hagyhatom e helyen magyarázat nélkül, minél nagyobb a félreérthetés veszélye. Távol legyen tőled

még a gondolat is, hogy a sz. mise, ezen isteni áldozat pénzzel megvásárolható legyen. De mennyit is akarsz adni, hogy megvásárolhassad az Isten Fiát, a ki bennünket sz. vérével váltott meg, ki a sz. misében, mint áldozati ajándék jelenik meg? De hogyan is lennél képes, a sz. mise áldozatnak azon gyümölcseit is megvásárolni, a melyeket a pap reád alkalmaz, midőn ugyanazokat Krisztus Urunk egyedül szentséges vére árán volt képes a mennyei Atyától megvenni. Ha ily módon szándékoznál a sz. mise áldozatot és annak gyümölcseit megvásárolni, ugy sz. Péternek Simon mágushoz intézett szavait kellene elédbe terjesztenem megfontolás végett: „Vesszen el veled együtt s te pénzed mivel azt állítád, hogy az Isten ajándékát pénzen lehet megvenni.“ (Ap. Cs. 8. 20.) Így azonban nem érti egy keresztény szív sem a „mise fizetést.“ Ennélfogva alatta nem értünk mást, mint földi segílyt, jámbor alamizsnát, melyet a hívők azon papoknak ajándékoznak, kik őket a Mindenhatótól a sz. mise áldozat által kezeikbe fektetett égi kincsekből sokkal gazdagabb szellemi alamizsnában részesítik. Ez nagyon és igazságos. Avagy „ha mi nektek lelkieket vetettünk, nagy dolog-e, kérdi az apostol, ha mi nálatok a testiekből aratunk? (I. Kor. 9. 11.) Nem tudjátok-e, folytatja tovább, hogy a kik a szentélyben foglalkoznak

a szentélyből valókat eszik és a kik az oltárnak szolgálnak az oltárról vesznek részt?“ S mit kaptak az ó-szövetség papjai, kikre az Apostol e helyen utal, hogy ugyanazt az új-szövetség papjai számára is követelje; milyen részt kaptak a zsidó papok azoktól, kik velük áldozatot mutattattak be? A béke áldozatnál, az áldozati állat legszebb és legnagyobb darabjai jutottak nekik osztályrészül, míg a kiengesztelési áldozatnál annak kivételével, a mit az oltáron égettek el, az egésznek kellett adni s ezek mellett a vér nélküli áldozatokból csaknem az egésznek maradt. Az egyház, hogy a hívők az áldozatot könnyebben bemutattathassák, ily áldozatot nem kíván az új szövetség papjai számára. Még a szegények is megszerezhetik azt a keveset, hogy személyükért és övéikért oly kegyelemteljes áldozat mutattassék be. Bárcsak mindnyájan felismernék mily irigylendő szerencse az, egészen különös módon az Ur Jézus drágalatos vérének saját kezeibe venni, hogy vele a mennyei Atyának a nyert jótéteményeket visszafizesse, a saját bűneiért eleget tegyen, s azonfelül teste és lelke számára az ideiglenes és az örök életre a leggazdagabb kegyelmeket meg vegye! Bárcsak valamennyien belátnák, hogy alig létezik valami érdemszerzőbb mint az úgynevezett „misealamizsna“ felajánlásával a szent áldozatot

bemutattatni, melyről a trienti zsinat biztosít „hogy nincs szentebb és istenibb mű, mint ezen sz. borzadással eltöltő titok, a melyben az üdvöt hozó, s bennünketa mennyei Atyával kiengesztelő áldozati bárány a papok által naponkint újból az oltárra helyeztetik“ (C. T. Sess. 22. Decz. de Observ.) Ennél fogva, kedves keresztény, se a mennynek nagyobb örömet, se a tisztító tűznek nagyobb segítséget, de még magadnak, s tiednek sem szerezhetsz bőségesebb áldást, mint azazal, hogy filléreiddel a szt. mise-áldozatot magadért, tiedért, az élőkért, s a holtakért bemutatatod. Nagyon szép vonást mesélnek erre vonatkozólag damiáni sz. Péter életéből. Ő kemény szívű bátyjának kezei alatt, éhségben és szükölködésben növekedett fel, midőn bizonyos napon egy ezüst darabot volt szerencsés találni. Az első pillanatban nem gondolt másra, minthogy mit vegyen rajta, hogy valami jó falattal éhségét lecsillapítsa. Időközben eszébe jutott megholt édes atyja, s erre elhatározta, hogy a pénzdarabot inkább a paphoz viszi, hogy ez édes atyjának elköltözött lelkeért sz. misét végezen. Mily áldást hozott számára e jámbor cselekedet megmutatta jövője, a mennyiben belőle áldozár, püspök, s végre bibornok lett.

4. Ha azonban te oly szegény vagy, hogy nem volnál képes olykor-olykor ily ki-

vételes módon részesülni a szt. mise áldásai-
ban, mégis gondoskodott az egyház, mint jó
Anya, hogy oly nagy kegyelmet és kiváló
vigaszt ne nélkülöz teljesen, a mennyiben a
lelkészek kötelességévé tette, hogy a sz. mi-
sét minden vásár- és ünnepnap saját hivei-
kért mutassák be. Járj azért szorgalommai a
vásár- és ünnepnap i stentiszteletre, plébánia
templomodba s nagyobb áhitattal is hallgasd az
ottani ünnepélyes sz. misét, mivel a sz. ál-
dozat ily napokon egészen különös módon
éretted is bemutatatik. Ezen „különös gyü-
mölc“ ugyanaz marad, még ha az, a ki a
sz. misét éretted bemutatja nem is buzgó
pap, mivel a tulajdonképeni láthatatlan pap
minden sz. misénél ugyanaz t. i. az Isten
Fia, a ki az Atyától minden hatalmat kapott.
(Lásd V. fej. IV. 1. sz.) Mindazonáltal az
áhitat, melylyel a buzgó pap végzi a sz. mi-
sét, épenséggel nincs csekély befolyással,
mivel az Ur tekintettel a látható pap szent-
ségére és forró áhitatára, melylyel az ál-
dozatot bemutatja és e mellett tiédet az Is-
tennek ajánlja, nem kevés kegyelmet ajándé-
kozhat és fog is ajándékozni. Azért nagyon
helyesen cselekszel, ha magadat ily jámbor
papók figyelmébe ajánlod, hogy a sz. misé-
ben rólad jó sokszor megemlékezzenek. Mert
már az is nagyon elégséges arra, hogy gyak-
rabban magadra vonjad az Isten kegyelmeit,

ha a pap a sz. áldozat közben ajánl téged az Úrnak. Hiszen ezen legszentebb áldozat bemutatása által oly közel jön az Úr Istenhez, hogy a Mindenható annak esdeklő imáit, melyek az áldozattal együtt szállnak föl hozzá, figyelem kívül nem hagyhatja!

V.

Azonkívül minden jelenlevő részesül a sz. mise áldásaiban, mint a ki a pappal együtt mutatja be az áldozatot.

1. De ne gondold, kedves keresztény, hogy a sz. misében nincsen más teendőd, mint ezen főséges áldozatot tiszteletteljesen végig nézni és azonkívül szivedet jámbor gerjedelmekre hangolni; mivel te ennek bemutatásába sokkal jobban vagy bele vonva; ugyanis valamikép te magad is végzed és bemutatod a sz. misét. Innen van, hogy tagabb értelemben minden keresztény papnak hivatik, így pl. sz. János apostol jelenései könyvében, a hol ez olvasható: „Krisztus szeretett bennünket és megmosott bűneinktől az ő vére által és minket királysággá papokká tett Istennek és az Ő Atyjának.” (Apoc. 1. 5. 6.) Ez azonban nem oly értelemben veendő, mintha minden hívő valóságos pap volna, a ki képesítve van az új szövetség legszentebb, látható áldozat

bemutatására, hanem csak úgy értendő, hogy mindenki áldozatul hozhatja az Úr Istennek a szív benső áldozatát és a tulajdonképeni pap közreműködésével mint együttáldozó Krisztus szentséges testének és vérének áldozatát is felajánlhatja a mennyei Atyának.

2. Ezen előny, ezen kitüntetés, az újszövetség hívőinek e kiváló szerencséje, hogy t. i. ily isteni áldozatnál mint együtt áldozók jelenhetnek meg, a sz. misében világosan van kimondva. Először, midőn a pap az „Orate fratres“-nál (imádkozzatok testvéreim) a néphez fordul, s imára szóllítja fel a jelenlevőket így folytatja: „hogyan az én áldozatom és a tiétek, tetszésre találjon az Isten, a mindenható Atya előtt.“ Innen következik, hogy az áldozat, melyet a pap az oltáron véghez visz, bizonyos tekintetben a hívők áldozata is, az ő tulajdonuk, szent szolgálatuk, melylyel Istenüket tisztelik. Még világosabban lép ez előtérbe az élőkért való „Memento“-ban; itt a pap elmondva e szavakat: „Emlékezzél meg Uram szolgálóidról és szolgálóidról,“ így folytatja: „és minden jelenlevőről, kiknek hite és áhitata előtted ismeretes, a kikért mi vagy a kik maguk Neked ezen dicsőítő áldozatot, felajánlják önmagukért és minden hozzátartozóikért.“ Így tehát ezen áldozatot *nemcsak a pap ajánlja fel a hívőkért, hanem tesszik azt ma-*

*guk a jelenlevő hívek is önmagukért és övéikért, úgy hogy a szent misébe mint valósággyal együttáldozók vonatnak be. Végre mindjárt az Úrfölmutatás után említés törté-
nik a „szent nép“-ról, a mely a pappal együtt „tisza, szent, szeplőtten áldozatot ajánl föl. Mit szólsz mindezekre kedves keresztény? Gondoltál-e valamikor ezen a szt. mise-áldozatban való benső résztvevésre? Felhasználtad-e azt néha? Ha nem, úgy iparkodjál legalább mostantól kezdve abból minél nagyobb hasznót húzni.*

3. Ezek után megértheted azt a folytonos közlekedést is, a mely a szent misében a pap és a jelenlevő nép között folyik. Avagy nem látod, a mint az bizonyos időközben a néppel majd felváltva imádkozik, majd feléje fordulva többször ezen szép szavakkal „Dominus vobiscum“ azaz az Ur legyen veletek“ üdvözli, majd ismételten „Oramus“-sal azaz „Imádkozzunk“ az imára szólítja, a „Sursum corda“-val azaz „Fel a szívekkel“ áhitatra gyullasztja, a „Pater noster“-t megelőző szavakkal bizalomra serkenti, és így tovább; mialatt a nép megfelelően a pap ezen szent üdvözlésére az ép oly jámbor „Et cum spiritu tuo“-val azaz „És a te lelkeddel“ a „Sursum corda“-ra a megfelelő „Habemus ad Dominum“-mal azaz „Felemeltük az Úrhoz“ felel, végre imáit az

„Amen“-nal pecsételi le. Ezen a pap és nép közötti szóváltás jelenleg ugyan már nem oly kirívó, mivel mindezeket közvetlenül nem maga a nép végzi, a mely a szt. mise nyelvét most már nem érti; hanem az oltárnál levő ministransok, a kik a nép helyett felelnek; de azért a hivek részvétele ugyanaz maradt, ők szintén áldoznak, bár az oltártól távol is vannak.

A keresztény népnek a sz. mise-áldozatban való régebbi résztvevésére élénken emlékeztet jelenleg még az énekes mise, a melyben az Introitust, Kyriet, Gloriát, Gradualet, Credót, a Sanctust a Beneticussal, az Agnus Deit és a Communiót ünnepélyesen a kar énekli. Mert a mit jelenleg a kar énekel, azt egykor az egész nép énekelte. Az egész nép részben folytatta a pap által megkezdett imákat, részben az általa elmondott imákat ének alakjában a legbensőségesebb kifejezésre hozta, s így a legszen- tebb áldozati ténykedést a legjámborabb, legünnepélyesebb módon, kísérte. Te bizony- nyal jelen voltál már valamikor ünnepélyes sz. misén, a melyben valóban ünnepi áhi- tatra gerjesztő templomi ének a legszorosabb összeköttetésben az áldozó pappal kísérte a szent cselekményt. Mily lélekiemelő hatást gyakorolt az reád! De milyen lehetett az, a mikor az egész nép vett részt énekelve az

áldozat bemutatásában, mily szoros kapcsolatban érezhette magát ilyenkor mindenki az áldozattal? De bár külsőleg már nem veszesz így részt az áldozatban, szívből mégis minél közelebb kell az oltárhoz állnod.

4. Ennélfogva nem szabad megelégedned kedves keresztény azzal, hogy a szent misének csupán buzgó nézője és hallgatója légy, hanem azon vigasztaló tudatban, hogy te magad is bemutatod itt az áldozatot, járulj közelebb még pedig bizalommal az oltárhoz, egyesülj bensőbben az áldozó-pappal s bizzál, bizzál ebben a „te” áldozatodban. Próbáld meg ezt s utánozd ebben I. Henrik, angol királyt, aki három misét szokott volt naponkint hallgatni; mise közben különben az oltár lépcsőjén térdelt; de mikor a pap a sz. ostyát s a kelyhet fölemelni készült, akkor a király fölállt s a pap karjai alá csúztatta kezeit s így mintegy a papal együtt emelte égre az áldozatot. Hogy mily áhitattal, mennyi vigasszal s mily édes kegyelmek özönében tette ezt, azt elképzelted. De ki akadályoz meg benne, hogy a följánlásban s az Úrfölmutatásban te is lélekben ugyanazt tegyed s hasonló kegyelemben részesülj? Vagy ha alázatod nem engedné meg e kívánságot, hát akkor lélekben érintsd meg a ministranssal a mise ruha szegélyét, miközben a pap a sz. ostyát föl-

emeli; mert hogy a ministrans a miseruhat fölemeli, az nem azért történik, hogy a ruhát kimélgék, hanem annak jeléül teszik, hogy a ministrans személyében az egész nép egyesül a pappal s vele hozza s mutatja be sz. áldozatot.

5. Mivel tehát a hivek ily közel állnak a sz. áldozathoz, elgondolhatod, hogy mily bőséges s kiváló kegyelmek hárulnak belőle a népre. Azonban a kegyelmek mértékét nagyrészt belső, lelki állapotuk határozza meg. A ki nagyobb hittel, nagyobb bizalommal s áhitattal van jelen a sz. misén, az több hasznot is von belőle épp úgy, mint a ki nagyobb edénnyel megy a kúthoz, több vizet merithet. E tekintetben nagyon tanulságos, amit a szentek életében olvasunk, a kik oly rendkívül nagy kegyelmeket merítettek a sz. miséből, mialatt más léha embereknek semmi hasznuk sem volt belőle.

Es most vessünk még egy pillantást vissza e két utolsó fejezetre s érezzük át, hogy mily áldásos cselekmény kell, hogy legyen a sz. mise, mikor mi általa magához a keresztáldozathoz mintegy visszatérítettünk s azt úgyszólván szemünk előtt megismételtetjük. Mily fönségesen igazul be a próféta szava: „Örömmel merítetek vizet az Üdvözítő kútforrásaiból.“ (Izai. 12. 3.) Mert bár a szentségekről azt mondják a sz. atyák,

hogy Krisztus vére piroslik rajtuk s hogy az Üdvözítő oldalseibeiből eredtek: mégis azt kell mondanunk, hogy a sz. mise-áldozat sokkal inkább van telítve Krisztus vérével s Jézus szíve legbensőbb titokzatosságából eredt. Mert a szentségekben patakokként folyik Krisztus vére s az egyes szentségek a lélek más és más szükségletének fődözésére valók; de a sz. misében hullámszik a kegyelmek vizeinek tengere s meregethatsz belőle lelked bármily szükségében, de sőt még másoknak is, eleveneknek s holtaknak is juttathatsz belőle. Mire való tehát a kincs, ha föl nem használod? Tedd föl azért magadban, hogy a hányszor csak teheted, misét hallgatsz, hogy magad is tapasztalhasd, hogy nem nagyítottam áldásait és hasznát. Hogy pedig a sz. áldozat kincseit tüzetesebben megismerjed, bemutatom neked a következő fejezetekben, hogy mily kitűnő hála-, és engesztelő-, imádó- és kérő-áldozat a sz. mise.

NYOLCZADIK FEJEZET.

**A szt. mise a dicséretnek és imádásnak
legnemesebb áldozata.**

I.

**A szt. mise a dicséret egyedüli áldozata, mely által
méltán dioscitjük a végteien Istent.**

1. Jóllehet az áldozat nem lehet áldás-nélküli azokra, kik azt bemutatják, mégis annak első célja nem az emberek haszna, hanem az Isten dicsősége. Ezért az áldozat is, bár különféle szempontból tekinthető, első-sorban Isten legszentebb felségének dicsősé-gére és elismerésére, irányul. Mivel Istent dicsérni és dicsőíteni, úgy a mennyekben örök foglalkozásunk, leend miként a földön legjele-sebb kötelességünk, azért a mit fájdalom na-gyon is gyakran figyelmen kívül hagyunk, a sz. mise hallgatásánál különösen arra kell ügyel-nünk, hogy általa Istent „nagyságának soka-sága szerint“ dicsérjük (150. Zsolt. 2.) Hiszen mennyire gyöngé e részben magára hagyatva az emberi nyelv dicsérete! „Dicsőítétek az Urat, kiáltja felénk a bölcs Sírák, ő mindazt felülhaladja, mert csodálatos az ő nagy volta. Áldván az Urat magasztaljátok őt, mennyire csak telik tőletek, mert nagyobb minden dicséretnél.“ (Sir. 43. 32. 33.) De

ne csodálkozzunk azon, hogy Isten nagysága dicséretünket felülhaladja, mikor még a a mennyei angyalok is, kikkel szemben a mi dicséretünk merő semmiség sem képesek őt illő módon dicsérni. „Ha téged, — kiált föl, bold. Suso Henrik, — a Kerubok és Seraphok és a magasságbeli lelkek nagy seregei legjobb képességek szerint dicsérnek, ugyan mennyivel mulhatják felül a legkisebb teremtményt is, mikor minden dicséret elvesz elérhetetlen és megmérhetetlen nagysággal szemben? A ki azt véli, hogy méltóságodhoz képest dicsér téged az hasonlóan cselekszik ahhoz, ki a szelet kergeti vagy az árnyékot megakarja fogni.“ Csak egy dicsérheti és dicsőítheti méltóképen az Istent és az maga az Isten fia. Mert csak egyedül ő ismeri annak megszámlálhatatlan és megmérhetetlen tökéletességeit, csak egyedül neki van szive, mely őt hatalma, nagysága és szívjóságához képest dicsőítheti. Ezen dicsérettel szívében, melyet te ugyan fel nem foghatsz, de a mely Isten előtt az angyalok és szentek összes dicsőítését messze tulzengi, áldozza fel magát Jézus Krisztus (a szt. misében) a menybeli atyának. Joggal írja tehát Justinani szt. Lőrincz: „Bizonyos, hogy Istent, semmivel sem lehet jobban tisztelni, mint az oltárnak szepőtelen áldozatával, melyet Krisztus jelesen

azért rendelt, hogy egyháza az isteni dicséretet teljessé tegye.“ Hasonlókép biztosít ligouri szt. Alfonz M.: „Egyetlen szt. mise több tiszteletet hoz Istenre mint a mennyit a szentek valamennyi imája és bűnbánati cselekménye, az apostolok összes munkája, a vértanúk valamennyi kínja, a seraphok és magának az isteni Anyának összes szeretet heve neki valaha szereztek, avagy szerezni fognak. Mert miként az Istenben boldogult arsi plebános magát kifejzi, ezek emberi cselekmények, míg a szent mise isteni mű.

2. Mily nagyszerű dicsáldozatot nyújt tehát nekünk szegény, földi emberfiaknak a szt. mise! Mint mérkőzhetünk meg tehát ezen áldozattal kezünkben az egész menyországgal, mikor mi ez áldozattal egyesülten sokkal magasztalóbb dicséretet nyujthatunk Istennek, mint a menyország. Nem csoda tehát, ha ezen dicsáldozat megünneplésénél az angyalok leszállnak az égből és dicséretüket áldozatunkkal egybekötve, oltáraink mellett éneklék legszivesebben háromszoros „szentjüket.“ Ezért az egyház sem tagadja a praefatióban, hogy az angyalok Istennek felségét Krisztus Urunk által dicsérik, midőn énekli: „A ki (t. i. Krisztus) által dicsérik Felségedet az angyalok, imádják az uraságok és dicsőítik a mély tisztelettől megrendült

hatalmasságok“ és így biztosan tudja, hogy az oltár mellett egyesül az angyalok dicsénete a mi áldozatunkkal, mivel a praefatio végén így énekel: „Adja Isten, hogy gyenge dicséretük egyesülhessen az angyalokéval és így juthasson elébe.“

3. Látod tehát kedves keresztény, mint egyesül a szt. mise dicséret-áldozatában az égnek dicsérete a földével s mint emeli azt Krisztus egy a végtelen Istenhez illő dicsénekké; de úgy, hogy ezen isteni dicsének mindig a mienk marad. „Mert a dicséretet melyet Krisztus Istennek az oltáron bemutat, írja találóan tiszteletre méltó P. Cochem, különösen azok nevében mutatja be, kik a szt. misében részt vesznek és pótolja evvel azt, a mit azok Isten dicséretében elmulasztottak. Igen ő ezen dicséretét nekik adja, hogy ők azt az istenségnek mint sajátjukat mutassák be, és így adójukat leróhassák.“ *) Mily szívesen kellene tehát a szt. misén részt vened, hogy a szt. angyalokkal, sőt magával Krisztussal a legbensőbbben egyesülve Istent illő módon dicsőítsed! Mint kellene ennek hallgatásánál lelkedet Isten dicséretére felhivnod és a zsoltárossal énekelned: „Áldjad én lelkem az Urat, és minden, a mi bennem

---

*) A szt. mise-áldozat magyarázata, XII. fejezet 13. sz.

vagyon az s Szent nevét.“ (102. Zsolt. 1.) mivel tudod, hogy e szent órában maga az Isten fia dicséri e szent áldozatban veled és éretted az örök Atyát. A zsoltáros epedő szava: „Neked áldozok dicséret-áldozattal“ (105. Zsolt. 17.) röppenjen el a te ajkadról is, valahányszor e magasztos dicséret-áldozathoz közeledel, azon biztos meggyőződésben, hogy valahányszor ezen módon dicséred az Istent, zálogot nyersz arra, hogy valaha az égben dicsérheted őt örökké valamennyi angyallal és szenttel.

II.

A szent mise még sokkal inkább az isteni felség legmélyebb imadásának és elismerésének áldozata.

1. Ha a mise áldozatánál Jézus legszentebb szívébe tekinthetnél, akkor azt különösen egy indulattól látnád egészen áthatva és eltelve, t. i. mint olvad szét amaz isteni felség elismerésének indulatában, a mely előtt mint áldozat kíván megjelenni, mint olvad szíve az érzelemtől, midőn Atyja végtelen uralmának magát legteljesebben aláveti, mivel ezt akarja ez áldozatban ünnepélyesen elismerni. Ugyanazon önmegadással, melylyel midőn a földre lejött így szól Atyjához: „Áldozatot és ajándékot nem akartál, testet pe-

dig alkottál nekem! Akkor mondtam: Ime jövök! A könyvben főleg felőlem van írva, hogy cselekedjem Isten a te akaratodat.“*) (Zsidókhöz 10, 5. 7. 8.) Ugyanazon önmegadással, melylyel az olajfák hegyén arczáraborulva monda ez igét: „Ne az én akaratom, hanem a tied legyen;“ ugyanazon önmegadással, melylyel „megalázta magát“ engedelmes lévén mindhalálig, és pedig a keresztnek haláláig,“ (Filipp. 2, 8.) és ugyanott Atyja iránti engedelmességből meghajtván fejét, meghalt; ugyanazon hódolattal jelenik meg még mindig a mi oltárainkon a szent misében.

2. De evvel még nem elégszik meg az Isten Fia. Valamint a keresztfán nem elégedett meg egyedül a szív áldozatával, hanem egész emberiségét áldozta fel, hogy Isten legmagasabb uralmát élet és halál fölött, lét és nem lét fölött elismerje és a legszentebb égő áldozatban, mely valaha bemutatott, szintén megsemmisült ép úgy a szent mise vérontást nélküli áldozatában teljesen titokzatos módon semmisíti meg ugyanazt a szent emberiséget a mennyei Atya. Mert nem említvén azt, hogy Krisztus emberi természete, ha oltárainkon mint áldozat jelen meg, összes pompáját, mely őt az égben övezi, egészen

---

*) Lásd II. fejezet IV.

és teljesen elveszti; eme csodálatos szent-ségi állapotban, melyben itt találjuk, még az a kiterjeszkedés és a tagoknak még az a kinyújthatása sem jut neki osztályrészül, mely különben minden emberi testnek természeténél fogva jut. Tehát ugyszólván fogva érzi magát, mintegy áldozati állat van megköttözve és mintegy újból keresztre szegezve, melyen szintén nem volt tagja, melyet mozgathatott volna. De még több! A szent emberiség saját akaratából oly állapotban van ezen áldozatban, a melyben neki mint azt a hittudósok állítják még az érzékek használata is megtagadtatnék, hacsak új csoda nem indítaná az érzéki tehetséget a látásra, hallásra stb. Ki foghatja fel tehát az önmegalázás és megsemmisülésnek azon nagy mélységét, melybe Krisztus magát e vérontás nélküli áldozatkor süllyeszti, csakhogymenneyi Atyja végtelen nagy Felségét minden mértéket túlhaladó módon tisztelje? Azért, ha valaki eldöntené azt, vajjon a véres-keresztáldozatban e, avagy e vérontás nélküli mise-áldozatban tagadja e meg magát inkább Krisztus Urunk, azt hinném, hogy ez utóbbiban csak nem nagyobb önmegalázást fog látni. Mert emitt a dicsőség királya már nem is emberi alakban, nem is mint élő lény, hanem mint életelen valami, étel állapotában jelenik meg. Lám mint kell annak, ki hajdanában buza szem-

hez hasonlítja magát, szintén megöröltetnie és mintegy porrá zúztatnia, hogy egyszersmind legmagasztosabb ima áldozatunk és lelki ételünk is legyen! S most gondold meg kedves keresztény, hogy az isteni Felség mily nagy imádását és elismerését rejti magában ez áldozat. Vagy nem sokkal nagyobb e Krisztus legszentebb emberiségének ilyen megalázása, mintha az egész világ tűzáldozatba burkolva, Isten színe előtt porrá és hamuvá oszlanék szét? De a mi ezen tényleges hódolatot még végtelenül növeli ez az, hogy maga az Isten fia, egyuttal Isten, a ki felvett emberiségében éppen azon mértékben tiszteli a legszentebb Hárómságot, a mennyiben előtte magát teljesen megsémisíti. Ki foghatja fel valaha azt a végtelen tiszteletet és dicsőítést, mely a szent mise által a hármas egy Istennek tanusittatik! Nem hiába mondja tehát közvetlen a Pater noster előtt a pap, mialatt a szent ostyával a kehely fölött és a kehely előtt különféle keresztet vet és utána a kelyhet a szent ostyával fel-emeli: „Ő általa † (Jézus Krisztus) és ő vele † és ő benne † legyen neked, mindenható † Atya a Szentlélekkel † együtt minden tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké Amen.“ Mert az áldozatban, melyet a pap e szavakkal emel fel „minden tisztelet és dicsőség,”

igazán csak Isten minden lehetséges tisztelete és dicsőítése van foglalva.

3. Mit fogsz tehát te tenni kedves keresztény, mialatt az Isten Fia magát, a te jelenlétben és éretted a mennyei Atya előtt így megalázza, oly mély hódolatát nyilvánítja és egyszersmind oly csodálatosan meg is semmisül? Fogsz-e még büszkén és makacsul itt állani, vagy kényelmesen és nyugodtan ülhetni? Vagy nem sujt le téged e megalázódás, melyet az Isten fia ezalatt tűr, nem késztet e arra, hogy térdeidre omolj, nem kelti e szivedben a vágyat, hogy az oltár előtt ha lehetne arczodra borulj és a porba sülyedj? Vajjon nincs-e helyén amaz intés, melyet az apostol tekintettel az önmegalázódásra, mely az Isten Fiára megtestesülése és keresztthalála következtében származott, szívünkhöz intéz, szent misében való leereszkedésekor is? az intelem, t. i.: „Hogy ugyanazon érzés legyen bennetek, mely a Krisztus Jézusban, ki Isten alakjában lévén, kiüresítette önmagát?“ (Filippiek. 2. 5—7.) Légy azon tehát kedves keresztény, hogy a szent mise hallgatásánál, leszállhass, a mennyire csak lehet ama mély lealacsonyítás és önmegalázásba, a melyben Krisztus jelen meg mennyei Atyja előtt ezen áldozatkor. Lásd! minél tökéletesebb és magasabb valami, annál inkább van azon, hogy magát Isten előtt

ezen szent áldozatkor megalázza: az angyalok dicsérik, az uraságok, kik az angyalok fölött állnak imádják őt, a hatalmasságok, kik még magasabban állnak, tisztelettől remegnek, a legmagasabb angyali karok, a boldog Seraphok arcukra borulnak ezalatt; de Isten Fia felülmulja őket az ő hódolatában és végtelen alázatos leereszkedésében. S most itéld meg magad, mi nemesebb, mi finomabb, a szent misénél tiszteletteljesen térdelni a vagy a tisztelet minden jele nélkül azt végig nézni. Azért egy szent Erzsébet, thüringeni herczegnő létére sem tartotta méltóságán alulinak, ha várkastélyából a szt. misére ment le, hogy az oltár előtt a koronáját, drága gyűrűit letegye és azután Ura Istene előtt mint akárcsak a legutolsó cselédje térdeire essék. E királyleány az Ur előtt úgy érezte magát mint Dávid király, a ki ezt mondá: „Az Úr előtt, ki engem kiválasztott, alább való is leszek mint voltam, és alázatos leszek szemeim előtt.“ (Kir. II. 6. 22. 21.) Több akarsz-e lenni mint ez a dicső király és ez a méltóságos királyleány, hogy semmikép sem birsz az uraságok Ura és a királyok királya előtt meghajolni?

III.

A szent mise bizonyos értelemben bemutatja a szentek tiszteletére.

1. A kath. anyaszentegyház a szentek tiszteletét mindenkor össze kötötte a szt. mise-áldozat bemutatásával. Így az első évszázadokban, a véres üldözések idejében a szent vértanuk sírjait választotta áldozati helyül. Azt hitte ugyanis, hogy az Ur Jézus szentséges testének és vérének szent áldozatára nem talál alkalmasabb oltárt, mint azt a követ, a mely alatt egy Krisztusért feláldozott test és ő érette kiöntött vér rejlik. Azt hitte, hogy a vértanuk ezen drága szent ereklyéit nem tisztelheti jobban, mintha Krisztus testének és vérének áldozatát mutatják be fölöttük. Hozzá az egyház az apokalypais szavaiban: „Láttam az oltár alatt azok lelkeit, kik megölettek az Isten igéjéért,“ (Jelenések könyve szt. János apostoltól 6, 9.) felsőbb sugalmat látott, hogy azok testeit így tisztelje meg. A mit akkor tettek, azt most is még valahogyan tartják szem előtt, a meny nyiben az egyház előírása szerint minden oltárba, melyen a szent áldozatot akarják bemutatni szent ereklyéket illesztenek annak egy kivájt és jól elzárt részébe, melyet „Sepulchrum“ sírnak neveznek. Azért a pap is mihelyt a lépcső ima után az oltárhoz lépett,

imádkozik: „Kérünk téged Uram szenteidnek, kiknek ereklyéi e helyen vannak, és minden szenteknek érdemei folytán, hogy bocsássad meg kegyesen bűneinket; Amen.“ Miként a szenteknek sirja fölött oltárokat emeltek, úgy tiszteletükre ott is, hol nem nyugodtak csontjaik, oltárokat emeltek, melyeket azután ezek képeivel és szobraival diszítették.

2. De evvel még nem elégedett meg az egyház. Elrendelte tehát, hogy a szentek ünnepeit különösen a szent áldozat bemutatásával üljék meg és hogy maga a szent mise alatt is emlékezzenek meg róluk. Akarta, hogy ez áldozat megünneplésénél ne csak ünnepélyes imák hirdessék nevöket és folya-
modjanak szószolásukért, hanem, hogy a szt. mise bizonyos részeit is mint pl. az introtust, (fej. II.) a leczkét és az evangeliumot is úgy válaszsák ki, hogy az illető szent erényeinek emlékezete lehetőleg élénk színekben állíttassék a hívők szeme elé. Ezenfelül akarta az egyház, hogy még az állandó imákban is mint pl. a canonban is (II. fej. V.) emlékezzenek meg a szentekről. Ez kivált kétszer fordul elő. t. i. az élők mementója és a holtak mementója után, hol minden alkalommal a szent nevek egész seregét mondják, mivel az egyház csak avval is, hogy a sz. áldozatban valamely szentnek nevét említi, nem kis tiszteletet vélt íránta tanusítani. A mily nagyon tiszteljük a szen-

teket ezen ünnepélyes megemlékezéssel, ép úgy emeljük fel a szent áldozat ünnepélyességét is. Avagy nem hívjuk-e fel ezen a szentekről való megemlékezésünkkel a megdicsőült egyházat, hogy segélyével pótolja azt, a mit tisztelet és ájtatosság tekintetében ezen legszentebb áldozat bemutatásakor elhibáztunk?

3. De nem megy e még tovább is az egyház? Nem akarja e azt, hogy magát a legszentebb áldozatot is a szentek tiszteletére mutassuk be? Kétségen kívül. De hogy miképen történjék ez, azt legvilágosabban a trienti zsinat mondja meg nekünk, a mikor ünnepélyesen így szól: „Jóllehet az egyház a szentek tiszteletére és emlékére miséket is szokott bemutatni, mégis tanítja egyúttal, hogy semmikép sem ezeknek, hanem egyedül Istennek mutassuk be ez áldozatot, ki a szenteket megkoronázta; épen ezért nem is mondja ahhoz a pap: „Én Péter és Pál neked mutatom be ez áldozatot, hanem halát adva Istennek az általuk aratott győzelmekért csak ótalmukat kéri, hogy azok kiknek emlékét itt a földön megüljük, szót szóljanak érettünk az égben.“ (C. T. Sess. 22. C. 3.) Csaknem ugyan ezt fejezi ki minden szent misének azon imája, melyet a pap mélyen meghajolva az oltár közepén, az „Orate fratres“ előtt szokott imádkozni. Mert míg ez e szavakkal

kezdődik: „Vedd ó Szentháromság ez áldozatot“, később, mikor a boldogságos Szűz Máriáról és más Szentekről említést tesz, azt kéri, hogy a róluk való megemlékezés a szent misében az ő tiszteletükre, nekünk pedig üdvösségünkre váljék és hogy azok közben járjanak értünk az égben, kikről itt a földön megemlékezünk. Így tehát minden tisztelet, mely a szent mise bemutatása által a szenteknek és valamennyi szent előtt azok királynéjának, az Isten anyjának jut, Istenre hárul vissza, kit a róluk, mint szolgálóiról való megemlékezés tisztel, a győzelmükért mondott hála, azt, ki őket e győzelemre segítette dicsőíti a közbenjárásukért folyamodó ima annyival magasztosabbá tesz, a mennnyivel mi ezáltal beismerjük, hogy kicsinységünk is méltatlanságunkban alig merünk a kegyelem e trónjához közeledni és még kevésbé e gazdag áldozat gyümölcsét magunknak ígérni, a mely után pedig oly hőn epedünk. Az isteni Felség tehát, kinek egyedül mutatjuk be a sz. misét, mint legmagasztosabb imánkat, nemcsak nem szenved rövidséget, ha a szentek tiszteletét avval összekötjük, hanem inkább fokozzuk, az ő tiszteletét is. Vagy mondd csak nekem veszit e ünnepnap az oltár szépségéből, mikor a szenteknek szép szobraival, aranyba és ezüstbe foglalt ereklyetartókkal és ily ékesen diszítetik, nem emelkedik-e ez-

által fénye, mikor utóvégre ugyis minden az oltaré és az oltárnak szolgál? Ugyanigy áll a dolog a szentek tiszteletével is, melyet oltáraink áldozatával kötünk egybe: ezáltal Isten tiszteletét csak jobban mozdítjuk elő.

IV.

A szenteket nem szolgálhatjuk alkalmasabban, mint ha őket ily módon tiszteljük.

1. Valamint a mindenható Istennek nem mutathatunk be mélyebb hódolatot, mint ha a szentmise-áldozatot mutatjuk be neki, ép úgy a szentek irányában sem nyilváníthatunk nagyobb tiszteletet, mintha abban róluk is megemlékezünk. Azért mondja aranyszájú szent János: „A szenteket különös tiszteletben részesítjük, ha a szent misében Uruk jelenlétében megemlékezünk róluk. És valóban, mily nagy tiszteletben és kitüntetésben részesülne valamely szent az egész mennyei udvar előtt azért, ha őt Krisztus az ég királya, habár csak néhány pillanatra is oldala mellé állítaná. Nem történik-e ilyesmi, mikor a szent mise áldozatában a szentekre gondolunk? Avagy nincsenek-e azon szentek, kiknek emlékét ünnepeljük azon isteni bárányval összeköttetésben, a ki az égben az összes angyaloktól és szentektől imádtatik?

Nem csoda tehát, hogy oly gyakran ün-

nepeltetik a szentek emléke a szent misében, kiknek dicsősége a mennyben ragyogóbb fényt nyer és öröme az égi édességtől nő. Sz. Gertrud azt mondja látomásában egyk rendtársáról, hogy valahányszor az a sz. misét egy elhunyt nővérért áldozta fel, mindannyiszor titkos pillantásban látta, hogy az a sz. mise-áldozat tartama alatt vakító fehér ruhában a boldogság magasbb és magassabb fokára emelkedett.

És ez annál inkább áll akkor, midőn emlékezetük ezen megünneplésével Istennek, az Úrnak a sz. áldozat által a nekik juttatott kegyelmekért a legnagyobb köszönet mondatik. Vagy kívánhatnak-e a szentek az égben valamit jobban, mint hogy az Istennek, ki irántuk, oly kegyes, oly bőkezű volt tartozó hálájukat leróhassák? A mit a zsolta-ros, a vele éreztetett jókról elmélkedvén szive mélyéből mondott: „Az Úr irgalmasságait mindörökké éneklek“ (88. zs. 1.) a szenteknek legédesebb és szakadatlan foglalkozását képezi a mennyben. Belátván azonban legbensőbb hála nyilvánításuk semmiségét avval szemben a mit az Úr nagyot művelt rajtuk, még a boldogság honában is kérdik egymástól: „Mit adjak vissza az Úrnak mindazokért, miket nekem adott?“ 115. — Itt segítségére lehetünk a szenteknek, az ég gazdag polgárainak. Mert mi a sz. misében oly

kincset birunk, a mely által Istennek azon jótéteményekért, melyekben nemcsak minket, hanem másokat is részesített, a legőszintébb köszönetünket fejezhetjük ki. Mi semmi által nem vivhatjuk ki a szentek szeretetét biztosabban, mintha a sz. misét ily módon, mint hála-áldozatot, a nekik osztályrészül jutott kegyelmekért Istennek bemutatjuk.

3. Bárcsak egyszer betekintheznék a mennybe és láthatnók a szenteket, mily kedvteléssel és elragadtatástól sugárzó szemekkel tekintenek ők le, valahányszor ezen sz. áldozatban ünnepeltetik emlékük. Ily pillantás szerencséjében részesült sz. Gertrud, sz. Mihály arkangyal ünnepén, midőn épen azon volt, hogy a sz. misét az angyali karok tiszteletére Istennek feláldozza. Nézd mily csodálatosan vonzza magához az örök Atya az ily szándékkal bemutatott áldozatot és mily kimondhatatlan gyönyört juttat ebből az égi szellemeknek, minek következtében ezek sz. Gertrudhoz jöttek, hogy neki hálát rebegjenek. Hallgasd csak a következő történetet, a melyben ugyanaz a mit sz. Gertrudról az angyalokat illetőleg a szentekről is bizonyíttatik. A történet a következő: Nagy sz. Gergely pápa idejében nagyon előkelő követek jöttek Konstantinápolyból Rómába, hogy ott a szent pápa kezéből szentek ereklyéit átvegyék. Mit tett

most már a pápa? Előbb a vértanuk sirja felett bemutatja a mise-áldozatot és azután parancsot ad, hogy ez alkalommal használt oltárterítőket csomagolják be és adják a követeknek ereklyék gyanánt. Ezek azon reményben, hogy a vértanuk becses ereklyéit birják, a nekik átnyújtott, elcsomagolt drága kincset a legnagyobb tisztelettel fogadták el és örömittasan útnak indultak. Azonban útközben eszökbe jut megnézni az oly gondosan elzárt kincset, hogy tudják mily kedves drágaságot visznek magukkal. De ki irhatja le meglepetésöket és csalódásukat, midőn csak vászon terítőkön akadt meg szemök. Némi boszankodással visszatértek Rómába és ott a pápának szemrehányásokat tettek, hogy csúful kijátszotta őket és ereklyék helyett csak azon vászon oltárterítőket adta, melyeket akkor használt. Kérték is őt, hogy kárpótolja most már őket becsesebb ereklyékkel. De a sz. atya neheztelő komolysággal visszautasítja kérelmüket, midőn azt mondja nekik: „Tehát nem tudjátok ti, hogy valahányszor a vértanuk sirja felett a szent áldozat bemuttatik, azok vére azon kendőkbe száll fel, a melyeken az áldozat nyugodott?” Midőn azonban észreveszi, hogy a követek beszédjére kétkedő tekinteteket váltanak, és e nyilatkozattal semmiképen sincsenek megelégedve, kést kéret és a követektől kicsi-

nyelt és visszautasított oltár terítőket szabadni kezdte. És csodák csodája, alig kezdi a vásznat a kés szelni, már is üde piros vér bugyog ki belőle, pirosra festve a még előbb oly ragyogó fehér terítőket. A követek ezt látván, a pápa lábai elé borulva kérnek bocsánatot és azon erős meggyőződéssel, hogy e pirosra festett oltárterítőknél becsebb ereklyéket nem hozhatnak haza, útnak indultak.

De te azt kérded vajjon a pápa azon nyilatkozata, hogy valahányszor a sz. áldozat a vértanúk sirja felett mutattatik be, ezeknek vére mindannyiszor felszivódik az oltárterítőkre — mindig teljesedésbe megy-e? Erre azt felelem, teljesedik mindig, ha nem is oly csodálatos módon mint akkor, de mégis egész helyes értelemben. Mert a sz. pápa ezen beszéde által csak azt akarta a követeknek tudtára adni, hogy a sz. vértanúk a sirjuk felett bemutatott sz. áldozatnak annyira örvendének, hogy vérük pezsegni kezd és azon sz. vágytól vonzatva hogy minél közelebb juthassanak Krisztus teste és véréhez egyszersmind felszál azon sz. kendőkbe a melyeken az nyugszik, és hogy ezáltal ilyen oltárterítők már magukban is ereklyéknek tekintendők. Mivel azonban a követek a titkos szentelést a melyben e terítők részesültek megérteni nem akarták, el-

határozta a szent megtenni azon lépést, melynek következménye a leirt csoda, a mely tökéletesen alkalmas volt a titokzatos szavakat érvényre juttatni. Akár hogy magyarázzuk is sz. Gergely szavait, mégis mindig csak az világlik ki, a miről legközelebb minél jobban megakarunk győződni, t. i. mennyire örvendenek a szentek és megtisztelve érzik magukat, ha ők valamikép vonatkozásba, érintkezésbe hozatnak a sz. mise-áldozattal, akár az által, hogy azt (t. i. áldozatot) sirjuk felett üljük meg, akár másként emlékezünk meg abban róluk. De hogy neked újjabb időből szolgáljak példával a mely sz. Gergely csodájának bizonyító erejével bír s hasonló ahhoz az, elvezetlek Eichstädenbe, hol a csodálatos és gyógyhatású olaj, mely sz. Walburg csontjaiból kiszivárog, a sz. mise tartama alatt sokkal gazdagabb mennyiségben bugyog elő, mint rendes alkalommal. Tehát azt mondhatjuk, hogy szemmel látható, mennyire nagyrabecsült a szentek előtt minden cselekedetünk, a mely őket valamikép kapcsolatba hozza a sz. áldozattal, a melyet az egyház szellemében nekik osztályrészüln juttathatjuk.

4. Minthogy a szentek annyira megtisztelve és megörvendeztetve érzik magukat, ha emlékük a sz. mise-áldozatban megünnepeletetik könnyű elképzelni, mily nagy fokban

nyerhetjük meg rokonszenvüket és pártfogásukat az Istennél nemcsak a mise sz. áldozatának tartama alatt, hanem azonkívül is. Itt eszembe jut sz. Gertrud életéből egy esemény, a mely teljesen alkalmas, hogy nekünk egy kis betekintést nyújtson abba, mit művelnek értünk a szentek az égben, midőn mi az oltárnál megemlékezünk róluk, vagy csupán nevöket is említjük a sz. áldozatban. Ezen szent ugyanis azt mondja, hogy midőn egy alkalommal a Mindenszentek letenyéjét elimádkozta, mennyei elragadtatásban látta az egyes szenteket; a mint nevöket említette égi trónusokról felemelkedvén az Úr Isten lábaihoz borultak, a jelenlevők imáit neki ajánlották fel és azok neveit, kik őket segítségül hívták, kezökre írva bemutatták. Mit gondolsz tehát, ha mi öket a sz. misében pártfogókul kérjük fel, kevesebbet fognak tenni értünk? Azért mondatik is a sz. mise előimájában, hogy azért üljük a szentek emlékezetét, „hogy közbenjárjanak értünk.“ Innen van a buzgó keresztények azon dicséretreméltó szokása, hogy bizonyos, különleges esetekben a szentek közbenjárása és oltalmának mihamarább megszerzésére, azok tiszteletére sz. miséket olvastatnak és így reménylik legjobban kifejezhetni hálájukat a nyert segélyért. Ha azonban nem volnál azon szerencsés helyzetben ily módon dicső szol-

gálatot teljesíthetni. i. hogy tiszteletükre sz. miséket olvastatsz, más módon is hasonló szolgálatot tehetsz, azon sz. miséket, a melyeken jelen vagy az Istennek tiszteletükre felajánlod, utánozván sz. Gertrudot, kinek ezért az égi uralkodók a legkiválóbb módon köszönetet mondtak.

Azonban az összes szentek és angyalok emlékét a sz. misében előzze meg és mulja felül az angyalok és szentek királynőjének emlékezte és annak emlékét igyekezzünk a vér nélkül áldozatban megülni, ki a megváltás véres áldozatához legközelebb állott és azon testet és vért, mely oltárainkon felajánlatik, isteni fiának szűzi méhéből adott.

KILENCZEDIK FEJEZET.

A szent mise-áldozat valóságos, leghatóságosb engesztelő áldozat.

I.

A világ tulajdonképeni engesztelő áldozatát Krisztus a kereszten mutatta be.

Már a III. fejezetben kimutattam, hogy az a véres áldozat, melyet Krisztus a kereszten mutatott be, a tulajdonképeni engesztelő áldozat mely a viláგért bemutatott; a mennyiben ott vére által az Isten igazságos haragját meg-

engesztelte, összes bűnadóságainkat kiegyenlítette és minden egyes bűnért felülmulhatatlan elégtételt nyújtott. „Mert tetszett a (menyneyi Atyának,) hogy ő általa megbékéltessen mindeneket magával, békességet szerezvén az ő keresztjének vére által.“ (Sz. Pál levele a Kolossz. I. 20.) Igen a keresztáldozat az, mely jóllehet, mint már említettem az imádás, a hála és a könyörgés áldozata volt, magán viseli az engesztelő áldozat jellegét, a mi akkor midőn végbement, legérezhetőbben nyilvánult. Vagy nem tanít-e, minden a mit a keresztáldozatban látsz és hallasz arra, hogy itt lelhető fel a bocsánat, a megtérés és a bűnösök számára minden üdvnek forrása? Mert alig ment fel Krisztus a keresztre, alig kezdődött a véres áldozat, már hallhatod őt imádkozni: „Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek.“ (Luk. 23. 34.) mely imát ő nem csak azokért ajánlotta fel, kik őt tényleg keresztre feszítették, hanem azokért is, kik őt szellemileg, a bűn által megfeszítik, kik szenvedése és halála okozói. Tehát oly ima volt ez, melyben az egész világért az összes bűnösökért, minden emberért imádkozott, esdeklett bocsánatért. De még hangosabban kiáltott bocsánatért isteni vére. Mert ha az ártatlan Ábel vére boszúért kiállt az égbe, akkor a legártatlanabbi isteni bárány vérének

valami nemesebbért kellett kiálltani, t. i. engesztelésért. „Ez a megtisztulás vére, mely jobban szól, mint Ábelé“ (Zsid. 12. 24.) melyet Mária Magdolna az egykor bűnös asszony a kereszttővénél térdelve, saját személyében az összes bűnösöket képviselve, törődött szívvvel fog fel. Képzeltető-e egy fenségesebb engesztelő áldozat?

2. Nem kell csodálnunk azt, hogy még azon időtartam alatt, melyben a véres engesztelő áldozat a kereszten végbement, összes kegyelemereit működtette, különösen a megtérés kegyelmét, mely a megbocsátás útját egyengeti. Olvasd csak az evangeliumot, hol az mondatik: „és az egész sereg, kik jelen valának e látványon és látván a történeteket, mellőket vervén, visszatérének“ (Luk. 23. 48.) és maga a pogány százados igaz hitre térve, felkiált: „Valóban ez Isten Fia volt.“ (Máté. 27. 54.) A mi azonban a megtérés kegyelmét, mely a kereszt áldozatból csörgedezik, teljes nagyságában feltünteti, az abban a roppant horderejű változásokban rejlik, a melyeken az Ur jobb oldalán függő lator három óra alatt keresztül ment. Mert mint elvetemült gyilkos, anélkül, hogy akarta volna, tanuja volt a véres engesztelő áldozatnak és még ennek befejezte előtt tökéletes szent lett, oly annyira, hogy az Isten fia megígérhette neki, hogy még az nap mehet be a

mennyekbe, azon vigasztaló bátoritást adván neki: „Még ma velem leszesz a paradicsomban.“ (Luk. 23. 43.) Oh mily kegyelme a megtérésnek, mely Krisztus keresztáldozatából a jobb latorra háramlott. Mily telje az elégtételnek, melylyel őt megajándékozta, a mennyiben nemcsak nagy és sok bűnét megbocsátja, hanem az azokért járó büntetéseket is elengedi. E latornak ugyanis e véres engesztelő áldozat erejénél fogva, pár óra mulva, melyeket mint töredelmes bűnös a kereszten töltött, ugyanazon perczben, a melyben kilehelte lelkét, Jézussal egyesülnie és ezen egyesülésben a mennyei örömeket izlelnie és így egyszersmind egyenest az égbe kell bemennie.

De minek is tárgyaltam én oly bőven a véres engesztelő áldozat hatásait, midőn én nektek a vérnélküli áldozatról: a sz. miséről szándékozon beszélni? Azért kedves keresztény, hogy a keresztáldozat hatásaiban, melyek kézzelfoghatóak, a mindennapi áldozatnak a sz. misének, ha nem is oly szemmel látható, hatásait ismerjed fel. Mert, a mint legközelebb megértheted, azon bűnös, ki a sz. misé áldozatban bocsánatért esedezik, azt oly könnyen megnyerheti, akárcsak azon szerencsében részesült volna, hogy azt Jézus sebesült lábainál, a keresztnél kereshetné.

II.

A sz. mise-áldozat a keresztáldozat összes engesztelő erejét bírja.

1. Hogy a sz. mise-áldozat engesztelő erővel bír, vagyis hogy az, igaz engesztelő áldozat, kiviláglik Krisztus Urunk azon szavaiból, melyekkel azt az utolsó vacsoránál elrendelte. Mert ő nem elégelte csak azt mondani a kehely felett: „Ez az én vérem az új-szövetségben“ hanem hozzá tette még ezen szavakat: „Mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára.“ (Máté. 26. 28.) Ezzel tehát már megmutattam, (C. IV. fej. IV. 1.) hogy az isteni Üdvözítő akkor a bűnök bocsánatért való elvérést nemcsak a keresztáldozatra értette, hanem kiválóan az utolsó vacsoránál bemutatott áldozatra: saját vérere, a mint a kehelyben felajánltatik. Mivel azonban most minden sz. misében ugyanazon áldozat muttatatik be, mit akkor Krisztus a vacsoránál bemutatott, azért minden mise-áldozatban a bűnök bocsánatáért Krisztus vére muttatatik be; következőleg minden sz. mise engesztelő áldozat. Ily értelemben ír sz. Ágoston is: (Sermo 11. de Sanct.) „A szent misében kiontatik Krisztus vére bűneinkért,“ és aranyszájú szent János: (De Euchar.) „A bárány érted végeztetik ki, a szellemi vér érted folyik az oltáron; a vér, a mint a kehely-

ben van, a te tisztításodra merítették a leg-tisztább, a szeplőtelen oldalból.“

2. Krisztus Urunktól tanítva, tekintette tehát az egyház a sz. misét engesztelő-áldozatnak, nyilvánította annak és mint olyant használta. Ennek folytán elrendelte, hogy a pap a sz. áldozatot először a maga és azután a nép bűneiért áldozza fel; megfelelően Sz. Pálnak, hogy t. i. „előbb saját vétkeiért tenne áldozatot, azután a népéért“ (Zsid. 7. 27.) A mi már most az elsőt illeti, az legvilágosabban az ostya felajánlásakor történik, midőn a pap a patenát kezében tartva mondja : „Fogadd el mennyei sz. Atya, mindenható örök Isten, ezt a szeplőtelen áldozatot, melyet én méltatlan szolgád felajánlok neked, élő és igaz Istennek, számtalan bűnömért, megbántásomért és fogyatkozásomért.“ A sz. mise-áldozat a keresztény népért különösen azon imában ajánltatik fel Istennek engesztelő áldozatként, a melyben a pap, az Úrfelmutatás előtt hasonlóan a zsidók főpapjához, ki a megengesztelés nagy napján az áldozati bárány felett kiterjesztette kezeit, az áldozati ajándékok fölé kiterjeszti, mintha a nemskára jelenlévő bárányra az egész nép bűneit átruházni akarná, hogy azokat eltörölje. Mert mig ő így kiterjesztve tartja kezeit, legbensőbbben könyörög, hogy az Úr Isten családjával ezen áldozat által kiengesztelődjék, és

igy bennünket kiengeszteléssel egybe kötött javakban: békében, az örök kárhozattól való megőrzésben és az égbe való felvételben részesíteni kegyeskedjék. (Cochem: „A sz. mise magyarázata.“) Még akárhány helyet hozhatnék fel, a melyből kitűnik, hogy a pap sz. mise-áldozatban egy valóságos engesztelő áldozatot mutat be az Istennek, névleg midőn az ugy nevezett „Secreták“-at, a praefatio előtt imádkozza. Például a pünkösöd utáni 13. vasárnap „Secretá“-jában a pap így imádkozik: „hogy ezen áldozat által megengesztelve, nekünk megbocsásson és kérésünket meghallgassa“ és a következő vasárnapon „hogy ez az üdvös áldozati ajándék gonosztetteink megtisztulására és büntető hatalmának megengesztelésére szolgáljon.“ De ugy hiszem a fentebbi elég arra, hogy belássam, mennyire gondoskodott az egyház, hogy a sz. mise tartama alatt is az engesztelő áldozat jellege előtérbe lépjen.

3. Nem szorul sok bizonyításra, hogy a keresztény szív meggyőződjék a szent misében rejlő nagy engesztelő erőről, ha a sz. mise mint már eddig láttuk azonos a keresztáldozattal, ha minden sz. misében a keresztáldozat megújul? Nem túloz tehát az egyház midőn bennünket arról biztosít, hogy valahányszor ezen áldozat emlékét üljük, meg-

váltásunk nagy műve megy végbe.*) Nem mintha megváltásunk nagy művében valami nem egyenlítettett volna ki, a mit a sz. misében pótolni kellene, hanem igenis a meny-nyiben a sz. misében a megváltás, a megengesztelés, az üdv és kegyelmek végtelen kincse, a melyet a véres kereszt-áldozat kiérdemelt, hasznunkra fordítatik. Azért mondja a trienti sz. zsinat oly világosan, hogy az Ur a sz. misében egy mindennapi áldozatot hagyott nekünk, „hogy ezáltal a véres kereszt-áldozat gyógyereje bűneink bocsánatára, melyeket naponként elkövetünk, reánk alkalmaztassék.“ (C. T. Sess. 22. c. 1.) És mit gondolsz az engesztelő áldozat mily nagysága engedélyeztetik számunkra minden sz. misében? Azt gondolod talán, hogy az engesztelés ereje és az elégtételek kincse egyes sz. misékre osztatik, ugyhogy ezen misénél az engesztelő vér egy cseppje, a mely a kereszten kifolyt, a másiknál az elégtételek egy fájdalma, melyet az üdvözítő a kereszten kiállott, egy harmadiknál a megkegyelmezés és megbocsátásért mennyei Atyjához küldött sóhajok és fohászok egyike, melyek az ég és föld között lebegve kitörtek keblén, juttatik osztályrészünké? Nem kedves keresztény! Mert mindamellett, hogy a

---

*) Lásd 9. vas. pünkösöd utáni Secretát.

sz. mise kimondhatatlan értékű engesztelő áldozat, mégis azt akarta Krisztus Urunk végtelen bőkezűségében, hogy minden sz. misénél, egész engesztelő vére, összes elégtételei, összes benső imái melyeket a bocsánatért Atyjához bocsátott, szóval a keresztáldozat egész engesztelő ereje megadassék. Ép oly jól nyerheted meg büneid bocsánatát e vérnélküli áldozatban, mely naponként oltárainkon megületik, mintha valóban jelen lennél a véres keresztáldozat végbevételénél, mert Krisztus vére mely oltárainkon ontatik, mindig egyformán irgalomért esedezik, mert Krisztus vére, mely az oltáron kiontatik folyton bocsánatért esedezik.

4. Gondolj arra, hogy mily gyermeki bizalommal esedeznél büneid bocsánatáért, s mily biztosra vennéd azok elengedését, ha Isten neked is megadná azt a kegyelmet, a mit a bűnbánó Magdolnának adott, hogy a véres keresztáldozatnál, a Megváltó lábaihoz borulj, s fölfogd sebeiből, fakadó szentséges vérét! Az ut a Megváltóhoz a szent misében számodra is nyitva áll. Te itt a keresztre feszített Krisztushoz simulhatsz; a vért, mely a kereszten folyt, mindkét kezeddal fölfoghatod, s vele lelkedet acélozhatod, szivedet, tisztára moshatod; mert a mint a véres kereszten az egész világ büneiért szenvedett és meghalt; úgy a szt. misében szintén valami-

képen szenved és meghal, a te egyetlen lelkédért, a te büneidért. Vagy azt hiszed, hogy a te Uradban és Megváltódban sincs meg már többé az irgalomnak ama kegyelmes forrása, mely meg volt akkor, midőn értünk a kereszten fölmagasztaltatott? A mint a kereszten egy bünöst sem taszított el szögekkel átvert lábaitól, ugy nem utasít el a szent misében sem senkit, a ki hozzá alázattal közeledik, hogy büneiért bocsánatot nyerjen; legyen az bár a legnagyobb bünös a világon. „Oly szelid és irgalmas lelkülettel vagyok a szent misében, — mondta az Üdvözítő szent Mechtildnek, — hogy nincs az a bünös, a kit szívesen nem látok, s a kinek kész örömmel meg nem bocsátok, ha ő is ugy akarja.“ A miért is a trienti szent zsinat egész bátran ki merte mondani, hogy „Krisztus Urunk ez áldozatban megengesztelődik, az által, hogy a bünösnek a megtérés kegyelmét nyújtja, s megbocsátja a legnagyobb bünöket.“ (C. T. Sess. 22. c. 2.)

5. Gondold el csak kedves keresztény lélek, hogy mily nagy szerencsében részesülsz naponkint, midőn egy ily magasztos engesztelő áldozathoz közelithetsz! S megtudják ezt a keresztények eléggé becsülni? Föltudják jól használni? Sajnos nem igen! Az emberek sok és nagy bűnnel terhelve járnak-kelnek; elmennek a templom mellett,

a hol éppen misét szolgálnak; talán hallják a harangszót is, mely az Úrfelmutatást jelzi, de a templomba be nem mennek. Sőt mondjuk, hogy szokásból még misére is járnak, átlépi a templom küszöbét bűnökkel terhelve; jelen vannak a szent misén közönyös lélekkel, s kimennek a templomból ugyanoly büntelherrel, mint a milyennel odajöttek. Az Istenért keresztények, mit cselekesztek? Miért nem vagytok azon, hogy ezt a hathatós engesztelő áldozatot hasznatokra fordítsátok?! Miért nem fontoljátok meg, hogy a szent misében bűneitek terhétől szabadulhattok meg, miért nem borultok nagy és őszinte alázattal térdre, miért nem veritek bűnbánólag melleteket, miért nem esedeztek bizalommal bocsánatért, miért nem mosakodtok meg a bárány vérében? „Ha bűnötök skarlátpiros volna, megfehéredik mint a hó; ha piros, mint a bibor, fehér lesz, mint a gypju“. (Izaiás 1. 18.) Mert „Krisztus vére — mint szent János apostol írja — megtisztít bennünket minden bűntől.“ (Ján. 1. 7.) s ha a szt. misére mérsz, és semmiféle bűn nem nyomja lelkiismeretedet, oh, akkor imádkozál a jó Istenhez kisebb vétkeidért, vagy gondolj ifjuságod bűneire, melyek annál kevesebbet fognak egykor nyomni az isteni igazságosság mérlegén, minél többször és többet kéred Istent a szent misében, hogy

azokat megbocsássa. Nem is képzeled, hogy Istennek legszentebb szemében még a jámbor és istenes lélek sem hibátlan. A miért is szent Gertrud egy alkalommal szive mélyéből így imádkozott: „Ur Isten! neked ajánlom e szent áldozatot bűneim kiengesztelésére és megbocsátására.“ S ime azt a vigasztalást nyerte, hogy Istennel teljesen kibékült, s az égi hazába, a mennyei örök boldogságba jutott. Mit szólsz ehhez kedves keresztény lélek? Nem szerezhetnél te is ily örömet? Igen; csak beszélj szépen ama szívvvel, melylyel e szent beszélgetett; mondd te is mikor az oltáron ama szavakat, melyek e szentnek szívéből fakadtak, az éretted kiontott vért látod; irántad is irgalmas és kegyes lesz az Üdvözítő, csakugy, mint e szent iránt; mert hiszen a keresztben érted is ontotta véréit. „Oh lépjetek hát mindannyian — figyelmeztet a trienti szent zsinat — igaz szívvvel, erős hittel, szent félelem és tisztelettel; megtörve — s a bűnbánatra kész lelkülettel emez engesztelő áldozatban az Ur színe elé, hogy irgalmat és kegyelmet nyerjete, ha lelki szükségben szenvedtek.“ (C. Trid. Sess. 2. c. 2.)

III.

A sz. mise-áldozatban csak annyiban nyerünk bűnbocsánatot, a mennyiben megkaptuk a bánat kegyelmét.

1. Kedves keresztény lélek!, eddig nagyon is gyöngé vonásokban ecseteltem előtted a szent mise-áldozat engesztelő erejét; s szinte félek, hogy nem állítottam szemed elé azt úgy, mint az a valóságban van. Azonban a nélkül, hogy a már mondottakat ismételném, egy ferde felfogásra, hívom föl figyelmedet, mely a bűnöknek a szent misében való elengedését illetőleg uralkodik, hogy esetleg azt ne hidd te is, hogy az, a ki már egyszer bűnei bocsánatáért óhajtozva ennél az áldozatnál keres menedéket, hogy az egyúttal szükségképpen vétkeinek elengedését is megnyeri, a bűnbánat szentsége nélkül? Ne hidd ezt keresztény lélek! Mert jóllehet mindkettő, úgy a mise-áldozat, mint a bűnbánat szentsége a bűnök elengedésére van rendelve, mégis más és más irányban működik mindkettő. Mert míg a bűnbánat szentségében föloldoztatunk vétkeinktől, a mivel egyúttal a bűnelengedés befejezett tény, addig a szent mise engesztelő áldozatában azok szívében, kik ahhoz alázatos lélekkel járulnak, — egy csíra kel ki, mely szükséges előfeltétel a bűnök bocsánatára —

s ez nem más, mint az igazi megtérés kegyelme. Ezt fejezi ki a tridenti szent zsinat is, midőn egész világosan mondja és tanítja, hogy Isten ez áldozat által megengesztelődve, megbocsátja még a legnagyobb bűnöket is az által, hogy a bánat kegyelmét megadja. A szent mise-áldozat engesztelő ereje tehát abban van, hogy általa az Úr Isten mintegy megszeli; mert ime, a ki téged az ő igazságos haragjában már régen a pokolba taszithatott volna, megmentésedre, s örök üdvösségedre időt enged; s az által, hogy a bánat kegyelmével még egyszer mentő jobbát nyújtja, hogy rajtad könyörülve magához vonjon, — megment a kárhozattól. Ezt amaz ifjú tapasztalhatta legjobban, a kiről szent. Antóninus azt beszéli, hogy egyik társával elment idegen földre, a hol egyszer bement a templomba, s végighallgatta a misét. Társa ezt nem tette. S ime egyszerre vihar kerekedik, mely az ifjú kísértő-társát e szók kíséretében: „Öld meg, öld meg“ melyek a felhőből hallatszottak, a földreterítette. A mint az ifjú társának vészkiáltását hallotta, sőt a villámtól lesújtva látta, ijedtében megfutamodott, hogy valami helyet keressen, a hol biztonságban lehessen. De ime a vihar neki támad, s ismét hallatja az ijesztő hangokat: „Öld meg, öld meg.“ Már azt hitte, hogy vége van, midőn egyszerre más han-

gok ütik meg füleit: „Nem tehetem, nem tehetem,“ mert ma e szavakat hallgatta: „és az ige testté lön“, hallgatta a szent misét, melyben az utolsó evangélium mindig e szavakkal végződik. Ime látod, keresztény lélek ez az ifjú egyes-egyedül a szent misének köszönheti, hogy Isten megmentette életet, s időt engedett neki a megtérésre. Csak a jó isten a megmondhatója, hogy nem kerültél volna-e már te is régen a pokolba, ha közbenjáród az égben, az Istennek igazságosan sujtó karját vissza nem tartja. Csak a jó Isten tudja mondom, hogy akkor, mikor már a boldogságos szent Szűz sem mert érte esedezni, — nem-e az oltártól az égi trónus felé szálló eme könyörgő szózat: „Atyám bocsáss meg neki“, mentett meg; mert a mennyei Atya e szókban ráismert szeretett fiára, a ki a keresztfán is így imádkozott. A szent misében ismételten fölajánlja szentséges véré, csak azért, hogy téged megmentsen, hogy az örök igazságosságot lefegyverezze, hogy Istent könyörületre bírja, s neked a bűnbánatra időt eszközöljön, hogy a kegyelem segítségével egészen új pályát kezdj hátralevő életedben. Így ismétlődik tehát az oltáron a Golgotha hegyén végbevitt véres áldozat, a hol az istentelen gyilkos is megtért, a hol a zsidók sziklakemény szive

megindult, a hol a pogány százados egészen új emberré változott.

2. Oh de nagy ajándék is az igazi megtérés kegyelme! Becsesebb a világ minden kincsénél! Ugyan mi lesz ama bűnösből, ki e kegyelmet nem nyeri meg? S mi abból, ki a bűnbánat kegyelmét megkapta és megőrizte? A szent misének ezt az ajándékát sohse kicsinyeld azért; mert a bűnösnek ezenfelül még a bűnbánat szentségéhez kell járulnia, hogy vétkeitől megszabaduljon. Mert ha a bűnös a szent misének köszönheti csak, hogy ideje és alkalma nyilik, hogy vétkeit meggyónja; ha a szent misének köszönheti csak, hogy őszinte lelkülettel, s töredelemmel járulhat a bűnbánat szentségéhez, hogy a legszebb gyümölcsök és áldások részese legyen, akkor tehát az üdvösség eme javait, a jó gyónás kegyelmével együtt, nem tulajdoníthatja másnak, mint a szent misének.

Azonban sokkal vigasztalóbb volna, vetted ellen, ha a szent misében mindjárt, miközben az áldozat vére az oltáron kiömlik, megnyernők az annyira óhajtott bűnbocsánatot. S ugyan mi akadályoz ebben? Vagy azt hiszed talán, hogy a bánat és töredelem kegyelme, melyet az Úr Jézus a szent misében a bűnösök szívében támaszt, oly erőtlennel, hogy annak segélyével nem juthatsz

könnyen a tökéletes bánatra? Hogyan? Hát ama véres áldozatnak, melyet Krisztus Urunk a bűnösökért a kereszten bemutatott, oly hű mása, mint a szent mise, nem tudná a szívet igazi bánatra indítani? Hiszen a tökéletes bánat abban a pillanatban, mikor a szívet át meg átjárja, elegendő az üdvösségre, ha mindjárt kötelezve van is a bűnös arra, hogy a töredelem szentségében vétkeit meggyónja, s azok alól a föloldozást megnyerje. S evvel a bűnösnek, ki alázatos szívvél közeledik, a szent mise-áldozathoz, megvan amaz öröme, hogy még miseközben mielőtt a templomot elhagyja, bocsánatot és kegyelmet nyer, s ennek engesztelő ereje a vétkek terhétől megszabadítja, s könnyű szívvél tér haza. Ezt egy eset elmondásával szeretném világosan szemed elé állítani. Ugyanis remete szent Pál életében azt olvassuk, hogy Istentől azt a különös kegyelmet nyerte, hogy belátott az emberek belsejébe; ismerte azok különböző lelkiállapotát. Történt egy napon, hogy a szent misére egy embert látott jönni, a kinek a tekintete komor, sötét volt, a kinek egész lényén valami rejtelmes homály ömlött el, mivel a lelke is fekete volt. A szent észrevette azt is, hogy a két oldalán egy-egy ördög sompolygott be a templomba, a kik a szerencsétlent lánczton megkötve ideoda rángatták. A jámbor remetét, ki a bű-

nösnek nagyon is szomorú helyzetét látta, e jelenet annyira megrendítette, hogy nem mert bemenni a templomba, s fájdalomtól meg-
törve az egész mise alatt a templomajtóban állt. Mikor a szent misének vége volt, s a nép kifelé tódult a templomból, látni óhaj-
totta, hogy vajjon még mindig úgy néz-e ki az az ember? S ime! Mily változás! Arca derült, s sugárzó volt, a két oldalán őrzőangyalok álltak, a kik mosolyogva ki-
sérték. Ekkor örömjongva szökött fel re-
mete szent Pál, s kérte ezt az embert, hogy az Isten dicsőségéért jelentse ki, hogy mi történt vele a szent misében. Azonban ő nem volt hajlandó ország-világ előtt bevallani, hogy mily bűnös volt, hogy mily sokáig fet-
rengett a fajtalanság bűnében, fertőjében, mig csak a szent misében a lecke eme sza-
vait nem hallotta: „Mosdjatok meg, s legye-
tek tiszták. S ha bűnötök oly piros volt, mint a skarlát, tiszta lesz mint a hó.“ E szavak szíven találták őt, s az egész mise alatt ezt sóhajtozta: „Oh Istenem, ki azért jöttél a földre, hogy a bűnösöket boldoggá tegyed, teljesítsd rajtam szegény bűnösön ez ígéretet. Uram emelj magadhoz engem ebben az órában!“ S az Úr nem taszította el, tisztára mosta az engesztelő áldozat szent vé-
rével; kegyelemben gazdagon távozott, — jóllehet sok bűnnel jött a szent misére. Így

ment el a szent miséről e nagy bűnös, Istennel teljesen kibékülve. És te kedves keresztény lélek, ha esetleg szintén oly szerencsétlen vagy, hogy hasonló lelki állapotban sínlődöl, a legközelebbi szent misén, melyet alkalmad lesz meghallgatni, nem igazulhatsz, nem tisztulhatsz-e meg? Nem térhetsz-e te is megigazulva haza? Kérd tehát, mint e bűnös kérte a szt. mise alatt az Úr Jézustól a kegyelmet és bocsánatot, s megfogod nyerni, mint a hogy ő megnyerte. S ha esetleg valami hiba miatt nem is kapnád meg mindjárt a megtérésnek teljesen egész, tökéletes kegyelmét, — a szent misének folytonos hallgatása bűneidet mindig jobban és jobban tisztítja; abban a föltett szándékodban pedig, hogy a bűnöket ezentúl kerülöd, jobban és jobban megerősít, míg csak az Isten kegyelmével nem sikerül a vétkes szokásokat legyőzni, a bűnrevezető alkalmak lánczait összetörni, s egy jó gyónással az Istennel végre valahára teljes szívből kibékülni. Menekülj hát ehhez az engesztelő áldozathoz, s Isten a kellő időben biztosan megadja neked a megtérés kegyelmét, a mi után te oly epedve vágyódog. Ezt tapasztalta az a bizonyos ember, a ki egész életét a bűnnek szentelte, s a halálos ágyon oly töredelemmel gyónt meg, hogy a pap, a kit hozzáhittak látva a rendkívüli nagy kegyel-

met szinte elcsodálkozott, s meglepetve kérdezte, hogy mi jót tett életében, hogy Isten ily nagy kegyelemmel jutalmazta meg? Azt válaszolta, hogy egyre emlékezik csak, t. i. arra, hogy a mennyire tehetette mindennap elment a szent misére. A pap azonban rögtön tisztában volt a dologgal; tudta, hogy a bánat eme rendkívüli kegyelme annak a sok szent misének a gyümölcse, miket a haladók még egészséges napjaiban hallgatott. Ime ez a bűnös napról-napra kereste a sz. misében az őszinte, igazi és benső megtérés kegyelmét, s a jó Isten nem maradt adósa. Keresd te is ott a hol e bűnös kereste, keresd mindennap ne csak életed utolsó pillanatában, s a válságos perczen biztosan megtalálod.

3. Megmutattam, hogy mennyire kell mindazoknak, kiket valamely súlyos bűn terhel lélekszakadva menekülniök emez áldás és kegyelemdús engesztelő áldozathoz: a szent miséhez. De hogy vagyunk azokkal, kiket lelkiismeretük semmiféle nagy bűnről nem vádol? Ezeknek is kell a szent misére járni, hogy ott a bánat kegyelmét megnyerjék, hogy ott magukat erre hangolják? Mindenesetre; legyenek azok akár a legnagyobb bűnösök, vagy ártatlanok; mert a bűnösnek nem csupán megtérésre van szüksége, hanem arra is, hogy meglegyen benne az állandó készség

a jóra, mely őt egész életében vezérelje, hogy folyton új meg új kegyelmekkel gazdagodjék, melyek benne a töredelem szellemét, fönntartják és élesztik, melyek a jó szándékban megerősítik, s minden visszacsábító kísértés, veszély és alkalom ellenében megvédik, s legyőzhetetlenné teszik. A bűnösnek a szent miséből a bánat állhatatos kegyelmét kell merítenie, s ezt meg is nyeri, mint a jobb oldalon függő lator, a kit a vérző kereszt-áldozat a legnagyobb kegyelemmel ajándékozott meg. Vagy nem a töredelem különös kegyelme volt-e az, melylyel a kereszt gyötrelmeit oly örömmel és megadóan tűrte, hogy gonosztetteit kiengesztelje, mig nem Krisztus Urunk magához hitta a paradicsomba. Ha tehát a bűnösökhöz tartoztok, ne kerüljétek a szent misét, s meglátjátok, hogy ott, a hol a bánat szellemét először kaptátok, napról-napra gyarapodni fogtok a kegyelmekben, melyek a töredelem szellemét ápolják és erősítik, s ha élteteket ez a bánatos szellem egészen átjárta, ti is hasonló meghívást várhattok az égbe, mint a milyent a megtért lator.

4. Végre még azokhoz szólok, kiknek lelke tiszta, hogy éppen ezért a szent misén minél gyakrabban vegyenek részt, hogy a töredelem, kegyelmét ők is megnyerjék. Vagy mi tarthatja őket vissza a büntől, ha nem a

töredelem? Ha tehát megakarják óvni ártatlanságuk kincsét, akkor azt a bánat töviseivel kell körülövényezniök. S erre semmi sem fogja őket annyira segíteni, mint az alázatos töredelem és magába szállás szelleme, melyet keblükben hordoznak; mert nincs jobb termőtalaj az erények számára, mint egy szív, melyet a töredelem könnyei öntöztek; nincs az a víz, mely az áhitat csiráját oly zöldelő, virágzó és szépen pompázó bokorrá fejlesztené, mint a bánat könnyei. De nincs is a földön Istennek tetszőbb és becsebb dolog, mint a bánattól megtört szív. Az égben nagyobb öröm van egy megtért bűnös fölött, ki vezekel, s a bánat könnyeit önti, mint kilenczvenkilencz igaz fölött, a kiknek nincs szükségük megtérésre; mert a töredelemre kész, bánatos szellemü, egészen megtört és megsemmisült szív, oly szép, hogy magát az ártatlanságot is elhomályosítja. De mi történik akkor, ha az ártatlanság és bánatos szellem egy és ugyanazon szívben találkoznak? Járjatok ti is, kik az ártatlanság fehér köntösét be nem szennyeztétek szorgalmasan a szent misére, hogy a töredelem szelleme, mindig jobban és jobban átjárjon benneteket. A bánatra kész szellemet és törődött szívet kérték a szentek is, az Úr Istentől; mert ez Istennek a legkitünőbb ajándéka; ezt kérd te is mindig, különösen a szent

misében, mert a trienti szent zsinat biztosít minket arról: „hogy benne a bánat adományát és kegyelmét megnyerjük.“

5. E mellett kedves keresztyény lélek ne felejts el másokért imádkozni, hogy a bánat és megtérés kegyelmét megnyerjék. Oh hány, de hány szegény, nyomorult, s megrögzött bűnös van, a kik a kárhozat szélén állnak, s nincs senkijük, a kinek szive megesnék rajtuk; nincs senki, a ki segítő jobbát feléjük nyujtaná, s őket a szerencsétlenségből kirántaná! Könyörülj hát rajtuk te, s különösen a szent misében kérj számukra igazi, benső megtérést. Erre nézve egy igen épületes és vigasztaló történetet mondok, melyet egy pap a saját életében tapasztalt. Egy napon az oltárhoz lépett a nélkül, hogy arra gondolt volna, hogy milyen különös szándékkal akarja azt végezni; határozott rögtön, s föltette magában, hogy a bűnösök megtéréseért ajánlja föl. Forró imája, melyet miseközben többször ismételt, különösen az Úrfelmutatás után, melynél sokáig időzött, ez volt: *„Uram, az Úr Jézus szentséges vérére kérlek, küld még ma valami nagy bűnöst a gyóntatószékbe.“* S ime, mialatt így imádkozott az Úr csakugyan megindította egy bűnösnek a szívét, a ki teljes harminc évig az ördögnek uralma alatt nyögött. Alighogy ellépett az oltártól a pap, a gyóntatószékbe

kellett mennie, hogy azt a bűnöst, kinek számára a szent misében a megtérés kegyelmét kiesdekelte, a bűnbánat szentségében az Istennel való teljes kibékülésre segítse. Ha talán néha-néha úgy vagy, hogy azt se tudod, hogy miért imádkozzál a szent mise alatt, oh, akkor könyörögj a megtévedt lelkeknek üdvösségeért. A magad legnagyobb öröme és gyönyörüségére fogod tapasztalni, hogy mily sok lelket mentettél így meg. Utánozd e tekintetben, szent Gertrudot, a kit erre maga az Ur Jézus buzdított és lelkesített, s a ki egy alkalommal az elkárhozott lelkek üdvösségeért így imádkozott: „Kérlek jószágos Megváltóm, sz. tested és drága véred áldozatára kérlek, add meg legalább egy bűnösnek a megtérés kegyelmét.“ S ime, Isten tüstént kijelentette, hogy nem könyörgött hiába, mert ezáltal sok bűnös megtérését és üdvösségét eszközölte ki. Ki tudná a sz. mise-áldozatnál a szegény bűnösöket úgy megszánni, mint ez a szent?

IV.

A sz. mise engesztelő áldozata a bűn ideiglenes büntetését is eltörli.

1. Ha folyton szem előtt tartod, a mit már gyakrabban kiemeltem, hogy Krisztus a keresztáldozat minden kincsét a sz. mise-áldo-

zatban téteményezte le, könnyen kitalálod hogy a sz. mise által nem csak büneidért nyerhetsz bocsánatot, hanem *megszabadulhatsz a büntetéstől is*. Nem foglalja-e magában a kereształdozat kincse mindazokat a kiszámithatatlan értékü *elégítételeket*, melyeket Krisztus keserves kinszenvedésével szerzett? S ha a sz. misében ezeket az *elégítételeket mutatjuk be magunkért a mennyei Atyának*, bizonyára sok megérdemlett büntetésünket el fogja engedni. Azért a trienti sz. zsinat is azt mondja, hogy a sz. misét nemcsak a „*bűnökért*“ mutatjuk be, hanem a ránk váró „*büntetésekért*“ és azon „*elégítételekért*“ is, melyeket szabad akaratunkból magunkra kellett volna vállalnunk, hogy Isten ellen elkövetett bűneinket jóvá tegyük.

Mily kapóra jön ez az áldozat! Tegyük fel, hogy veled is megtörténnék az, a mi az evangéliumi példabeszédben a király szolgáljával történt (Máté 18,) ha az Isten számadásra hívna, mit gondolsz, mekkora adósság kerülne a te számládon a napvilágra? Nagy volt a királyi szolga adóssága, meghaladta a 10,000 talentumot; de nem rugna-e a te adósságod többre? S ha ugy szólna hozzád az Ur, mint a szolgálhoz és azt, mondaná: „*Fizesd meg, a mivel tartozol!*“ honnan szerezned meg a szükséges összeget, melylyel adósságodat letörleszthetned?

Ha a világ végeig a legszigorubb bűnbánatot tartanád, a legkisebb hibádért sem tennél eleget. De ime jóságos Urad és Megváltód a sz. mise-áldozatban nagy kincset hagyott számodra; ragadd meg ezt a kincset és a büntető isteni igazságosság következményeitől nem kell tovább rettegned és félned, mert *Krisztusnak az elégtételeit ragadtad meg* s azzal a menynevei Atyánál minden adóságotod leróhatod. Egykor az isteni Üdvözítő így szólt sz. Mechtildhez: „*Ime, szenvedésem minden keserűségét neked adom.*“ Nem vonatkoznak-e ezen szavak minden keresztényre, a ki a sz. mise-áldozatában részt vesz? Ezzel még nem mondjuk, hogy *egy* sz. mise mindenkor eltöröl *minden* ideiglenes büntetést, a mint a jobb latorral történt, a ki a kereszten bemutatott véres áldozat erejénél fogva nemcsak bűneiért nyert bocsánatot, hanem a *büntetésektől is megszabadult*. A sz. mise-áldozat gyümölcse, mint már egyszer említettem, *) Isten rendelete szerint mértékhez van kötve; azonban kétségtelen, hogy a sz. mise-áldozat által mindig *nagyon sokat* elenged, többet, mint elképzelhetjük. Mivel pedig a büntetéstől csak azok szabadulnak meg, a kik *már bűnbocsánatot nyertek*, azért minél bővebben kívánod a sz. mise-

---

*) VII. Fej. 4.

áldozat imént megismert gyümölcsét tapasztalni, annál szorgalmasabban kell törekedned az előbbi után, mely által a bűnbánat segítségével bocsánatot nyersz *s mindenekelőtt arra kell törekedned, hogy a kegyelem állapotába juss*, mert e nélkül a sz. mise vigasztaló gyümölcsében épen nem részesülhetsz.

2. Itt különösen figyelmedbe szeretném ajánlani, hogy ezer ok is késztet, hogy a sz. misét mindenek fölött *megbecsüld és hasznodra fordítsad*, de leginkább késztet az, *hogy eltörli az ideiglenes büntetéseket.*

Vagy mit gondolsz, *miként fizetsz meg* az isteni igazságosságnak a hátralevő büntetésekért, mikor a magad jószántából a penitenciára kevés készséget mutatsz? Mit teszesz, ha *fájdalmas betegséget* küld rád vagy ha *jószágotól* megfoszt? Minden az ő kezében van, mindenféleképen büntethet; szántó földeden *terméketlenséget*, istállóban *szerencsétlenséget* idézhet elő, *üzleti ügyeidben csapást csapásra* halmozhat. Bűneid büntetése gyanánt nemcsak birtokodat veheti el, hanem olyat is, a mit jobban szeretsz: *drága gyermekedet* vagy *más rokonodat*, mint Dáviddal tette. Így ezerféle eszköze is van, hogy a bűn adósságát *már ezen a világon* lefizettesse. Én persze nem tudom, milyen büntetések lebegnek már is az én fejem fölött vagy a tied fölött, de azt tudom, hogy ha

szemünk az Ur büntető ítéletének kitörését láthatná, *jobban félnénk tőle, mint a bős zivatartól*, melynek koromsötét felhői pusztulással fenyegetnek. Ilyenkor aztán *segítség* után kiáltozunk, eszköz után kapkodunk, mely *az isteni igazságosság büntető zivatarait fejünkről elhárítsa*. Ime, keresztény lélek, *ilyen eszközt találsz a sz. misében*.

Egyébiránt ha erről jobban meg akarsz győződni, hallgasd meg azt az esetet, mely *Dávid királylyal* történt. (Kir. 2. k. 24.) Ezt a jámbor királyt uralkodásának vége felé megszállotta a hiu büszkeség, tudni kívánta, hány harczos áll keze alatt. Azért megparancsolta főhadvezérének, Joabnak és a hadsereg tisztjeinek, hogy járják be az országot, tudakozzák meg a nép számát s noha e parancs teljesen ellenkezett Urának és Istenének szándékaival, Dávid nem tágitott. *Szívét ugyanis titkos büszkeség szállotta meg*, az összeszámitás által az egész világnak tudtára kívánta adni, mily sok vitéz harczosa van. Az eredmény oly nagy volt, hogy a királynak majdnem oka lehetett a büszkeségre. „Találtaték ugyanis Izraelben 800,000 erős férfiú, kik fegyvert foghattak, és Judeából 500,000 hadakozó. De megdöbbsenté Dávidot szive, miután megszámláltatott a nép, és mondá Dávid az Urnak: Igen vétkeztem e cselekedetben; de kérlek, Uram!

vedd el szolgád gonoszságát, mert igen boldondul cselekedtem.“

Kétségtelen, hogy Isten eme bűnbánó vallomás után a *bűnért* most is épen úgy megadta a *bocsánatot*, mint akkor, midőn Náthán próféta előtt bűnbánólag mondá: „Vétkeztem az Úr ellen“, *de minden büntetést nem engedett el*. Azért mindjárt másnap reggel megjelent Gád próféta és az Isten következő ajánlatával állott a király elé: „Ezeket mondja az Úr: „Három közül válassz; vagy *éhség jó földedre hét esztendeig*, vagy *három hónapig futsz* ellenséged elől, vagy *három hónapig tartó mirigyhalál* lesz földeden.“ Itt állj meg egy pillanatig, keresztény lélek és lásd, mily rettenetes ideiglenes büntetést mér Isten az oly bűnre is, mely alig látszik büntetésre méltónak és számítsd ki, ha tudod, hogy körülbelül mit várhatsz te bűneidért az isteni igazságosságtól! Dávid a *harmadikat* választotta, mondván: „Igen szorongattatom, de jobb az Úr kezébe esnem (mert nagy az ő irgalmassága), mint az emberek kezébe. És mirigyhalált bocsáta az Úr Izraelre és meghala a népből 70.000 férfiú.“ Midőn végre a nyomor a legmagasabb fokra hágott, ugyanaz a próféta, ki az Isten büntető ítéletét kihirdette, Dávidhoz jött és *figyelmeztette, hogy mutasson be az Úrnak áldozatot*. S alig hogy ezt bemutatta,

„az Ur megkegyelmeze a földnek s elvéte-
ték a csapás Izraeltól.“

Most egyet kérdek: Ha az ökrök és tul-
kok áldozata, melyet Dávid király bemuta-
tott, ily nagy büntetést háritott el a népről,
nem tudja-e a *sz. mise-áldozat jobban* meg-
akasztani Isten büntető ítéletét, nem tudná-e
ezt a sujtó ítéletet *könnyebben elháritani az*
egyesekekről, a családokról, a községekről és a
népekről még akkor is, ha ez az ítélet már
kitört? Azért a hittudósok a *sz. mise-áldo-*
zatot a szivárványhoz is hasonlítják, melylyel
az Isten a következő módon adja tudtunkra,
hogy a világot többé el nem veszíti: „Midőn
beboritom felhőkkel az eget, feltünik szivár-
ványom a felhőkben; és meglátom azt és
megemlékezem az örök szövetségről.“ (Gen.
9. 14. 16.) Valahányszor Isten büntető íté-
letének felhőit a világra küldi, a *sz. mise-*
áldozat által, melyben a véres kereszt-áldo-
zat szivárványa tündöklék, megemlékszik az
örök szövetségről, melyet Krisztus a keresz-
ten vérevel pecsételt meg, irgalomra indul
írántunk és sujtó kezét ismét visszavonja.
Porto mauricziói *sz. Lénárd* írja: „*Azt hi-*
szem, hogy ha a sz. mise-áldozat nem volna,
a világ már régen tönkre ment volna, mert
a szörnyű sok bűn súlyát nem bírná el-
viselni.“

3. Habár a *sz. mise-áldozat* ezen a vilá-

gon nagy segítségünkre szolgál, midőn az ideiglenes büntetéseket rólunk elhárítja bizonyos, hogy még többet használ nekünk, midőn eltöri ama büntetéseket, melyek ránk a *más világon*, a tisztító tűz lángjaiban várakoznak, a honnan senki sem szabadul ki míg adósságát az utolsó fillérig le nem fizeti. Miért ne használnók fel *most* a sz. mise-áldozatot szorgalmasan ennek az adósságnak a lefizetésére, hogy halálunk után kevés vagy épen semmi törleszteni valónk se maradjon? Miért ne használnók ezt akkor, midőn sz. Anzelm, a nagy hittudós arról biztosít, hogy ha *életünkben* csak egyetlen egy sz. misét hallgatunk vagy mondatunk is lelkünk üdvéért, ez az egy mise többet használhat, mintha halálunk után minden nap misét mondatnak értünk. Mennyivel jobb ha ily módon *magunk gondoskodunk idejekorán* szegény lelkünkéről, mintha *később a mások* segélyére — igen gyakran hasztalan — várakozunk! Mert a mint P. M. sz. Lénárd erre vonatkozólag nagyon szépen megjegyzi, „többet ér egy gyertyácska *előttünk*, mint ha *mögöttünk* fáklyát hordanak.“ S ez a szent biztosít minket hogyha a sz. misét idejekorán fölhasználjuk, a tisztító tűztől egészen megszabadulhatunk, mert — további szavai szerint — „nincs alkalmasabb eszköz, hogy a *tisztító tűztől megszabaduljunk*,

vagy hogy biztosan az égbe jussunk, mint a bucsu és az áldozat.“

Használjuk föl tehát mindenkor hálával és bizalommal ezt a kiváló engesztelő áldozatot, melyet az isteni Üdvözítő nekünk, bűnös embereknek a sz. misében azért adott, hogy *hathatós* gyógyszerül szolgáljon a bűn mérges harapásai ellen. Mert *a mint a keresztben bemutatott véres áldozatban megváltást és üdvöt talált a bűnös világ, ép úgy talál megváltást és üdvöt mindenkor a bűnbe esett ember a vér nélkül való sz. mise-áldozatban*, mivel az engesztelés vére, mely a keresztben kiontatott, a sz. misében minden lélek üdvére még mindig régi erejével áradozik és áradozni fog a világ végeig.

TIZEDIK FEJEZET.

A sz. mise fölülmulthatatlan hála- és égő áldozat.

I.

Önmagunk teljesen képtelenek vagyunk az Úr Isten jótéteményeiért a köteles hálát leróni.

1. Ha Pál apostol Isten *jelenlétére*, mely mindenütt körülvesz, egykor eme szép szavakat mondta: „*Ő benne élünk, mozgunk és vagyunk* ;“ (Ap. csel. 17, 28.) ugyanezt mond-

hatnám az Ur Isten *jótéteményeiről* is. Mert Isten jótéteményeiből *élünk a testi* dolgokban, *a lelkiekben* még inkább, mert a léleknek, hogy természetfölötti életet élhessen, nagyobb szüksége van az Isten állandó kegyelmére, mint a testnek a mindennapi kenyérre. Isten jótéteményeiben *mozgunk*, mert a levegő, melyet belelékszünk, a világosság, mely körülötünk áradozik, a melegség, mely minket körülvesz, Isten kezéből származik. De még inkább *mozgunk* abban a *levegőben, melyet Isten láthatatlan jótéteményei képeznek*, mert Isten az, a ki bennünket állandóan oltalmaz, irányít, áld és kegyelmeivel minden oldalról támogat, úgy hogy túlzás nélkül mondhatjuk: *az isteni jótétemények tengerében úszunk*. Ehhez járul, hogy mindaz, *a miből állunk*, mindaz, a mivel testben vagy lélekben bírunk, nem más mint Isten adománya; azért *tétőtől-talpig, külsőnkől szívünk legbelsejéig teljesen* az Isten jótéteményeiből *vagyunk összerakva*. Hamarább megszámlálhatod az ég csillagait mint az Istentől kapott jótéteményeket. Ha pedig nem tudod megszámlálni az Isten jótéteményeit, akkor nem is vagy képes e jótétemények *nagyságát* méltányolni. Kaptál az Istentől jótéteményeket és kegyelmeket, melyek oly nagyok és drágák voltak, hogy e miatt az egész ég csodálkozott és az ég angyalai majdnem megirigyeltek! De a

mi szempontunkból végtelen nagy lesz a *legkisebb* jótétemény is, ha megfontoljuk, hogy a *legmagasabb Fenség* minő szeretettel és *leereszkedéssel* nyújtja azokat, és ha tekintetbe vesszük, hogy mi arra teljesen *nyomortak és érdemtelenekek* vagyunk, úgy hogy a mint P. M. sz. Lénárd mondja, „*Isten egyetlen egy jótéteményére sem tarthatunk számot.*“

2. Valóban, ha a mennyei szentek még azt az örök dicséretet is elégtelennek tartják, melylyel az Istentől kapott jótéteményeket viszonozzák, mennyit érhet a mi hálálkodásunk? Vagy mivel viszonzozhatnók jótéteményeit? Talán *vagyonunkkal*? De hiszen első sorban mindenünk az övé s legkisebb javunkat is ő ajándékozta nekünk. Vagy *magadat* fogod hálaáldozatul az Úrnak átadni? De akkor is be kell vallanod Ábrahám patriarchával: „Csekélyebb vagyok irgalmasságodnál és hivségednél, melyeket szolgádon teljesítettél.“ (Ter. k. 32, 10.) „*Mit adjak vissza az Úrnak mindazokért, miket nekem adott?*“ (115. zsolt. 3.) A zsoltáros, ki ezt a kérdést intézi magához, így folytatja: „*Az üdvösség kelyhét* veszem és az Úr nevét segítségül hívom.“ Eme szavakkal azon *hálaáldozatot* akarja megemlíteni, melyet az Úrnak bemutatni szándékozik; de egyúttal azt is megmutatja, miként róhatjuk le az illő hálaát legjobban. Vagy melyik „*üdvösség kelyhe*“

magasztosabb és pompásabb, mint az, melyet a sz. misében az Ur testével együtt mutattunk be Istennek, melyet az átváltozás után a pap is az „örök üdvösség kelyhé-“nek nevez? Azért nagyon találóan ír sz. Irén: „Ez az áldozat arra rendeltetett, hogy Isten iránt hálátlanok ne legyünk.“ Hogy mi módon és mennyire alkalmas ez az áldozat a mi hálaadónk lerovására, a következő fejezetben akarjuk behatóbban megvizsgálni.

II.

A szent mise hálaáldozat, a mely által Istennek nem csak az őt megillető hálánkat róhatjuk le megszámlálhatatlan jótéteményeiért, hanem ezeket túlaradólag vissza is fizethetjük neki.

1. Hogy isteni Megváltónk a szent misét különösen mint hálaáldozatot hagyta nekünk örökségül, már abból is kitűnik, hogy ő maga is, mikor ezt az utolsó vacsorán felajánlotta, mennyei Atyjának nyíltan hálát mondott. „Vévén a kenyeret, tanuskodik szent Lukács evangelista, hálát ada, és megszegé, és nekik adá, mondván: „Ez az én testem, mely éretetek adatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.“ (Luk. 22, 19.) Lásd, mily szorosra fűzte Urunk és Üdvözítőnk szentséges testének és vérének áldozatát a hálaadással; fontold meg, mint foglalta egybe a többi dol-

got illetőleg apostolainak adott parancsában, hogy ezt cselekedjék mindig az ő emlékeztére, a hálaadást is! És innét van az, hogy a szent misében a hála ima a legünnepesebb szint ölti, oly annyira, hogy ettől még nevét is vette; mert az „eucharistia“ szava, a melylyel régente a szent misét oly gyakran jelezték, annyit tesz magyarul, mint „hálaadás.“ Azon kérdésedre pedig, hogy a szent misének melyik részében nyer ez leginkább kifejezést, az ünnepélyesen énekelt vagy legalább főnnhangon elmondott praefatióra irányítom figyelmedet, a mely a legmagasztosabb dicsénetet tartalmazza, a melyet az emberi ész csak képzelhet. De mielőtt az az áldozár ajkairól elhangzanék, felhívja hálaadásra a körülállókat és jelenlevőket is e szavakkal „Gratias agamus Domino Deo nostro,“ azaz: „Adjunk hálát a mi Urunknak és Istenünknek.“ Ezek viszonzására: „Dignum et iustum est,“ azaz: Méltányos és jogos ez, azután így folytatja az Úr szolgája: „Valóban méltányos és jogos, illő és üdvös, hogy mi mindig és mindenütt hálát rebegjünk neked szent Urunk, Mindenható Atyánk és Örök Istennünk — Krisztus, a mi Urunk által.“ Ezen utóbbi szavakat azonban, különösen szükséges, hogy fontolóra vedd. Bármily szép ugyanis a praefatióban mondott hálaadás, mindennek dacára nagyon jól tudja az egyház, hogy ez a

hála, Isten jótéteményeinek súlyához képest alig nyom annyit, mint egy kis porszemecske a mérlegen; ez oka annak, hogy ebben az áldozatban nem annyira saját, mint inkább annak a szájával, a ki mint engesztelő áldozat magát oltárainkon felajánlja, akarja örök Atyjának hódolatát bemutatni. „Krisztus, a mi Urunk által.“ Mert ha ez ad mi érettünk hálát, bizonyosan megfelelünk Isten jótéteményei súlyának.

2. Ezek után már semmi kétség sem forog fönn az iránt, hogy Krisztus Urunk, valamint áldozatának első bemutatásánál mennyei Atyjának hálát mondott, úgy most is naponkint ugyanannak megújításánál ugyanezt a hálaadását ismétli. És kiért másért rója le ezt a háláját, hacsak nem érettünk, azokért, a kik szent áldozatánál jelen vannak? Ezeknek úgyszólván odaadományozza ezt a hálaadását, hogy azt mennyei Atyjuknak mint sajátjukat ajánlhassák fel. Oh mily nagyszerűen róhatod le tehát ennél fogva Uradnak és Istenednek az ő összes veled gyakorlott jótéteményeieért háládat! Vagy talán nem bir mennyei Atyja előtt hasonlíthatatlanul nagyobb becsnel a hálának csak egyetlen egy szava is, mely szeretett Fia szájából jön, mint a föld összes kiválasztott, jámbor lelkeinek és az ég szentjeinek hálaadója? Kétségkívül; mert ez

az utóbbi véges, emberi, ám legyen még angyali is, míg az első végtelen és isteni.

3. De mindezzel a szent misének, mint hálaáldozatnak, hathatós ereje még korán sincs kimerítve. Mert ebben mennyei Atyánk iránt Krisztus, a mi Urunk, által nem csak köteles hálánkat rójuk le, és pedig olyant, a mely jótéteményeinek nagyságát és mennyiségét jóval fölülmulja, mint sem hogy azokat csak kiegyenlitené: hanem vissza is fizetünk neki valamit, a mi bizonyára nem csekélyebb értékű, mint azok a legbecsesebb kegyelmek, a melyeket nekünk adott. És vajjon mit fizetünk itt neki vissza? Azokat az érdemeket fizetjük vissza, a melyekkel Megváltónk a bőven nekünk ajándékozott kegyelmeket és adományokat megszerezte; azt a vért, a melylyel ezeket nekünk eléggé drágán megvásárolta; és ezenfölül még őt magát is odaadjuk, kit Atyjának ugyancsak többre kell becsülnie, mint mindazokat a jótéteményeket, a melyeket nekünk valaha kiosztott. Mi tehát ennélfogva Istennek, a mi Urunknak a szent misében többet adunk vissza, mint a mennyit jótéteményekben és kegyelmekben nekünk adományozott, rögtön megszününk adósai lenni, sőt mi több: őt tesszük a mi adósunkká. Ettől a meggyőződéstől át- és áthatva szokta volt egy szent életű áldozár szent rajongá-

sában, valahányszor az átváltoztatásnál a kelyhet felemelte, mennyei Atyjához e szavakat intézni :

Vedd !
Becsüld meg !
Elégítsd ki magad !
Gazdagíts engem !

Míntha azt mondta volna : Fogadd el ezt a kelyhet ; telítve Fiad vérével. Latold meg az összes vércseppekkel, az összes érdemekkel és minden elégtétellel, a melyeket magába zár. Fizesd ki vele tennenmagadat mind azért, a mivel neked bűneimért büntetésekben és elégtételben tartozom, valamint összes jótéteményeidért, a melyekben engem egész életemben részesítettél. De vigyázz arra ; vajjon ebben a kehelyben nem fizetek-e én neked többet, mint a mennyivel adózom ; figyelj, hogy abból a végtelen nagy árból, a melyet neked itt felajánlok, nem jár-e nekem valami sőt igen sok vissza, úgy hogy ezen a címen viszont te köteles vagy engem újabb kegyelmekkel és jótéteményekkel elhalmazni ! — Óh mennyire tetszhetett a jó Istennek az ily kedves és bizalomteljes beszélgetés ! És ki tart téged vissza attól, hogy te hasonlókép ily ünnepélyesen fizesd ki Uradat Istenedet a szent misében összes jótéteményeidért ?

4. Már most, kedves keresztény lélek, bámuld Urunknak jóságát és bőkezűségét, a ki oly megbecsülhetetlen hálaáldozattal gazdagított meg bennünket, olyannyira, hogy minden embernek, még a legszegényebbeknek is tehetségében áll, hogy Istenének jótéteményeiért túlaradó hálát viszonzozhat, hozzá még ingyen. De épen ezért fordítsd is jól üdvödre és soha se feledkezzél meg a szent misében arról, hogy Uradnak, és Istenednek, megszámlálhatatlan kegyelmeit és jótéteményeit igazán a legbensőségesebben megköszönd; de ezt mindig csak Krisztussal való szoros egyesülésben tedd, mint a ki itt éretted ezt a hálaáldozatot bemutatja. „Ő általa mutassuk be tehát szüntelen Istennek a dicséret áldozatát“ (Zsid. 1, 15.), az által, hogy jóságát és bőkezűségét magasztaljuk. Különösen pedig akkor szükséges, hogy ennél a hálaáldozatnál keress menedéket, ha az Úr valami kiváló kegyelemben és jótéteményben részesített téged. Tanuld meg ilyenkor a királyi zsoltárostól a vett jót meghálálni a ki Istentől meghallgattatva a következő szép szavakban adott hálájának kifejezést: „Istenem vagy te, és hálát adok neked; Istenem vagy te és fölmagasztalak téged. Hálát adok néked, mert meghallgattál engem és szabadulásomra lettél. Adjatok hálát az Úrnak, mert jó; mert örökkévaló az ő irgalmassága.“ (Zsolt. 117,

28. 29.). Ne legyünk tehát hálátlanok, hogy az isteni bőkezűségnek forrását nagy karunkra ki ne apasszuk; legyen tőlünk messze számúzve a hálátlanság, hogy egy ily jósgot el ne keserítsünk és hogy ne adjunk Urunknak okot hasonló fájdalmas panaszra, a milyenben a kilenc bélpoklos fölött tört ki, a kik miután az Úr Jézus őket meggyógyította, nem tértek többé vissza, hogy irgalmasságát megköszönjék, a midőn is azt mondta: „Nemde tizen tisztultak meg? és kilence hol vagyon? Nem találtatott, ki megtérjen és dicsőséget adjon Istennek, hanem csak ez idegen nemzetbeli“ (Luk. 17, 17. 18.). Utánozzuk inkább ezt az utóbbit, a ki szamaritanus létére, a miért is az Úr idegennek nevezte, tizedike azoknak, a kik megtisztultak, midőn látta hogy tiszta, rögtön visszafordul és arca borulva az Ur lábaihoz vetette magát, hogy háláját leróhassa. Tegyük azért fel magunkban, hogy valahányszor Urunk valami újabb jótéteményben részesít majd bennünket, valahányszor kérésünket meghallgatja, szükségünkben segíteni és vállalatainkra szent áldását fogja árasztani, mindannyiszor haladéktalanul felkeressük majd templomában, hogy térdeinken állva neki a szent misében és a szent mise által szívünk mélyéből hálát adjunk, szilárdan meggyőződve arról, hogy ez az egyedüli mód és

eszköz, a mely által magunkat újabb és még nagyobb jótéteményekre méltókká tehetjük.

III.

A szent mise nem csak arra alkalmas, hogy hálaadónkat túláradólag törleszsze, hanem mint »kérő áldozat« újabb és újabb kegyelmek és jótétemények megszerzésére segít minket.

1. Bizonyos tekintetben minden áldozat, bármily célból mutattassék is be, segít bennünket adományok és jótétemények elnyerésére. Mert alig, hogy Istent az engesztelő áldozattal megengesztelted és magadat ezáltal Isten irgalmára és bocsánatára méltóvá teted, már is eltávolítottad azt a korlátot, a mely Isten jóságának és bőkezűségének útját állta, és bizonyára nem kell majd igen sokáig arra várakoznod, hogy kezét, a melyet neked most kiengesztelődésre nyújtott, javak osztogatására fordítsa. Lehetetlen, hogy te a szent misén kívül még más módon is mutathatnád be Istennek a dicséret és imádás hasonnemű, egyenértékű áldozatát; tekintve attól, hogy a szent mise által, a legnagyobb fokban nyered meg Urad tetszését és jóakarátát. De Istennek ezen jóakarata nem csupán pusztá jó kívánság, a mint az az embereknél legtöbbször így van, hanem

az isteni jó indulat egyszersmind jó tett is. És így áll a dolog a hálaáldozatot illetőleg is. Mert ha már a vett jótéteményért mondott egyszerű köszönet is jótevőnk előtt oly kedves és neki oly jól esik, hogy a közmondás szavai szerint: a hála egy új kérelem, kell, hogy ez az igazság sokkal nagyobb mértékben érvényesüljön a hálaáldozatnál, a legmagasabb fokban pedig egy oly kitűnő hálaáldozatnál, a milyent a szent misében mutatunk be. Azonban a szent mise nem csak ezen három módon segít bennünket adományok és javak elnyerésére, hanem még sokkal közvetlenebbül, a mennyiben mint valódi és tulajdonképeni kérő áldozat tulajdonképen azon célból mutattatik be, hogy számunkra a javak egész bőségét megszerezze.

2. De miáltal lesz a szent mise tulajdonképeni kérő áldozattá? Mindenekelőtt azért, hogy Krisztus, mint ennek a vérvéltőlküli áldozatnak igazi főpapja, a mi szószólónk. Mert ha az apostol arról biztosít bennünket, hogy Jézus Krisztus, az örök főpap „mindörökre üdvözítheti is azokat, kik általa járulnak az Istenhez, mindenkor élvén az érettünk való közbenjárásra“ (Zsid. 7, 25.) akkor ez nem csupán annyiban megy teljesedésbe, hogy ott fenn a mennyekben a mi állandó szószólónk, hanem kiváltképen,

a mennyiben oltárainkon magát érettünk feláldozza. Ezt egészen határozottan tanítja egyike a legnagyobb és legistenfélőbb hit-tudósoknak, a kik egyházukat széles tudományosságukkal valaha megdicsőítették, a híres Suarez, midőn így ír: „Valahányszor a szent mise-áldozat bemutatatik, mindannyiszor könyörög Krisztus azért, a ki azt bemutatja, úgyszinte azokért is, a kikért az felajánltatik.“ De ez nem elég. Ő ebben az áldozatban megjelenik Isten színe előtt nemcsak értünk buzgólkodó forró imájával, hanem ezenfölül azokkal a szentséges sebekkel, a melyeket értünk a kereszten kapott, véghetetlen érdemeivel, a melyeket ott szerzett s most itt reánk bőven kiáraszt; drága szent vérével, a melyet a keresztfán mint az összes kegyelmek vételárát kiontott és a sz. misében mint olyant érettünk kifizet. Ezen vigaszteljes módon mennek teljesedésbe minden egyes szent misében az apostolnak ezen szavai: „Megjelenik most az Isten színe előtt miérettünk“ (Zsid. 9. 24.) Mit gondolsz most már, kedves keresztény lélek, mi mindent nem nyerhetsz el Jézus Krisztus drága vére árán, a melyet ott mint vételárt kezeidbe tesz le? Vagy talán nem egy és ugyanaz a dolog-e mennyei Atyja előtt, mintha csak most is minden egyes szent misében ismét megújulnának isteni Fiának

sebei, hogy a kegyelmek véres vételárát szá-
munkra kiöntse; mintha legszentségesebb
szive újra keresztül szúrtnék, hogy a vált-
ságdíj utolsó csepp vérét értünk felajánlja?
És míg érettünk ily nagy, ily végtelen vételár
lefizettetik, mi talán szegények marad-
junk, sőt ne halmoztassunk el inkább túl-
áradólag kegyelmekkel, javakkal és jótéte-
ményekkel? Láthatod ebből, kedves keresz-
tény lélek, hogy a szent misének, mint kérő
áldozatnak épenséggel sem kell az utolsó
helyet elfoglalnia, hanem hogy az, valamint
mint dicsérő-, engesztelő- és hálaáldozat, úgy
mint kérő áldozat is páratlan a maga ne-
mében.

3. Bárcsak felhasználnák az emberek
mindig a lehető legjobban ezt a pompás al-
kalmat, hogy magukat mindennemű javak-
kal és kegyelmekkel gazdagítsák; bárcsak
nyílt kezekkel fogadnák a kegyelmek ezen
váltásdíját, a mely a szent misében érettük
felajánltatik; bárcsak buzgón engedelmesked-
nének az Úr meghívásának, a melyet Izaiás
profétája által oly szeretetteljesen hozzájuk
intéz s a harangszó által, a mely a hívőket
misére hívja, naponkint megújít: „A kiknek
nincs pénzetek, siessetek, vegyetek és egye-
tek; jőjjetek el, vegyetek pénz nélkül és
minden csere nélkül.“ (Iz. 55. 1.) Nemde
mily nagy csődülésnek lehetnénk ott szem-

tanui, a hol fizetés nélkül, ingyen, jó, becses árúciók kaphatók volnának? Már pedig a szent misében egészen úgy nem csak jó, hanem a legjobb, leghasznosabb, legdrágább árúkat vásárolhatod meg és szerezheted meg magadnak a mennyei javak és kegyelmek tárházában. De hát miért jössz te akkor oly nagyon ritkán ebben a boldogító pillanatban a templomba, a hol az Isten Fia éretted a váltságdíjat az oltárra lefizeti és oly forrón kívánja, hogy azt minél többen hasznukra fordítsák.

IV.

A szent mise mint kérő áldozat által, minden kegyelmet elnyerhetünk.

1. Te talán azt kérdezed tőlem, vajjon a szent mise mint kérő áldozat által elnyerhetünk-e minden képzelhető kegyelmet? Én neked erre egész határozottan „igen“-nel felelek. Mert nincs oly, legyen bár a legnagyobb, kegyelem, a melylyel ez az áldozat fel nem érne. Erre az áldozatra támaszkodva bármily kegyelmet kérhetsz és szent merészséggel, bátran, Isten színe elé léphetsz mondván: „Uram, mibe kerül ez a kegyelem? Kész vagyok árát haladéktalanul lefizetni.“ És te abban a kehelyben, a melyet az áldozár éret-

ted is a magasba emel, mindig mérhetetlenül többet fogsz találni, mint a mennyit Urad Istened a kért kegyelemért tőled követelhet, mivel egyetlen egy vércsepp is elégséges arra, hogy rajta az ég összes kincseit megvásároljad. Ez okból nevezi szent Lénárt is a szent misét „a paradicsom kulcsának, melynek segítségével minden égi kegyelemhez juthatunk.“

2. Ha azt kérdeznéd tőlem, vajjon el fogod-e nyerni e szent áldozat által mindazokat a kegyelmeket, melyekért esdekelsz, ez esetben is igennel fogok kérdésedre válaszolni, de némi megszorítással, mert azokat a feltételeket melyekhez az ima meghallgatása kötve van; e kérő áldozatnál sem hagyhatók figyelmen kívül.

Ehhez szükséges mindenek előtt, hogy az, a mit kérsz neked hasznos és ne kártékony legyen; mert a mi vakságunk és rövidlátásunk oly nagy, gyakran oly dolgok után vágyódunk, melyek, habár mi azokat jóknak és kívánatosaknak tartjuk, valójukban mérget tartalmaznak, vagy pedig ideiglenes szerencsénk legnagyobb kárára válhatnak. Gyakran azt hisszük, hogy midőn az Istentől valamit buzgón kértünk, hasznos dolgot kértünk, jóllehet nehéz teher az. Vagy azt hisszük, hogy ima közben oly dolog után nyújtjuk ki kezünket, mely oly gyógyító ha-

tással bir, mint a tojás, míg az mérges, halált hozó skorpió.

Azt hiszed, hogy ha a szent misében Jézus szentséges vére által kérsz ily dolgot: követ, kígyót vagy skorpiót az Úrtól, meg is fogod kapni. Bizonyára nem, mert azaz áldozat, melyet üdvösségünkre rendelt, nem szolgálhat vesztünkre.

3. Vagy talán olyasmit kérsz e szent áldozat által, a mi ugyan nincs vesztedre, de mégis olyasmi a mi kevésbé hasznos, vagy kevésbé szükséges mint az Úrnak egy más kegyelme, ajándéka. — Ha tehát isteni Megváltód e szent misében nem azt a mit te akarsz, hanem sokkal szükségesebb, hasznosabb, értékesebb kegyelmet kért Atyjától számodra és szent vére árán te azt vagy rögtön vagy később a maga idején megnyered, azt gondolod, hogy üresen távoztál vagy nem hallgatott meg az Isten? Ez gyakran fordul elő a miről az egyház egyik mise imájában biztosít, hogy Isten jóságának bőségében érdemünket és kívánatainkat túl becslve olyasmit ad, a mit imánkkal nem is mertünk volna kérni. Minthogy nem nyerjük el azt, a miért imádkoztunk és ama nagyobb kegyelmet, melyet Krisztus a szent mise-áldozatban kiesdett, még talán nem ismertük fel vagy csak annak idején jut tudomásunkra, oktalánul cselekszünk, ha azt mondjuk, hogy gyü-

mölcseiben nem részesültünk, midőn épen akkor kellene az Urat végnélkül magasztalni, hogy nem tekintette gyarlóságunkat és szűkeblűségünket, hanem kérésünket bölcsesége és bőkezűsége szerint megmásítva és megjavítva esdekelte ki számunkra a mennyei Atyától.

Azért jól mondja szent Jeromos egyház atya: „Kétségkívül megadja Isten a mit a szent misében kérünk sőt mi több gyakran azt adja a mit nem is kérünk.“

4. Néha lehet a kegyelem vagy az adomány melyért a szent mise alatt imádkozunk jó és Isten szíve szerinti, de nem válik sem neked, sem pedig annak hasznára, kinek számára kéred, mert vagy magad vagy az illető akadályokat gördít ellene. Talán titkos gőg, lapangó irigység, oktalan féltékenység, aljas fősvénység vagy más valami van szívedben, a mi a kért kegyelmeknek mint egy zárt ajtó útját állja. Ha mégis meg akarod nyerni, iparkodnod kell a kegyelemnek eme akadályát eltávolítani. Fel kell ugyan tételni, hogy az Úr Isten, minthogy ezen körülmények között, a kért kegyelmet meg nem adhatja, mégis segédkezét nyújtja a kért kegyelem akadályainak elmozdítására, de akkor is mint általában a kegyelmek kiosztásánál nem fordul erőszakhoz, hanem sokat a te közremunkálásodra biz.

Sokkal jobban cselekszünk tehát, midőn az Úr kérésünket a szent misében nem hallgatja meg, ha magunkat vádoljuk, mintsem ha annak eredménytelenségéről panaszkodunk.

5. Végre nem szabad azt hinnünk, hogy ha az előbb említett követelmény meg is van, elég a szent misében valamit kérni, hogy a kért kegyelemmel már haza is térhessünk? Nem elég ez, még ezenkívül aláztosan, vágyakozva, bizalomteljesen és állhatatosan kell kérnünk, ismételve, gyakran kell ezen áldozathoz fordulnunk, míg ama nagy jótéteményt elnyertük, melyet oly buzgón kértünk. És valóban, ha a kegyelmeket minden kérésre rögtön elnyernők, sem nem becsülők meg eléggé, sem buzgón nem használnók azokat. Azért intézte el az Úr Isten nagy bölcsességével, hogy bizonyos, különösen értékes kegyelmek elnyerésére gyakrabban kell ez áldozatot felajánlani és felhasználni, habár ott imánkat nem csak az angyalok viszik arany csészékben a Menybelihez, hanem maga a fiu Isten hozza menybeli Atyja elé és saját érdemeivel saját közbenjárásával támogatja azokat.

6. Ekkép teljesen igaz, hogy a szent mise kérő áldozata által minden kegyelmet el lehet nyerni. És valóban, ha az isteni Megváltó sz. Gertrudot biztosítja, hogy egy ima sem marad gyümölcs nélkül, habár a

meghallgatás módja az emberek előtt gyakran el van rejtve, akkor ez sokkal inkább szól ama imákról, melyek Krisztus közbenjárásával és sz. vére árán ellenállhatatlan erőt nyernek. Mily bizalommal lehet és kell a sz. misénél kérésünket Istennek elő adni, a hol azokat Jézus nyílt szívébe helyezhetjük, hogy ő Atyja kegyelem trónusa elé vigye azt. Ily módon a szent mise valóban „lelkünk biztos és erős horgonya, mely elér a kárpit belsejéig; a hova előljárónk Jézus mi érettünk bement, ki Melchizedek rende szerinti főpap lett mindörökké.“ (sz. Pál ap. Zsid. irt lev. VI. 19. 20.) Mert egy kérés, melyet ama áldozatnál Jézus Krisztus, a főpap elfogadott és felvett, sem maradhat el Isten trónusától és nem utasítható vissza.

7. Itt azonban kérésünk a szent misében való meghallgatásának egy más biztosítékára kell hogy figyelmeztesselek. És miben áll ez? Az áldozat ama szoros részvételében, mely már az ó-szövetségben az úgy nevezett béke áldozatnál volt és az áldozati ajándékok részvételében állott. Ez előnytől se legyenek megfosztva a keresztyények, habár itt nem az áldozati állatok, hanem az isteni bárány szentséges teste és drágalátos véréről van szó. Ki nem látja be, hogy ez a legbensőbb részvétel az áldozatban és az áldozati adományban — történjék ez akár valódi, akár lelki

áldozásban — a kegyelmekre való igényt nem csekély mértékben fokozza. Azért imádkozik a pap a felajánlás után: „hogyan ez áldozati ajándékok az isteni Felség színe elé jussanak, hogy mindnyájan, kik ez áldozatban részt véve szentséges testedet és véredet magukhoz veszik, a mennyei áldások teljében és minden malasztban részesüljenek.“ Ki ne érezné minden kérésének meghallgatását, ha a szent mise alatt az Úr Isten fiát a szent misében, vagy valósággal vagy legalább lelkileg magához vette? Hiszen „ha még tulajdon Fiának sem kedvezett, hanem mindnyájunkért adta őt: hogy ne ajándékozott volna ő vele nekünk mindeneket is?“ (Szt. Pál a Róm. VIII. 32.) Hogy tehetnők, sz. Bonaventura tanácsát követve, az Isten fiával ugyanazt, a mit egy magas fogolylyal, kit nem bocsátanók szabadon, míg a kivánt összegben nem váltják ki. Hogy követelhetnénk el erőszakot a fiu Istenen miként ezt Jákob patriarcha tette: „Nem bocsátalak el, míg meg nem áldasz engem.“ (Gen. XXXII. 26.) Lám a mi lelkünknek mily biztos és erős remény horgonya a szent mise a melyben ugyanaz, a ki a menyország szentélyébe hatol, hogy bajainkat Atyjának előterjessze egyszersmind szívünk belsejében nyugszik, a hol minden jámbor kérésünket, kívánságunkat és ügyeinket mintegy magáévá teszi.

V.

Melyek a sz. mise-áldozat különös kegyelmei ?

Jóllehet a szt. mise-áldozatban minden lehető kegyelemben részesülhetünk, a mint azt a trienti sz. zsinat mondja: „a kereszt véres áldozatának gyümölcsei ezen a vérontás nélküli áldozatban bőségesen, áradozóan nyujtatnak.“ (Sess. 22. c. 2.) Ez okból azt is kell következtetnünk, hogy minél inkább függ össze egy kegyelem vagy adomány lelki üdvünk elnyerésével, annál inkább és annál bőségesebben háramlik az a szent mise-áldozatból, a miért is az élőkért való mementóban, mindazok a szükségletek jeleztenek, melyekért eme sz. áldozatot bemutatni szándékozunk; első sorban a lelkek megváltása, azaz mindannak elnyerése, a mi a lelkek megmentésére, javára és üdvösségére szükséges és hasznos.

A sz. mise első és egészen különös gyümölcse, hogy a lelkek megtérését ne is említsem, minthogy arról már az előbbi fejezetben szoltunk, a kegyelem állapotában való megtartásban áll. Ez pedig különös oltalom által üdvünk veszélyeztetése és különös segítség által az élet kísértései közben történik, melyeket a keresztény ember ezen sz. áldozat által nyer. És valóban, ha a husvétí bárány vére, melylyel az Izraeliták ajtó

félfáit bekenték az öldöklő angyalt távol tartotta, annál inkább fogja az isteni bárány vére, melylyel a sz. misében lelkileg behintetünk, a lélek fojtó angyalát távol tartani, úgy hogy még közeledni sem merészel, vagy legalább nem lesz képes megszokott bátorságával és dühével támadni. Mert ha az a fojtó angyal mint arany szájú sz. János véli Krisztus vére előképe elől hátrálni kénytelen, annál inkább fog lelkünk ellensége Krisztus igazi vére láttára visszarettenni. Ezt világosan lehet látni egy előkelő lovag történetében, ki fejedelmi gazdagságból szegénységbe süllyedt s egy Svájcban lévő kis falusi birtokra vonult vissza. Ez őt annyira elszomorította, hogy az ördög kísértéseitől izgatva minden pillanatban lehetett várni, hogy felakasztja magát. A kísértés eme harcában, melynek ellentállni alig volt tovább képes egy buzgó paphoz fordult, ki azt tanácsolta neki, hogy mindennap kivétel nélkül sz. misét hallgasson. Ha ezt megteszi nem kell tovább semmitől sem félnie. A lovag megköszönte a jó tanácsot és annyira iparkodott azt megtartani, hogy kicsinyes jövedelme dacára, mely gazdagságából még megmaradt, káplánt tartott, a ki mindennap bemutatta a sz. mise-áldozatot. Így hallgatta azt naponként a legnagyobb buzgósággal és ezentúl sohasem zaklatta a kísértés. Ekkor történt,

hogy a káplán egyszer a lovag beleegyezésével egy ünnepnapon a szomszéd faluba ment, hogy ott a plébánost kiségitse s ura otthon maradt anélkül, hogy sz. misét hallgatott volna. De mivel ő a sz. mise erejét az ördög incselkedései ellenében nagy erejűnek tapasztalta, azon napon sem akart sz. mise nélkül maradni. Mindenféle ügy által feltartóztatva később távozott el hazulról mint akarta volna és abban a félelemben, hogy talán az nap nem hallgathat sz. misét, érezte, hogy a kísértések, melyek őt előbb majdnem kétségbe ejtették, ismét erőt vesznek rajta. Akkor találkozott, ugyanazon falubeli földmivessel, a kitől nem minden aggodalom nélkül kérdezte vajjon elmúlt-e már az istentisztelet? Midőn megtudta, hogy hiába való fáradság volna a szomszéd faluba sz. misére menni, miután ennek már vége, oly félelem és aggály fogta el, hogy keserves sirásra fakadt; de a földmives saját szerencsétlenségére azt kérdezte: „mit ad nekem, ha misémet önnek eladom?“ A lovag, a ki mindenre kész volt megegyezett vele és át adta neki köpenyét. Ezután folytatta útját, hogy legalább ima által, melyet a szomszéd templomban végezni szándékozott és ez által egyszersmint jó szándékát a sz. mise hallgatására nézve nyilvánítsa. Így megvizsgálva és megnyugtatta visszafelé ment. Mi-

helyt ama helyhez jött, hol a földmives a sz. misét neki a köpenyért eladta, rémületére látta, hogy a földmives köpenyestül egy tölgyfán felakasztva lóg. A kísértés, mely arra szorongatta, hogy magát felakassza, a lovagból a földmivesbe szállott, ki ama segítségől, melyet a sz. mise-áldozat a kísértések ellen nyujt magát megfosztván, azok áldozata lett.

Te alig fogod nekem e történetet elhinni, mivel oly furcsán hangzik, de ha azt mondom, hogy ama hires tudós Aeneas Sylvius, a ki később II. Pius néven a pápai széket elfoglalta mesélte el azt, alig fogod annak igazságát kétségbe vonni. — Vesd szivedbe ez elbeszélést és tekintsd a tanácsot, melyet a lovag kísértései ellen óvszerül kapott, úgy mintha neked adták volna gyógyító szerül kísértéseid ellen és kövesd ugyanazon hűséggel mint ő.

2. A sz. misének második különös kegyelme abban áll, hogy az igaz nem csak a kegyelem állapotában marad meg, hanem azonkívül mindinkább tökéletesbül, az erényekben és szentségben. „Hogy kételkedhetek, úgy szól sz. Lénárd, hogy Isten tekintettel szentséges vérére, melyet a sz. misében felajánlunk, mindama erényeket és tökéleteségeket megadja, melyek szükségesek, hogy szentek, sőt nagy szentek legyünk.“ Csak

az a baj, hogy mi ha sz. misét hallgatunk csak ritkán esedezünk oly dolgokért, melyek valóban értékesek, valóban nagyok, melyek gazdaggá teszik lelkünket, és a végtelen örökké valóság számára túlboldogokká.

Azért sajnálja a fentt nevezett szent a keresztényeket, vakságuk miatt, melylyel a sz. áldozat alatt csaknem kizárólag földi dolgokért esdeklenek midőn írja: „Mért nem nyílik fel szemetek? Mért nem kértek nagy kegyelmeket? Ha tanácsom tetszik, minden szent misében kérjétek Istent, hogy nagy szenteket csináljon belőletek.“ Ezt tette szimaringai sz. fidél kapuczinus rendű atya, ki a sz. misénél naponként azt a kegyelmet kérte, hogy halálos vétektől ment maradjon és Krisztus vértanuja lehessen, a mit meg is nyert. Ezt tette sz. Péter vértanú sz. Domonkos rendű szerzetes, ki az átváltozásnál mindig így fohászodott Istenhez „Add óh uram, hogy érted meghaljak, mint te értem meghaltál és e kérese teljesült.

Te talán nem mersz ily kegyelmeket kérni; hisz vannak még más nagyobb kegyelmek is, melyeket a szent misében Istentől kérheted, habár őszintén megvallom, hogy a Szentlélek különös kegyelmét, ajándékát rendesen a reánk bocsátott szenvedés béketűrő elviseléseért szokta adni. Hogy is lehetséges a szenvedés megizlelése nélkül

oly kegyelem, mely egyenesen s közvetlenül a keresztben birja csiráját, és az Üdvözítő véres sebéből áradozik? Ez azonban ne tartson vissza, hogy a szent misében mély alázzattal és vágyódva kívánjad azokat, mert a keserűség, mit az ily fajta kegyelmek itt-ott magokkal hoznak, a világ minden élvezeténél édesebb. Kérj tehát a szent misében mély alázzatot, s ezt a kegyelmet is csak sok mindenféle megalázódással nyerheted meg; kérd ezen fölül Krisztus szentséges vére által igazi, égő isten-szeretetet; ezen szent tüzet is Istentől reánk bocsátott szenvedések béketűrő elviselése szerzi meg; szived bensejéből kérj a szent misében odaadó akaratot, habár ezen megbecsülhetetlen adomány csak a sok áldozattal járó önmegtágadás árán lehet sajátod . . . Az Istennek tetsző élet ilyen és hasonló kegyelmeiért teljes bizodalommal és epedő szívvvel esedezzel a szent misében, légy biztosan meggyőződve arról, hogy kérelmeid, — bármily nagy legyen a kért kegyelem — minden kétség kívül meghallgatásra találhatnak. Mert valamint a kereszt véres áldozatában Jézus Krisztus megbezett oldalából folyik váltságunk dija, úgy naponként a szent mise vérnélkül áldozatában isteni szerető szive kitárt sebéből különösen azon kegyelmeket önti reánk, melyek eredményezhetik, hogy szívünket szentséges

szívének erényeivel gazdagítsuk. Szívleld meg még szent Lénárdnak lelkes szavait, melyeket hozzád intéz: „Ó áldott szent mise! Öntsd ki benne szivedet, kérj nagy dolgokat megfontolván, hogy Istentől kéred azokat, ki adománya miatt nem lesz szegényebb, te pedig minél többet kérsz, annál többet kapsz.“

3. A harmadik különös kegyelem, melyet a gyakori és ájtatos mise hallgatás eredményezhet az, melyet a trienti zsinat végső állhatatosság kegyelmének nevez. Nagy sz. Gergely biztosít bennünket erről: „Az igazat, ki szent misét hallgat, ennek ereje megvédi az igazság ösvényén.“ A kereszt-áldozatból ezen gyümölcsöt nyerte a megtért lator, ki keresztjén függve hitben és Jézus iránti szeretetben végig, az utolsó szempillanatig kitartott; a szent miséből ezen kegyelmet te is megszerezheted, ha azt hasznodra tudod fordítani. A végső állhatatossággal együtt jár a boldog kimulás, s így kiválólag erre segít bennünket a szent mise. Sok más egyebet irhatnék erről, de arra is kell gondolnom, hogy e fejezetet bevégezzem. Különösen csak egy ígéretet akarok veled közleni, melyet isteni Üdvözítőnk egyik jegyesének, szent Mechtildnek tett, és pedig nem csupán neki, hanem mindenkinek, ki ájtatosan hallgat szent misét. A vi-

gasztaló ígéret pedig a következő: „Mondom neked és mindenkinek, ki szorgalmasan és ájtatosan van jelen a szent misén, halálában vigaszul és védelmül, valamint lelkének kíséretére annyi szentet küldök, ahány szent misét hallgatott.“ Mit gondolsz ily védszárny és kíséret földözete alatt eléred üdvösségedet? Mennyire fogsz örülni minden szent misének azon pillanatban, melyet ájtatosan hallgattál; mennyire fogod áldani a napot, az órát, melyben a legszentebb titkot hasznodra fordítottad.

A szent mise mily biztos vezető az élet esélyein keresztül egész az örökkévalóság előcsarnokáig, a következő eseménnyel tesszem szemlélhetővé. Ugyanis szent Patricius, Irland nagy apostola, a nevezett országba akarván menni, hajóra szállt, egy bélpoklos pedig kérte, őt, hogy venné föl őt is. Már sokszor esdeklőn kérte az átutazókat, de ragályos betegsége miatt könyörtelen szivekre talált. Ekkor a szent az oltárkövet, melyet magával hozott a tengerbe dobta, és mondta neki, hogy csak bátran üljön reá, mert az minden bizonynyal a túlsó tengerpartra, Irland partjaira, viszi. Úgy is történt. A bélpoklos a többinél jóval előbb sértetlenül ért az átellenes partra. Ha az oltárkőnek, melyen a szent titkokat ünnepeljük, ily csoda ereje van, és azt, ki bizalomteljesen ült rajta

a zátonyokon és örvényeken keresztül vitte az óhajtott kikötőbe; maga az áldozat a lelket, mely reményét egyedül belé helyezi, nem vezetendi-e az élet változó esélyein keresztül biztosan és sértetlenül az égi hon partjára? Ne mulaszd el tehát soha se a szent misét, így nem fogsz elesni, s biztosan eléred célodat.

És most — kedves keresztény lélek — vess rövid pillantást arra, mit e fejezetben a szent miséről, mint hála- és kérő-áldozatról szivedbe csöpögtettem, s minden bizonynyal elég alapos okot találsz, hogy forró hálát mondj az Úr Istennek ily hála- és kérő-áldozatért, igen, szükségétől indítatva érzed magad, hogy a szent misét el ne mulaszzad, s illő hálával emlékezzél meg róla. Reád nézve tehát a szent mise egy kitűnő eszköz, melylyel Isten minden kegyelmét megnyerheted. S ha mégis ily kincscsel szemben, mely számunkra a szent misében naponkint megújittatik, lelked mindig szegény a kegyelem- és erényben, annak okát magadban keresd. Vagy talán nem illenek épen a szent misére a próféta szavai: „Azon napon kútforrás nyilik meg Dávid házának és Jeruzsálem lakóinak, a bűnösnek és havi kórságosnak megmosására.“ A próféta ugyanis — mint láthatod — egész világosan egy szellemi kegyelem-forrásról beszél, melyet

mindenki megközelíthet, mint valamely városi vízforrást, melyből mindenki szomját oltja, vagy a falu kútját, melyet mindenki használ, hogy házi szükségleteire vizet vigyen. Ilyen szellemi forrás, mely a szellemi Jeruzsálem közepén, az egyházban előszökik, és a keresztény községnek nyitva áll, a szent mise. Bárcsak minden város, minden falu, a lélek szükségleteit kielégítő forrásnak tekintené a szent misét, s nem volna városban ház, a faluban gúnyhó, melyből naponkint nem jönne valaki e forráshoz, hogy belőle ép úgy ideiglenes áldást, mint mennyei kegyelmet merítsen.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

A szent mise az ideiglenes áldások legbőségesebb forrása.

I.

A mennyei kegyelmek leggyakoribb használata sem meríti ki a szent mise kincsét.

1. Jóllehet a véres keresztáldozat vívta ki első s legnagyobb gyümölcseül Istennel való kiengesztelődésünket és a lélek örök üdvét, az mégis az isteni gondviselésből ered, mely szerint az örök Atya elhatározta, hogy

„mindent megújítson Krisztusban, a mi meny-nyekben és a mi a földön vagyon, ő általa“ — (Eph. 1. 10.) s ugyanabból ered az ideiglenes áldás is. Vagy mit hiszel? Ha a megváltás áldozata kezdettől fogva nem lebegett volna az Atya szeme előtt, annyi évszázadon és évezreden át „felvirrasztja-e az ő napját a jókra és gonoszokra és ad-e esőt az igazaknak és hamisaknak“ (Math. 5. 45.) Nem pusztította volna-e el már réges rég az emberi nemzet, mint azt a vizözön alkalmával elhatározta. A szeretetre méltó Isten ugyanis örök határozata szerint ezen a világon az üdvre való tekintet nélkül nem ad ideiglenes jótéteményeket, az egész emberi életben egy szempillantást sem ad csupán csak élvezet — és nyereségre, hanem mindenkor a lélek üdvére tekint, hogy az megtérjen vagy pedig az örök üdvre érdemeket szerezzen magának. Azon áldozatnak, melynek üdvünket köszönjük, tulajdonítjuk az ideiglenes áldást, s annál is inkább, mivel az örök Atya egyszülött Fia vére árán kiengesztelődött, s minket mint gyermekeit egészen és osztatlanul fogadott be szerető atyai szívébe. Ismét flainak fogadott el, kell tehát ideiglenes szükségleteinkről is gondoskodnia. „Hisz tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségtok vagyon.“ (Math. 6. 32.) Láthatod, kedves keresztény lélek, a mennyire

csak terjed a kereszt ereje és erősege, a fölfeszített Krisztus számunkra a mennyei és földi adományokat, az ideiglenes és örök boldogságot s a lélek üdvével egyszersmind azt is, mire a testnek van szüksége gazdagon kiérdemlette. Joggal nevezte szent Leo is a keresztet minden áldás kútforrásának.

2. A szent mise lényegét, gyümölcseit és hatályát tekintve — mint jól tudod — egészen ugyanaz az áldozat, mint a kereszt véres áldozata és különösen azt eszközli, hogy a keresztben szerzett végtelen érdemet legbőségesebben fordítja reánk. Innen a szent mise azon forrás is, melyből inkább mint máshonnan meríthetik az emberek az ideiglenes áldást. És valóban! Ha a vérnélküli áldozat engesztelő ereje az embert — mint elején mondtam — egyrészt oly sok ideiglenes büntetéstől megóvja, melyekkel őt az Isten földi életében meglátogathatja, és pedig mind vagyonában s javaiban, mind egészségében s jólétében; okvetlenül folyik másrészt ezen áldozatból, mely kizárólag az Isten tiszteletére irányul, melyben Ő legnagyobb örömét leli, s melyben oly kegyelemteljesen közeledik hozzánk, hogy ép oly sok ideiglenes áldást hozzon reánk. Ezért engedte meg Krisztus Urunk, hogy ideiglenes bajaink és szükségleteink megszerzésére az Ő szentséges vérét ajánljuk föl mennyei

Atyjának, és azt a menyei Atya kegyesen fogadja, ha mindjárt ideiglenes javakat is kérünk érte. Szívünkön fekszik azonban, hogy először „Isten országát és igazságosságát,“ az Isten tiszteletét és lelkünk üdvét munkáljuk, ideiglenes szükségünk pedig — „a többi“ — megadatik nekünk. Ezért rendelte az egyház, hogy a miséző pap a szent mise végén a jelen levő népet áldja meg. Innen van, hogy az áldást az áldozat erejétől kéri, mint Mózes ötödik könyvében olvashatni: „Áldott leszesz a városban, és áldott a mezőben. Áldott lesz méhed gyümölcse és földed gyümölcse, barmait fajzása és teheneid csordái és juhaid aklai, áldottak csúreid és áldottak éléstáraid. Áldott leszesz te, bemenvén és kijövéen.“ (Deut. 28. 3—6.) Hogy azonban jobban fölfoghassad, mily sokféle az áldás, egyet-mást össze hasonlítok, hogy bizalmadat nyilvánvaló példával jobban fölgerjesszem.

II.

A szent mise-áldozat áldása a testi jólétet is előmozdítja.

1. Azt tartja a közmondás: „Kelletlen ott a kincs, a hol egészség nincs.“ Igaz is ez annyiban, a mennyiben ideiglenes javakat ért alatta; az ideiglenes javak között ugyanis a legfőbb jó az egészség. Az Isten kezébe pedig semmi sincs inkább letéve, mint éppen ezen

nagyrabecsült adomány. Mert hogy ne is említsem a különféle veszedelmeket, melyek bennünket naponkint fenyegetnek, s melyek naponként környeznek, kell a jó Istennek mindarra áldását adni, mit testünk föntartására fordítunk, hogy ezáltal a testet erőben s egészségben föntartsuk. Az Isten áldása nélkül az étel nem táplál s meleg ruházatot dacára is fázol. Erre irányulnak Aggaeus próféta zsidókhoz intézett szavai, kik az Isten áldását kicsinybe vették: „Észtek és meg nem elégesztek; isztok és meg nem részegültök; beföditek magatokat és meg nem melegültök.“ (Agg. 1. 6.) Még inkább áll ez a gyógykezelésről, melynek célja a beteg egészségének helyreállítása; ide vágnak a bölcs szavai: „Mert nem fű és nem lágyító ír gyógyította meg őket, hanem a te beszéded Uram, mely mindent meggyógyít.“ (Bölcs. k. 16. 12.) Az áldás, mely Isten minden ajándékát kíséri, az az igazi üdv, melyben egészségünk és testi jólétünk birja alapját. Ezen áldást pedig kiváló módon a szent miséből merithetjük.

2. Semmit sem hallottál ama csodáról, mely a szent kereszt fölhalálásakor történt; mint ismerték meg egy nehéz beteg nőnek rögtöni fölgyógyulásából a talált három kereszt közül ama keresztet, melyen a világ Megváltója függött? Mig a már-már haldoklo

nő a másik két kereszt érintésére semmi segítséget, sem enyhülést nem tapasztalt, addig a harmadik, melyre lefektették, egészségét rögtön visszaadta. Ha megváltónk fakeresztje ugyanannak hatalmából, ki meghalt rajta, azon napon oly nagy gyógyerőt mutatott föl; úgy a szent mise, mely a keresztáldozat erejét, hatályát és áldását sokkal bőségesebben bírja magában, nemcsak azon mérvben, de sokkal inkább adhat egészséget és életet. Ezért a szent mise azon helyén, hol az áldozó pap a hívők szükségleteit ajánlja föl az Úrnak, a „lélek megmentése“ után határozott szavakkal említi „az üdv és jólét reményét,“ — sőt az egyház a betegekért külön misét rendelt el, melyben egészséget a szent áldozat erejétől kéri.

3. Azért keresett tehát még ifjúkorában Kupertini szent József is kinek egész testét fájdalmas daganatok boriták a szt. mise-áldozatnál segítséget s evvel kapcsolatban kedély állapota is nagyon lehangolt vala. S minthogy egyedül a szt. misében találhatott vigaszt s benne látta fájdalmainak valódi gyógyszerét, midőn gyöngesége s fájdalmai miatt már képtelen volt maga erejéből a templomba menni, jó anyjával vitette madát oda. S bizalma e szt. mise-áldozat erejében nem vallott kudarcot. A szt. mise áldozat, mely betegségének tartama alatt legnagyobb vi-

gasza volt, teljes meggyógyulásra segitette őt. Még figyelemre méltóbb az, a mit boldog Alacoque Margit életében olvassuk. E kedves szent, kit különféle hosszantartó betegségek gyötörtek, főnöknőjének parancsára mise alatt azért imádkozott, hogy egy bizonyos időre, csak egy félesztendő tartamára, visszanyerhesse egészségét. És lám! az Ürfelmutatás szent pillanatában teljesen egészségessé lesz s minden fájdalmas szenvedése úgy eltűnik — mint maga mondogatta — mintha ruhát cserélt volna. Jól tudom ugyan, hogy ilyféle csodagyógyulások a sz. mise által nem fordulnak elő mindennap, de arról biztosítalak, hogy rejtettebb módon többször segíti elő a testi egészséget, mint mi azt hinnők. Talán maga a beteg ajánlotta fel magát a szt. misében áldozó Üdvöztőnek, talán rokonai imádkoztak a szt. mise alatt egészségeért, talán az oltár köré csoportosult ártatlan gyermekek imádkoztak a mise alatt könnyes szemekkel egy jámbor anya, vagy egy jó atya fölépüléseért, — s bizony nem csalatkoztak. A nehéz betegen kezdetben feltűnő megkönnyebbülést, azután folytonos javulást lehet észrevenni, majd végre beáll a teljes gyógyulás. Nem mondhatjuk mindenre, hogy ez vagy az csoda, de a keresztény ember szive érzi, hogy a gyógyulás áldásait a szt. mise-áldozat eszközölte.

Ime! mily kedvesé tette nekünk Urunk s Üdvözítőnk szenvedésének s halálának emléket, mikor a betegség kínjai s a halál veszedelme ellen oly kiváló gyógyszert birunk benne.

4. De nemcsak ilyképen eszközölte a szt. mise-áldozat nem egy ember életben maradását, olyanokét, kik már csaknem a halál torkában voltak, hanem sok másminő módon is. Mert az Úr Isten azt akarta, hogy mindig jobban és jobban megismerjük, hogy mily kedves előtte az a szolgálat, melyet neki a szt. mise hallgatása s megünneplése által teljesítünk. Itt arra a köztudomásu esetre hívom fel figyelmedet, mely a portugál királyi udvarban Dénes király és szent életű nejének, Erzsébetnek uralkodása alatt történt. A királyné ugyanis azért, hogy az irgalmasság cselekedeteit egy jámbor apróddal hajtatta végre, férjének igazságtalan gyanuját kelté fel, hogy az apróddal túlságosan bizalmas viszonyban áll. A különben is féltékeny királyt gyanujában megerősíték még egyik bizalmas udvari emberének rágalmai úgy, hogy valóságos gyűlölettel kezdett viselkedni az apród iránt, kinek jámborsága már régóta visszatetszett neki. Midőn tehát egy alkalommal ismét ily rosszakarató híresztelésekkel állott az udvaronc a király elé, ez annyira fölingerült, hogy

haragjától s még inkább féltékenységétől elragadtatva csak arra gondolt, hogy mily módon távolíthatná el az apródot a királyné környezetéből. E célból tehát vashámorjában azt a szigorú parancsot adta az ott dolgozó munkásoknak, hogy a legelső embert, ki azzal a kérdéssel fog oda jönni, vajjon teljesítették-e a király parancsát, irgalom nélkül az izzó kemencébe kell vetni. Erre a királyné jámbor apródját épen ezzel a kérdéssel küldte a hámorba, miáltal úgy látszott, hogy az ártatlan ifjú már a biztos halálnak megy elébe.

Azonban a szt. mise-áldozat megmentette őt. Mert a hámorhoz menve útközben egy kis templomban, a mely mellett el kellett haladnia, épen az Úrfelmutatáshoz harangoztak, s eszébe jutott az az intelem, melyet jámbor atyja halálos ágyán utolsó áldásaival együtt adott neki, hogy t. i. valamennyi misét hallgassa végig, melyeknek kezdetekor a templomba lép. Híven engedelmeskedve az atyai intésnek, a templomban maradt még a következő s a harmadik misénél is, minthogy a király megbízása épen nem volt sürgős s azután Isten nevében folytatta útját a vashámor felé.

De mi történt ezalatt? A király, ki rövid idő múlva már tudni akarta, vajjon az apród csakugyan elment-e a hámorba, nem-

sokára rá egy másik udvari szolgáját és pedig épen azt, ki az előbbit oly gyalázatosan rágalmazta, küldé oda, hogy nézzen utána teljesítették-e már parancsát. Ez a gyalázatos rágalmazó, ki csaknem sarkában volt a jámbor apródnak, elhaladt a kis templom mellett jóllehet hallotta ismételten a harangok kongását; de mindezzel nem törődván, csak azon volt, hogy minél hamarabb hagyhassa maga mögött a templomot, melyben az a másik áhitattal hallgatta a sz. misét. Így történt tehát, hogy ez az utóbbi ért előbb az olvasztó kemencéhez s elsőnek fordult a vad kovácslegényekhez azzal a végzetes kérdéssel, vajjon teljesítették-e a király parancsát. Alig hallották meg ezek a kérdést, rárontottak s a nélkül, hogy további szavaira hallgattak volna, irgalom nélkül beledobták az izzó kemencébe. Rövid idő múlva oda érkezett a szorgos legényekhez a jámbor apród is s ugyanazon kérdéssel fordult hozzájuk, ezek pedig integetve s a kemenczére mutatva értésére adták, hogy jó helyen van már az, kire a király parancsa vonatkozott. Apródunk a nélkül, hogy mindebből csak valamit is értett volna, visszatért a királyhoz s bejelentette, hogy mit hallott. De mily nagy lett a királynak csodálkozása s rémülete, midőn megpillantotta a holtnak vélt apródot s tőle a hírt

meghallotta! Rémületében kezdetben egy szót sem tudott kiejteni, de miután egy kissé összeszedte magát, azt kérdezte miként volt az lehetséges, hogy az a másik megelőzte őt, s hogy hol töltötte idejét? Végre is mind-abbán, a mi történt felismerte a király Isten újját, ki ezt az ártatlant megmentette a szt. mise meghallgatása által, a rágalmazót pedig abba a verembe taszította, melyet az ennek a jámbornak vesztére ásott.

Kedves keresztény hívő valószínűleg nem először hallod már ezt az elbeszélést; de vajjon fordítottad-e már valaha azt hasznodra? Csak emlékezzél vissza arra, mit jámbor szüleid a szt. mise hallgatásáról szivedre kötöttek. Engedelmeskedtél te az ilyféle intéseknek oly hiven, mint ez az apród atyja intéseinek engedelmeskedett? Követted-e még most is azokat? Vagy talán azt gondolod, hogy már vén vagy ahhoz? Ó mennyi szerencsétlenséget kerülhettek volna el az emberek, ha hiven engedelmeskedtek volna a szt. mise hallgatását oly annyira sürgető üdvös intéseknek.

5. De semmi esetre se vedd kicsibe azt az intést és ne hágd át azt a parancsot, melyet lelki anyád, az anyaszentegyház ad a szt. mise hallgatását illetőleg a vásár és ünnepnapokra nézve. Mert ennek a jó anyának s ennek a szt. áldozatnak áldása még

sokkal többet használ, mint édes szülőidnek áldása. Ezt tapasztalhatta az a kereskedő is, ki mintegy háromszáz esztendővel ezelőtt harmadmagával vásárra ment s társai rábeszélésének semmiképen sem engedve, hogy t. i. hazafelé induljon a nélkül, hogy a vásárnap misét hallgatta volna. A másik kettővel, kik már kora reggel, mitsem törődve az egyház parancsával, utra keltek, érezte az Úr haragját, mert a mint egy hidhoz értek, az leszakadt alattuk. Mindkettőt holtan húzták ki a hullámokból s kitették a partra, hogy láthassák a vásárról hazatérők, vajjon hozzájok tartozók-e, nem földieik-e? Végre oda érkezett volt utitársuk is, a ki a szt. misehallgatása miatt tőlük elmaradt; megrémülve ismerte fel a vízbefultakban két társát s méltán adott hálát Istennek, hogy a szt. misehallgatás által megmentette őt a pusztulástól. Ó bárcsak fölértének ezt a keresztények s különösen nagyrabecsülnék a vásár- és ünnepnap szent misét, mert ha a szt. misének elmulasztása miatt napjainkban ily szembeszökő szerencsétlen esetek történnek, nem jogos-e a következtetés, hogy akkor meghallgatása mily számos testi-lelki bajtól óltalmaz meg bennünket?

De hogy e helyütt különösen azok lelkére kössem a vásárnap megülését, kik akár mint szülők, akár mint elöljárók, vagy munka-

adók gyermekeikkel vagy alattvalóikkal rendelkeznek, szt. Genovéa gyermek-éveiből még a következő történetkét akarom elmondani. Midőn t. i. egy alkalommal ez az istenfélő leány ünnepnapon templomba készült, hogy szt. misét hallgasson, anyja elégséges ok nélkül rá akart parancsolni, hogy maradjon odahaza. A kis Genovéa azt hitte, (bár különben mindenben engedelmes volt) hogy ez egyszer anyja rendeltére ellenvetést tehet, így szólt hozzá: „Kedves anyám, ma nyugodt lelkiismerettel nem maradhatok el a szt. miséről, s azért inkább téged akarlak magamra haragítani, mint Istenemet.“ A kissé heves anya ez ellenmondáson felingerülve keményen arcul ütötte leányát, mely ütés azonban — hogy úgy fejezzem ki magamat — inkább őt sujtotta, mint a gyermeket. Mert ugyanabban a pillanatban megvakult s csak két esztendő múlva nyerte vissza szeme világát Genovéa ájtatos imája folytán. Tanuljátok meg ebből szülők és előljárók, hogy mennyire rossz néven veszi Isten, ha gyermekeiteket vagy alattvalóitokat a vásár- s ünnepnapon mise hallgatásában akadályozzátok, sőt ellenkezőleg inkább buzdítsátok őket erre. Mert valamint az első esetben csak kárhozatot nyernétek, akként a másodikban nem fog hiányozni az áldás.

Mindebből kiki könnyen levonhatja magának azt a tanulságot, hogy mily nagy befolyással van a szent mise-áldozat a testi jólétre is. Már oly sok embert mentett meg a testi veszedelmektől; nemcsak kitűnő orvossága a lelkeknek, hanem nem egyszer testünk bajaiban s gyengeségeiben legjobb gyógyszerünk. Mért könyörög tehát az egyház teljes bizalommal, hogy Isten Krisztus testének s vérének áldozata folytán óvjon meg bennünket testben s lélekben s adja áldását, „hogy egyben-másban megóva, a mennyei gyógyszer bősége miatt vígan örvendhessünk.“ Ó a mennyei áldásnak bősége a sz. mise-áldozatban rejlik, mely nem szűnik meg kiáradni minddadig, míg az embert testben lélekben teljesen el nem árasztotta.

III.

A szt. mise-áldozat áldása kiterjed a munka sikerére, a jó termésre és a családi boldogságra.

1. Midőn a zsoltáros azt mondja: „Ha csak az Úr nem építi a házat, hiába munkálkodnak az építők“ (126. Zsolt. 1.) ez az utolsó szócska „hiába“, — minden munkára szól, melyet a jó Isten nem gyámolít áldásával. — Isten áldása nélkül minden fá-

radság, minden verejték, minden ügyesség hiábavaló; semminek sincs sikere, semmi sem hajt igazán hasznót. — Mennyire kell tehát az embereknek igyekezniök, hogy minden foglalkozásukhoz, munkájukhoz és fáradságukhoz Isten áldását és segítségét megszerezzék; s mily örömmel fogja tehát közlünk mindenki azt az eszközt megragadni, a mely folytán Isten áldása mindenben, a mihez csak hozzá fog, valósággal ölébe hull? Nos, ez az igazán kiváló eszköz a szt. mise, a melyben azokkal, kik azt áhitatosan hallgatják, láthatatlanul ismétlődik ugyanaz, a mit sz. Eduárd, Angolország királya saját szemeivel látott egy napon, midőn a szt. mise-áldozaton jelen volt. — Mit látott tehát ez a jámbor király? Látta, a mint az Úr Jézus őt a szt. mise alatt kiterjesztett kezekkel megáldotta. Óh mennyire megvigasztalódva láthatott ez a király az napi teendőihez s ügyeinek elintézéséhez jól tudva, hogy az Úr áldása van vele! — Látod, kedves keresztény hívő, ugyanezen vigasztalással térhetsz te is vissza minden szt. mise után munkáidhoz; mert az Úr minden nap kiterjeszti a szt. mise-áldozatban az ő áldó kezét — bár láthatatlanul — azokra, a kik annak tartama alatt szt. áldásáért könyörögnek.

A szt. misének ezen, munkáink és fára-

dalmaink sikerét biztosító áldásáról az Úr szemellátható csodák által is megakart bennünket győzni. Erre vonatkozólag emlékeztetek téged sz. Izidorra, a kire, mert szorgalmasan látogatta a szt. misét, ura eleinte görbe szemmel nézett, azt hívén, hogy ez által nagyon is sok munkaidőt pocsékol el. — Midőn azonban egy napon látta, hogy Izidornak, a ki épen a szt. misére jött, a mezei munkához, két angyal áll oldalán, a kik neki szántani segítenek, és hogy az ő segítségökkel a legnagyobb darab földet rövid idő alatt fölszántotta, — azonnal megismerte vastag tévedését és ez időtől fogva nagyon szívesen látta, ha Izidor templomba ment. Ehhez hasonlót beszélnek kantalicioi szt. Bódogról is, a ki mindig szorgalmasan eljár a sz. misére és mégis nemcsak hogy el nem maradt munkájában a többiek mögött, a kik sajnálták az időt a mise hallgatásra, hanem azokat még meg is előzte. — Mert míg a jámbor ember a misén volt, nem egyszer láttak helyette egy másikat dolgozni, a kit, miután senki sem tudta, hogy honnan jött és hová tűnt el egyszerre, Isten angyalának tartották. Vagy hát ki őrizte és oltalmazta a jámbor Cousin Germánának nyáját, míg ő a misére ment? Mert ennek a jámbor pásztorlánykának, míg oda járt a szt. misére, csak pásztorbotját kellett a földbe szúrnia, hogy az

összes juhok fürgén köréje gyűljenek és annak őrizete alatt nyugodtan maradjanak, mígnem a szt. pásztorleány a templomból visszajött. — Lett légyen ez angyal, vagy akárki más, a ki erre az időre nyájának őrizetét átvette; az bizonyos, hogy ez az őrizet és ez a segítség onnan felülről érkezett a szt. mise útján, a melynek kedvéért Germana a nyájtól eltávozott. Bizonyos tehát, hogy a jó Isten ilyes csodák által bizalomra serkent bennünket, hogy az előttünk álló munka kedvéért ne hanyagoljuk el a szt. misét, — miután ez a munkában okozott hátra maradást azon segítség, azon felülről jövő áldás által, a melyet számunkra kiszeközöl, bőségesen kárpótólhatja.

Szakits tehát magadnak időt a szt. mise hallgatásra és a hasznot és áldást, melyet hoz, tapasztalni fogod minden ügyedben, legyen az bár fáradságos testi munka, vagy megerőltető szellemi foglalkozás, házi vagy nyilvános ténykedés. — Ebben az erős meggyőződésben vettek maguknak egyes jámbor fejedelmek, — mint pl. szt. Henrik, Angolország fejedelme, vagy szt. Lajos, Franciaország királya, — időt arra, hogy naponkint több misét is hallgassanak, habár el voltak halmozva állami ügyekkel. Sőt voltak hadvezérek is, a kik úgy gondolkoztak, hogy sehol sem szereznek annyi áldást és szeren-

csét hadjárataik számára, mint épen a szt. misén.

Igy olvassuk Tillyről, a győzelmes hadvezérről, hogy egykor a csata reggelén egy pajtában hallgatott szt. misét és midőn egy tisztje, Lindolo hozzásietett, azt jelentendő, hogy az ellenség a császári táborot megtámadta, a hős vezér a következő remek feleletet adta: „Kedves Lindolom! látod, hogy milyen fontos ügy tartóztat engem; azért siess a táborba, állítsd a sereget csatarendbe, és én, mihelyt a mise véget ér, követni foglak.” — De mily jutalmat nyert Tilly ezért a szt. misébe vetett bizalmáért! Midőn Lindolo a táborba visszaérkezett, tábornokát ott találta már lóháton, a mint tüzes szavaival katonáit lelkesítette! Nem telt bele sok idő és az ellenség tökéletesen megverve szétszóratott. — E közben a mise végett ért és Tilly a csatátérre sietett. De mily nagy lón csodálkozása, midőn látta, hogy a győzelmet már kivívták; mennyivel inkább ámulhatott el azonban akkor, mikor azt mondták neki, hogy ő maga kezdettől fogva lóhátról vezényelte az ütközetet és gyújtó beszédével mindnyáját a győzelemre lelkesítette! — Most már tudta, hogy minek köszönheti a győzelmet — a szt. misének.

Még sok ehhez hasonló példát beszélhetnék el neked, de hogy ne legyenek hosszadal-

mas, megelégszem ezekkel — hisz elegendőképen felfoghatóvá teszik előtted, hogy a szt. mise-áldozat kiváló eszköz arra, hogy munkáinkat és ügyeinket, — bár minők legyenek is azok, — elősegítse és azokra Isten áldását és segítségét leedsje.

2. De szóljunk a következőkben a szt. misének egy másik áldásáról, melyet e fejezet címében jeleztem is, t. i. a jó termésről, a mit igen gyakran e szt. áldozat hatásosságának köszönhetünk. Avagy ki ne tudná, hogy a földet az első Ádám vétke terhelte meg átokkal, hogy töviseket és bojtortjányokat teremjen? Ámde a második Ádám, Jézus Krisztus, a kiben bennünket Isten, „minden lehető áldással megáldott,“ (Ephez. I. 3.) a bűnnel együtt az átoknak nagy részétől is megszabadította a földet, — igen, — sőt az átok helyett ismét áldást hozott reája. — Valamint az Úr Isten a földet, mitűn az Ábel ártatlanul kiontott vérét fölitta volt átokkal sujtotta, s szent akaratával elhatározta, hogy a testvér-gyilkosnak, ki azt műveli, ne hozzon több gyümölcsöt, azonképen új áldást is adott a földre, mikor egyszülött fia szentseges vérével áztatta. Ez az áldás, mint a megváltásnak gyümölcse, kétségkívül enyhíti a földnek s lakóinak minden átkát föl egészen a bűnbeesésig; ép ezért a szt. mise-áldozat, mint Krisztus Urunk kinszen-

vedése s áldozatának emléke a legajánlatosabb eszköz arra, hogy számunkra jó termést eszközölgjön.

Avagy mi indította az Urat arra az igé-
retre, hogy ha ő az eget elzárja, nehogy eső
essék, — mihelyt a jeruzsálemi templomban
könyörögni fognak hozzá, ő mindjárt kész
lesz az országon segíteni? — Ő maga
mondja, hogy azért ígérte ezt, mert ezt a he-
lyet választotta ki „áldozati házául“ — (Pa-
ralip. IV. 77.) Tekintettel az előképes áldo-
zatokra, melyeket neki ott bemutatnak, kész
volt egyúttal a föld terményeire áldást adni.
— Ha tehát már az előképes áldozatok is
kieszközölték ezt az áldást, mit szóljunk ak-
kor arról az áldozatról, a mely ezeket mint
a fény az árnyékot fölülmúlja?

Hasonlóképen igéri Isten népének Aggeus
prófétával a legbővebb áldást földeikre, ha
igyekezni fog a földült templomot újra föl-
építeni, — és egyúttal tudtukra adja, hogy
az eddigi rossz termésnek oka az a késedel-
meskedés, a melylyel az ő áldozati házának
újra való fölépítését halogatták. „Fontoljátok
meg jól, mit cselekesztek“ — így szólt hoz-
zájuk. „Sokat vettek és keveset arattok. Mert
az én házam el van hagyatva, azért van
előttetek elzárva az ég, hogy ne harmatoz-
zék, és a föld, hogy ne teremjen. — Ha egy
hűsz vékás kéve csomóhoz mentek, tizet

fogtok találni, — és ha a sajtóba mentek, hogy ötven akót sajtoljatok, huszat fogtok sajtolni. — Rozsdával, ragyával és jégesővel sujtottalak benneteket és kezeiteknek minden munkáját.“ (Agg. 1. 5. 6. 9. 10. és 2. 17. 18.) De azon naptól kezdve, midőn az Úrnak az ő áldozati házát fölépítik, a legdúsabb áldást igéri nekik. — „Ha a mag még nem is csirázott volna ki, ha a szőlőtőke még nem is sarjadzának, ha a termékeny évnek semmi jele sem mutatkoznék, — mégis minden sikerülni fog, — mert azon naptól fogva — mondja az Úr áldásomat fogom adni.“ (1. c. 2. 20.) — És most ismét kérdelem: mi volt az a különös ok, a mely miatt az Úr a templom fölépítéseért oly dús ideiglenes áldást ígért? — Nem-e az, hogy az áldozati háznak helyreállításával az áldozat megünneplése is lehetségessé volt téve? Nos hát levonhatod ebből magadnak azt a következtetést, a mit már fönebb említettem, és elgondolhatod, hogy mennyire maga után vonja az új-szövetség nagyszerű áldozata az Úrnak hasonló áldását. — Ezen szentirási idézetekkel két dolgot akartam veled megértetni, t. i. hogy mily sokat ér az Isten áldása a föld terményeire, és hogy mily kiváló, eszközt nyertünk a szt. misében, hogy ezt az áldást magunknak megszerezzük. — És ez nem is csoda! Mert hiszen áldozat-

tunkban még mindig ugyanazt a vért ajánljuk fel, a mely által a föld az éggel kiengeztelődött, és a föld az átoktól megsza-
badult.

De hogy a szent mise erejét még szembe szökőbben kitüntessem e tekintetben is, fontold meg sz. Szeverin apát életéből a következő eseményt. A mint Surius történetíró írja, Korull kastély közelébe oly nagy, sáskasereg csapott le, hogy az egész vidék remegett pusztításuktól. A gazdák belátták, hogy itt az emberi segítség nem futja ki, azért sz. Szeverin apáthoz folyamodtak, ki akkor országszerte nagy hírben állott. Ez bűnbánatot és imádságot prédikált nekik, különösen pedig arra buzdította őket, hogy a sz. misében keressék oltalmukat, s megigérte, hogy a fölséges áldozatot a sáskacsapás elhárításaért fogja bemutatni. A szorult helyzetbe került nép megszívlelte az intelmet és hálás lélekkel fogadta a szent apát ígérését. A szent misét rendületlen bizalommal párosult áhitattal hallgatták mindnyájan, csak egy maradt el s ilyenféle zúgolódó szavakat mormogott magában: „Mit használ nektek, ha egész nap imádkoztok is, meg sz. misét hallgattok. Avval ugyan nem fogjátok elpusztítani a sáskákat.“ De ime, a mint a szent misének vége volt, a sáska sereg felhő módjára fölkerekedett és elvonúlt. De az a hitet-

len, ki nem akarta elismerni, hogy a sz. mise ilyesféle bajokat is elháríthat, nem sokáig örvendezhetet együtt a többiekkel. A sáskák, mintegy a jó Isten parancsára, hirtelen visszafordultak és épen a sz. mise megvetőjének szántóföldjére csaptak le. Előbb el sem kötöztek onnan, míg mindent föl nem emésztettek.

Lám, milyen dicséretes és hasznos, ha akár az egyes emberek, akár az egész községek ezen sz. áldozatban keresnek menedéket, hogy ha nagy károk fenyegetik termésöket, vagy bő termést akarnak leimádkozni földjeikre. Ez hoz áldást termésedre, s ugyancsak a sz. mise meg segít majd istállódban, marháidban. Ne higgyed, hogy az ilyes dolgok megáldása nagyon kicsinyes és majdnem lealacsonyító a sz. misére nézve! Gondold meg, hogy a jó Isten fölséges gondviselése a kicsire, sőt legkisebbre is kiterjeszkedik, de azért fölséges marad, sőt úgy látszik, ép azért kedves, mert rajta kívül még a hajunk szála sem görbül meg, s csak egy árva veréb sem hull le a háztetőről. Így hát a te szemed se nézze kicsibe a sz. áldozatot, mert látszatra kicsinyes dolgokra is szétárasztja áldásait. Annál kevésbbé fogsz ilyesmire gondolni, hogyha megfontolod, hogy azok a dolgok, melyek néked csekélyeknek és mellékeseknek látszanak, mások keblét

sokkal jobban szorongatják, mint te képzelnéd.

3. De hogyha a vetésekre is különös mennyei áldás szükséges, akkor mindenestre az Úr Isten áldásától függ a jó siker minden gazdaságban, üzletben vagy akár-hogy is hívják a te háztartásodat. Mindazok, kik abban a véleményben ringatják magokat, hogy a jó Isten áldása nélkül zöldágra vergődhetnek háztartásukban, utoljára csak azt tapasztalták, hogy a fölséges Úr Isten nélkül semmiféle szerencse sem állandó, és a mi nem a jó Isten oltalmára és áldására támaszkodik, az futóhomokra van építve. A följebb említett Aggaeus próféta, a ki a jó Isten áldását minden dologra nézve, nagy-szerűen meg tudja magyarázni, egészen találóan így jellemzi a háztartást Isten segítése nélkül: „Sokra számoltok és ime kevés lett belőle, hazaviszitek, és én elfuvom azt. És a ki bérét összegyűjtögette, lyukas zacskóba teszi azt.“ (Agg. I. 9. és 6.) Micsoda hát a háztartás Istenáldás nélkül? Lyukas zacskó, melyből kihull, a mit felül bedobtál; vagy csűr, a melyben a szélvész száguldozik keresztül és mindent kifelé fúj, a mit te nagy ügygyel-bajjal behordtál; vagy pedig ház, a hol sohasem futja ki a pénz, a hol minden úgy eltűnik, hogy semmikép sem tudod elgondolni, hogy került el és ki-

csoda vitte el. Azonban oly háztartás, melyen Isten áldása nyugszik, valóban a szareptai özvegy lisztvedréhez hasonlít, a mely sohasem fogyott meg, és az olajkorsóhoz, mely sohasem kevesült meg (III. Kir. 17. 16.) Itt az ember sohasem tudja, hogy ki hordta be az új eleséget, vagy melyik kéz töltögeti a régi készletet, mert mindig fogyasztanak belőle és mégis mindig elég van készletben. Valóságban azonban a jó Isten áldó keze, szent áldása teszi mindezeket. Ó isteni áldás, mily drága jószág vagy te! Milyen bőséges kincs is vagy te! Mennyivel többet érsz sok ezer aranynál és ezüstnél. (Zsolt. CXVIII. 72.) De hol lehet ezen mód fölött értékes kincsre ráakadni? Feleljen erre a következő történet, melyet alamizsnás szt. János, alexandriai patriarka beszélt el két kézművesről, kik az ő püspökségében éltek. E szerint volt két varga, kik közül az egyik nagyon jól tartotta a feleségét, gyermekeit, ámbár naponként még szent mise-hallgatásra is ráért. A másiknak nem is kellett gyermekeket táplálnia, mégis minden fáradsága és erőlködése mellett sem tudott nyomorából kievickélni. Sokszor eltöprenkedett, hogy élhet szomszédja oly jólétben, ő pedig semmikép sem tudott zöld ágra vergődni. Egy szép napon meg is kérdezte, hogyan cselekszi azt a szomszéd. Erre a jámbor varga azt

mondta, hogy kincset talált, a melyből naponként elhord egy keveset. Innen ered minden jóléte. Azt is hozzátette, hogy kész a másíknak is megmutatni kincset, hogy amaz is vehessen belőle és így valahogy segítsen a háztartásán. Ez megelegűlten másnap reggel csak várta, a mint előre megbeszélték, a jámbor szomszédot; nagy örömben és vágyakozásban ringatódzott, mert azt remélte, hogy valami titkos helyet fog majd megtudni, a hol jó sok arany és ezüst van összekuporitva. De mennyire elcsodálkozott, mikor szomszédja egyenesen a templomba vezette őt a szent misére. Meglehetősen elégedetlenül, hogy az idejét elvesztegeti, (már ő így gondolkozott) és elkedvetlenedve tért haza. Másnap reggel a jámbor varga kocogtatott ajtaján, hogy ismét kincseihez hívja, de akkor már nem igen akart menni. Harmadnapra pedig a barátságos fölszólításra teljes boszuságában így válaszolt: „Az útat, a templomba amúgy is tudom és misét hallgathatok, a mikor tetszik. Azért ugyan nem hívtalak; mutattad volna meg kincsedet, mely olyan módossá tesz tégedet!” Erre a jámbor szomszéd barátságosan és szerényen csak így viszonzta: „Kedves szomszédom! Ne haragudjál rám; én a valóságban már megmutattam néked azt a kincset. Mert e kincs a templomban van elrejtve, maga a kincs pe-

dig a sz. mise. Innen naponként annyi kincset meritek, hogy házamban soha sincs inség. Tégy te is ilyformán és majd magad is tapasztalod, hogy az igazi kincset már megmutattam." A szegény varga szivére is vette e szavakat, ezután minden nap eljárt a sz. misére, de nem is panaszkodott többé inségről, nyomorúságról.

Kedves családatya, vagy jó anya, vagy bárki is olvasod e lapokat, ugyan mit szólna ehhez az esethez, mikép vélekedel erről a kincsről? Talán te is így tapasztaltad, mint az a jámbor varga, a kiről az imént volt szó? Vagy nem igen tudsz boldogulni gazdagsággal, vagy tán egyre hanyatlik az; talán minden oldalról szorít az inség, mint azt a másik vargát, a kiről most beszéltem? Csak vizsgálj meg, vajjon nem cselekszel-e ép úgy, miként ő azelőtt, vajjon munkálkodásodra, okosságodra és számításodra alapítasz, az isteni áldással pedig vajmi keveset törődöl? Talán a nagy dologban te sem szakitasz magadnak időt a templomba járásra, hogy onnan a sz. mise drága áldását elvedgyed? De csak mondd meg nekem, ha tudnád, hogy egy félóra alatt valahonnan teli marékkal hozhatnál aranyat, időpazarlásnak tartanád-e ezért félbeszakítani munkádat, vagy nem tartanád-e ezt az utat pompás nyereségnek? De hát mindazok után, a

mit én az istenáldásról mondtam, ne érjen a te szemedben többet az az áldás egy maroknyi pénznél? Mért nem mégy hát kedves gazdám a sz. misére, hogy onnan áldást és szerencsét hozz üzletedre a jó Istentől! Mért nem megy el legalább a családanya a templomba, hogy a sz. misében az egész házra áldást esdjen le? Vagy mért nem külditek, ti szülők, legalább gyermekeiteket vagy más valakit a templomba, hogyha néha-néha valami fontos ügy visszatart titeket onnan? Legalább egy házbeli hozzon a templomból áldást teli marékkal a házra. Mert ez a maroknyi áldás sokkal többet művelne háztartástokban mint a tésztában egy maroknyi kovász, mely a kevés lisztből nagy kenyeret dagaszt; a kevéske kovász nélkül jóformán semmi látszatja sem lenne a lisztnek.

De talán avval fogsz előállani, hogy te már szerencsét próbáltál ebben a dologban, és még sem észleltél hasznot háztartásodban. Nohát csak mondd nekem, hogy egyébként keresztény módra élsz-e? Megteszel e különben mindent a magad jószántából üzleteid előmozdítására? Mert hát az Úr Isten a munkára, nem pedig a henyélésre önti ki áldását. Hogyha teljes őszinteséggel „igen“-t mondasz e kettős kérdésemre, akkor még egyszer ígérem, hogy a sz. mise áldása el

nem fog maradni; csak te ne hagyj föl a bizalommal. És ha mind ennek dacára is csak szegénység és gond nyomaszt, tudd meg, hogy csak ily úton juthatsz be a menyországba és hogy a jó Isten a szükölködés és a szent kereszt útjára tartott méltónak, a melyen ő maga is haladt. De akkor légy arról is meggyőződve, hogy több kincset merítesz a szent miséből, mint a többi mind össze: mert a kik ideig-óráig lebegő áldást kapnak, ezüstöt visznek el, te pedig, ki a legdúsabb mennyei áldást nyered, aranyat és drága gyöngyöt kapsz.

IV.

A szent mise felülmulhatatlan áldást áraszt a családi boldogságra.

1. Hogyha háztartásoddal nem igen bírsz előrejutni, hogyha az inség és nyomor minduntalan kopogtat ajtódon, akkor ez kétségkívül sok aggodalmat és gondot okoz neked. De mégis míg egyébként a családban minden rendjén megy, a míg békekességben és egyetértésben együtt éldegélnek, s míg az egyik a másikat vigasztalja, támogatja, addig még mindig nyugodtan és boldogan lehet abban meglenni. Ha azonban a tulajdonképeni családi boldogság szét van

dúlva, akkor mindennek vége, ha mindjárt tejbén-vajban úszik is az a család. Hát bizony a családi boldogság nagyon gyöngéd és kényes jószág. Mi is kell hozzá, hogy abban a békét megőrizzük! Mi mindenféle alkalom sértheti meg durván a házi boldogságot? Majd a férfi, majd az asszony részéről fenyegeti azt a veszedelem. Még a gyermekek és rokonok, sőt a szomszédok és barátok is nem egy kis vihart idéznek, mely a családi boldogságot közel sodorja a végéhez.

Mit is szóljak csak igazában a család szükségleteiről, érdekeiről, keresztjéről? Mennyi és milyen sokféle van ilyen fajtaból? Sokszor nehéz eltalálni, hogy mi tartozik az ideigleneshez és mi az örökkévalóhoz, mi illeti a testet és micsoda a lelket; mert a családban minden olyan szorosan van összenöve és összeforrvá, mint a lélek és test az emberben. Minden családnak megvannak a maga szükségletei és érdekei, még pedig többnyire olyanok, hogy azokban csak a jó Isten segítségét lehet várni és senki másét. Sőt némely családi bajt még el sem panaszolhatjuk senkinek sem, csak a jó Istennek és szentjeinek. Hogy mind ez világosabb legyen előtted, gondolj csak Sámuel próféta édes anyjára, miként önti ki szivét a frigyszekrény előtt. Olyan családhoz tartozott, a mely-

ben jólét virágzott, és hozzá még olyan férje is volt, a ki becsülte és szerette. De még nincsenek gyermekei s úgy látszik ebben a dologban már nincs is mit remélnie. Így vételetársnőjétől, a másik asszonytól sokat kellett túrnie és még azt a szemrehányást is el kellett viselnie, hogy magtalansága csak az Úr Isten büntetése. Hogy mennyire elkeserítette ez Anna szívét, — így hitták Sámuel anyját — könnyen sejthetjük abból a feleletből, a melylyel Héli főpap bátorítását viszonozta, mintha csak megittasodva feküdnék a frigyszekrény előtt, mikor is így szólt: „Nem úgy Uram! mert én igen szerencsétlen asszony vagyok, s bort és részegíthetőt nem ittam, hanem kiöntöttem lelkemet az Úr előtt. Ne nézd úgy szolgálódat, mintha Béliál leányainak valamelyike volna; mert (imádságom közben) fájdalom és keserűségem sokaságából szólottam eddig.“ (I. Kir. I. 15. 16.) Ebből láthatod, mily súlyos családi kereszt nyomta annak vállait, sőt majdnem agyonnyomta. Hiszen minden családi kereszt többé — kevésbé bizony csak nehéz és kemény kereszt.

2. De hová forduljon az apa, anya, vagy a gyermek ilyen ügyes-bajos dologban? Honnan vonja le magára a család a fölséges Úr Isten védelmét és áldását, honnan merítsen békét és boldogságot? Bizony most is csak

a sz. mise az, a melyet tulajdonképen családi kincsnek, boldogságnak és áldásnak kell neveznünk. Mert ha az a megszorodott és elkeseredett asszony, a kiről most volt szó, a frigszekrény előtt keresett segítséget, a hol az áldozati kenyerek voltak elhelyezve, hogy ne nyerne annál is inkább segítséget még idejekorán a család a mi oltáraink előtt, a hol nem pusztá kenyeret áldoznak föl hanem az újszövetség áldozatát mutatja be a pap, a melynek az ó-szövetségben csak jelképe volt! És ha nem volt eredmény nélküli az áldás szava, a melylyel Héli főpap az asszonyt elbocsátotta, mikor így szólt hozzá! „Menj békével és Izrael Istene adja meg kéreseedet, melyet tőle kértél“ (i. h. 17.): hogyan kell akkor a szent mise áldását fogadnia az elnyomott anyának, vagy a szorongatott atyának vagy a szegény gyermekeknek, kik a családi bajokban sz. misére mennek, mikor azt az áldást egy sokkal fönségesebb főpap árasztja szét mint Héli, maga az Isten fia. Vagy nem teljesülnek különös módon szent Péter szavai minden sz. misében: „Isten az ő Fiát nektek küldé el, hogy megáldjon titeket?“ (Act. Ap. 3, 26.) És mi mindent foglal magában ez az áldás! Nincs-e telve vigasszal, segítséggel, meghallgatással és békével, hogy az atyára, anyára és gyermekekre, és magára a házra boldogságot áraszson?

Miért nem jön senki ezért az áldásért? Miért nem látni senkit sem az egész családból reggel a sz. misén legföljebb a jámbor cselédet. ki ott szolgál? És még ezt az egyet is vissza akarjátok tartani a sz. misétől, ezt az egyetlen egyet, ki még áldást és boldogságot hoz házatokba a templomból, és így sok szerencsétlenséget elfordít tőletek és sok jót hoz rátok? Lehet így még azon csodálkozni, ha napjainkban a boldogság mindinkább eltűnik a családokból, ha a béke mindinkább távozik onnan s az egyik szerencsétlenség a másikat éri? Térjetek azért csak vissza a régi keresztény házirendhez, mely szerint az egész család kora hajnalban fölkel, az első utat a templomba tette, és csak aztán fogott napi foglalatosságaihoz, miután a szent mise ájtatos hallgatásával a Magasságbeli áldását a maga számára biztosította.

Itt kiváltképp hozzátok fordulok, családanyák, kik különösen arra vagytok rendelve, hogy családotokra áldást hozzátok és azt mondom nektek: Akarjátok-e, hogy a házi kereszt ne nyomja egyre jobban vállaitokat? Akarjátok-e, hogy férjetek és gyermekeitek egyben-másban megváltozzanak, a hol már nem tudtok magatok változtatni? Akarjátok-e, hogy a béke és valódi családi boldogság egyszer már végre-valahára hozzátok is betérjen? Akkor hát menjetek naponként, vagy

legalább a hányszor csak lehet, a sz. misére. Ott a hatalmas Úr Isten mindennap leküldi hozzátok sz. Fiát, hogy titeket megáldjon; azért ha családokon nincs áldás, ti lássátok. Mennyire megkönyörült az Úr Jézus a fájdalmas Anyán, ki jelen volt a véres kereszt-áldozaton, és mennyire gondoskodott jövő családi boldogságáról, a mennyiben kedves tanítványát, sz. Jánost fiává rendelte. Persze, ez az ő saját édes Anyja volt, de Ő minden családanyán fog szánakozni, a ki búval és gonddal terhelve a vérnélküli áldozaton megjelenik, és családjának boldogságát ismét rendbe fogja hozni, sőt fölemelni.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

A sz. mise a leghathatósabb eszköz a tisztító tűzben szenvedő lelkek enyhítésére és megváltására.

I.

Ezt a hatást jelzi már az a szabadulás is, melyet a véres kereszt-áldozat hozott a pokol tornácában visszatartott lelkeknek.

1. Miután az isteni Üdvözítő véres áldozatát a keresztfán bemutatta, szent fejét haldokolva lehajtotta és szent lelkét kilehelte, az ember azt várná, hogy haladék nélkül át-

szárnyaljon az egeken és mennyei Atyja ölében megpihenjen, kinek kezébe nagy szóval ajánlotta lelkét. És még sem így történt. Urunk és Üdvözítőnk véres áldozatának gyümölcseit nem maga akarta élvezni, hanem másokkal akarta közölni. És kik azok, kiknek e fölséges gyümölcsöket O maga hozta meg, alig hogy befejezte a megváltás nehéz művét? Ezek a lelkek, kik hitben és a megváltás reményében költöztek át a másvilágra, de a pokol tornácában még várakozniok kellett, míg a kereszt a mennyország bezárt kapuit ismét megnyitja. Ezekhez szállt le tehát a kereszten föláldozott isteni lélek, hogy hirül vigye nekik a megváltás befejeztét és oly rég óhajtott megszabadulásukat. Sőt mi több, ezekhez szállt le a mennyeileg megdicsőült és az ég minden örömeiben ragyogó Lélek is, hogy a fényt és vigasztalást, enyhülést és megváltást most meghozza nekik, a miért oly forrón és oly sokáig epekeptek. Mert mihelyt az a szent és megdicsőült lélek a pokol tornácában megjelent, onnan egyúttal minden sötétség is eltűnt, minden bilincs lehullott, és az a rideg börtön mennyei örömben úszott egyszerre. Krisztus legszentebb lelke, ugyanis rögtön és a legteljesebb mértékben közölte velök azt a dicsőséget és örömet, melyet maga élvezett, és a fogoly lelkeket úgy magához vonzotta, hogy

beléolvadva, a jó Isten végtelenül boldogító látásába merültek. Krisztusnak ezt a hatalmát az alvilág fölött és azoknak hatalma ellen, kik az első bűn miatt az embert különféle módon szolgaságukba vetették, megragadóan festi az apostol ezen szavaival: „Legfegyverezvén a fejedelemségeket és (pokoli) hatalmasságokat, bátran körülhordozá őket, diadalmaskodván rajtok önmaga által, eltörölvén az ellenünk szóló végzés kéziratát, mely ellenünk bizonyított és elvévén azt, fölszegezé a keresztre.“ (Kol. 2, 14. 15.) A zsákmányhoz azonban, melyet a pokol hatalmából kiragadott, nemcsak a szent lelkek tartoztak, kik a pokol tornácában minden bűntől megtisztulva, már régen érdemesek voltak a mennyországra, hanem sok olyan lélek is, kik egészen addig a purgatoriumban epekedtek és a tisztító tűzben ideiglenes büntetésüket rótták le. Sőt némelyik tudós azt is állítja, hogy Krisztus Urunk a kereszt véres áldozatával kiszabadította mindazon lelkeket a purgatóriumból, kik akkor ott szenvedtek; és hogy diadala annál dicsőségesebb legyen, kiüresítette az egész tisztító tüzet. És most, kedves keresztény, fontold meg, mennyi vigaszt, örömet, vígságot hozott a véres keresztdozat nemcsak az előtornác sötét fogságába, hanem a purgatórium börtönébe is. Krisztus Urunk holt testéről még cseppegett a

szent vér a kereszten végig a földre, és már is enyhülést, vigasztalást, boldogságot hozott e szent vér itt lent a lelkeknek! Oh fönséges, dús gyümölcsei a véres áldozatnak!

2. De ha a véres áldozat ereje a más világ ama sötét részeihez is elhatott, a hol még egyáltalán szó lehet megváltásról, hát akkor mért ne hatna odáig a vérnélküli áldozat is, a melyben a kereszt áldozatának ereje tovább működik? Hogyha Krisztus szent vére akkor leszökelt, hogy ama tűz parázsát kioltsa és hogy az ott epedő lelkeket megtisztítsa és kiszabadítsa, hát akkor a sz. misében ne legyen hasonló eredménye a szent vérnek?

II.

Az egyház kezdetől fogva tanította, hogy a szt. mise által segíthetünk leghathatósabban a tisztító-tűzben szenvedő lelkeken.

1. Az apostolok, kikre az isteni Üdvözítő a szt. mise-áldozat bemutatását bízta, kiknek meghagyta, hogy annak hatását és mibenlétét a híveknek megmagyarázzák, korántsem voltak azon meggyőződésben, hogy e szt. áldozat engesztelő ereje, csak az élők bűneinek megbocsátására s büntetéseknek elengedésére szorítkozik, hanem ellenkezőleg szóval és tettel hirdették mindenkor, hogy az a meghol-

tak lelkeire is kiterjed. „Ez okból a szt. mise-áldozat, a trienti szt. zsinat tanítása szerint, nem csak azért mutattatik be, hogy az élők bűneinek megbocsátását, büntetések elengedését és sok egyéb lelki szükségletök kielégítését eszközölje ki, hanem az apostoli hagyományhoz hiven, a Krisztusban kimult, de még gyökeresen meg nem tisztult lelkekre és joggal alkalmazható “ (Sess. 22. c. 2.) Azért azon szokás, hogy a miséző pap az Úrfelmutatás után, a megholtak lelkeiről is megemlészik, föl egész az apostolokig vezetendő vissza. „Üdvös okokból, — írja erre vonatkozólag aranyuszájú szt. János — rendelték el az apostolok, hogy a szent misében a halottakról is kell megemlékezni; mert jól tudták, hogy ez azoknak rendkívül nagy hasznára van.“ Sőt az egyház a szt. mise-áldozatnak ama nagy horderejű hatását, mely a síron túlra, az örökkévalóság birodalmába is jótékony napsugárként hatol át, annyira fölismerete és átérezte, hogy papjainak, azon magasztos pillanatban is, midőn őket a legszentebb áldozat bemutatására hatalmazza fel, egész különös módon köti lelkökre, hogy e hatalmukkal a megholtak szegény lelkeinek is legyenek segítségére. Mert a kehely és szt. ostya átadásával így szólítja meg a püspök a fölszentelendőt: „Fogadd a hatalmat a szt. mise mondására s annak úgy az élők mint

a holtakért való bemutatására. “ S az egyház e tanának visszhangjaként a hívőkben mindenkor élt ama vigasztaló hit, hogy a szt. mise által segíthetnek a megholtak lelkein s hogy az majdan haláluk után reájuk nézve is lesz vigasz és boldogság forrása. S valóban! ha már a zsidó nép hitte, hogy áldozatával valami módon segíthet a halottakon is; s ha e hittől áthatva Makkabaeusi Judás egy győzelmes csata után 12,000 drachmát küldött Jeruzsálembe, hogy ott e pénzen bűnengesztelő áldozatokat mutassanak be az elesettek lelkeiért; s ha a halottakért való imát maga a Szentlélek is „szent és üdvös gondolatnak mondja;“ mennyivel szentebb és üdvösebb kell, hogy legyen azon gondolat, mely azt súgja nekünk, hogy a szt. mise-áldozat révén vigyünk segílyt a tisztító tűzben szenvedő lelkeknek.

2. Azonban az egyháznak tana azon segélyről, melyben a szegény szenvedő lelkek a szt. mise által részesíthetők, még ennyivel sincs végkép kimerítve. Mert az továbbá arról és biztosít bennünket, hogy a szt. mise egyzersmind legjelesebbike és mindazon eszközöknek, melyek rendelkezésünkre állanak, midőn enyhet és szabadulást akarunk nyújtani a tisztító tűzben szenvedő lelkeknek. (Cuc. Trid. Sess. 25. decr. de purg.) Azért az egyház mindjárt kezdetben gondoskodott

arról, hogy e szt. áldozat, melynek gyümölcse legbecsesebb utiajándékát képezi az örökkévalóságba költöző léleknek, a temetéssel közel kapcsolatban legyen és más napokon is, — mint a temetés után harmad, heted és harmincad napra, valamint a halálozás évfordulóin, — szálljon ez áldozat gyümölcse hűsítő harmatként a tisztító tűzben szenvedő lélekre. Hogy mily régi az egyháznak ezen intézménye, kitünik abból is, hogy már fönnállásának második századában tesz róla említést szt. Ephrem, midőn haldokolva rendtársai előtt következő szavakban fejezte ki végóhaját: „Ti pedig kedves testvéreim zsoldárok, imátok és áldozatok kíséretében helyeztétek örök nyugalomra testemet, s ha letelt a harmincz nap emlékezzetek meg ismét rólam (t. i. ismételten ajánlva föl érettem a szt. áldozatot); mert a halottakon segít az élők áldozata,“ azaz azon áldozat, melyet az élők mutatnak be érettök a földön. Ezután pedig, hogy minél szemléltetőbbé tegye ezen igazságot, még egy gyönyörű hasonlattal is toldotta meg szavait, midőn így folytatá: „Midőn a szőlő a szabadban virágzik, erjed a hordókban a bor; a hordóborra én vagyok, ti pedig a szabadban viruló szőlővesszők. S ha a hagyma a kertben zöldel, az éléskamra száraz hagymái (a megholtak) is kicsíráznak. Azonban — a bor

erjedésénél, a hagyma csírázásánál — sokkal nagyobb mérvben örülnek a megholtak az élők áldozatának.“ A szt. atya gondolatmenete tehát ez: Valamint a tavaszi napsugár nem csak a szabad természetet ébreszti új életre, öltözteti zöld bársonymezbe s pompázó virágokkal hinteti be a mezőt; hanem egyidejűleg a pincze homályába takarított, jótékony hatása alól, mintegy kivont, gyümölcsökbe is átcsempészi éltető erejét: épen úgy részesülnek a halottak is a szt. mise-áldozat üdítő malasztjában, jóllehet, az élőkhez viszonyítva, úgy látszik, mintha hatásköréből ki volnának vonva.

Hogy e szt. áldozatnak üdvös hatását a szegény lelkekre, minél mélyebben átértsék és kellőleg méltányolni tudják, Isten, szt. Gergely pápa idejében, a szt. mise által a következő csodát művelte, melynek hitelességéről maga a szt. pápa nyujt kezességet: Egy kereskedő ugyanis üzleti útjában tengeri rablók kezébe került, kik őt láncokba verve hosszú időn át fogva tartották s csaknem éhen veszni engedték. Jámbor felesége napról napra növekvő aggodalommal várta visszajöttét, s midőn látta, hogy évek múlnak el s ő vissza nem tér, sem hirt nem hallat magáról, azt kelle hinnie, hogy valahol szerencsétlenség érte és elveszett. Azért bizonyos napokon szt. misét mondatott érte. Nem sokára azon-

ban sikerült a férjnek kemény fogságából megmenekülnie s így örvendező szívvel tért vissza feleségéhez. Könnyen elképzelhető, hogy mily boldog meglepetés volt ez a szomorkodó nőre nézve, a ki őt már rég halottként siratta. De nem csekély mérvben fokozódott meglepetése, midőn férje elbeszélte, hogy bizonyos napokon lehullottak kezéről a bilincsek s láthatatlan kéz üdítő szereket helyezett elébe. S midőn a jámbor nő még tovább kutatott, tudni vágyván, mely napokon és mely órában történt meg ez, kitünt, hogy az üdülés ama drága percei épen azon napokon és azon órában jutottak férjének osztályrészül, a melyeken szt. misét mondott érte, s hogy végleges szabadulását is csak ennek köszönhette. Mit gondolsz keresztény hívő? Ha a szt. mise ezen embernek távol fogságában testi üdülést szerzett, bilincseit leoldozta s börtönének ajtaját megnyitotta, nem fog-e sokkal inkább hasonlót művelni azon szegény lelkekkel, kik az örökkévalóság távol országában raboskodnak? Kétség kívül, mert hiszen Krisztus vérenek ereje, melyről a próféta így szól: „Te is a szövetség vére által bocsátod ki foglyaidat a veremből, melyben nincs víz,“ (Zach. 9, 11.) mindig egy és ugyanaz marad az ol-táron ép úgy, mint a keresztén.

3. De ha a szt. áldozat a szegény lelkek

sorsának enyhítésére oly rendkívül nagy befolyást gyakorol, joggal kérddhetné valaki, nem volna-e elegendő annak egyszeri bemutatása is arra, hogy egy lélek a tisztító tűz lángjaiból kiszabaduljon? A felelet, melyet erre adok, bizonyára nem lesz egészen ismeretlen. Egyetlen egy szt. mise belső értéke és a benne rejlő erő szerint kétségkívül nem csak egy léleknek, hanem a tisztító tűz valamennyi szenvedő lelkének is képes volna a menny kapuit megnyitni. Mivel azonban a szt. misének kifelé való hatása, mint már feljebb is említettem, az Úr Jézus akarata — és szándékától függ s így mindenkor csak bizonyos határokon belül forog; másrészt pedig az isteni igazságosság és irgalom útjai kikutathatlanok lévén: nem szabad magunkat a szegény lelkek rovására avval ámítgatnunk, hogy ők ezen vagy azon szt. mise-áldozat erejében már kiszabadultak a tisztító tűzből, hanem inkább azon kell lennünk, hogy annak ismételt bemutatásával, minél előbb és minél biztosabban segítsük őket a békeség örök honába. Buzdít erre nemes példájával anyaszentegyházunk is, midőn különböző alkalmakkor ismételten ajánlja föl a szt. misét elhunyt gyermekeinek lelki üdvéért. Avagy nem elég világos utalás ez arra, hogy ha a tisztító tűzben szenvedő lelkek üdvét hathatósan akarjuk előmozdítani, mi-

nél gyakrabban a szt. mise-áldozathoz kell folyamodnunk? Ez indította Nagy Gergely pápát is, midőn még egy római kolostor apátja volt, olynemű intézkedésre, hogy egy meghalt rendtársért, harminc napon át, naponkint egy-egy szt. misét kellett bemutatni; s e nemes buzgalmának jutalma azon édes vigasz lőn, mely eltölti keblünket, midőn fensőbb és magasztos célokra irányult törekvéseinket óhajtott siker koronázza. A harmincadik napon ugyanis épen midőn a szt. mise véget ért, megjelent a megholt lelke, megdicsőült alakban, egy Caprisius nevű rendtársnak s tudtára adta, hogy az érte szolgáltatott szt. misék következtében már fölvetetett az égi szentek közösségébe. Ime, ebből tisztán látható, hogy e lélek kiszabadításában több mint egy szt. misének kellett közreműködnie, mert Isten kifürkészhetlen ítéleténél fogva egy szt. miséből nem háramlott annyi kegyelem rája, a mennyi szenvedései közül kiragadhatta volna. Ezen titkokba behatolni nem áll tehetségünkben; de annyi bizonynyal bizonyos, hogy azok, a kik életökben a szt. misét kellőleg megbecsülték és buzgón használták, kegyelmeiben haláluk után is gazdagabban fognak részesülni, mint azok, kik azt kevésbe vették és csak lánghán használták. És így történik, hogy egy lélek, ki e földön mindig odaadólag csüngött

a szt. mise-áldozaton, egy szt. miséből, melyet halála után érte bemutatnak, több hasznot meríthet, mint egy másik, mely kevésbé méltányolta annak nagy becsét, számos szt. miséből.

III.

A hívő kereszténynek azon kell lennie, hogy a tisztító tűzben szenvedő lelkeknek a szt. mise-áldozat útján enyhülést és szabadulást eszközöljön ki.

1. Bármennyire üdvös a szt. mise-áldozat, a tisztító tűzben szenvedő lelkekre való kihatásában, mindazonáltal ők maguk épenséggel semmit sem tehetnek arra nézve, hogy áldásait a maguk számára biztosítsák. Férközzenek bár az oltár közvetlen közelébe; álljanak bár éjjel-nappal annak tövében; ha mások, ha mi, nem hozzuk őket kapcsolatba e kegyelem forrással, ha mi nem meritünk az üdv e vizéből s nem nyújtunk nekik, hogy vele szenvedéseik lángját eloltassák: úgy mindaddig, míg tartozásukat, az utolsó fillérig le nem fizették, azon inaszakadt sorsára lesznek kárhóztatva, a ki Bethsaida csodás tavánál évek során át feködt tehetetlenül, nyomorultan és soha sem tapasztalhatta annak gyógyító erejét, mert senkie sem volt, ki őt a vízbe segítette volna.

Ez okból valahányszor szt. misét hallgatunk, mindannyiszor számtalan lelket képzelhetünk magunknak, a mint az oltárt körülözönlik s kimondhatlan vágygyal terjesztik ki kezeiket a szt. áldozat gyümölcsei után, a mint sóvár tekintetöket az Üdvözítő sz. vérén nyugtatják, mely egyedül képes szenvedéseikre enyhítő balzsamot és írt önteni. Ugyanakkor azonban nem kevésbé esdőleg tekintenek mi reánk is, mert csak a mi közbenjárásunk folytán részesülhetnek a szt. áldozat gyümölcseiben. Ime, kedves keresztény hívő, lásd mily gyönyörű és vigasztaló feladat vár reád minden szt. mise hallgatása alkalmával! Avagy kicsoda gátol abban, hogy két kezeddal markolj az üdv kincsébe s szórjad a szegény lelkek közé? Kicsoda akadályoz abban, hogy Krisztus drága szt. vérével meghintsed őket s fájdalmaik izzó hevét hűsítsed, vagy épen eloltsad? Mi áll útdoban, hogy nem ragadod meg e szt. áldozat nyújtotta arany kulcsot s nem nyitod meg vele azon kaput, mely őket kinjaik helyéről a kimondhatlan boldogság honába vezeti? Magad erejéből mindenestre nem leszesz képes reá; de, a szt. mise alkalmával nem Az jelenik-e meg az oltáron, „Ki a halál és a pokol kulcsait birja“? (Apoc. 1. 18.) S ha ő fogolyként hatalmunkban van, nincs-e egyszersmind ama kulcs is kezünkben, mely

egyedül képes megnyitni azt, hová földi hatalom nem férkőzhetik? Nézz tehát utána, vajjon nem tudnád-e ezen vérnélküli áldozat utján oly örömmel eltölteni a tisztító helyet, mint az volt, mely a kereszt véres áldozata árán szállott oda alá? Keress módot, nem tudnád-e minden szt. mise alkalmával ezen epedő lelkek egyikét-másikát, szenvedéseitől megszabadítani? Hiszen szent Jeromos is arról biztosít, hogy „Nincs mise, melynek következtében, több lélek ki nem szabadulna a tisztító tűzből.“ És micsoda lelkek azok? Talán épen olyanok, kik életedben hozzád rendkívül közel állottak, veled sok jót tettek s most különösen a te segítségedre tartanak számot. Mily mohón kapnál viz után, hogy a tüzet égő gyermeked körül eloltsad? Mily szívesen adnád oda minden vagyonodat oly kulcsért, melylyel jó atyádnak vagy jámbor édes anyádnak borzasztó börtönét megnyithatnád? No lásd, mindezt és még többet nyujt neked a szt. mise, valahányszor rajta áhitattal részt veszesz. Mily buzgón kell tehát mindazt, mi tőled függ megtenned, hogy így szenvedő, de egyszersmind szent és hálás lelkeknek szabadítója lehess!

2. Azonban keresztény hívő, még ennyivel sem elégedjél meg. Nemcsak meg ne fedlekkezzél a szegény lelkekről a szt. misén

való jelenléted alkalmával, hanem törekedjél tehetségedhez mértén, minél gyakrabban mondatni is egy-egy szent misét érettek. Hiszen ez volt haláluk percében szívök leg-hőbb óhajtása, elhaló ajkaik szt. Monikával ez egyetlen s utolsó kérést rebegték: „Emlékezzetek meg rólunk az Úr oltára előtt“; de mennyivel inkább fogja e vágy keblöket epeszteni akkor, midőn a tisztító tűz minden borzalma veszi őket körül. Ennek tudatától áthatva, szt. Matild azonnal császári férje kimulta után, egy papot hivatott — ki éhgyomorral lévén még az nap misézhetett — le-húzta arany karpereceit s a papnak nyújtá azon legsürgősebb kérélmé kíséretében, hogy férje lelkeért azonnal mutasson be szt. misét s nem tért előbb vissza az összegyülekezett nagyokhoz míg azt ájtatosan végig nem hallgatta. Boldog Suso Henrik nem lehetett ily figyelmes egyik ifjúkori barátja iránt, a kivel évek előtt oly szerződést kötött, hogy az, a ki közülök túléli a másikat, ezért néhány szt. misét fog mondani. Midőn ugyanis barátja halálának híre füléhez jutott, annyi szt. misével volt már elhalmozva, hogy érte egyelőre sz. misét nem mondhatott, hanem alkalmasabb időre kellett azt elhalasztania. E közben azonban nem hagyta barátja lelkét minden segély nélkül, hanem gyakori imával és bőjtöléssel igyekezett állapotán

enyhíteni. Te keresztény hívő tán azt hinned, hogy az a jó barát ott a tisztító tűzben egyelőre ennyivel is megelégedhetett volna ; de nem úgy történt. Egy nap ugyanis megjelent Suso barátjának lelke egészen leverten s a legkeserűbb szemrehányásokkal illette őt a szt. miséknél elhalasztása miatt. Suso mentegetődzék, s hivatkozott azon sok jó cselekedetre és imára, a melyeket érette végzett ; mire a jelenés mintegy felháborodva kiáltá : „Vér, vér, kell nekünk szegény lelkeknek. Csak Krisztus vére, mely az oltáron föláldoztatik, képes bennünket gyötrelmeink közül kiszabadítani“ ! Boldog Suso saját mulasztása és a lélek nyomorúsága felett annyira megrendült, hogy majdnem beteggé lett s azonnal kérte prior-ját, hogy vállalja el azon szt. miséket, melyek akadályozták őt abban, hogy barátjáért bemutatthassa az engesztelő szt. áldozatot. Midőn pedig barátjáért az ígért szt. miséket elmondotta, azon édes vigaszban részesült, hogy egy jelenésben annak lelkét már a boldogok között szemlélhette. — Ime, keresztény hívő, e példából is láthatod, hogy mennyire igaz az, mit feljebb mondtam, hogy t. i. a szent mise a leghathatósabb eszköz a tisztító tűzben szenvedő lelkek segélyezésére és kiszabadítására, úgy, hogy minden egyéb jócselekedet, melyet ezen szándékból végezzünk,

— legyen az akár ima, akár önmegtagadás, akár alamizsnálkodás, — a szt. misével össze sem hasonlítható. De ugyanezen példából megtanulhatod azt is, hogy mennyire kell épen a szt. mise által segítségökre sietnünk és mily lelkiismeretességgel, mondhatnám aggályossággal, kell eljárunk azon szt. misék szolgáltatójának ügyében, melyeknek bemutatásáról gondoskodni bármiképen hozzánk tartozik. E tekintetben jeles példával jár elő maga az anyaszentegyház, mely százados misealapítványok fölött oly gonddal örökődik, akár csak azok fölött, melyek a közel multban nyertek létet, s időkülönbség nélkül valamennyinek leglelkiismeretesebb teljesítését követeli.

3. De ha szegénységed meg nem engedi, hogy misét mondass kedves halottaidért, úgy fogadd vigaszképen azon tanácsot, melyet egy szent életű férfiú adott egy szegény özvegynek, ki keservesen sírt a fölött, hogy megholt férjeért nem mondathat misét: „Hallgasson sok szt. misét és ajánlja föl férje szegény lelkeért; mert az a sok jámborul hallgatott szt. mise előbb szabadíthatja őt ki a tisztító tűz kínjaiból, mint ha csak egyet vagy kettőt mondatott volna érte.“ És ez úgy is van. Mert minden kath. keresztény, ki szt. misét hallgat, a pappal együtt részt vesz annak bemutatásában. Ez okból tehát Krisz-

tus vére minden jelenlevőnek mint egy kezébe adatik, hogy azt a szegény lelkek üdvére fordíthassa. S ha Pazzi szt. Magdolna Krisztus drága szt. vérenek gyakori följánlása által a nap folyamán sok lelket szabadított meg a tisztító tűzből: úgy te is joggal remélhetsz ily eredményt, ha ezen följánlást magával a szt. mise-áldozattal kapcsolod össze.

Mindebből azonban nem szabad azt következtetni, hogy azon szent misékből, melyeket a szegény lelkekért mondatunk, vagy hallgatunk, vagy melyeket az egyház mutat be érettök, mi reánk élőkre talán kevesebb áldás háramlik; mert ez annál nagyobb mértékben száll a mi fejünkre is, minél őszintebben akartunk a szegény lelkeken segíteni. Istennek ugyanis annyira tetszik a szeretetnek e ténye, hogy nem hagyhatja azt bő jutalom nélkül s a szegény lelkek sokkal nagyobb hálával veszik azt, hogyses az égbe jutva, a legforróbb kérésekkel ne ostromolnák az ég Urát, hogy szabadulásuk elősegítőt isteni bőkezősége szerint jutalmazza meg.

Láthatod tehát ebből kedves keresztény hívő, hogy mily nagyszerű kincs az, melyet az Úr a szt. misében kezünkbe adott, hogy veie a szegény lelkek nyomorán enyhítsünk, mily csálhatatlan hatású orvosság az, a legkínosabb lelki fájdalmaik ellen, mily biztos kulcs egy oly börtön ajtajához, mely bizony-

talán, hosszú időkre, számtalan lélek kínjának és nyomorának színhelye. Óh vigyázz, hogy valamiben meg ne rövidítsd őket, óvakodjál, hogy ily bőség mellett, melyben dúslakodol nélkülözni ne engedd őket! Ne szünjél meg tehetséged szerint szt. miséket szolgáltatni, vagy hallgatni, főleg azokért, kikhez a vérnek, a barátságának, vagy vett jótéteményeknek kapcsa fűz. Tedd jámbor szokásoddá, hogy a szt. miséket, melyekben részt veszsz minél gyakrabban a szegény lelkekért ajánljad föl, s a mellett nem csekély gondot fordíts arra is, hogy azokból minden lehető haszon reájok háramoljék.

Zárszó

intésül azoknak, kiknek van alkalmuk sz. misét hallgatni és vigaszul azoknak, kik e kegyelemtől megvannak fosztva.

Kedves olvasó! Az előbbeni fejezetekben tehetségemhez képest iparkodtam kimutatni, mi a sz. mise, s mily hasznunk van belőle.

A mit azonban lehetetlen itt mellőznöm, az, hogy te, meggyőződve a sz. mise jelességeiről, erősen határozd el magad arra, hogy mindennap, vagy ha ez nem lehetséges, legalább a mikor csak teheted, jelen leszel a szent misén. S hogy annál jobban felszer-

kentselek, emlékeztetni akarlak arra, mily áldozatok, s veszélyek között szálltak le az első századok keresztényei a katakombáknak nevezett földalatti helyekre, hogy ott a sz. misén jelen lehessenek. Ez sokszor nem történhetett meg minden életveszély nélkül, — hanem a kegyelem, hogy sz. misén résztvehetnek, oly nagynak tünt fel előttük, hogy ezt életökkel is készek voltak megfizetni. Mert az alapelv, mely eszközölte, hogy minden veszedelmet megvessenek, s a felelet, melyet a pogányoknak adtak, midőn ezek őket a sz. cselekvényt illetőleg vádoltak, ez vala: „A keresztény nem lehet meg a sz. mise nélkül.“ Így szólt alutai sz. Bódog a császár előtt.

Kiváltképen pedig szeretném itt a sz. mise naponkinti hallgatása ellen felhozott ama annyira közönséges mentséget, hogy t. i. erre nincs idő, — visszautasítani. Hogy van az, hogy, a kiknek nincsen félórai idejük arra, hogy sz. misét hallgassanak, azoknak annyi idejük van túlságos alvásra, oly sok idejük van mulatságra és haszontalan beszédekre? Ilyenek élhetnek-e még egyszer azzal a mentséggel, hogy nincs idejük sz. misére menni? De feltéve, hogy foglalkozásod minden oldalról sürget, ez esetben idő nélküli szűkölködésedet felhozhatod-e mentségül arra, hogy a sz. misét nem hallgatha-

tođ? Nem tagadom, hogy néha-néha van nap, midőn nagyon nehezedre eshetik sz. misére menni; de mégis szeretném tudni: vajjon fontosabb dolgod van-e oly sok császárnál és királynál, kiknek napjában volt idejük több misét is hallgatni? Vajjon jobban vagy-e munkával terhelve, mint Morus Tamás, Anglia kancellárja, ki nem elégedett meg azzal, hogy mindennap misét hallgasson, hanem azon még személyesen is segédkezett. Avagy kerülhet-e valakinek útjába oly nagy akadály, mely őt a sz. mise hallgatásában akadályozhatná, mint egy hadvezérnek az, ha őt az ellenség csapatai megtámadják? S mégis — a mint talán hallottad, — egy Tyllit ez nem tartott vissza attól, hogy a sz. misét végig hallgassa, az őt hívó Lindolonak így szólva: „Látod, mily fontos munka tartóztat engem, — mihelyt a mise véget ér, követlek.“

Krisztus testének és vérének áldozatához való járulás talán áldozatodba fog kerülni, de ez nem marad jutalmazatlan. Így boldog Armellának legkisebb áldozatába sem került az, hogy mint kis gyermek minden nap, télen-nyáron, hóban és esőben a távollevő falusi templomba járjon sz. misére, hanem a sz. mise sokkal nagyobb jelentőségű volt előtte, mint sem hogy a felsorolt akadályok közül csak egyet is nagyinak nevezett volna;

ezért még reggelijét is feláldozta és azt játszó társnőinek adta, hogy az alatt, míg ő templomban lesz, a reá bízott nyáját őrizze. Ne hagyd magadat e gyermek által megszegyeníteni! Azonkívül kortonai sz. Margitról azt beszélték nekünk, hogy egy igen jövedelmező szolgálatot csak azért mondott fel, mert akadályozva volt a sz. misének mindennapi hallgatásában. Sőt, hogy mindennap egynél több misét hallgathasson, igen nyomorúságos kamrácskát bérelt, rosszul s alig elegendően táplálkozott, s midőn a templomból hazajött, csendes visszavonultságban egész nap dolgozott. Sz. Zitáról, a szolgálók e példányképéről is beszélnek, hogy minden eléje gördülő akadály, s minden illető gúny dacára, melylyel illették mindennap jelen volt a sz. misén.

Ha a gyermekek és cselédek a sz. mise hallgatását alvásuk megrövidítése, s napi munkájuk megkétszerezése, továbbá némely maguktól megtagadott falatjuk árán váltják meg, csak hogy lelkek e kegyelem áldását megszerezzék, hogyan maradhatnál te hátra, kinek talán csak egy kis kényelmet, egy haszontalan időtöltést kell áldozatul hoznod? Ha azonban ezt a félórát foglalkozásodtól meg kell vonni, tud meg, hogy veszítesz egy fél órát, hogy egy egész napot nyerj. Mert Isten áldása korán behozza neked azt, a mit a mise ideje alatt

elvesztettél. Egyetlen egy szerencsétlenség, melyet Isten áldása s oltalma, melyet a sz. mise hallgatásánál nyertél, rólad, termésedről, foglalatosságodról elhárít, több napi s hónapi munkával érhet fel. De elég ebből ennyi.

A mit azonban a sz. mise gyakori hallgatásáról különösen egyesekre való tekintetből mondtam, azt egész községekre lehet vonatkoztatni. Megtörtént ugyanis, hogy egyik szünidei utazásom alatt a felső Inn völgyében egy falusi templomban miséztem, s az elég tágas templomot annyira tömve találtam, mint ez más helyeken csakis a vasárnapi isteni tisztelet alatt szokott megtörténni. Ezen csodálkozva kérdeztem a lelki pásztor-tól, hogy van az, hogy ma, közönséges hétköznapon a templom padjai és folyosói mind el vannak foglalva, mintha csak ünnep volna. Ő azonban még nagyobb ámulatomra tudtomra adta, hogy ez minden nap ugy van, s a hétköznap miére majdnem az egész falu eljár. Ó boldog község! gondoltam ekkor, — mily gazdag lehetsz te békességben, áldásban, s kegyelemben, mivel az üdvösség e forrásából naponkint oly buzgón merítsz! A mi azonban e községben lehet, nem volna-e lehetséges más községekben is? Azért a lelkipásztorok s családapák fiatal-öreget egyaránt felszólíthatnák, hogy a templomot a mennyire csak lehetséges hétköznapokon is látogas-

sák. Mert egy községnek nagyobb áldása nem lehet, mint a mindenrapi szent misének buzgó hallgatása, s az olt. szentség gyakori vétele.

Mivel tehát kiemeltem, hogy a sz. misén jelen lenni, mily nagy kegyelem, lehetséges, hogy azok szívét, kik néha-néha, vagy talán hosszabb ideig a misén jelen nem lehetnek, megszorítottam. De vigasztalódjanak! Mert ha e kegyelem — és áldás forrástól nem a maguk hibájából maradnak távol, úgy, — jóllehet nincsenek jelen a sz. misén, mégis nagy hasznot nyerhetnek belőle.

Mire szolgál az evangéliumnál s az Úr felmutatásnál a harangszó? Arra, hogy azoknak, kiket más okok akadályoznak a templomba való menésben, alkalmat nyújtson, hogy lelkileg kísérik a sz. misét, s azon résztvegyenek. Még egyszer mondom, fordítsd ezt hasznodra és oly napokon, melyeken akadályozva vagy abban, hogy személyesen mehess a templomba, menj oda lelkileg; a mennyiben az otthon lehetséges, térdelj le, mintha oltár előtt volnál; végy kezedbe imakönyvet, vagy ha betegen fekszel, vagy munkával vagy elfoglalva, szedd magad össze, s így a mennyire lehetséges, csatlakozzál a sz. miséhez. Mindazonáltal, ha e jámbor gyakorlatnál, midőn kezded a munkánál, szived pedig a templomban van,

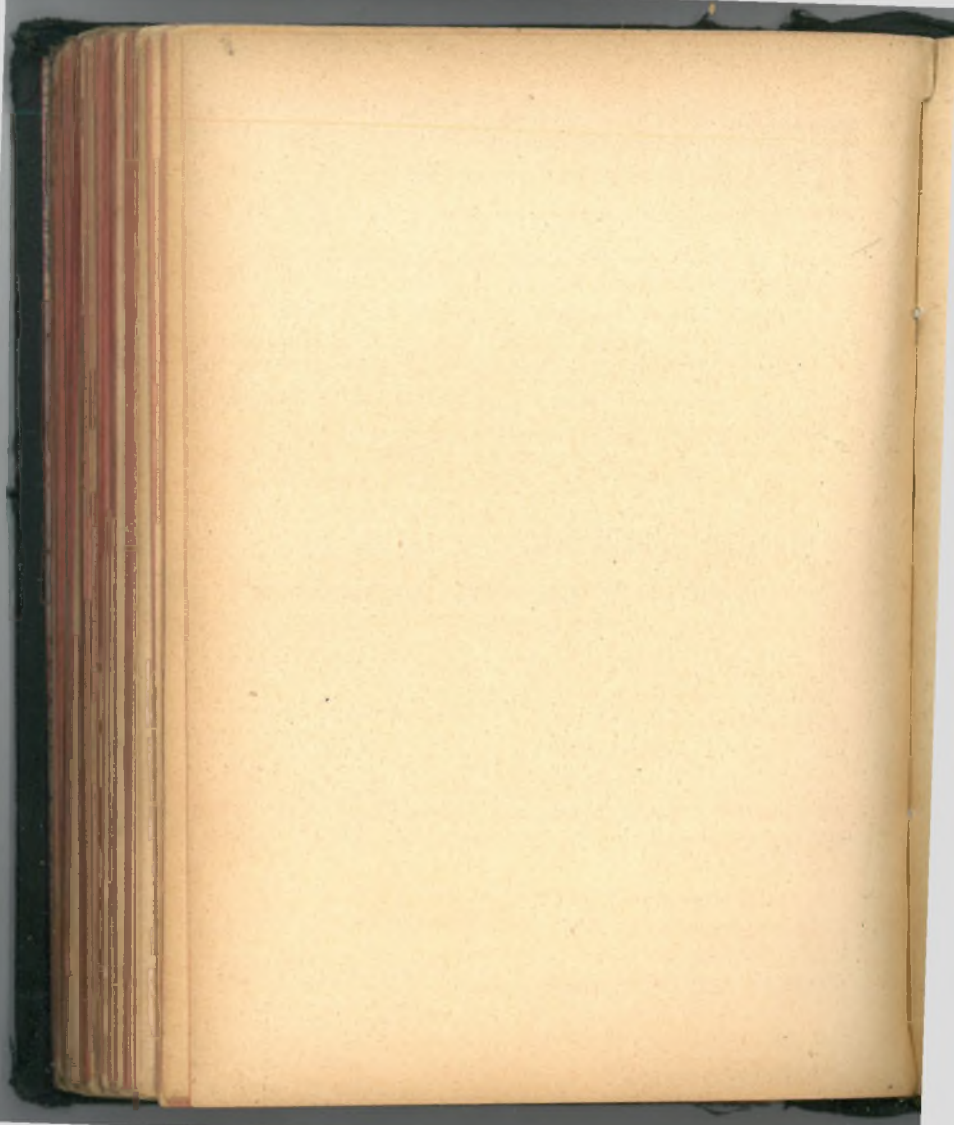
hallod, hogy Úrfelmutásra harangoznak, a hová csak lehet, áhitatosan térdelj le, s keltsd fel ugyanazon érzelmeket, mintha csak az oltár előtt volnál; s az Úr, ki épen olyan jól lát a távolba, mint a közelbe, ép oly kegyelmesen tekint majd reád, mint azokra, kik az oltárt körülállják. Ezt tapasztalta egyszer sz. Paschal Baylon, kinek mint juhásznak nem volt alkalma hétköznapokon sz. misét hallgatni, a hegyről azonban mindig figyelt a harangszóra, hogy így a menyire lehetséges kísérhesse a sz. misét. Mihelyt tehát megszólalt az Úrfelmutásra a jel, mindig térdreborult, s oly mély hódolattal imádta Urát s Üdvözítőjét, mintha csak látta volna, hogy mutatja őt fel kezeivel a pap. Ily alkalommal megtörtént egyszer, hogy megjelent egy angyal, s míg ő ájtatosságában elmerülve térdelt, imádásra nyújtotta neki az oltári szentséget. Ezzel a jó Isten meg akarta neki mutatni, hogy e jámbor ájtatossági gyakorlattal épen annyit nyerhet, mintha a sz. ostyát az oltárnál látta volna felmutattatni és mintha a sz. mise áldozatnál jelen lett volna.

MÁSODIK RÉSZ.

Útmutatás miként kelljen a szent mi-
sét ájtatosan és hasznosan hallgatni.

MÁSODIK RÉSZ.

Előkészület a sz. mise hallgatásához.

I.

A templomba való belépés.

Ha belépsz a templomba, fontold meg jól, hogy nem közönséges házba, hanem Isten házába lépsz, hogy azon helyen jársz, melyet magának Isten kiválasztott, hogy közöttünk emberek között lakozzék, hogy ott kéréseinket, bajainkat meghallgassa, különösen pedig azért, hogy ott az emberek őt imáikkal, s áldozatukkal tiszteljék.

A templomba való belépésnél figyelmeztetnem kell tégedet a szenteltvízre, mely a bejárat közelében van elhelyezve. Ne menj el mellette a nélkül, hogy ne használnád. Használd azonban jámborul két célra. Az első az legyen, hogy a szenteltvízzel tisztítsd meg lelkedet, mivel a Mindenható előtt mocskolt szívvel megjelenni épen úgy nem

illik, mint egy nagy úr előtt piszkos ruhában vagy arccal magadat bemutatni. Mivel azonban a szenteltvíz napi hibáink, s könnyelműségeink megtisztítására készen áll, tisztítsd meg magadat ama bűnportól, mely még a jámbor szívre is oly könnyen ráarakodik, s használatánál kelts bűneid fölött valóban benső bánatot. E végből van a szenteltvíz a templom bejáratánál elhelyezve és az egyháztól megáldva; e célból kell azt az egyház imájában s áldásában való bizalommal használnod. S e mellett a következő, vagy hozzá hasonló röpmát használhatsz: „Moss meg engem mindinkább gonoszágomból, s bűneimtől tisztíts meg engem.“ (Ps. 50, 4.)

A második cél, melyből a szenteltvizet használnod kell, az, hogy a sátán incselkedései ellen megvédhessed magadat. Mert az ördög, ki a paradicsomba is bemenni merészelt, hogy az embert elcsábítsa, nem ijed meg a templom levegőjétől sem, hogy a hívőket a mise hallgatásában zavarja, s annak gazdag gyümölcsetől megrabolja. A keresztről nevezett sz. Pál biztosít bennünket arról, hogy semmi sincs, ami az ördögnek annyira nem tetszik és semmi sem oly gyűlöletes előtte, mint épen a sz. mise. Ezért ingerelt fel egyszer egy istentelen embert, hogy akkor, midőn sz. Patricius misézni fog, az Úr felmu-

tatása után döntse fel kelyhét, miért is az Úr vére az oltárról a földre folyt. Az ördög e vakmerő gonosztette azonban teljesen nem sikerült; mert a következő pillanatban a kiömlött vér csodálatos módon egészen az utolsó cseppig összegyülemlott a kehelybe, míg az istentelen embert ama föld, melyet az Úr vérével megitatni akart, elnyelte. Most az ördög a sz. mise-áldozat elleni gyűlöletét nem mutatja oly kirívó módon, mégis azzal akarja azt kielégíteni, hogy a hívőkkel minden tőle kitelhető módon zavarja a szent mise hallgatásánál.

A lépcső ima.

A lépcső ima a szent mise azon része, mely a tulajdonképeni engesztelő áldozati cselekményt megelőzi és ezért előmisének is nevezetik. Az oltár lépcsőjén végzi azt az áldozó pap, tiszteletteljes távolságban a sz. oltártól. Miután keresztet vetett magára az áldozó pap és a 42. zsoltár 4. versét: „Introibo . . .“ mint előszót kiemelte, a ministránsal felváltva elejétől végig imádkozza azt, a mint következik:

P. Bemegyek az Isten oltárához.

Sz. Az én örömöm és vigságom Istenéhez.

P. Szolgáltass nekem igazságot Isten és védelmezd ügyemet az igazságtalan, kegyet-

len nép előtt; a gonosz és álnok férfitól szabadíts meg engem.

Sz. Te vagy az én erős oltalmam Isten! Miért vetettél meg tehát engem és miért kell szomorúan járnom üldöztetve és nyomatva az ellenségtől?

P. Bocsásd ki világosságodat és hűségedet; azok vezessenek engem szent hegyedre és vigyenek be lakhelyedbe.

Sz. És bemegyek az Isten oltárához; az én örömöm és vigságom forrásához.

P. Hárfa pengetése mellett dicsérlek téged, Isten, én Istenem! Miért vagy tehát szomorú lelkem és miért nyugtalankodol bennem?

Sz. Bizzál Istenben; mert még dicsérni fogom őt, orcám szabadítóját és Istenemet.

P. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek.

Sz. Mikép vala kezdetben most és mindenkor és mindörökön örökké, Amen.

P. Be megyek az Isten oltárához.

Sz. Az én örömöm és vigságom Istenéhez. Mindenek előtt tudd meg, hogy ezen zoltárt Dávid király szerkesztette és akkor imádkozta, midőn Absolon fiától üldöztetvén, Jeruzsálemből és királyi palotájából a pusztába kényszerült menekülni és vedd fontolóra, hogy mire irányul a zoltáros vágyakozása, esdeklése és könyörgése. Talán azt

gondoltad, hogy ő szomorú helyzetében ama vágyának ad kifejezést, vajha palotájába visszatérhetne, királyi asztalához ülhetne, vagy tán azt vártad, hogy teljes buzgósággal azért fog esedezni, hogy országát és trónját visszanyerje. Most pedig azt tapasztalod, hogy mind ebből mit sem érint, hanem azon legbensőbb óhaját fejezi ki, hogy ismét az Úr sátrába, szentélyébe léphessen és ott az Úrnak áldozatot mutathasson be és Őt dicsérhesse. Dávid ezen vágya az Úr sátra után azonkívül abban is birja okát, mert azt remélte, hogy ott minden szorongattatása ellen biztos vigaszt és segítséget talál.

Most már kitalálod, kedves keresztény, mi célra szolgál e zsoltár a szent mise kezdetén! Lásd be, és érezd is, hogy az üdv ellenségei minden oldalról szorongatnak és ezen helyzetekben indítsd föl a forró vágyat az Úr szentélye után, hogy az ima és áldozat szorongattatásaidban vigaszt, minden szükségedben segítséget és minden veszélyből szabadulást nyújtson; és hogy a segélyben való feltétlen bizalom, mely a zsoltárban kifejezésre jut, befejezésül egy-két erőteljes szóban érvényesüljön, az egyház egy másik zsoltár ezen versét csatolta hozzá: „Adjutorium . . .“

Azonban nem szükséges, hogy te azt a pappal együtt mindig imádkozzad; elég, ha

a vágy és bizalom érzelmével kíséred az imádkozó papot, sőt templomba menet útközben is imádkozhatod azt, hogy a lépcső imában a kiváló fontosságú confiteorra annál több figyelmet fordíthass.

Confiteor.

Ez a confiteor nagyszerű és bensőséges ima, melyet előbb a pap, azután a nép nevében a ministráns elmond, így hangzik: „Gyónom a mindenható Istennek, a boldogságos, mindenkor szűz Máriának, sz. Mihály főangyalnak, keresztelő sz. János, sz. Péter és sz. Pál apostoloknak, minden szenteknek és nektek atyámfiai, hogy fölötte vétkeztem gondolattal, szóval és cselekedettel. Az én vétkem, az én vétkem, az én legnagyobb vétkem! Azért kérem a boldogságos mindenkor szűz Máriát, sz. Mihály főangyalt, keresztelő sz. Jánost, sz. Péter és sz. Pál apostolokat, minden szenteket és titeket atyámfiai, imádkozzatok érettem Istennél, a mi Urunknál!

Minden ember, a ki csak egy kicsit is gondolkozik, el fogja ismerni, hogy a szent mise hallgatásra ez a legalkalmasabb előkészület. A hívőt azon fölötte magasztos körbe állítja, melynek jelenlétében a pap a szent áldozatot bemutatja; azután arra emlékezteti

őt, hogy az oltár lépcsőjén a mindenható Isten, Mária az egek királynéja, az angyalok és minden szentek előtt áll és mintegy az egész világ csoportosul körülötte, hogy ezen áldozatban részt vegyen.

Ily égi környezetben hogy fogja magát egy szegény ember érezni? O bizonyára úgy érezi alávalóságát és nyomorúságát, mint egy rongyos koldus, a kit hirtelen fejedelmi személyek körébe akarnának helyezni, a ki alacsony származásának érzetében alig tudná, hová forduljon. Mikor annyi szent szem reá tekint és szívébe lát, éreznie kell, hogy lelke valóban nagyon piszkos és ocsmány, önmaga valóban nagyon bűnös és gonosz. Ezért lép ő is a confiteorban a menny és föld elé mint szegény bűnös, adósságai alatt nyögő ember, mélyen a föld felé meghajolva vallja be, hogy nagyon is súlyosan és gyakran vétkezett gondolattal, szóval és cselekedettel; háromszor a mellére üt jelül annak, hogy büntetésre méltó, mert ez által súlyos, igen súlyos, a legsúlyosabb adósságot rója magára. Ez úgy áll a papra, mint a népre, mert mindketten ugyanazt a confiteort imádkozzák.

De nem csupán az ég előtt kell magadat mélyen megaláznod, hanem valamennyi embertársad előtt is. Erre tanít az egyház, midőn az oltár lépcsőjén mondatja veled:

„mea maxima culpa“ ; erre tanít az egyház, midőn felszólít, hogyha Isten előtt kegyelmet akarsz találni, ne csak a szentek közbenjárását, hanem mintha a legnagyobb bűnös volnál, az összes hívők közbenjárását is kikérd.

Ezen könyörgésre azután a szerint a mint a pap vagy a nép elmondta a confiteort, következik feleletképen a kölcsönös közbenjáró könyörgés: „Misereatur. Irgalmazzon nektek a mindenható Isten és megbocsátván bűneiteket, vezéreljen az örök életre titeket. Amen.“

A pap a maga részéről hozzá teszi még: „Indulgentiam. Vétkeinknek elengedését, feloldozását s bocsánatát adja meg nekünk a mindenható és irgalmas Isten. Amen“

Azután egy kissé lehajolva, a ministránsal mondja felváltva: „Deus . . .“

P. Isten ha hozzánk fordulsz, megelevenítesz minket.

Sz. És a te néped örvendezni fog bened.

P. Mutasd meg nekünk Uram irgalmaságodat!

Sz. És add meg nekünk a te üdvösségedet.

P. Uram hallgasd meg könyörgésemet!

Sz. És az én kiáltásom jusson eléd.

P. Az Úr veletek!

Sz. A te lelkeddel.

A pap rövid imával fejezi be az oltárhoz való alázatos járulását, a melyben bűrösségének teljes tudatában, egész bizalmát a szentek közbenjáró imájába helyezi, különösen azokéba, a kiknek ereklyéi az oltárban vannak és azt mély tisztelettel, szeretettel és vágyakozva csókolja meg úgy mint a szentek sirját, mint Krisztus jelképét, mint azon szent áldozati helyet, a melyen rövid idő múlva Krisztus teste és vére fog bemutatni, mi közben mondja: „Kérünk téged Urunk! vedd el tőlünk gonoszságainkat, hogy a szentek szentébe tiszta szívvel bemenni méltók legyünk, Krisztus Urunk által Amen.“ Megcsókolva az oltárt folytatja: „Kérünk téged Uram! azon szenteknek, kiknek ereklyéi itt vannak, és minden szentek érde-
mei által, hogy megbocsátani méltóztassál, minden bűneinket. Amen.

Az introitus.

Az introitus áll egy zsoltár előszavából és egy zsoltár kezdetéből; azért nevezik úgy, mert a régibb időben, mikor még nem volt szokásban a lépcső ima, evvel vette kezdetét és bemenetét a szent mise. Csakhogy akkor felváltva az egész zsoltárt elénekelték. Az introitus mindig az ünnepek szerint vál-

tozik és az ünnep jellegét úgy ismerhetjük meg belőle, mint a kapuból az épület jellegét.

A kyrie.

A kyriet a pap a népet helyettesítő ministránszal imádkozza.

P. Uram irgalmazz nekünk!

Sz. Uram irgalmazz nekünk!

P. Uram irgalmazz nekünk!

Sz. Krisztus kegyelmezz nekünk!

P. Krisztus kegyelmezz nekünk!

Sz. Krisztus kegyelmezz nekünk!

P. Uram irgalmazz nekünk!

Sz. Uram irgalmazz nekünk!

P. Uram irgalmazz nekünk!

Ez ima, a mint magad is látod, csupán két rövid, többször ismételt röpimából áll, azonban a mily rövid, oly megragadó, magasztos és sokat, igen, mindent felölel. S valóban van-e szükség, nélkülözés, kérelem, melyet ezen felkiáltással: „kyrie eleison . . .“ a leghathatósabban Isten elé ne terjeszthetnél? A kyrie e confiteorra, mely a keresztényt a menny és föld elé mint szegény bűnöst állítja, különösen méltó módon következik. Vagy micsoda kiáltás illik jobban az ily módon mélyen megalázott és megtörődött emberhez, mint e kiáltás: „Kyrie eleison!“

Gloria.

A gloria, mely onnan vette nevét, mert a latinban ezen szavakkal: „Gloria in excelsis . . .“ kezdődik, szintén igen szépen sorakozik a kyrie mellé és egyszersmind azon léleknek az öröm éneke, mely az imából vigaszt és üdvöt merített és megízlelte azt, mely jó Istenben bízni.

Hangzik pedig a Gloria: „Dicsőség Istennek a magasságban és békesség földön a jóakaratu embereknek. Dicsérünk téged, áldunk téged, imádunk téged, dicsőitünk téged. Hálát adunk neked a te nagy dicsőséged miatt. Úr Isten! mennyei Király! mindenható Atya Isten! Úr Jézus Krisztus, egyszülött Fia, Úr Istenünk! Isten báránya, az Atyának Fia, ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz minékünk. Ki elveszed a világ bűneit, fogadd könyörgésünket. Ki az Atya jobbján ülsz, irgalmazz mi nekünk. Mert te vagy egyedül szent, egyedül Úr, egyedül legfelségesebb, Jézus Krisztus, a szentlélekkel együtt az Atya Isten dicsőségében. Amen.

Mig e szavakat mondod, gondold meg, mily szent Ő és mennyire bűnös vagy te; mennyire áll érdekedben, hogy magadat neki, mint Uradnak egészen alá vedd, mikor Ő te-remtett téged és vérével megváltott, végre Ő mily magasan áll fölötted és te mily alávaló

vagy. Végül a mint az Úr Jézus nevének említésénél „minden térd meghajol . . .“ (Filipp 2. 10. 11.) Előtte úgy borulj le te is és Uradnak ismerd el őt!

Közimák.

A gloriához méltán sorakoznak az orációk vagy imák, melyekben az ünnepnek vagy misének megfelelőleg kegyelemért és segítségért esedezünk. Vajjon mi buzdíthatna bennünket bizalomteljesebb imára, mint az a gondolat, mellyel a gloria végződik, mint az a boldogító tudat, hogy Jézus Krisztus, mint közbenjáró és szószóló, az Atya jobbán ül. Ezt a gondolatot fejezi ki az egyház, midőn minden egyes imáját e szavakkal zárja be: „Per“ . . . „a mi Urunk Jézus Krisztus által.“ És valóban! hogy is imádkozhatnék másképp az egyház, melynek az Úr örök időkre éme vigaszteljes ígéretet tette: „Si quid.“ „Ha valamit kértek nevemben, megadatik nektek.“ Hogy azonban az Úr Jézus annál bizonyosabban támogatója legyen kéréseinknek, a pap e szavakkal üdvözli a népet: „Dominus vobiscum,“ „Az Úr veletek“ mire az így válaszol: „Et cum spiritu tuo“ „És a te lelkeddel.“ Ezen módon Krisztus Urunk mint egy a pap és nép közé áll és így szavai: „Ubi enim sunt duo.“ „Mert a hol ketten vannak, ott én is vagyok“ a legigazabban teljesülnek.

Az epistola.

Az „epistola“ szónak értelme a magyarban megfelel a „levél“ szó jelentésének. A szent misében az első oktatást azért jelöljük e névvel, mert e célra többnyire az apostolok levelei szolgálnak. Az epistola elnevezés azonban megmarad akkor is, midőn az áldozó pap az apostoloknak levelei helyett más tanító részleteket olvas fel a próféták irataiból, a bölcsesség könyvéből s hasonlókból. Az epistola ily tágasabb értelemben az ó- és új-szövetség istenfélő követekinek hangos szavával őszinte bánatra hív fel bennünket, rendíthetetlen igazságra int és buzdít az összes erények gyakorlására s azt célozza, hogy előkészítse a híveknek szívét az evangéliumnak üdvös felfogására, a mint Keresztelő szt. János is a mély töredelemnek hirdetésével előkészíté a zsidó népet az Úr Jézusnak eljövetelére s méltó fogadására.

Az evangélium.

Mielőtt a pap az evangélium oldalára megy, az oltár közepén mélyen meghajolva előkészül annak olvasásához, miközben mondja :

„Tisztisd meg szívemet és ajkamat mindenható Isten! ki Izaiás látnok ajkait tüzes szénnel megtisztítottad, úgy méltóztassál en-

gem kedves irgalmaddal megtisztítani, hogy szent evangéliumodat méltóan hirdethessem Krisztus Urunk által. Amen.“

„Méltóztassál, Uram, megáldani!“

„Az Úr legyen szívemben és ajkaimon, hogy méltóan és illőleg hirdessem evangéliumát. Amen.“

Ezen imák elmondása után az áldozár az oltár jobb oldalára megy, a hol a jelenlevőket ezen üdvözlettel: „Az Úr legyen veletek“ köszönti, mire a nép a segédkezőnek szavával: „És a te lelkeddel“ válaszol. Ezután a pap a misekönyvet s önmagát is megjelöli a szt. kereszt jelével és folytatja:

„A szent evangéliumnak szakasza Máté (Lukács stb . . .) szerint.“

Erre a felelet:

„Dicsőség neked Urunk!“

Eközben jelöljük meg homlokunkat, ajkunkat s mellünket szt. kereszttel, annak kifejezésére, hogy elménkkel és akaratunkkal mindig meg akarunk hajolni a szt. evangélium előtt s készek vagyunk azt bármikor ajkainkkal hirdetni s tetteinkben követni. A legmélyebb tiszteletből a szent evangéliumnak igéi iránt, melyekkel folytonosan maga Krisztus Urunk tanít bennünket, valamint azon odaadásunk és szolgálatkézségünk kimutatásából, melyekkel azokat mindig nyíltan és bátran meg akarjuk vallani, sőt ha

szükséges volna, miattuk még a halálnak borzalmaait is magunkra vállalni, fölkelünk és állva hallgatjuk azt végig.

Mialatt a pap az evangéliumot olvassa, adj forró köszönetet az örök égi Atyának, hogy legkedvesebb egyszülött Fiát a világra küldötte, hogy nekünk az evangéliumot, vagyis ezt az „örvendetes hírt,“ meghozza; tanát, mely maga a legtisztább igazság, mely a legédesebb vigaszt nyújtja s mely a leg-tökéletesebb gyógyulást eszközli, velünk megkedveltesse.

Ezen őszinte szívből fakadó hálaadáshoz, mely első sorban az Istennek Fiára, Jézus Krisztusra vonatkozik, méltó az evangéliumnak végéhez fűzött: „Laus tibi Christe,“ „Dicséret neked Krisztus,“ és megfelel az epistola után hangoztatott „Deo gratias“-nak. „Istennek legyen hála.“

Az évnek bizonyos meghatározott napjaiban az evangéliumot követi a „Credo in unum Deum“ etc. „Hiszek egy Istenben“ stb. És méltán, mert a hit az evangéliumnak gyümölcse.

A szent misének előkészítő áldozata az offer-
toriumban.

Most következik a tulajdonképeni szt. mise. Midőn az áldozó pap a kehely-takarót

félre tette, kezeibe veszi a patenát,*) a rajta fekvő ostyával együtt s azt mindkét kezével közép magasságban maga előtt tartja és közben ekképen fohászkodik :

„Fogadd kegyesen, szent Atya, mindenható örök Isten, e szeplőtelen áldozatot, melyet én, méltatlan szolgád, följánlok neked, élő és igaz Istenemnek, számtalan bűnömért, megbántásaim- és hanyagságomért, és minden itt körülállóért, de minden keresztyén hívőért is, élők- és meghaltakért, hogy nekem és nekik üdvünkre váljék az örök életben. Amen.“

Az ostyának felajánlása után a pap egy kissé az epistola oldalára tér s ott először bort tölt a kehelybe, a melyhez néhány csepp vizet vegyít s így imádkozik :

„Isten !, ki az emberi természet méltóságát csodálatosan alkottad és csodálatosabban megújítottad : add nekünk e víz és bor titka által, hogy annak istenségében részesüljünk, ki emberiségünk részese lenni méltóztatott, Jézus Krisztus a te Fiad, a mi Urunk, Ki veled él és uralkodik a Szentlélek egyességében, Isten, mindörökön örökké. Amen.“

A viznek borral való összekeverése igen mély értelmet rejt magában. Mindenekelőtt

---

*) Patena alatt értünk ezüsből készült megaranyozott lapos tányérkát.

Krisztus Urunk véres kereszt halála s főleg azon megfoghatlan szeretetnek titka lebegjen szemünk előtt, melylyel Urunk halála után szentséges szívének legutolsó csepp vízzel kevert vérét, mint megváltásunknak drága bérét, üdvösségünkért föláldozá. E mellett azon vigasztaló s ránk nézve örvendetes tény jusson emlékezőnkbe, hogy rövid idő múlva a kehelyben ugyanazon vér áldoztatik fel a mennyei Atyának, mely megváltásunk fáján Krisztus oldalából vízzel vegyítve ömlött alá.

Midőn a pap az oltár közepére ért, a kelyhet felemelve a következőképen fohászkodik :

„Fölajánljuk neked, Urunk, az üdvösség kelyhét, kérvén kegyelmedet : hogy isteni Főlséged színe elébe a mi és egész világ üdvösségeért, kellemes illattal fölhasználjon. Amen.“

A fölajánlott kelyhet az „üdvösség kelyhének“ nevezzük s méltán, mert ugyanebben rövid idő múlva a bornak alakja alatt Krisztus Urunk szentséges vére lesz jelen, a melyből minden üdvösség árad. Fölajánlatik az „egész világ“ üdveért, mivel az Úr Jézusnak a szent misében föláldozott drága vére sem értékre, sem hathatóságra nézve nem áll a keresztfán érettünk kiontott vér mögött, mely az egész világnak megváltását eredményezte. Ezen kehelynek végre,

mint „kellemes illat“-nak kell az Úr színe elé jutnia, vagyis az Istennek teljes tetszését önmaga és a mi számunkra, mint áldozókra kiérdemelnie.

Ne feledkezzél meg azonban, hogy e helyen is a kehelylyel egyetemben lelkedet az égi Atyának följánljad. Azon vízcseppekkel pedig, a melyeket a pap kehelybe ejt, vegyítsd össze verejtékedet, mely a mai munkádnak bére, könnyeidet, melyeket a sok kereszt és szenvedés sajtol ki belőled, hogy mindezek a szt. misében egyesülve Megváltódnak érdemeivel és szenvedéseivel, mint kedves áldozat emelkedjék az Úr színe elé. Az bizonyos, hogy ez a legjobb és legérdemszerzőbb mód, az ember munkájának s fáradalmainak az Istennek való följánlására.

Hogy azonban szívünknek följánlását semmi esetre se mulasszuk el, az egyház ezt azon jellemző imával akarja emlékezetünkbe juttatni, melyet az áldozó pap teljes odaadásának s alázatának jeléül mélyen az oltár fölé hajolva mond. Ezen gyönyörű imádság így hangzik :

„Alázatosságunk szellemében és törődött szívünkkel fogadtassunk általad, Urunk és úgy mutassuk be ma neked áldozatunkat, hogy az tessék neked, Úr Isten !“

Ezután, hogy az áldozati tárgyak az oltáron, valamint a hiveknek szívei egy oly

áldozattá egyesüljenek, mely valóban méltó az Ur Istenhez, az áldozár a Szt. Lélek Isten segítségéért fohászkodik. Ez pedig az oltáron levő valóságos áldozati tárgyakra s a hivek szívében élő lelki áldozati ajándékokra alászáll, hogy azokat megáldja, áldásával megszentelje s oly áldozattá változtassa, mely méltó az Ur Istenhez. A pap ezután kiterjesztve kezeit, így könyörög:

„Jöjj, megszentelő, mindenható, örök Isten! és áldd meg ez áldozatot, mely szent nevednek készítettett.“

Az előáldozatot befejező imák.

Most a pap az epistola oldalára tér a kézmosáshoz, a mely ma már inkább csak szertartás, s a szívnek tisztaságát jelezi, a melylyel a oltárhoz közelitenünk kell. Mig a pap kezeit mossa, tisztítsd meg szivedet a bánatnak vizével s ajánld föl a töredelemnek azon áldozatát, a melyről az imént szólottam.

Az oltár közepére érve, mélyen meghajolva így imádkozik az áldozár:

„Fogadd kegyesen, óh Szentháromság, ez áldozatot, melyet bemutatunk neked Urunk, Jézus Krisztus, szenvedésének, föl-támadásának és mennybemenetelének emlékére és a boldogságos s mindenkor szűz

Mária, keresztelő szent János, szent Péter és Pál apostolok, ezek *) és minden szentek tiszteletére, hogy nekik tiszteletökre, nekünk pedig üdvösségünkre válják és ők érettünk közbenjárni méltóztassanak mennyekben, kiknek emlékét üljük a földön. Ugyanazon Krisztus urunk által. Amen.“

Mielőtt a pap a tulajdonképeni áldozat bemutatásához fogna, a nép felé fordul, hogy e jelentőségteljes áldozatnál a jelenlevőknek imáját biztosítsa magának, másrészt annak kifejezésére, hogy az áldozat, melyet ő most föl fog ajánlani az Ur Istennek, bizonyos tekintetben a hiveknek is áldozata, miközben ő az: „Orate Fratres!“ Imádkozatok atyámfiái! hangosan mondja és halkán folytatja: „hogy az én és a ti áldozatok kedves legyen a mindenható Atya Isten előtt.“ Erre a nép a segédkezőnek szava által így válaszol: „Fogadja kegyesen az Úr ez áldozatot kezeidből, nevének tisztelete- és dicsőségére s a mi és az egész anyaszentegyház hasznára.

A pap halkán hozzáteszi: „Amen.“

Bizva a hivek segítő imájában a pap most az úgynevezett „Secreta“-ban vagyis „Csendes imá“-ban könyörög az egyház

---

*) Ezek alatt azon szentek értendők, kiknek reliquiái az oltár-kőbe vannak foglalva.

szakai és ünnepei szerint váltakozva, bizonyos meghatározott kegyelemért, a melyet ő a maga a nép számára, a szent áldozatnak ereje által remél elnyerni Istentől.

A praefatió.

A praefatió az előbb említett Secretához vagy csendes imához az által csatlakozik, hogy zárószavait, a melyek az összes mise imákéival azonosak t. i. a „Per omnia saecula saeculorumot“ az az „mindörökkön örökké“-t a pap hangosan elimádkozza vagy elénekli és a néptől ép ily módon hangos, ünnepélyes „Amen“ feleletet kap.

Ezután a pap a néppel néhány valóban meleg szót cserél, a melyekkel kölcsönösen mély ájtatosságra buzdulnak és arra intik egymást, hogy Isten és az égi haza felé forduljon egész szívük minden gondolatával, minden érzelmével. Ezen, már részben megmagyarázott szóváltás magyarul így hangzik:

Pap : Az Úr legyen veletek.

Nép : És a te lelkeddel.

P. Fölfelé szívünket!

N. Emeljük az Úrhoz.

P. Hálákat adjunk Urunknak Istenünknek!

N. Méltó és igazságos.

Ezen utolsó felszólításhoz sorakozik a

tulajdonképeni praefatio, más szavakkal az előszó vagy bevezetés a titokzatos áldozati cselekvényhez, a mely közönséges alkalomkor a következő :

„Valóban méltó és igazságos, illő és üdvös, hogy mi neked mindenkor és mindenütt hálákat adjunk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten! Krisztus Urunk által. Ki által Fölségedet dicsérik az angyalok, imádják az uraságok, rettegik a hatalmasságok; az egek és mennyei erősségek és a boldog szeráfok, társas örvendezéssel együtt magasztalják. Kikkel, hogy szavainkat is meghallgatni méltóztassál, könyörgünk, alázatos vallomással mondván :

Szent, szent, szent a seregek Ura Istene !
Teljes az ég és föld dicsőséggeddel ! Hosanna a magasságban ! Áldott, ki az Úr nevében jő !
„Hosanna a magasságban.“

Ily módon a praefatio alkalmas előkészület azon pillanatra, a melyben Krisztus Urunk az áldozár szavai által oltárainkra lehivatván azon van, hogy templomainkba bevonuljon. Igen, — mint egy hittudós mondja — a praefatioval egy időben megszámlálhatatlan angyalokból, kik dicsőítő énekeket zengedezve lerepülnek, mennyei körmenet indul meg; az angyalok seregét az Úr maga zárja be, midőn az úrfelmutatásnál templomainkba bevonulását tartja. „Hisz előtte lép-

delnek, — mint Jakab apostol liturgiájában olvashatjuk — az angyalok karai arcukat befödve, dicséretét énekelve.“

A tulajdonképeni mise-áldozat kezdete és alkalmazása meghatározott személyekre és szükségletekre.

Miután a pap a „Sanctus“-t befejezte, szemét, kezét először az égre emeli s azután mélyen meghajolva azért könyörög, hogy az Úr mint kegyelemteljes atya, Jézus Krisztus fia által az előkészített adományokat kegyesen fogadni méltóztassék. Teszi ezt annál bizalmasabban, mivel a praefatio már összeköttetésbe hozta az angyalokkal és közbenjárásukról biztosította. Ép ez okból a következő imát „Téged azért“-tel kezdi, mintha ezzel jelezni akarná, hogy, midőn mi, a mennyire lehetséges volt, mindent elkövetünk, hogy ezen áldozatot méltóképen megüljük, merészelünk hozzád, Istenünkhöz közeledni. Ily szívvvel mondja a pap:

„Téged azért, legkegyelmesebb Atyánk! a te Fiad, Jézus Krisztus, a mi Urunk által áldozatosan kérünk és esedezünk, hogy vedd kegyesen és áld meg ezen ajándékokat, ezen adományokat, e szent, tiszta áldozatokat, melyeket különösen a te szent, közösleges anyaszentegyházadért mutatunk be neked,

hogy azt az egész világon fenntartani, megőrizni, egyesíteni és igazgatni méltóztassál, a te szolgálóddal N. pápánkkal, s N. püspökünkkel és N. királyunkkal és minden igaz hívővel és a közönséges apostoli hitnek tisztelőivel.“

Ezután következik a megemlékezés az előkről.

„Emlékezzél meg Uram N. N. szolgálóid és szolgálóidról (itt gondolj azon élőkre, kikért különösen kívánsz imádkozni) és minden itt körülállóról, kiknek hite ismeretes és áhitata tudva vagyon előtted, kikért neked bemutatjuk vagy kik neked a dicséretnek ez áldozatát bemutatják magukért és minden övéikért, lelkük váltságaért, üdvösségök és jólétök reményeért és kik neked, örök, élő, és igaz Istennek, tett fogadalmaikat teljesítik.“

Megemlékezés a szentekről.

Miután a hívő keresztény a fenti imában az áldozárral egyesülve az egész földön végig tekintett, megemlékezik arról, hogy még sokkal magaszosabb és üdvösebb közösségekben is él, t. i. a mennyei szentek közösségében. Ezen pillanatra annál szivesebben emlékezik, mivel azon égi ajándékok elnyeréséhez, a melyeket épen most mind saját,

mind mások számára kért, a szentek közbenjárására nagy szüksége van és a szent áldozat méltó megüléséhez ezen segítséget biztosítva szeretné látni. Ennélfogva a következő ima világosan jelzi, hogy az áldozat bemutatása részünkről nem máskép, mint a diadalmaskodó egyházra támaszkodva ezen közösségre megy végbe. A pap ugyanis folytatja :

„Ugyanazon egyességben résztvéve, emlékét tiszteljük minden előtt a dicsőséges mindenkor szűz Máriának, Isten és Urunk Jézus Krisztus szülőjének : valamint boldog apostolaid- és vértanuidét is, Péternek és Pálnak, András-, Jakab-, János-, Tamás-, Fülöp-, Bertalan-, Máté-, Simon- és Tádénak : Limusnak, Kletus-, Kelemen-, Krisztus-, Kornél-, Cyprián-, Lőrincz-, Kriszogon-, János- s Pálnak, Kozma és Demjénnek és minden szentednek emlékét, kiknek érdemei és esedezései által add, hogy mindenben pártfogásod segélyével erősítsünk. Ugyanazon Krisztus Urunk által. Amen.

Az áldozatnak mint legmélyebb hódolatnak és engesztelésnek ünnepélyes megszentelése.

Támaszkodva ily módon az egész égnek segítségére az angyalok dicsőítésére, melyet a mi hiányos imánk helyettesít, s a szentek

közbenjárására, a mely a mi érdemeink hiányát pótolja, megkezdődik a pap, mint a hívek helyettese részéről az áldozatnak ünnepélyes megszentelése. Az áldozati adományok fölé tartja kezét, míg azokat így maga és a többi hívek helyébe állítja és azokra egyszersmind a saját és a többiek bűneit reá ruházza. Ettől mélyen áthatva kiterjeszti kezét az áldozati adományok fölé, mialatt ezen imát mondja:

„Ugyanazért szolgálatunk ez áldozatát, valamint egész családotát is, kérünk, Uram, vedd kegyesen és napjainkat intézd a te békében és az örök kárhozatból bennünket kiragadni és választottaid seregébe méltóztassál soroztatni. Krisztus Urunk által. Amen.“

„Mely felajánlást te, Isten, egészen kérünk, megáldottá, elfogadottá, jóváhagyottá, okszerűvé és kedvessé tenni méltóztassál, hogy az nekünk testévé és vérévé váljék legkedvesebb Fiadnak, a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak.“

Most a pap háttérbe lép és az oltáron maga a Melchisedek rendje szerint való főpap működik és beszél, ki ezen áldozatot az utolsó vacsoránál először ünnepelte meg, és ott egyszer s mindenkorra elrendelte.

„Ki a szenvedése előtti napon szent és tiszteletreméltó kezeibe vette a kenyeret és fölemelvén szeméit az égre, hozzád, minden-

ható Atya Istenéhez, neked hálákat adván, azt megáldotta, megtörte és adá tanítványainak, mondván: Vegyétek és egyetek ebből mindnyájan: Mert ez az én testem.

Hasonlóképen, miután vacsoráltak, e kitűnő kelyhet is szent és tiszteletreméltó kezeibe vette, neked ismét hálákat adván, azt megáldotta és adá tanítványainak, mondván: Vegyétek és igyatok belőle mindnyájan.“

Isteni megváltónk személye azonban még jobban előtérbe lép, midőn a pap száját kinyitja, hogy mind a kenyér mind a kehelyben levő bor fölött elmondja a consecratio szavait. Most oly szavakat mond, melyeket Krisztuson kívül senki sem mondhat. Vagy kinek volna arra hatalma, hogy a kenyér fölött ezt mondja: „Ez az én testem,“ és a kehely fölött: „Ez az én véremnek kelyhe, az új és örök szövetségül a hit titka, mely érettetek és sokakért fog kiontatni a bűnök bocsánatára.“

Annak teste van tehát jelen mint véráldozat, ki vérét érettünk a kereszten kiontotta és az oltáron még mindig a mi üdvünkért feláldozza, annak, ki egyedül képes oly jelentéktelen adományokat szava erejével oly isteni áldozattá változtatni, annak, ki ezen szavakat mondja, ki ezen adományokat megáldja és a ki ez áldozatot bemutatja. Ő ugyan él a pap személyével, mint eszközzel,

a pap kezével, hogy megáldja, a pap nyelvél, hogy ama szavakat ismétlje, melyeket maga jelentett ki az utolsó vacsoránál. Hanem tényleg úgy van, mintha láthatóan lépne föl, hogy mindig ugyanazt ismétlje, mit az utolsó vacsoránál tett. Azért kedves keresztény, ne tekintsd másnak a papot a szent mise ezen pillanatában mint Üdvözítő Uradnak és úgy tünjék fel előtted, mintha azon szavak, melyeket az utolsó vacsoránál a kenyér és bor fölött mondott, még mindig füledben csengnének.

A szent mise ezen legszentebb és legáldásosabb pillanatában mindenki a legnagyobb hódolat nyilvánítására s ájtatosságra törekedjék.

Hogy az ájtatosság felébresztését megkönnyítsd, néhány rövid imát akarok közbeszólni, melyek a sz. úrfelmutatásnál nagy hasznodra lehetnek.

A szent ostya felmutatásánál példánakokáért ezeket mondhatod:

Jézusom, te benned hiszek!
Jézusom, te benned remélek!
Jézusom, mindenek felett szeretlek!
Bánom pediglen bűneimet!

Vagy:

Jézusom, neked élek!
Jézusom, neked halok!
Jézusom tied vagyok élve és halva!

Vagy :

Óh legszentebb vére Krisztusnak tisztíts meg engem !
Óh legszentebb vére Krisztusnak szabadíts meg engem !
Óh legszentebb vére Krisztusnak ments meg engem !

Azt fogod tőlem most kérdezni : „Mit fog a pap tenni, midőn Urunknak, az Isten fiának mint áldozati báránynak vérét maga előtt az oltáron látja?“ „Hová fordul ; kit szólít meg, vajjon a feláldozott Üdvözítő-e vagy az örök Atyát, kinek ezen áldozatot szántuk?“ E kérdéseidre körülményes felvilágosítást nyújt azon ima, a melyet a pap közvetlen az úrfelmutatás után, nevezetesen azon szavak után mond, melyeket a kehely megszenteléséhez (consecratio) fűzött t. i. : „Valahányszor ezt teszitek az én emlékezetemre tegyétek.“ Az ima pedig a következő :

„Ugyanazért megemlékezzvén Uram, mi a te szolgálaid, valamint szent néped is, ugyanazon Krisztusnak, Fiadnak, mint áldásos szenvedéséről, mint halottaiból való feltámasztásáról, valamint dicsőséges mennybemeneteléről is : bemutatunk kitünő Fölségednek saját ajándékaid- és adományaidból tiszta áldozatot, szent áldozatot, szeplőtelen áldozatot, szent kenyerét az örök életnek és kelyhét az örök üdvösségnek.“

Miután a pap az előbbi imában az úrfelmutatásnál végbement áldozatot ünnepélyesen bemutatva a következő áldozati imában

annak kegyes elfogadásaért könyörög és az Úr Istent azon hasonló áldozatra emlékezteti, a melyeket legkegyelmesebben elfogadott, jóllehet az áldozatnak, melyet most nyújt, csupán halvány árnya voltak folytatólag ugyanis könyörög:

„Melyeket kiengesztelt és derült arccal tekinteni méltoztassál és fogadd kegyesen, valamint kegyesen fogadni méltóztattál jámbor gyermekeidnek Ábelnek, ajándékait és áldozatát ős atyánknak, Ábrahámnak és melyet neked bemutatott a te főpapod, Melchisedek, a szent áldozatot, a szeplőtelen áldozatot.“

A pap nem elégszik meg az Úr Isten kegyes tekintésével az áldozatra, mely kezei közt nyugszik. Kívánja és kéri tehát, hogy az övénél sokkal méltóbb kéz emelje fel az Isten kegyelemtrónja elé, hogy ott a leggazdagabb áldást eszközölje ki számunkra. De mily kéz méltó arra, hogy oly szent áldozati adományokat az ég legszentebbjébe felvigyen. Arra természetesen az emberinél más-, angyali közre van szükségünk. Azért könyörög is mondván:

„Alázatosan kérünk téged, mindenható Isten, parancsold ezeket szent angyalod kezei által magasztos oltárodra vitetni, isteni Föliséged színe elé, hogy mindnyájan, kik az oltár részesüléséből szentséges Fiadnak testét

és vérét veendjük, minden mennyei áldással és kegyelemmel elteljünk. Ugyan azon Krisztus Urunk által. Amen.“

Mig azonban a szent áldozat útján kegyelemmel és áldással egészen eltelünk, nagyon méltányos, hogy szegény testvéreinkről a tisztító tűzben se feledkezzünk meg, mert különben hasonlók vagyunk azon dúsgazdaghoz, ki feleslegéből a szegény, sebes Lázártól a morzsákat, melyek asztaláról lehullottak, is irigylé. Ez történik a megemlékezésben (memento) a holtakról, midőn a pap így imádkozik :

„Emlékezzél meg, Uram, N. N. szolgálóid- és szolgálóidról is (itt azon elhunytakra gondolj, kiket Isten irgalmába különösen akarsz ajánlani,) kik bennünket megelőztek a hit jelével és a béke álmában alusznak. Hogy nekik, Uram és mindazoknak, kik Krisztusban nyugosznak, az egyhülés, béke és világosság helyét megadd, esedezünk. Ugyanazon Krisztus Urunk által. Amen.“

„Nekünk is bűnösöknek, szolgálóidnak, kik irgalmasságod sokaságában reménylünk, némi részt és közösséget ajándékozni méltóztassál szent apostolaid- és vértanuiddal: Jánossal, Istvánnal, Mátyás-, Barnabás-, Ignác-, Sándor-, Márczelin-, Péter-, Felicitás-, Perpetua-, Ágota-, Luca-, Ágnes-, Cicelle-, Anasztáziával és minden szenteddal, kiknek társasá-

gába, bennünket, nem mint érdemünk méltánylója, hanem mint a bocsánatnak megadója, kérünk, fogadj be. Krisztus Urunk által.“

„Ki által mindezen jókat, Uram, mindig teremtéd, megszenteled, élteted, megáldod és nekünk adod. Ő általa, ő vele és ő benne, neked, mindenható Atya Istennek, a Szentlélek egységében, minden tisztelet és dicsőség. Mindörökkön örökké. Amen.“

Itt Krisztus Urunk mint igazi áldozó pap áll elénk; és pedig mint oly áldozó pap, a ki az áldozatot maga készíti elő, viszi végbe, és áldja meg.

Mig a valódi áldozati szertartás ily fényesen végződik, addig át vezet a hangosan mondott vagy énekelt „Per omnia saecula saeculorum“ a szent áldozásra, a tulajdonképeni szent mise harmadik részére és a részvételre az adományokban azok élvezete által.

Most az áldozati oltár szent asztallá változik, a melyen az élet kenyerét és az üdv kelyhét, mint a lelkek táplálékát, mint a halhatatlanság étkét találják elénk.

A „Pater noster“ vagy a „Mi Atyánk“ mint asztali imádság az áldozati adományok vételénél.

„Üdvös parancsok által megintve és isteni tanítás által kiképezve, bátorkodunk mondani: Mi Atyánk! ki vagy a mennyekben,

szenteltessék a te neved ; jőjjön a te orszá-
god, legyen te akarod, miképen mennyben,
azonképen itt a földön is ; mindennapi ke-
nyerünket adjad nekünk ma és bocsásd meg
nekünk a mi vétkeinket, miképen mi is meg-
bocsátunk ellenünk vétetteknek és ne vigy
minket a kísértetbe, de szabadíts meg a go-
nosztól. Amen.

Ezen segélykiáltást a pap ismét hangos
„Amen“-nel támogatja és azután mint köz-
benjáró és tolmács Isten és a nép között
ezen utolsó kérelmét szélesebben kifejti,
minthogy halkán tovább imádkozik :

„Szabadíts meg minket, kérünk, Uram
minden mult, jelen és jövő gonosztól s a
boldogságos és dicsőséges mindenkor szűz
Mária, Istennek szülője és boldog apostolaid
Péter és Pál, meg András és minden szen-
tek közbenjárására, adj kegyesen békét nap-
jainkban, hogy irgalmad által támogatva, a
büntől legyünk mindig szabadok és minden
háborítástól mentek. Ugyanazon mi Urunk,
Jézus Krisztus Fiad által, ki veled él és ural-
kodik a Szentlélek egységében, Isten mind-
örökön örökké. Amen.“

A szent ostya törése.

A szent áldozáshoz a második előkészü-
letet a szent ostyának törése képezi. Hisz az

isteni megváltó is, mielőtt az utolsó vacsoránál apostolainak szent testét ételül adta, a kenyeret megtörte és belőle mindegyiknek egy darabkát nyújtott. Valamint a szent kenyeret az előbbi töréssel az élvezetességhez, ép úgy a kelyhet a szent ostya kis particulájának a szent vérrel való keverésével üdvitalul készíti elő, a mennyiben az életnek italát a kehelyben még édesebbé és áldásosabbá változtatja át. Ily módon igen szépen teljesedik Urunk következő meghívása: Jöjjetek, egyétek a kenyeret és igyatok a bort, melyet én kevertem nektek.“ Miközben Urunk szent testét a vérrel összevegyíti, így imádkozik:

„Ezen vegyítése és megszentelése a mi Urunk Jézus Krisztus testének és vérének, legyen nekünk, kik azt magunkhoz vesszük, az örök életre. Amen.“

A pap ugyanis haladék nélkül egy kis részecskét (particula) az ostya bal feléről le-törvén a kehelybe bocsátja, hogy élénk állítsa ezen a Krisztus Urunk szent teste vére alakjai egyesülésével teste és lelke egyesülését a feltámadásban. Ezzel a hívőnek egy új képben lesz szívére kötve a kölcsönös felebaráti szeretet, a mely nélkül az Úr testét, mint az élet étkét nem élvezhetnők. Hogy pedig a hívők e mélyértelmű cselekvényben jelzett intést a kölcsönös szeretetre és meg-

nyugvásra jobban átértsék, a pap a következő szép szavakkal kíséri: „Pax Domini sit semper vobiscum“ t. i. „Az Úr békéje legyen veletek.“

A pap ezen kis részecskével, mielőtt a szent vérrel vegyitené, a kehely fölött három keresztet alakít, mivel jelezni akarja, hogy ezen béke a szent keresztből fakad és semmi mással, mint csak szenvedéssel, tűréssel, önmegtágadással érhető el.

A békének ezen szükségérzete és minden elszakadásnak s ellenségeskedésnek eltávolítása a szent áldozás, a szeretet ezen lakomájának és az egyesség ezen zálogának közeledtével oly érezhetővé válik, hogy az egyház nem teheti túl magát azon a nélkül, hogy ezen gondolatot még egyszer fel ne vegye. Ez pedig történik, midőn háromszor mondja a pap az „Agnus Deit“, a hol, miután eddig békére intett, még nyomatékosabban könyörög azért és a rövid imát „Adj nekünk békét“ a következő könyörgésben körülményesebben kifejti.

„Uram! Jézus Krisztus! ki apostolaidnak mondottad: békét hagyok hátra nektek, békémet adom nektek: ne tekints bűneimre, hanem egyházad hitére és akaratom szerint ajándékozz annak kegyesen békét és egyetértést, ki élsz és uralkodol, Isten mindörökkön örökké. Amen.“

„Uram! Jézus Krisztus! élő Isten Fia! ki az Atya akaratából, a Szentlélek közreműködésével, halálad által a világnak életet adtál; szabadíts meg engem ezen szentséges tested és véred által minden bűnömtől és minden gonosztól és add, hogy parancsaidhoz mindig ragaszkodjam és sohase engedj tőled elválasztatnom. Ki ugyanazon Atya Istennel és Szentlélekkel élsz és uralkodol, Isten, mindörökkön örökké. Amen.“

„Testednek vétele, Uram, Jézus Krisztus, melyet én, méltatlan, magamhoz venni bátorodom, ne váljék ítéletem- és kárhozatomra: hanem kegyességed szerint, szolgáljon nekem lelkem és testem oltalmára és orvoslásomra. Ki élsz és uralkodol az Atyával, a Szentlélek egységében, Isten, mindörökkön örökké. Amen.“

Ezen rövid ima a hívőben először is az égi kenyér méltatlan vételétől szent félelmet ébreszt és az apostol következő szavaira hívja föl figyelmét: „Ki méltatlanul eszi és issza, az ítéletet eszik és iszik magának, a mennyiben az Úr testét nem különbözteti meg.“ A félelem, mely ezen imából kisugárzik, nem egy büntudatos, fekete léleknek félelme, hanem inkább egy gyöngéd lelkiismeretnek és tehetetlensége öntudatában levő szívnek félelme, a mely szív itt, jóllehet súlyos bűn nem terheli, még sem maradhat

aggodalom nélkül, ép úgy mint az apostolok ezen lakoma első megünneplésénél, ám-bár Uruk elárulásától oly távol voltak, mégis egyenkint nem minden rettegés és remegés nélkül léptek hozzá és kérdezték: „Uram, én vagyok?”

A második kegyelem, a mely a hívőt a sz. áldozásban előreláthatólag várja az, hogy szívének gyógyszer, mennyei ir lesz, a mely a léleknek minden gyöngeségét és betegségét orvosolja. E várakozás is jogos. Hisz a beteg lélekbe azon mennyei orvos száll, melyről az evangélium mondja: „Egy erő ment ki belőle és mindenkit meggyógyított.” Isteni testét és vérét mint leghathatósabb gyógyszer hozza magával, mert a legméltóságosabb oltáriszentségben számunkra, betegek számára készítette elő.

Térjünk most ezen fejezet egyes pontjaira, a hol először a szent áldozás utolsó előkészületénél, azután a test és a vér vételénél s végre az áldozás befejezéseül a hely megtisztításánál használt imádságokat mondjuk el.

Utolsó és közvetlen előkészület a szent áldozáshoz.

Miután a pap az imádságokat elmondta, térdét meghajtván a szentségben jelenlevő Megváltót imádja és azután mély ájtatos-

sággal a ketté tört szent ostyát kezébe veszi, miközben ezen szavakkal: „A mennyei kenyeret akarom magamhoz venni és az Úr nevét segítségül hívni,“ vágyódását kelti fel; végre ájtatosan meghajolván, baljában a szt. ostyát tartva és jobbjával mellét verve, háromszor ezen szavakat mondja: „Dominus non sum dignus“ etc. „Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem mond csak egy szóval és meggyógyul az én lelkem.“

Ezen szavakat az egyház az evangéliumi százados szájából vette, ki, midőn az isteni Megváltó azon volt, hogy beteg szolgálja meggyógyítása végett házába jöjjön, alázattal és bizalommal eltelve mondá: „Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem mondjad csak egy szóval és meggyógyul az én szolgám.“ Gyermekének azon pillanatra, melyben a Megváltó testünk agyaggunyhójába és szívünk szegényes szobácskájába jön, hogy az ott betegen fekvő lelkünket egészségessé tegye, alkalmasabb szavakat nem adhatna szájába, annál inkább, mivel az isteni Megváltó akkor ezen beszéd-től egészen elragadtatva a századost dicséretekkel halmozta el. Légy meggyőződve, hogy tőled ezen szavak nem kevésbé fognak tetszeni, föltéve, hogy azokat ájtatossággal és vágyódással telt szívvel mondod ki.

A szent test vétele.

Azután a pap kezébe veszi Urunk szent testét, s maga elé a szent kereszt jelét csinálja, miközben így imádkozik: „A mi Urunk, Jézus Krisztusnak teste, őrizze meg lelkemet az örök életre. Amen. Az ima után mély alázattal magához veszi az Úr testét.

A szent vér megivása.

Miután a pap a szent test élvezése után egy kis ideig szent elmélkedésben és imádságban elmélyedt, a szent vér vételéhez készülődik. A kelyhet lefödi, a szent vért letérdelvén imádja és a zsoltáros ezen szavait mondja: „Mit adjak viszont az Urnak mindazokért, miket nekem adott?“ A kelyhet megfogván s kissé felemelvén ugyanazon zsoltárossal folytatja: „Veszem az üdvösség kelyhét és az Ur nevét segítségül hívom! Dicsérve hívom az Urat segítségül s elleneimtől ment leszek.“

Nem talált semmi alkalmatossabbat, a mivel az Úr oly jótéteményét viszonzozza, minthogy kezét második, ép oly nagy kegy után nyujtsa ki, az üdvnek kelyhe után és a közben az Úr Isten nevét szünet nélkül dicsőitse. Minden, a mit ezen kívül az Urnak tehet, előtte csekélységnek tűnik fel.

Most a kehelylyel a kereszt jelét veti

maga elé, miközben ezt mondja: „A mi Urunknak Jézus Krisztusnak vére őrizze meg lelkemet az örök életre Amen,“ s kiüssza azután a drága vért, melyet Urunk a kereszten oly szeretettel értünk ontott és legédesebb üdvitalul hátrahagyott.

Az első keresztyényeknek meg volt engedve, hogy Urunk vérét a pappal együtt igyák a kehelyből. Utóbb ezt a hívőknek nagyon fontos okokból megtiltották. A kehelynek használatát annál inkább vonhatták meg, mivel egy szin alatt az egész Krisztust, lelkével, testével, húsával, vérével, istenségével s emberségével vehetik magukhoz.

Az áldozás befejezése.

Az áldozás befejezését a kehely kiöblítése képezi, mely bor és víz vegyítékével történik, hogy sem a kehelyben a szent vérből ne maradjon egy csepp sem, sem az ujjra, mely az Úr szent testét érinté, ne ragadjon semmi. Hogy pedig ezen külső ténykedés belső áhitattal legyen összekötve, az egyház ezek mindegyikéhez szép kis imát fűzött, a melyek a szent áldozásra vonatkoznak. A pap az öblögetésnél így imádkozik: „Mit szájjal vettünk, Uram, tiszta lélekkel fogadjuk; s a földi adományokból legyen nekünk örök gyógyyszerünk.“ A második öblögetésnél pe-

maga elé, miközben ezt mondja: „A mi Urunknak Jézus Krisztusnak vére őrizze meg lelkemet az örök életre Amen,“ s kiüssza azután a drága vért, melyet Urunk a kereszten oly szeretettel értünk ontott és legedesebb üdvitalul hátrahagyott.

Az első keresztényeknek meg volt engedve, hogy Urunk vérét a pappal együtt igyák a kehelyből. Utóbb ezt a hívőknek nagyon fontos okokból megtiltották. A kehelynek használatát annál inkább vonhatták meg, mivel egy szín alatt az egész Krisztust, lelkével, testével, húsával, vérével, istenségével s emberségével vehetik magukhoz.

Az áldozás befejezése.

Az áldozás befejezését a kehely kiöblítése képezi, mely bor és víz vegyítékével történik, hogy sem a kehelyben a szent vérből ne maradjon egy csepp sem, sem az ujra, mely az Úr szent testét érinté, ne ragadjon semmi. Hogy pedig ezen külső ténykedés belső áhitattal legyen összekötve, az egyház ezek mindegyikéhez szép kis imát fűzött, a melyek a szent áldozásra vonatkoznak. A pap az öblögetésnél így imádkozik: „Mit szájjal vettünk, Uram, tiszta lélekkel fogadjuk; s a földi adományokból legyen nekünk örök gyógyszerünk.“ A második öblögetésnél pe-

sék neked, Szentháromság, szolgálatom teljesítése és add, hogy az áldozat, melyet Főlséged szemének, én méltatlan, felajánlottam, neked kedves legyen nekem pedig és mindazoknak, kikért azt bemutatam, irgalmas által engesztelést szerezzen, Krisztus Urunk által. Amen.“

Ezután a pap a szent áldozat és az Isten iránti hódolat és az abból kiáramló gazdag áldás zálogául a népet megáldja. Előbb az oltárt csókolja meg, mintha maga és hivei számára ebből akarna minden üdvöt meríteni; egyszersmind felemeli szemét és kezét az ég felé, mintha onnan akarná az áldást leesdeni, végre megáldja a népet Krisztus nevében, úgy mintha Krisztus saját kezével tenné, mialatt így imádkozik: „Áldjon meg benneteket a mindenható Atya-, Fiú- s Szentlélek Ur Isten.“

Mondd reá az „Ament“-t és fogadd ezen áldást oly bensőséggel és oly bizalommal, mintha maga az isteni Megváltó felemelvén kezét, áldana meg.

A szent mise zárókövét rendesen szent János evangéliuma képezi.

Különböző módok melyek szerint a szent
misét hallgatni lehet.

I.

Elmélkedés Krisztus szenvedése fölött.

Hogy Krisztus szenvedése fölött való elmélkedés a sz. mise hallgatására kiváltképen alkalmas, kitűnik már abból is, hogy Urunk és Üdvözítőnk a sz. misét különösen azért is rendelte, hogy általa keserű kinszenvedésének és halálának emléke az idők végéig az emberiség élénk emlékezetében megmaradjon. Ennélfogva egy hívő és szerető szívre nézve nem lesz nehéz, hogy a sz. mise alatt ezzel foglalatoskodjék. Csak a keserű kinszenvedés titkait kell átvenni és e mellett meggondolni, hogy ki és mennyit szenved; mennyi készséggel, jámborsággal, szentséggel, — kiért és miért szenved? Mindaz, a mi a misében előttünk véghez megy, többször és élénken emlékeztet Urunk kinszenvedésére. Az elmélkedés megkönnyítése végett lehet használni a stációkat vagy a fájdalmas rózsafüzér titkait.

Lehet azonban, hogy Krisztus szenvedéséről egy oly elmélkedési módot keressz, mely a sz. mise menetéhez szorosabban fűződik. Ajánlom tehát a következőt.

Az introitusnál (lépcsőima) állítsd szemeid elé az édes Üdvözítőt, amint az Olajfák hegyén bűneid sulyától térdeire esik, arcra borul és lelki harcában vért izzad. — Borulj te is le bűneid fölötti bánatodban, alázatosan verve melledet ismerd be, hogy bűneid miatt az örök halált érdemelnéd meg, ha isteni Üdvözítő a kinszenvedés és halál kelyhét elfogadni kész nem lett volna.

A közimáknál csatlakozz azon imához, melyet az Üdvözítő intézett az Urhoz. Hivjad segítségül az Urat, zokogva imádkozzál, mint Ő; de mindezek mellett azon légy, hogy Isten legszentebb akaratában megnyugodjál, Uraddal mondván: „Ne az én hanem a Te akaratod legyen.“

Az epistola és evangélium olvasása alatt kísérd kedves Jézusodat a különböző ítélő székek elé, hová őt hurcolták és elmélkedj, mily állhatatosan és bátran vallotta magát Isten fiának és tett tanuságot az igazság felől, bár tudta, hogy ez életébe kerül. — Tanuld meg isteni Üdvözítődtől hitedet bátran bevallani és kérd tőle a kegyelmet, hogy tanítását és példáját hűségesen követhessed.

Offertoriumnál fontold meg, miként ítélk

halálra Isten fiát, ki mennyei Atyja iránti engedelmességből, és az emberek iránti szeretetből felajánlja életét; halálának eszközét, a keresztet vállaira veszi és megérkezve az áldozat helyére, a Kálváriára, ráfekszik a keresztre, mint az áldozati bárány az oltárra. A kehely felajánlásánál elmélkedhetsz, miként kezdett folyni a kegyetlenül átszegzett kezen és lábakon a megváltás vére, mely nem-sokára azt a kelyhet fogja betölteni. — Az Isten-báránynyal áldozd fel te is magad a mennyei Atyának és ajánld fel különösen, hogy a nap minden szenvedését és fáradságát a szenvedő Üdvözítővel való egyesülésben Isten iránti szeretetből örömmel és türelmesen elviseled.

Sanctus alatt elképzeld azt a jelenetet, mikor a keresztet a rája felszegzett Uraddal felállítják és a gyászba borult ég angyalai mély imádással éneklik: Szent, szent, szent, — mialatt a zsidók és farizeusok gúnyolják. — Utánozd te is a szent angyalok mély tiszteletét és szent ájtatosságát, borulj térdeidre és ne engedd magad zavartatni a hitben és imában azon keresztényektől, kiknek viselkedése a sz. mise alatt a farizeusokéhoz hasonlóan több gúnyt, mint tiszteletet árul el.

Sanctus-tól az Úrfelmutatásig tekintsd Üdvözítődöt a kereszten és elmélkedj, miként

használta ő a megváltás három óráját egy hosszú „Memento“ gyanánt, melyben az összes emberiség és minden egyes ember baját a mennyei Atya gondoskodásába ajánlotta. — Ajánld te is minden gondodat, mely szivedet nyomja, minden kívánságodat és kérelmedet, mely akár rád, akár másokra vonatkozik, az ő kegyelmébe és légy meggyőződve, hogy róluk ezen módon a legbiztosabban lesz gondoskodva.

Az Úrfelmutatásnál, midőn a pap az osztyát feltartja, gondold arra, hogy e pillanatban hajtja le Krisztus fejét, hogy érted meghaljon. — Mennyi hálával, szeretettel és bánattal eltelve kell melledet verved és megígérned, hogy ezentúl érte fogsz élni, sőt ha kell, meghalni. — A kehely felmutatásával képzeld el magadnak, mintha most döfnék át az isteni Üdvözítő oldalát és fognák fel mély tisztelettel a belőle kifolyó, vízzel vegyített vért. — Használd fel ezt teljes bizalommal lelked tisztogatására, valamint minden lehető kegyelem ára gyanánt számodra és mások javára.

A halottakról való megemlékezésnél kísérd le Krisztus lelkét a pokol előtornácába, ajánld kegyelmébe szívélyesen a tisztítótűzben szenvedő lelkeket. Vond magaddal a tisztítótűzbe e legszentebb lelkét és kény-

szerítsed, hogy egyik vagy másik lelket engedje szabadon.

„Pater noster“-nél és a szent ostya titokteljes megtörésénél jelen lehetsz arimathaeai Józseffel, Nikomeduszszal és a jámbor asszonyokkal a keresztről való levételnél, kik ájtatos ima közt és azon benső vágyakozással azt vitték véghez, hogy az Úr testét átkarolhassák. — Épen illő előkészületül szolgálhat neked ez az áldozásra, melyben az Úrnak ugyanazon szent testét karolhatod át.

„Agnus Dei“-nél elmélkedj azon, miként helyezik Jézus sebektől és vértől borított szentséges testét szent anyjának ölébe, fontold meg azon szeretetet, vágyódást és részvétre indító fájdalmat, melylyel őt karjaiba zárja és szívére szoritja. — A szent sebek megpillantásánál kelt s mély fájdalmat bűneid fölött és kérd a fájdalmas anyát, engedje meg neked a bocsánat és örök üdvösséged záloga gyanánt, hogy fiának sebes lábait átkarolhassad és megcsókolhassad.

A szent áldozásnál készíts szivedben egy nyugalmas helyet Urad szent holtteste számára. Legyen szived hasonlónak a sirhoz, melybe őt elhelyezni kell. Bárcsak lenne egy sir, melyben eddig még senki sem feküdt volna, egy hely, melyben a bűn poshatsága nem garázdálkodott volna! Legalább ezentul

ne nyiljék meg más számára és ne vesztegessen szeretetét másra, mint Jézusra. — Hasonló gondolatokkal, szándékkal és buzditással tedd szivedbe az Úr Jézus testét lelkileg, de emellett gondold meg, hogy ezen szentséges test többé nem holt, hanem élő és halhatatlan; hogy ez ugyanazon test, mely a feltámadásban megdicsőülve a sírból kijött, és mint a mi feltámadásunk záloga a szent áldozásban hozzánk jön.

A pap áldásánál, miután Urunknak hálottaiból való feltámadását röviden átgondoltad, dicsőséges mennybe menetelére is tekinthetsz és vedd úgy a paptól az áldást, mintha maga az isteni Üdvözítő áldana meg, miként megáldotta az apostolokat, és mintha megigérné az elváláskor, hogy mindenben segítségedre lesz, miként akkor az apostolokat vigasztalta azon ígérettel: „Veletek leszek a világ végeig!” — Így már nyugodtan nézhetsz elébe a nap fátalmainak, mert az Úr oltalma és áldása mindenüvé kísér és végre az Üdvözítő által kinyitott ég mindnyájunknak gazdag jutalma leend.

Ha itt-ott egy rövid szóbeli imát akarsz közbe ékelni, nem gátol semmi; csak arra ügyelj, hogy a szóbeli ima, a rózsafüzérhez hasonlóan, a titok szemléletével legyen összekötve és hogy azt a titkot, mely fölött elméledsz, ne veszítsed el szem elől.

II.

Az elmélkedésnek és rózsafüzérnek összekapcsolása a sz. mise hallgatásával.

Az elmélkedést, vagy a rózsafüzért egészen jól kapcsolhatjuk egybe a sz. mise hallgatásával, csak arra kell figyelni, hogy a szív összes buzgalmával a szent mise fontosabb részeire legyen irányítva. Ha néha ily módon szeretnéd a szent mise alatt ájtosságotat végezni, következőképen viselkedjél.

A sz. mise elején állítsd szemeid elé, mintha megnyílnék az ég az oltár fölött s az összes angyalok és szentek sóvárogva tekinthetnének le, hogy Isten fiát oltárainkon áldozat gyanánt lássák, imádják és a misét imáikkal kísérik. Ekkor alázatosan térdelj le, verd bűnbánólag melledet a pappal s tartsd méltatlannak magad, hogy ily áldozaton jelen lehetsz. Ezután elmélkedhetsz vagy imádkozhatsz rózsafüzért egész az evangéliumig, hol ismét csatlakozol a sz. miséhez, felkeltve hitedet mindarról, mit Krisztus kinyilatkoztatott és az egyház elénk tár, hogy higyjük. Evangéliumkor élhetsz ezzel a buzditással: „Ó Isten Fia, nálad vannak az örök élet igéi. Hiszek mindent, mit kinyilatkoztattál és egyházad által elénk adsz, hogy higyjük.“

Offertoriumkor szivedet az ostyával egyetemben helyezd az oltárra, minden fáradságodat, munkádat s szenvedésedet öntsd a kehelybe s így egyesülve az isteni Üdvözítő áldozatával magadat és mindenedet ajánld fel a mennyei Atyának.

Az Úrfelmutatásnál helyezd magad a Kálváriára, állj a kereszt alá, fogd fel a megváltás vérét s ne tartsd kisebb kegyelemnek, hogy az Úr testére és vérére feltekinthetsz, mintha Máriával s Jánossal a kereszt alatt állva jelen lettél volna a véres kereszt áldozatnál. Ekkor az ismert röpimával keltsd fel a hála, odaadás, szeretet s a bánat indulatját s az oltáron levő áldozatot ajánld fel mint dics-, hála-, kérő-, s engesztelő áldozatot. Azonban sohase feledd Krisztus vérét (az átváltozás után) a szegény lelkek vigasztalására és segítségére fordítani, mint azt a pap is a „Memento“-ban az elhalt lelkekért teszi.

A sz. áldozásnál nyisd ki a pappal szájadat, hogy lelkedet az Úr testével erősítsed s ajkaidat helyezd a kehelyre, hogy azokkal Krisztus vérét izleljed. Tedd ezt hittel, alázattal, szeretettel, sóvárgással s szived bensőségével egyesülj Krisztussal, mintha valóban magadba fogadtad volna.

Végül kérd Isten oltalmát ez áldozat erejénél fogva a lélek és test veszedelmeiben,

segítségét minden szükségben s áldását a nap minden foglalkozására. Ha kedved volna hasonló gondolatokkal hosszabban foglalkozni, nem akarván azonnal visszatérni elmélkedésedhez vagy az olvasóhoz, teheted egész bátran, mert ha az elmélkedés vagy a rózsafüzér ez által megrövidül is, nincs jobb ima annál, mely a sz. áldozathoz a legszorosabb viszonyban van.

Végre megjegyzem, hogy azok, kik a sz. mise alatt könyvből imádkoznak, ne hagyják az eddig említett módokat figyelmen kívül, mivel a sz. misére, valamint a sz. áldozásra az irányadó, hogy ne mindent könyvből imádkozzunk, hanem valami keveset a szívből is.

Mise ájtatosság, mely szorosan össze-
függ a sz. mise magyarázatával.

Lépcső-imádság.

Én Istenem, megnyitva látom gondolatban az egeket az oltár felett s a porba hullok a te isteni méltóságod s a megszámlálhatatlan angyalok s szentek előtt, kik vágyva tekintenek e szent áldozati ünnepség elébe.

De annyi vétectől bemocskolva hogyan merjek én az egész menyország szemeláttára ideállani, oly sok jámbor keresztény közé vegyülni, hogy e legszentebb áldozathoz járuljak? Hiszen oly sokszor és oly sokat vétkeztem gondolattal, szóval és cselekedettel. Igen, én Isten, az ő szent anyja, az összes angyalok és szentek előtt be fogom ismerni, valamennyi körülálló szemeláttára mellemet fogom verni és így szólni: „Nagy, igen nagy, módfelett nagy az én vétkem!”

De nagy, végtelen nagy a te irgalmad is, ó Uram! Azért vétkeim miatt bánatos és megtört szívvel kegyelem- s bocsánatért esengek. De nemcsak én egyedül. Mert nézd, valamennyi itt egybegyült jámbor keresztény

és ártatlan lélek számomra kegyelmet kér,
sőt valamennyi angyal és szent a te szep-
lőtelen szent anyáddal együtt közben járnak
nálad az én érdekekben.

Bocsáss meg tehát, ó jóságos Atyám, ki
megígérted, hogy a megtört s megalázkodott
szívtől nem fogsz elfordulni, bocsáss meg,
és engedd, hogy résztvehessek ama magasz-
tos szt. áldozatban, melyben az engesztelés
vére folyton kiontatik a mi vétkeinkért. En-
gedd, hogy a te szenteid közbenjárásában
bízva, közeledhessem oltárodhoz, hogy onnan
bőséges malasztot és áldást nyerhessek. —
Amen.

Közös imádság.

Kyrie.

Tekints le, örök Atya, arra a szükségre
a melybe vétkeink folytán jutottunk; nyisd
ki szemeidet és nézd, mily nagy nyomorú-
ság fog bennünket minden oldalról körül,
hallgasd meg segélykiáltásunkat, melyet feléd
küldünk: „Kyrie eleison!” Uram irgalmazz
nekünk! Hiszen a te kezéd műve vagyunk,
hiszen gyermekeid vagyunk! Ó Istenünk s
Atyánk, könyörülj rajtunk! „Kyrie eleison!”

Nem hagyunk fel mindaddig a könyör-

géssel, míg meghallgatást nem nyerünk és azért ugyanazzal az irgalomért esdeklő kiáltással fordulunk hozzád, az örökkévaló Atya fiához, midőn így könyörgünk: „Christe eleison!” Mert te nem utasíthatasz el magadtól, hiszen testvérünkkel lettél; te nem vetesz meg bennünket, hiszen drágalátos véreddel vásároltál meg; Te nem taszíthatasz el magadtól, hiszen Megváltó Jézus a neved! Krisztus könyörülj rajtunk! Christe eleison!

Jézusban bízva a szeretet, jóság és irgalomnak kebeléig bátorkodunk előhaladni, s azért kérünk téged, ó Szentlélek, mutasd ma meg nekünk, mily nagy a szeretet s jóság, a mely Te magad vagy. Segíts azért a te kegyelmeddel oly hathatósan, hogy irgalomért esdő szavunk okvetlenül meghallgatást nyerjen. Uram irgalmazz nekünk! Kyrie eleison! Amen.

Gloria.

„Dicsőség a magasságban Istennek s béke a földön a jóakarató embereknek;” így énekeltek az angyalok, midőn a te egyszülött fiad szállott hozzánk. Ó engedd meg, hogy ez angyali dicséretbe ma, midőn ugyanaz az Üdvözítőnk újra lejő közénk, mi is belevegyítsük szavunkat! Ó mi dicsérünk téged; áldunk téged; imádunk téged; dicsőítünk

téged. Mert végtelen nagy az a jó, amit ezáltal juttatsz az embereknek. Szívünk mélyéből mondunk neked ezért köszönetet.

Te pedig, az Atyának egyszülött Fia, ki a világra jöttél, hogy elvegyed a világ bűneit, könyörülj rajtunk, ha ma mint Isten báránya az oltáron megjelenysz! Te, ki az Atyának jobbán ülsz, hogy Isten színe előtt közbenjárj érdekünkben, hallgasd meg könyörgésünket!

Mert Te magad vagy a mi közbenjárónk, Te egyedül a mi reményünk, Te egyedül a mi üdvünk, Te, ki az Atyával és Szentlélekkel egy Isten élsz és uralkodol mindörökkön örökké. Amen.

Imádság.

Örökkévaló Atya, emlékezzél meg ma ama ígéretről, melyet a te forrón szeretett Fiad tett nekünk, midőn azt állítá: „Bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadatik nektek.“ Mert csakis az ő érdemeibe s a nálad való közbenjárásába vetett bizalommal kérünk Téged, add meg nekünk mindama kegyelmeket, melyekre szükségünk van, hogy hűen szolgálhassunk neked, hogy a bűnt elkerülhessük s hogy örök üdvünket elnyerjük. Együttal eléd tárjuk minden kérésünket s szívünk minden gondját.

Mert tőled várunk minden jót, ki megigérted, hogy megadod mindazoknak az ideiglenes javakat, kik az örökké valókat keresik.

Hallgass tehát ma kegyelmesen reánk s hallgass meg bennünket, hogy közülünk senki se távozzék vigasz nélkül tőled, s mindnyájan tapasztaljuk, hogy mindaz, ki kér, kap, s mindaz, ki keres, talál, s ki kopog, annak megnyittatik. — Amen.

Közös oktatás.

A szent lecke.

Én Istenem, mily nagy a te gondoskodásod a mi üdvünk érdekében, ki oly sokszor s oly sokféleképen szólottál az emberekhez, hogy tévutaikról magadhoz visszahíjad őket! Először a patriarkákat küldötted ki, hogy az Istenről megfeledezett emberek ismét eszükbe juttassad magadat; azután prófétáidat menesztéd hozzájuk, hogy bűnbánatra intsed őket; sőt az üdvnek ígéit fel is jegyeztetéd, s eképen embereidet küldéd hozzánk, mint egyik levelet a másik után, hogy ne feledkezzünk meg rólad s intéseidet mindig szem előtt s kéznél tartsuk.

Ó de mily kevésbé ügyeltünk mi e dolgokra. Elzártuk füleinket, hogy ne hallhassuk intő szavadat, s elfordítottuk szemeinket parancsaidtól, melyeket a te ujjaid véstek a

törvénytáblákra. Ezért könyörgünk mi ma bocsánatért s irgalomért. Ó bocsásd meg nekünk e nagy hálátlanságunkat, bocsásd meg szívünk e megátalkodottságát, s ne bűntess azzal, hogy elnémítod hívásodat a bánatra s megtérésre intő szavadat. Nézd, szívünk kész hallgatni a te szavadra s engedelmeskedni neki : „Uram beszélj, mert hallgat a te szolgád !“

Az evangélium.

Végtelenül jóságos Isten, mily nagy a te türelmed irántuk nyomorult bűnösök iránt e földön ! Hozzánk küldéd hírnökeidet, de mi nem fogadtuk be őket ; te annyi levelet küldöttél nekünk, mint a hány lap van a szentírásban, s mi semmire sem becsültük azokat ; s ekkor még magad is el akartál közénk jönni, hogy tulajdon ajakkal taníts s vezess az üdvnek útjára. Ó megfoghatatlan kegyelem, maga az Isten fia száll le közénk küldetve az örökkévaló Atyától, nem azért, hogy kimondja felettünk a kárhozható ítéletet, hanem hogy hirdesse nekünk az evangéliumot, azt a boldogító, legboldogítóbb hírt, amit valaha hallottak a földön !

Hála tehát neked, örökkévaló Atya, az evangéliomért, ez igazsággal, vigasszal és üdvvvel teljes tanításért, a melyet te egyszü-

lött Fiad által hirdettél nekünk. Hála néked, az élő Isten fiának, minden szavadért s példádért, melyekkel oly áldozatkészen oktattál az üdvnek tanára s a pap szájával még most is oktatsz. Hála végre néked is, Szentlélek, hogy e mennyei tant mindig hamisítatlanul megőrzöd az egyházban s rávezeted a hívek sziveit, hogy jól megértsék s hiven kövessék. Ó világosítsd fel és gyűjtsd lángra ma az én szívemet, hogy ez isteni ígét mind jobban és jobban megértem, mindinkább többre becsüljem, mind bensőbben szeressem s lelkiismeretes követésében megeljem örök boldogságomat. Amen.

A credo.

Mielőtt megkereszteltettem, azt kérdezte tőlem a pap: „Hiszsz az Atyaistenben, az égnek s földnek mindenható teremtőjében?” — s keresztszülőm helyettem így felelt: „Hiszek!” Azután másodszor kérdeztem: „Hiszsz Jézus Krisztusban, az ő egyszülött fiában, a mi Urunkban, ki született s szenvedett?”, mire ismét helyettem így felelt amaz: „Hiszek!” S hitem bizonyítására ugyanazt a vallomást tette, midőn a pap harmadszor is kérdezt: „Hiszed a Szentleket, a szent, közönséges keresztény anyaszentegyházat, a szenteknek egyességét, bűnök bocsálatát, testnek feltámadását s az örök életet?”

A mit akkor helyettem keresztszülöm fogadott, ma ünnepélyesen meg akarom erősíteni s szívem mélyéből így szólni : Hiszek, hiszek ! Óh én, hiszek s örökké meg akarok maradni abban a hitben, a melyben megkereszteltetem, abban a hitben, melyre az egyház, az én édes anyám, kis koromtól fogva tanított engem, abban a hitben, a melylyel őseim átköltöztek az örökkévalóságba. E szent, római katolikus hitben akarok én élni, abban akarok meghalni, azt akarom én mindig hűen megvallani, hogy majdan teljesülni lássam önmagamon az Urnak szavát: „Aki engem megvall az emberek előtt, azt majd én is megvallok egykor a mennyekben az én atyám előtt.“ Amen.

A felajánlás.

Az ostya felajánlása.

Fogadd el mindenható Atyám, igaz élő Isten, e csekély adományt, melyet szegénységünkben neked a pap kezei által felajánlunk ! Mert há magában véve a te végtelen fenségedhez nem is méltó, mégis kell, hogy megnyerje tetszésedet, mert rövid idő múlva valami valami mennyieivé, a te fiad legszentebb testévé fog átváltozni. Azért már most mint szent áldozati tárgyat ajánljuk fel neked s

rendíthetetlen bizalommal várjuk tőled, hogy ezáltal a magunk, valamint minden keresztény hívő számára bocsánatot s kegyelmet s ezenfelül a megholtaknak enyhülést és üdvöt fogunk nyerni. Ne reánk s a mi vétkeinkre tekints, hanem az Isten bárányára, ki elveszi a világ bűneit, s a kenyér színe alatt nem sokára mint áldozat fog nekünk megjelenni.

Hogy azonban tetszéssel fogadd az áldozatot kezeimből, magamat is fel kell áldoznom neked. Azért, mialatt a pap magasra felmutatja az ostyát, szívemet akarom neked kezeimben áldozatul odanyújtani s magamat teljesen a mint vagyok, s a mim van, minden vágyammal s kívánságommal neked akarom átadni. Ime itt állok előtted! Végy el magamtól s adj át engem önmagadnak; tedd velem, amit jónak ítélsz; én csak a tied akarok lenni s a tied maradni mindörökre. Amen.

A kehely felajánlása.

E borral telt kelyhet, mennyei Atyám, felajánlom neked, mely nemsokára ama drágalátos vért fogja tartalmazni, melyet a mi Urunk s Üdvözítőnk véres verítékével az olajfák hegyén, az ő fájdalmas megostoroztatásánál s megkoronáztatásánál, különösen azonban kínos megfeszítettetésénél érettünk kiontott. Fogadd el tehát kegyelmesen az

üdvnek kelyhét, de ezzel együtt egyszersmind fáradságaim verítékét, minden keserű szenvedésemet, minden könnyemet, melyet e mai nap kisajtoland szemeimből. A mint a pap a kehelyben összekeveri a vízcseppeket a borral, akként egyesítem én a mai napon minden csepp izzadságomat s könnyemet a te szenvedéseddal ez áldozati kehelybe, hogy minden munkám s szenvedésem egyesítve a te fáradságoddal s fájdalomaidal, mint kellemes illat emelkedjék Istenhez, az Atyához. Amen.

Könyörgés az áldozati tárgyak megáldásáért.

Ime az oltáron vannak az áldozati tárgyak s velük sziveink is. De ki más mutathatja be ez áldozatot, mint egyedül Te, mindenható Istenünk! Csak Te egyedül teremtheted a kenyér és bor e silány adományából a legfenségesebb áldozatot elő azáltal, hogy Jézus Krisztus testvé és vérévé változtatod át. Jőjj tehát le, a megszentelés szelleme, mindenható, örök Isten, s szenteld meg ez áldozati tárgyakat, melyek a Te szent neved dicsőítésére készen állanak.

De szállj le a mi szivünkbe is, hogy azt e szent áldozattal együtt merhessük felajánlani. Ó szállj le, s tisztítsd, szenteld és töltsd el a te kegyelmeddel, hogy tetszéssel fogad-

hassad el azt. Ó fogadj el bennünket, kik törődött szívűek s megalázkodott eszüek vagyunk s fogadd kegyesen sajátmagunk feláldozását is.

Nézd mi valamennyien a pappal, egymással s az oltár áldozatával egyesülve mint egyetlen áldozatot adjuk át neked önmagunkat, hogy ezáltal imádjuk a Szentháromságot s tiszteljük az egész mennyországot. Bár leesdené az összes szentek közbenjárására számunkra a legbőségesebb mennyei áldást. Amen.

A kánon az úrfelmutatásig az ezt bevezető praefatióval.

Praefatio.

Minthogy az Isten báránya, a mennyeknek királya már készen áll, hogy mint áldozat közénk leszálljon, siessetek elébe karai az angyaloknak s arkangyaloknak, hogy őt a neki tartozó tisztelettel helyettünk imádjatok; szálljatok le trónusok és hatalmasságok, kik mindig készek vagytok fenn az égben, hogy helyettünk szolgáljatok neki az oltárnál, és ti is kerubimok és szerafimok, az angyalok legmagasabb karai, menjetek elébe és velünk együtt háromszor zengjétek neki a „szent“-et, mit szünet nélkül hall Ó az égben.

Jőjjetek hát valamennyi mennyei szellemek, jőjjetek s tanítsatok meg, hogyan hódoljunk a ti királytoknak. Engedjétek, hogy veletek együtt imádjuk Őt, hogy a mi gyenge dicsőítésünket a tietekével egyesítsük és veletek énekeljük: „Szent, szent, szent a sergek Ura, Istene; teljes az ég és föld az ő dicsőségével. Hosanna a magasságban! Áldott, ki az Úr nevében jó! Hosanna a magasságban.“

Az áldozat felajánlása különböző személyekért és kérésekért.

Minthogy már e legszentebb áldozat bemutatásához minden elő van készítve, kérünk téged, jószágos Atyánk, fogadd el ez áldozati ajándékokat, szenteld meg és áraszd el teljesen a te kegyelmed áldásával.

Ez isteni áldozat áldása áradjon szét az egész katolikus egyházra, annak fejére, a pápára, az összes püspökökre, lelki pásztorokra és papokra; terjedjen szét az ég áldása az egész földön, minden népekre s fejedelmekre, kik hittel tisztelik szent nevedet, hogy a te szent egyházad ellenségei ellen megvédve s békében megőrizve, mindinkább terjedjen a föld kerektségén.

E szent áldozat erejénél fogva add meg nekem, Uram, még kegyelmednek különös

áldását is azok számára, kik szívemhez különösen közelállanak, kiket különösen szeretek s kik imádságomba ajánlották magukat.

Hallgasd meg kérelmeiket, segítsd meg őket szükségükben, védelmezd kísértéseikben és add, hogy mindinkább tapasztaljuk, hogy ezen áldozat kegyelmeiben és áldásaiban ottalmat találunk a test és lélek összes bajai ellenében.

A szentekről való megemlékezés.

Hogy azonban reánk s egyházadra a földön, mely neked a dicséret ez áldozatát felajánlja, annál kegyelmesebben tekints, s ez áldozat kegyelmi gyümölcseit annál bővebben oszszad nekünk, az egész diadalmas egyház figyelmét felhívjuk e szent áldozati ünnepélyre.

A véres keresztáldozat e vérnélküli megújításánál mindenekelőtt a menyország Királynéja nyújtson segítséget, a boldogságos szűz és Isten anyja. Ő tőle, az ő szüzi méhéből vette az Isten fia ama testet és vért, melyekbe ez áldozati tárgyak át fognak változni; ő állott oldala mellett, midőn, bemutatva a keresztén véres áldozatát; jelen kell tehát lenni neki e vérnélküli megújításnál is.

Segítsenek meg e szent pillanatban az

apostolok, kik tanúi valának az utolsó vacsorán ez áldozat elrendelésének, hogy méltóan mutathassuk be azon áldozatot, melyet az Úr Jézus kezeikre bízott.

Ne vonják meg védő és szószóló segítségüket tőlünk a szent vértanúk se, kik az Urért testüket, életüket, vérüket feláldozták, hogy kegyesen fogadja a mindenható Isten a mi kezeinkből ez áldozatot s benne a kívánt kegyelmeket nekünk megadja. Amen.

Az áldozat ünnepélyes átnyujtása.

S most, ó Uram, fogadd el ez áldozatot, melyet mi az egész menyország szeme látára neked bemutatunk; fogadd el mint teljes alávetésünk kifejezését; fogadd el mint engesztelő áldozatát a mi gonosz tetteinknek, melyeket mind felhalmozzuk ez áldozatra, hogy az Isten báránya kegyelmesen elvegye; fogadd el s adj helyébe békét, szerencsét, áldást itt a földön s amott örök életet.

Igen Uram, vedd ez áldozatot teljesen a te kezeidbe; mert neked kell megáldanod, neked kell megszentelned, hogy a kenyér és bor helyébe, mit szegény kezünk az oltárra helyezett, immár a mi Urunk Jézus Krisztus teste s vére lépjen mint az új-szövetség valódi áldozata. Jöjj tehát le, ó Uram, a te áldással, a te mindenhatósággal, a te

imádandó fenséggeddel s mutasd be ez áldozatot, a melyet mi magunk nem tudunk neked bemutatni.

Az úrfelmutatás.

Immár nem látok senki mást az oltáron, mint magát Jézus Krisztust, a ki áldozó pap mindörökké Melchizedek rende szerint. — Ő az, a ki a pap kezei által a kenyeret megáldja, mint azt az utolsó vacsorán saját kezeivel megáldotta; Ő az, a ki a pap szájával ismétli azon szavakat, a melyeket akkor először saját szájával mondott: „Ez az én testem“ — „Ez az én vérem“ — és a csoda, a titok, az utolsó vacsora áldozata újra végbemegy közöttünk.

A szt. ostya felmutatása.

Ó isteni Megváltóm szent teste, a mely érettem a keresztfán véreztél, alázatosan imádlak téged; telve szeretettel, és bánattal bűneimért tekintek fel hozzád és így szólok:

Ó, Jézusom, neked élek!

Ó, Jézusom neked halok!

Ó, Jézusom, tied vagyok élve és halva!

A kehely felmutatása.

Ó Uram és Üdvözítőm drága vére, a mely annyi sebből folytál a kereszten, hogy

engem bűneimtől tisztára mossál és nekem minden elgondolható kegyelmet megszerez-
zél, Te az enyém vagy ebben a boldog pil-
lanatban, mintha éppen most fogtalak volna
föl a kereszt tövénel.

Ó engedd, hogy téged egészen üdvömrre
fordithassalak :

Ó szentséges vér, tisztíts meg engem min-
[den bűnömötől!

Ó üdvösséges vér, gyógyíts meg minden
[gyöngeségemet!

Ó drága vér, szerezz meg nekem minden
[szükséges kegyelmet!

Úrfölmutatástól „Pater noster“-ig.

Kérelem az áldozat elfogadásaért.

Örök Atya, nézd, mily magasztos áldo-
zat fekszik oltárunkon; nézd, mily legszent-
ségesebb áldozattá változott át a kenyér és
bor, a melyet neked az imént följánlottunk;
nézd, nem-e egyszülött Fiad, a kit neked,
mint isteni méltósághoz illő áldozatot aján-
lottunk föl.

Ó tekints le tehát kegyesen és kegyel-
mesen erre az áldozatra. — Hiszen oly ke-
gyesen tekintettel le arra a bárányra, melyet
az ártatlan Ábel neked föláldozott! De mi az
a bárány az Isten igaz bárányával szemben,
a mely itt, mint áldozat jelenik meg? —

Hiszen oly kegyesen tekintettél le arra az áldozatra, a melynél Ábrahám kész volt fiát Izsákot föláldozni! — De mi Izsák, Ábrahám fia, Jézushoz, Isten fiához képest, a ki itt valósággal föláldozva fekszik az oltáron? Te oly kegyesen tekintettél le Melchizedek főpap áldozatára! De mi az a kenyér, a mit az föláldozott, „az örök élet kenyéréhez“ képest, a melyet neked áldozatul bemutattunk? — Ezek csak árnyai voltak szentséges áldozatunknak, csak gyenge előképei annak. — Ha tehát te azokra is oly kegyteljesen tekintettél le, mily kegyelmelesen fogsz lepillantani a mi áldozatunkra, és tekintettel arra, reánk, szegény bűnös emberekre is, kik azt neked térdenállva fölajánljuk. Ne nézz bűneinkre, hanem nézz Fölkentednek, — érettünk föláldozott Fiadnak — arcára!

De hogy ez az áldozat tőled minél több kegyelmet és áldást szerezzen, kérünk téged, örök Atya, vitesd azt angyalaid kezei által Fenséged trónja elé, hogy azt ott fönna mi főpapunk, a ki már bevonult az ég szentélyébe, egy sokkal magasztosabb oltáron, mint a mienk, saját kezeivel neked bemutassa. — Ő vonja magához ez az áldozat Isten kegyelem trónja előtt az ég minden kegyelmét, hogy mi, a kiknek számára éppen ez az áldozat van rendelve, azt, mint lelki

eledelt élvezzük, s az által a legbőségebb áldásban részesülünk. — Amen.

A halottak emlékezete.

Ámde míg oly bőségesen és túlradóan merítünk ezen szt. áldozat kegyelem forrásából, nem szabad megfélekednünk azokról, a kik oly forrón vágyakoznak ennek gyümölcsei után, azonban ezeket nem érhetik el saját kezeikkel; a kik a tisztító tűz lángjai között a mi áldozati vérünk után epednek, de maguk erejéről nem szabadulhatnak ki. — Azért akarunk mi, végtelen jóságú Isten, teljes bizalommal határtalan irgalmasságod iránt mindkét kezünkkel ezen szt. áldozat elégtételeinek kincséből e szegény és segítségre szoruló lelkeknek meríteni, — és neked helyettük azon tartozásokért eleget tenni, a melyek miatt ők még a tisztítóhely kinteljes börtönében zárva vannak. — A megváltás drága vérét, mely ezen szt. áldozatban kezeinkbe adatik, lecsepegtetjük hozzájuk, hogy kínjaikat enyhítse, tüzüket kioltsa és őket csodálatosan fölfrissítse. — Ó Uram, nem nézhetjük tovább, mint epednek szeretteink és kedveseink lelkei, és azért állhatatosan kérünk Téged, hogy ezen szt. áldozat erejénél fogva őket mielőbb a

nyugalom, a világosság és a béke helyére juttasd.

De engedd meg, hogy mi, szegény bűnösök is egykor az Ő és az összes kiválasztottak társaságába jussunk. — Mert valamilyen űk előttünk jártak a hit jelével, úgy akarjuk mi őket követni, és bizalommal várjuk, hogy halálunk után közbenjárásuk és különösen ezen szt. áldozat erejénél fogva csakhamar bevonulunk azon örök nyugalomba, melyért ma számukra forrón esedezünk.

Az áldozat utolsó följajánlása.

Mielőtt azonban ezen áldozat élvezése által saját boldogságunk legnagyobb zálogát magunkhoz venni készülnénk, kezünkbe vesszük azt és ünnepélyesen fölemeljük hozzád. — Fogadd tehát el, mindenható Atya, dicsőségedre, fogadd el dicsőítésedre, mert égi jutalomnál is többet ajánlunk fel ezen áldozat által. — Maga egyszülött Fiad, a ki veled és a szt. Lélekkel egyetemben mint egy Isten él és uralkodik, hoz neked kezünkben végtelen dicsőítést áldozatul. — Mi azonban megemlékezve semmiségünkről és a Te fenségedről, alázatosan csatlakozunk hozzá és szívünk bensejéből így szólunk: „Dicsőség és tisztelet neked, ó Isten, mindörökké! Amen.

Előkészület az áldozáshoz.

A «Miatyánk.»

Nagy a te jószágod, óh Istenem, a melylyel nekünk az üdvnek ezen áldozatát szerezted; de mit szóljak, ha bőkezűséged ezzel még nem ér véget? — Hiszen mindezek fölött még megengeded nekünk, hogy isteni fiadnak érettünk feláldozott testét és véréét élvezhessük! Hiszen sz. oltárunkat egyszerre épp oly szent asztallá változtatod át, melyhez mindenki járulhat, ki az Úr testével és vérével akarja magát fölüdíteni.

De mit fogunk mi — ily szent lakomához meghíva, ily szent asztalhoz szólítva, ily szent asztal köré csoportosulva, asztali imául elmondani? — Bizonyára nem mást, mint azt, a melyre fiad tanított bennünket. — Igen, imádkozzuk el a legnagyobb áhítattal a „Miatyánkat;“ — bárcsak az, a ki azt nekünk először előimádkozta, most kérésével támogatná kérésünket, hogy így minden jót, a mire szükségünk van, elnyerjünk, és minden rossztól, a mitől megszabadulni kívánunk, megmentessünk. Amen.

A kenyértörés.

A mint te, Urunk és Üdvözítőnk, az utolsó vacsorán az élet kenyérét az apos-

toloknak megtörted, úgy töri meg azt mai nap is a pap az oltárnál. — De nem, nem a pap, te magad vagy az, a ki a pap kezei által a hívőknek megtöröd azt a kenyeret, melyről egykor azt mondtad: „De az a kenyér, melyet én fogok nektek adni, az én testem a világ életéért.“

Törd meg nekünk, mint azt a két emausi tanítványt megtörted, és a mellett nyisd meg szemeinket, hogy mi, miként ők, a kenyértörésben téged folyvást jobban megismerhesünk. — Törd meg nekünk a lelkeknek ezt a kenyerét, hogy mindnyájan, a kik abban részesülnek, veled a legbensőbbben egyesüljenek, és te általad legyenek egymás közt összekapcsolva, — hogy mindnyájan, a kik ezen egy kenyérből esznek, mint egy testnek tagjai, szeretetben, békében és összetartásban egyesüljenek. Amen.

«Agnus Dei.»

A szétdarabolt, a széttördelt, egyformán szétszakított kenyérdarabok, a melyek most az oltáron fekszenek, élénken emlékeztetnek bennünket a keresztfán megsebzett, szétszaggatott szt. testedre. — Ó a mi gonosz-tetteink miatt sebesítették őt meg, a mi bűneinkért roncsolták úgy össze! — Mily mélyen meghatva ezen látványtól kell fölkiáltanom:

„Óh te Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit, könyörülj rajtunk!“

Igen, én Uram és Megváltóm, arra a végtelen irgalmasságra, melylyel te a kereszten függve az egész világ bűneit elvetted, kérlek téged, szabadíts meg engem ezen vérnélküli áldozat erejénél fogva a bűn minden szennyjétől, hogy legszentségesebb testednek élvezete ne szolgáljon kárhozatalul, hanem örök életül. — Sőt engedd, hogy szent tested vétele által oly szorosan egyesüljek veled, hogy semmi sem legyen képes tőle többé elválasztani, parancsaitól eltántorítani, vagy szolgálatodtól elidegeníteni. — De engedd azt is vigasztalólag, hogy megismerjem, minő gyógyszer adatott nekünk szentséges tested élvezetében minden lelki gyöngeség ellen, és milyen óvóeszköz a test és lélek minden veszélye ellen. Amen.

A sz. áldozás.

Jézus Krisztus testének föláldozása.

De ki vagyok én, Uram és Üdvözítőm, hogy el merlek téged fogadni, téged magamhoz venni, veled legbensőbbben egyesülni? Ó Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jőjj! — Ily nyomorult bűnös nem méltó a legszentségesebbhez, — ilyen szegény teremtmény nem méltó arra, hogy Istenét

és teremtőjét átkarolja. — De végtelen jószágod engem is szent asztalodhoz bocsát, — kegyes meghívásod: „Jőjjetek mindnyájan hozzám“ — oda vonz engem.

Lelkemben tehát a sz. oltárhoz közeledem, eltelve vágygyal a mennyei kenyér után fölnyitom számat, és kérlek téged, hogy azon morzsákkal, melyeket a pap elhullat, az én beteg, gyenge lelkemet táplálni kegyeskedjél. — Jövel tehát Üdvözítőm, lelkem orvosa, vigaszom és segítségem, jőjj szívemre, hogy lelkem veled egyesülve, te tőled áthatva, beléd átváltozva: önmagán tapasztalja, a mit egykor ígértél: „A ki az én testemet eszi és az én véretem issza, az én bennem lesz, és én ő benne.“ Amen.

A kehely feláldozása.

De ki adja meg nekem, ó Uram, hogy sz. véredek is megízleljem, melyet az utolsó vacsorán oly szeretettel nyujtottál az apostoloknak, és nemsokára oly fájdalmasan és készségesen ontottál ki mindnyájunkért? Ó bárcsak én is odailleszthetném ajkaimat a szentelt kehelyhez, ó bárcsak egészen sz. oldalsebedhez bocsátanál, hogy ott nyitott oldaladból ihatnám szívvéredet! Bár legszentesebb véreddel együtt szeretetedet, szelmeidet, erényeidet is szívhatnám, és így egé-

szen eltelnék azzal, a mivel isteni szived csordultig tele van. Uram, enyhítsd szomjas lelkemet drága véreddel és add, hogy az bennem az örök élet forrása legyen! Amen.

Hálaadás az áldozás után és befejezés.

Uram és Üdvözítőm, szivemből köszönöm neked, hogy ha lelkemet nem is tápláltad valósággal saját testeddel és véreddel, mégis lelkileg felüditettél. — Bár minden angyalok és szentek segitenének engem, hogy neked a megillető köszönetet megadjam. — Egyuttal megigérem, hogy a nagy kegyelmet, melyet nekem juttattál, hiven meg fogom őrizni szivemben, — és testemet és lelkemet, melyeket ily benső egyesülés megszentelt, semmi bűnösre többé átengedni nem fogom. És így ez az ideiglenes egyesülés veled oda fog vezetni, a hol téged vég nélkül foglak látni, birni és élvezhetni. Amen.

A sz. mise vége.

Uram, most elbocsátasz engem, hogy a nap munkáihoz, fáradalmaihoz és gondjaihoz térjek haza. Óh bocsáss el a kegyelem állapotában, bocsáss el áldásoddal! Áldj meg engem és az én munkámat, áldd meg enyéimet, legyenek bár közel vagy távol hoz-

zám; áldd meg, a mim van, és engedd, hogy ma megismerjem, hogy oltalmad és áldásod kísér engem.

Mielőtt azonban elhagynám házadat, térdénállva kell neked köszönetet mondanom mindazon kegyelmekért és áldásokért, melyekben engem ezen sz. áldozat által részesítettél. Ó vedd érte méltatlan köszönetemet, és add meg a kegyelmet, hogy csakhamar ismét ezen áldásteli áldozathoz járulhassak. Amen.

FÜGGELÉK,

mely a rendes ájtatossági gyakorlatokat tartalmazza.

Reggeli ima.

Ó Istenem, köszönetet mondok neked mindazon jókért, melyekben engem ez éjjel részesítettél, — és kérek téged, tarts meg engem e napon át kegyelmedben; áldd meg minden munkámat; légy segítségemre minden szükség és veszély idején és óvj meg engem minden bűntől.

Uram, a te kedvedben járva akarom most megkezdeni napi munkámat, a te dicsőségedre akarom minden léptemet följánlani és a te szent akarated szerint akarok tűrni és dolgozni. Amen.

Miatyánk. Üdvözlégy. Hiszekegy. stb.

Ó én asszonyom és anyám, neked ajánlom föl magamat egészen s hogy bebizonyítsam, miszerint teljesen szolgálatodra szenteltem magamat följánlom neked ma

szemeimet, füleimet, szájamat, szívemet s magamat egészen. Mivel tehát tied vagyok ó jó anyám, tarts és védj meg engem s oltalmaz mint a te saját javadat és birtokodat. (100 napi búcsú. IX. Pius. 1861. Aug. 5.) Isten anyyala, ki az én védőm vagy, világosíts föl, oltalmaz, vezess és igazgass engem, hiszen rád bízott engem az isteni szeretet. Amen. (Mindannyiszor száz napi búcsú. VII. Pius. 1821. máj. 21.)

Mindent Istenért, mindent Jézus legszenteb nevében. Szent szívtől nevezett boldogasszony könyörögj értünk. (100 napi búcsú IX. Pius. 1866. jun. 26.)

Imák.

A boldogságos Szűzhöz.

Oltalmazd alá futunk, Istennek szent Anyja, könyörgésünket meg ne vedd szükségünk idején; hanem oltalmazd meg minket minden veszedelemtől, mindenkor dicsőséges és áldott Szűz, mi asszonyunk, közbenjárónk és szószólónk, engeszteld meg nekünk szent Fiadat, ajánl minket a te Fiadnak, mutass be minket a te szent Fiadnak. Amen.

Szent Józsefhez.

Oltalmazd alá folyamodunk, dicső szent József! Isten anyjának, Máriának szűzi jegyese,

meg ne vesd könyörgésünket szorultságunkban, hanem minden veszedelemtől ments meg minket, ó Jézus Krisztus dicsőséges nevelő atyja, mi közbenjárónk és szószólónk! Engeszteld meg nekünk Jézus Krisztust, ki az Isten egyszülött Fia s egyszersmind a te nevelő Fiad is, ajánlj minket Isten szent anyjának, Máriának, s mutass be minket mindkettőnek. Amen.

Őrangyalhoz.

Ó szent őrangyalom, a kinek gondviselésére bizta Isten életemet és ki közbenjárásod által Istentől szüntelen új meg új kegyelmeket szerzesz; gyermeki szívvél hálát adok neked minden eddigi jótéteményeidért és kérek, szerető gondviselőm, folytasd szelid gondoskodásodat a jövőre is. Óvj meg a bűnre vezető alkalomtól és nyerd meg nekem Istentől a kegyelmet, hogy szent sugallataidat jó szívvél fogadjam és híven teljesítem. Amen.

Védszenthez.

Hallgasd meg én Uram Istenem! könyörgésemet dicső szent N . . . esedezése által, kit nekem (*a keresztség vagy bérálásban*) védelmezőm és pártfogómul rendelni méltóztattál, s engedd kegyelmesen, hogy az erény

útjáról, melyen ő járt, soha le ne térjek, hanem szent nyomdokait követvén, oda juthassak el, hová őt a teneked tetsző élet utai vezették. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Ima a szülőkért.

Édes Jézusom! hallgasd meg kedves szülőimért hozzád emelt imámat és engedd, hogy miként te tisztelted, szeretted szülőidet s nekik mindenben engedelmeskedtél, úgy én is teljes szívemből szeressem őket; viselkedésem által nekik örömet szerezzek; irántok, mint Isten után legnagyobb jótevőim iránt, hálás legyek. Ő minden jónak adója! atyai szeretetedbe ajánlom édes szülőimet, adj nekik egészséget, hosszú életet, malasztot, áldást, szenvedéseikben vigasztalást, s egykor részesítsd őket az örök boldogságban. Amen.

Esti ima

Ó uram és Istenem, köszönöm néked teljes szívemből mindazon jótéteményt, melyben a mai nap testben s lélekben részesítettél és kérlek védj meg ez éjen át is, őrizd meg minden bűntől, s adj örök nyugalmat a szenvedő lelkeknek, különösen szüleimnek s rokonaimnak.

(Vizsgáld meg lelkiismeretedet és ébreszsz fel bánatot magadban.)

Ó Istenem! szánom és bánom teljes szívemből bűneimet, mert általuk téged, Uramat és Istenemet, Teremtőmet és Megváltómat, jótevőmet a legfőbb s legszeretettéméltóbb jóságot, megsértettelek. Erősen megfogadom, hogy téged többé semminemű bűnnel meg nem bánalak és a bűnre vezető legkisebb alkalmat is szorgosan kerülni fogom. Légy irgalmas és kegyelmes irántam, bocsásd meg bűneimet és erősíts meg, hogy jó feltételeimet megtartsam. Amen.

Ó én közbenjáróm, oh én anyám, neked ajánlom magamat s hogy bebizonyítsam, hogy teljesen a te szolgálatodra szenteltem magamat, neked ajánlom szememet, fületem, szájamat, szívemet s magamat teljesen. Mint-hogy tehát tied vagyok, ó jó Anyám, meg-őrzőm s megvédem magamat mint a te tulajdonodat. (100. n. b. Pius. IX. 5. Aug. 1861) 3. Üdvözlégy . . . .

Isten Angyala, ki őrzőm vagy, világosíts meg kérlek, őrizz meg, vezess s igazgass engem, kit az isteni szeretet reád bízott. Amen. (100. n. b. Pius VII. 1821.)

Jézus, Mária és József! nektek ajánlom szívemet, testemet és lelkemet!

Jézus Mária és József! legyetek melletttem éltem végső óráján.

Jézus Mária és József! veletek akarok lenni életben, halálban!

Az esti imánál legalkalmasabb hogy felerjeszszük a három isteni erényt, a mint itt következnek.

A három isteni erény gyakorlata.

Hit.

Hiszek te benned, igazi hármasság Istenség, Atya, Fiú és Szentlélek Isten, a ki mindent teremtettél; a ki mindent fentartasz és igazgatsz; a ki a jót jutalmazod és a rosszat bünteted. Hiszem, hogy az Isten fia emberré lett, hogy bennünket kereszt-halála által megváltson, hogy a Szentlélek kegyelme által megszenteljen. Hiszem s vallom mindazt, a mit te, ó Isten, kinyilatkoztattál, a mit Krisztus Urunk tanított, a mit az apostolok tanítottak és a mit a római katolikus szentegyház, hogy higgyük elénk ad. Mind ezt hiszem, mert te, oh Isten, a véghetlen és örök Igazság és Bölcsesség vagy, mely sem nem csalhat, sem meg nem csalatkozhatik. Ó Istenem! növelj hitemet!

Remény.

Hiszem és bízom a te véghetlen jószágodban és irgalmadban, ó Istenem, hogy a te egyszülött fiadnak, Jézus Krisztusnak

végzetlen érdemeinél fogva bűneimnek felismerését, igazi bánatát és bocsánatát megadni, halálom után pedig az örök boldogságot számomra biztosítani fogod, hogy téged színről-szinre lássalak, szeresselek és vég nélkül birjalak. Reméltem is tőled a szükséges, eszközöket, hogy mindezt elérhessem. Reméltem tőled, mert te ígérted meg azt, a ki a leghatalmasabb, leghívebb, vég nélkül jó és könyörületes vagy. Ó Istenem erősítsd hitemet!

Szeretet.

Ó Istenem, szeretlek téged teljes szívemből mindenekfölött; mert te a legfőbb jó, végtelen tökéletes és minden szeretetreméltó vagy; azért is szeretlek téged, mert te irántam és minden teremtmény iránt végtelen jó vagy. Kivánom teljes szívemből, hogy téged ép úgy szerethesselek, a mint téged a te szerető tanítványaid szerettek; ezzel a szeretettel egyesítem az én csekély szeretetemet; növelj azt bennem, ó Istenem!

(Iparkodjál többször felébreszteni a három isteni erényt.)

Mise ájtatosság, mely a sz. mise megértését elősegíti.

Rövid mise imádság, kezdetre.

Mennyei Atyám, megjelenek szent oltárodnál, hogy a szent mise-áldozatnál melyet a pap kezeivel bemutatni akarok, jelen lehessek. Tisztíts meg mind attól, a mi veled ellenkezik, és tégy méltóvá arra, hogy imádságomat a papnak és az egész egyháznak imájával egyesítsem. Jóságos, kegyelmes Istenem, tekints le kegyesen az égnek magaslatáról a te gyermekedre és könyörülj rajtam. Könyörülj rajtam Jézusért, a te sz. Fiadért és bocsásd meg bűneimet.

Teljes szivemből szánom és bánom azokat, mert általok téged legjobb Istenemet és Atyámat, az én legfőbb jómat megsértettelek.

Gloriára.

Dicsőség legyen a magasságban! Csodálatos, hatalmas és bölcs Isten. Magasztalják őt az angyalok. Örvidenek és ujjonganak szent színe előtt. Ó Istenem, én is egyesülök a sz. angyalok seregével. Dicsérlek és áldlak téged, örök Isten, legszeretreméltóbb legjobb Atyám! Magasztallak téged, örök Fiú-Isten, Jézus Krisztus, Megváltóm, az égi hatalmasság királya! Dicsőítlek téged, a ki

láthatlanul élsz és lakozol minden jó ember szívében.

Könyörgés.

Jóságos Istenem, most esedezik a pap te hozzád Jézus nevében az összes hívőkért és érettem is. Ó méltass engem arra, hogy könyörgéseimet, melyet a pap imájával egyesítek, kegyesen fogadd. Nem könyörgök ideiglenes javakért, sem földi jóllétért, hanem csak a kegyelemért, hogy rajtam könyörülj s hogy mindig és mindenkor a te engedelmes s téged szerető gyermeked legyek.

Evangeliumra.

Hálát adok neked, kegyes Üdvözítőm, hogy az égből leszállottál, hogy az embereket tanítsad és oktassad az égben örök üdvök elérésére. Ezt a tanítást kinyilatkoztattad a világban és naponkint hirdeted papjaid által. Bocsásd meg nekem, hogy az Isten igéjének hallgatásában, a sz. tanításban oly sokszor oly hanyag voltam. Mai naptól fogva nagyobb buzgósággal akarom hallgatni a keresztény tanokat, akarom tanaidat kegyelmeddel szívembe fogadni és a szerint is élni.

Credóra.

Hiszek mint katolikus keresztény egy Istenben három személyben: az Atyában, Fiúban és a Szentlélekben. Hiszem, hogy Jézus Krisztus igaz Isten és igaz ember, hogy minket szent feláldozása által keresztet megváltott és hogy ő ezt a drága áldozatot minden sz. misében megújítja. Hiszek a katolikus szentegyházban. Hiszem, hogy az ember lelke halhatatlan; hogy hét szentség van a lelkek erősítésére és szentesítésére; hogy az Isten a jót az égben örökre megjutalmazza és a rosszat a pokolban örökre bünteti. Segíts nekem, ó Istenem, hogy ebben a szent keresztény hitben éljek és haljak.

Felajánlásra.

Mindenható, örök Isten, miként a jámbor Ábel egykor tiszta juhot áldozott neked, úgy áldozz most neked a pap az oltáron tiszta kenyeret és bort. Én is szeretnék egyesülve a pappal áldozatot bemutatni neked. Hanem ó! mim van nekem szegény embernek? A legjobb, a mim van, szívem, szeretetével. Ezt ajánlom fel neked, ó legjobb Atyám. Szívvel akarok tied lenni: Mennyire sajnálom, hogy szívem oly hajlandó a bűnre! — De te ezt megváltoztathatod még. Te átvál-

toztatod a kenyeret és bort, melyet a pap neked ajánl, Jézus Krisztusnak testévé és vérévé. Ő változtasd meg az én szívemet is. Tedd, kegyessé, engedelmessé, jámborrá és tisztává.

S mindazt, a mim van s a mit kedvelek, neked ajánlom. Neked ajándékozom testemet és minden tagjaimat és csak a te tiszteletedre akarom használni.

Praefatióra és Sanotusra.

Ó az égnek és földnek királya, az angyalseregektől kísérve szállsz te most le az oltárra. Valóban igaz és méltányos, hogy egész szívem hozzád forduljon és köszönetet mondjon a te végtelen tiszteletedért, a melyet te irántunk gyarló emberek iránt tanusítasz az által, hogy közöttünk megjelenesz. Téged dicsérnek és magasztalnak minden szentek, angyalok, arkangyalok és seraphok. S így én is egyesülök bár gyenge szavammal a te dicsőítő énekeddel: Szent, szent, szent vagy Uram! Ég és föld telve vannak dicsőségeddel! Áldott és magasztalt légyen, a ki jön az Úr nevében.

Úrfelmutatásra.

A szt. ostya felmutatásakor.

Ó Jézus, hiszek te benned! Ó Jézus, reménylek te benned! Ó Jézus, szeretlek teljes szívemből!

A sz. kehely felmutatásakor.

Ó Jézusom! neked élek. Ó Jézusom, neked halok! Ó Jézusom tied vagyok élve és halva.

Úrfelmutatás után.

Jóságos Atyám, a te egyszülött, forrón szeretett Fiad feláldozza most magát az oltáron mint s mi közbenjárónk és áldozatunk a világnak megengesztelésére. Te látod sebeit, a melyekből az ő vére folyt, hogy minket bűneinktől feloldjon; és ez a vér, mely szentebb Abel vérénél, a mely az égre boszuért kiáltott, bocsánatért és kegyelemért kiált hozzád. Ezért fordítsd reánk atyai szemedet, kik be vagyunk hintve Jézus vérével, a te Fiad vérével és mert ő bennünket barátainak és testvéreinek nevez, fogad el bennünket gyermekeidül és feledd el a mi bűneinket. Légy irgalmas szolgálóid és szolgálóid iránt, a kik Krisztusban haltak meg, s még a tisztítótűzben szenvednek, kü-

lönösen N. N. iránt. E szent áldozat erejével, drága véred által, a mely Jézus szivéből patakzott, szabadítsd ki börtöneikből és vezesd őket az örök béke honába.

»Pater noster«-re.

Mi atyánk, ki vagy a mennyekben. Szenteltessék a te neved. Jőjjön el a te országod. Legyen meg a te akaratod, miképen mennyben, azonképen itt a földön is. Mindennapi kenyerünket adjad nekünk ma és bocsásd meg a mi vétkeinket, mikében mi is megbocsátunk ellenünk vétetteknek és ne vigy minket a kísértetbe, hanem szabadíts meg a gonosztól. Amen.

Szt. áldozásra.

Ó szeretetreméltó Jézusom, mily boldog volnék, ha én is szivembe fogadhatnálak! Forró vágygyal sovárogo lelkem utánad. Igy azonban csak azt mondhatom: Ó Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jőjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem. (3-szor.)

Kedves Üdvözítőm, ha Téged valóban nem is fogadhatlak mgamba, legalább szellemileg térj hozzám szivembe és részesíts mindabban, a mit te azoknak juttatsz, a kik téged valóban magadba fogadnak.

Erősen, hiszem, hogy te e szent ostyában jelen vagy, csak úgy mint az égben. Bizom benned édes Jézusom, és szeretlek tiszta szivemből; imádlak az oltári szentségben mint Uramat és Istenemet. Bánom minden bűneimet, mert azokkal téged édes Megváltóm oly sokszor megbántottalak.

Szt. áldozás után.

Sz. Ignác imája.

Krisztus lelke, szentelj meg engem.
 Krisztus teste, üdvözíts engem.
 Krisztus vére, ihless meg engem.
 Krisztus oldalából kifolyó vér, tisztíts meg engem.
 Krisztus kínszenvedése, erősíts meg engem.
 Ó édes Jézusom, hallgass meg engem.
 A te sebedbe rejts el engem.
 Ne engedd, hogy tőled elszakadjak.
 A gonosz ellenségtől, oltalmazz engem.
 Halálom óráján hívj el engem.
 És juttass magadhoz engem.
 Hogy szenteiddel dicsérjelek téged.
 Mindörökön, örökké. Amen.

Az utolsó imádságra.

Mennyei Atyám, fogadd kegyesen ez áldozatot, melyet isteni Főlségednek most bemutatunk. Add, hogy mindnyájunknak, ki-

ket egyszülött Fiad drága vérével megváltott, örök üdvösségére legyen. Amen.

Áldásra.

Áldjon meg engem a mindenható Isten, az Atya, Fiú és Szentlélek Uristen, és ez a mennyei áldás maradjon velem mindörökké.

Mise végére.

Kegyelmes Istenem, mielőtt e helyről eltávozom, még egyszer hálát adok mindazon jótéteményekért és kegyelmedért, melyben mindeddig részesítettél és még ezentúl is részesítesz. Különösen hálát adok azon nagy kegyelmedért, hogy e sz. mise-áldozaton jelen lehettem. Kérlek bocsáss meg, ha nem voltam oly áhítatos, mint kellett volna lennem, és segíts meg, hogy e mai napon minden szavam, cselekedetem s gondolatom, a Te dicsőségedre szolgáljon. Amen.

Gyónási ájtatosság.

A Szentlélek segítségül hívása.

Jöjj el Szentlélek Úristen, világosítsd fel elmémet s indítsd meg szívemet, hogy bűneimet teljesen megismerjem, megbánjam, meggyónjam és életemet megjobbítsam. Amen.

A lelkiismeret megvizsgálása.

Vizsgáld meg lelkiismeretedet, s menj végig az Isten tízparancsolatján, az anya-szent-egyház öt parancsolatján s a 7 főbűnön. Ha azonban gyakrabban járulsz a sz. gyónáshoz, úgy ezt rövidebben is végezheted, amennyiben megvizsgálod lelkiismeretedet az Isten, felebarátod s önmagad iránt tartozó kötelességedet illetőleg.

Lelki tükröt nem adok kezébe, mindazonáltal figyelmeztetni akarlak egyre-másra, mit sokan a lelkiismeret megvizsgálásánál lelkük legnagyobb kárára s veszélyére nagyon is könnyedén szoktak venni.

Ide tartoznak mindenekelőtt az állásoddal járó kötelességek. A szülők és család-atyák szent kötelessége, hogy gyermekeik s alárendeltjeik életmódja felett őrködjenek; a cseléd és napszámos pontosan s lelkiismeretesen tartozik dolgozni, stb. s mégis, épen e tekintetben vétkeznek oly sokan, s nem vádolják magukat a sz. gyónásban. — Hasonló áll a házi viszonyokról, melyek közt az ember él; a mindennapi foglalkozásról, melyet végezni tartozunk; mily keresztény ellene-sen, mily hibásan viselkedik az ember ezekben, s még csak észre sem veszi. Ide tartozik sok mindenféle a felebaráti szeretet ellen; u. m. gyűlölködés, irigység, káröröm, ellenségeskedés, szeretetlen, becsület sértő beszéd. Ha a család valamivel finomabban van ke-

resztül vive, könnyen túl teszi az ember magát rajta, jóllehet olykor-olykor fontosabb dolog is forog szóban. Igen gyakran elnézi az ember az idegen bűnöket, különösen a mi illeti más bűnének elhallgatását, holott talán kötelessége volna följelenteni. Még a hatodik parancsolatban is sokan annyira elvakítják magukat az ördögtől, hogy elhítetik önönmagukkal, hogy ez vagy amaz nem bűn. Vizsgáld meg még, vajjon olvasmányod, vagy alapved, melyet vallasz, nem egyházellenes-e . . stb.

Igen helyesen cselekszel, ha lelkiismereted megvizsgálása után még megkérded magadtól, hogy nem nyomja-e valami különösen szivedet, vagy nincs-e valamiben kételyed, s ha van, úgy fedezd fel minden aggodalom s késedelem nélkül lelki atyádnak.

Bánat és Erősfogadás.

Hogy azonban bánatod necsak szóbeli legyen, hanem szívbeli is, gondold meg, mily rút a bűn. Fontold meg különösen a következő négy pontot :

1. Tekints lelkedbe. Mennyire elpusztítá a bűn rajtad Isten képmását!

2. Tekints a pokolba. A bűn gyújtott a pokolra, s az népesítette be! — Nem borzasztóbb-e tehát magánál a pokolnál?

3. Vess egy pillantást az égbe. A bűn

tette az angyalokat ördögökké! Nem rútabb-e tehát, mint az ördög?

4. Nézz csak a kálváriára. A bűn csúfította el annyira az Isten fiát! Ó mily megvetésre méltó a bűn!

E négy szempont megfontolása után, gondold meg, hogy kit is bántottál meg bűneiddel oly gyakran s oly súlyosan, s gondold meg az Úristen egynémely tulajdonságát, mely a vakmerőséget, gonoszságot s a bűn rút voltát még jobban feltünteti, pl. azt, hogy az Úristen mindenütt jelen van, s hogy te ezt a jelenlétet bűneiddel megszejtelenítetted, szentségét, mely minden bűnt végtelenül utál, szigorú igazságát, mely semmit büntetlenül nem hagyhat, végtelen türelmét és irgalmasságát, melylyel ez ideig irányodban viseltetett; fordulj aztán a három isteni személyhez, és kérj tőlük szived mélyéből bocsánatot.

Az Atya Úristennél tégy úgy, mint a tékozló fiú, ki atyja lábai elé borult s könyvek zápora közt kérte: „Atyám, vétkeztem, az ég ellen s te ellened, nem vagyok méltó, hogy fiadnak hívassam!”

A Fiu Istennél akép cselekedhetsz, mint Magdolna a kereszt alatt, kinek szivét a fájdalom és töredelem egészen széttepte, s kérj egy csöppet szentséges véréből, hogy lelkedet megtisztítsad.

A Szentlélek Úristenél tégy úgy, a mint illik oly lélekhez, mely a keresztség szent-

sége által neki van szentelve, s mely e szent-ségben nyerte a kegyelem és ártatlanság hó-fehér köntösét, de most hűségét oly galádul megszegte.

Ilyen s hasonló szívbeli fájdalom s biztatás után, imádkozd el csendben s bensőkép a következő imát:

A bánat gyakorlása.

Ó Uram s Istenem teljes szivemből szánom minden bűnömet, melylyel téged, Uramat s Istenemet, Teremtőmet s Megváltómat, legnagyobb Jótevőmet, a legfőbb s szeretetre legméltóbb Jót oly gyakran megbántottalak. Erősen fogadom, hogy semmiféle bűnnel többé meg nem bántalak, s hogy minden bűnre szolgáló alkalmat ezentúl gondosan elkerülök. Irgalmazz és kegyelmezz nekem, bocsásd meg bűnömet, s adj erőt, hogy eme szándékomban megmaradjak. Amen.

Gyónás utáni ima.

Mennyei Atyám, mily nagy kegyelemben részesítettél! Szeretett Fiad, Jézus Krisztus érdemeiért megbocsátottad bűneimet s elengedted az ezekkel járó büntetéseket. Mily szerencsés vagyok, hogy ismét atyai kegyeidbe fogadtál! Ezer hála, dicséret s imádás érte. Ó bárcsak mindvégig engedel-

mes gyermeked maradhatnék! Fölteszem magamban, s szívem mélyéből ígérem, hogy ezentúl gondosabb leszek, hogy a bűnbe többé vissza ne essem; de mivel jól ismered gyöngeségemet s szegénységemet, azért alázatosan kérlek legjobb Atyám, adj erőt, hogy a gonoszságon győzedelmeskedjem, s hogy mindvégig gyermeki félelemben haladjak sz. színed előtt.

Ó szeplőtelen, dicső Szűz Mária, szeretett Anyám, isteni Fiaid drágalátos vére ime lemosta rólam a bűn szennyét; ó segíts meg hathatós pártfogásoddal, hogy lelkemet semmiféle bűnnel ne terheljem. Óltalmad alá menekülök, szerető anyai szivedbe zárkózom, s kérlek óvj meg a kísértések ellen, s ne engedd, hogy a bűnbe vissza essem.

Szent őrző angyalom, .kire a mennyei Atya lelkemet bizta, véd meg a gonosz lélek támadásai ellen, s ne engedd, hogy a bűnben elveszen. Amen.

Áldozási imádságok.

Rövid utasítás, hogy kell a sz. áldozásra készülni.

Rövidség kedvéért eme útmutatásban csak 3 pontra szorítokozom, mely jól megfontolva elegendő arra, hogy minden egyes sz. áldozást ájtatosan s az örök élet elnyerésére helyesen végezhes.

1. Mindenekelőtt eleven hitet kell magadban felébresztened. Nem értem ez alatt a hit gyakorlatát, melyet az ember egyes imaformulákban szokott megtanulni, hanem értem inkább a hit erényét. S különösen ezt kell a sz. áldozás előtt fölébresztened, hogy feltárja szemeit, s oly világításban, mely mélyebbre hatol a testi szemnél, ama Üdvözítőt szemlélje, kit a kenyér színe csak mint fátyol takar. Szemléld ott mennyei fényében imádó angyalok seregétől környezve, hogy annál mélyebb tisztelettel járulj sz. színe elé; majd meg szemléld kegyes Üdvözítőd-ként, ki mindazokat, kik terhelve vannak, magához hívja, hogy őket szentséges Szíve szeretetével vigasztalja, hogy annál nagyobb bizalommal közeledj hozzá. Az egyes ünnepek szerint különféle módon állíthatod Őt magad elé. Pl. karácsonykor, mint jászolban fekvő kisdedet, nagybőjtben, mint keresztre feszített Megváltót, husvétkor, mint megdicsőült Üdvözítőt, hogy aztán, mint ilyenel, a legbensőbbben egyesülhess a sz. áldozásban.

2. Kiváló gondot kell fordítanod a sz. áldozásra való készüléskor az alázatra. A mennyire csak tőled telik, légy azon, hogy szíved egész őszinteségével megalázzad magad Urad és Istened előtt. Vedd szemügyre különösen tested silányságát, mely hasonlít

egy piszkos kunyhóhoz, melybe most az ég Ura és Királya készül bevonulni. Nézz szivedre, mily szegényes az, mennyi nagy bűn gázolt már rajta keresztül, s mily tisztátalan és rendetlen ott még sok minden, úgy hogy az áhitat melegéből s az erény diszéről alig venni észre valamit. Méltatlanságod tudatában őszinte alázattal járulj a veled együtt áldozó hivek után az Úr asztalához, s figyelj az isteni Üdvözítő szavára: „Ha lakomára vagy hivatalos, foglald el az utolsó helyet“, s tekintsd úgy, mintha neked mondotta volna, valahányszor e mennyei lakomán részt veszel.

3. Végül ébreszd fel magadban a vágyat az Üdvözítő birása után, mielőtt szivedbe fogadod. Miként az éhes izletes étel, s a szomjas üdítő ital után, úgy kell lelkednek epekednie annak birhatása után, ki azt mondta: „Az én testem valóban étel, s az én vérem valóban ital.“ A mily sóvár szemekkel tekint a beteg az ajtóra, vajjon nem jelenik-e meg ott az orvos, oly sovárogra kell lelkednek azon szentség felé fordulnia, melyben a mennyei lelki orvos jó hozzá, hogy meggyógyítsa. Egyszersmind vonjon az érted keresztire feszített Jézus iránti szeretet mintegy erővel Hozzá, hogy Vele egyesülj, Őt öleld s sz. sebeibe zárjad magad.

Előkészületi imádság.

Jézusom, Istenem s Üdvözítőm, akar most hozzám jönni s nálam megszállni — ugyanaz a Jézus, ki, mint kedves gyermek feküdt a jászolban, — ugyanaz, kit szegény pásztorok s a napkeleti bölcsek mély alázattal imádtak, — ugyanaz, ki értem oly sok és nagy kinokat szenvedett s a keresztfán meghalt, — ugyanaz, ki most mennyben az Atya jobbján ül, s kit az angyalok s szentek dicső serege dicsér és imád, — Jézus, igaz Isten s ember, ki előtt minden térdet hajt a mennyben, földön s föld alatt. — Miért akarsz nálam megszállni édes Jézusom? Hogy engem kegyelmed kincsével elhalmozz s velem a legbensőbbben egyesülj. Ó Isten végtelen jósága! mily könyörületes vagy velem! — De tudod, ó Istenem, hogy isteni segítségével nélkül semmire se megyek; azért ama nagy szeretetedre, melynél fogva e szentséget rendelted, kérlek, add meg hathatós kegyelmedet, hogy azt neked tetszően s örök üdvösségemre vegyem magamhoz.

Szűz Mária, isteni Üdvözítőm szt. anyja, egyetlen Fiad iránti szeretetedre kérlek, segíts meg, hogy e sz. titok vétele lelkem javára legyen.

Szent védőszentem, sz. őrzőangyalom, kísérjetelek az Úr asztalához s távolítsátok el

tőlem mindazt, mi engem szórakoztathatna.
Isten minden szentjei, könyörögjetek éretteim.

Erény gyakorlatok.

Hit.

Ó Jézusom, erősen hiszem mindazt mit
kinyilatkoztattál, de különösen hiszem, hogy
valósággal jelen vagy a legfölségebb oltári
szentségben, mert te a végtelen és örökké
való igazság vagy, mint azt magad is ki-
nyilatkoztattad.

Imádás.

Ó Jézusom, az angyalokkal s szentekkel
együtt imádlak a legfölségebb oltári szent-
ségben, melyben irántam való szeretetből
vagy jelen a kenyér színében; imádlak, mint
Uramat s Istenemet, Teremtőmet s Megvál-
tómat.

Bánat.

Teljes szivemből bánom minden bűnö-
met, ó Jézusom, mert ez által téged, legke-
gyelmesebb Istenemet, kit mindenekfölött sze-
retetek, megharagítottam s megbántottam.

Alázat.

Uram s Üdvözítőm, miként közeledjem feléd ennyi megbántás után? Valóban nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.

Remény.

Igen, szeretett Jézusom, a Te irgalmad határtalan; Te hozzám jössz s szivemben akarsz lakni. Bizton remélem, hogy megszentelsz, s eltöltöd szívem kegyelmeddel.

Szeretet.

Egyetlen Jézusom, Te szerettél engem a keserves kereszthalálig, s most irántam való szeretetből lelkem eledelivé akarsz lenni. Ó miként adjak hálát ily nagy szeretetért? Csak Érted akarok élni, csak Érted halni ezentúl.

Vágy.

Jöjj édes Jézusom, s foglald el szivemet; legyen az egészen a Tied; jöjj Üdvözítőm, látogass meg, s erősíts meg sz. malasztoddal.

Sz. áldozás után.

Rövid utasítás, hogyan teheted a szent áldozást gyümölcsözővé.

Mily fontosak számodra ama pillanatok, melyekben az Isten fiát, Üdvözítődet s egykori biródat szivedben hordod. Mi mindent kérhetsz, s kaphatsz Tőle. De figyeld meg kiválóan a következőt:

1. Miután Jézussal a sz. áldozásban egyesültél, szedd össze értelmeket, zárd el szivedet s fordítsd minden figyelmedet bensődre, a hol Istened van. Ne törődj a világgal, ha önmagadban bírod az ég és föld Teremtőjét. „Mert mim van az égben, s mit szeretek a földön kívül?”

2. A mennyire csak tőled telik egyesülj még bensőbben a szeretet és alázatos bizalom által Jézussal. Hiszen, azért adja magát eledelül, hogy Ő veled, és te vele egyesülj. „A ki eszi az én testemet — mondá és issza az én véretem, az bennem marad és én ő benne.”

3. Végül engeddd át magad egészen Jézusnak kívül oly bensőleg egyesültél, hogy változtasson meg, hogy képéhez tegyen hasonlónvá. Hadd véssé szivedbe az Ő alázatát, szelidségét, tisztaságát s egyéb erényeit, hogy elmondhasd az apostollal; „Élek, de nem én, hanem Krisztus él bennem.”

Sz. Teréz azt tartja, hogy így egyetlen egy sz. áldozás is elegendő volna arra, hogy az ember megszentüljön. De ha nem vagy képes e fölséges szentség egyszeri vételével oly magasra emelkedni, hogy mintegy Krisztussá változtasson, úgy gyakoribb vételével arra kell törekednünk, hogy Jézus Krisztus szelleméből, lenyéből és erényeiből minél többet elsajátíts. Ebben igen jó szolgálatot tehet neked sz. Ignác imája „Krisztus lelke szentelj meg engem;” de ájtatosan, s minden során elmélkedve, kell imádkoznod, s egyik-másik szócskát lelkedből hozzáfűznöd.

Ezenkívül jegyezd meg magadnak, hogy a sz. áldozásnál egy néhány szót szived mélyéből mondva többet ér, mintha a leg-hosszabb és legszebb imádságokat mondogd el imakönyvből. Mert szeretni, köszönni, kérni a szív könyv nélkül is tud. — Ha pedig kérsz valamit Jézustól, úgy kérj sokat, mert sokat akar adni.

Imádás.

Mily csodálatos a te kegyelmed és irgalmad, ó Jézusom Te, mennynek és földnek Ura, engem szegény bűnöst arra méltattál, hogy hajlékomba jőjj s velem a legbensőbbben egyesülj! Szivem legmélyebb alázatával imádlak.

Hálaadás.

Mikép háláljam meg, óh Jézusom ama nagy kegyelmedet, hogy szegény lelkemet szent testeddel tápláltad? Ha minden teremtet lényvel egyesülnék is, hogy dicsérjelek, még mindig csekély volna a hála. Tudom, mit kívánsz tőlem, a mivel neked legjobban tetszem.

Föjlajánlás.

Te szívemet akarod. Te teremtetted, te véreddel váltottad meg a keresztfán, s most újra birtokodba vetted, tehát nem az enyém, s legyen is mint ajándékom, egészen a tied. Igen, föjlajánlom s átadom magam egészen, testemet, lelkemet, szívemet és akaratomat. Fogadd kegyesen ez áldozatomat, és végy át, mint birtokodat.

Könyörgés.

Ó Jézusom, immár szívemben lakol, s mivel eljöttél, hogy csak jóban s szeretetben részesíts, s még azt akarod, hogy kérjem tőled mindazt a mire szükségem van, én tehát örömmel s erős bizalommal feltárom előtted szívemet, s remélem, hogy kegyesen meghallgatsz. Nézd annyi hibám van. Nem vagyok alázatos, előljáróimnak nem akarom magam alávetni, s nem tudok engedelmes-

kedni. Ó, te az alázat erényében bővelkedel, adj nekem ama alázatodból, melylyel, mint gyenge gyermek jászolban feküdtél; adj engedelmességedből, a melylyel te, Mindenható, 30 éves korodig szegény szülők engedelmes gyermeke voltál. Nem vagyok sem türelmes, sem szelid, hanem zúgolódom minden kis szenvedésnél s bajnál, noha tudom, óh Istenem, hogy tőled jó; ó adj türelmedből, melylyel a nehéz keresztfát a kálváriára vitted. — Ne engedd, hogy elmémet tisztátalan gondolatokkal, s szívemet tisztátalan vágygyal s gyönyörrel beszennyezzem, vagy, hogy testemet, melyet ujonan felszenteltél templomoddá, valaha tisztátalan bűnnel megszenteltelenítsem, hanem, hogy tiszta testtel s lélekkel egyedül csak neked szolgáljak. Védj s erősíts meg küzdelmeimben s kísérteteimben, segíts meg s oltalmaz a gonosz lélek cselvetései ellen, hogy egyedül csak hozzád legyek hű s csak téged szereselek halálomig.

Áld meg édes Jézusom szülőimet, lelkiatyámat, testvéreimet, barátimat, ellenségeimet, az igazakat s bűnösöket is. Szentésges szivednek följánlom mindazokat, kikért imádkozni kötelességem. Könyörülj mindnyájukon s részesítsd valamennyijüket sz. kegyelmedben s áldásodban. A tisztító he-

lyen szenvedő lelkeknek is adj kegyelmesen örök nyugodalmat.

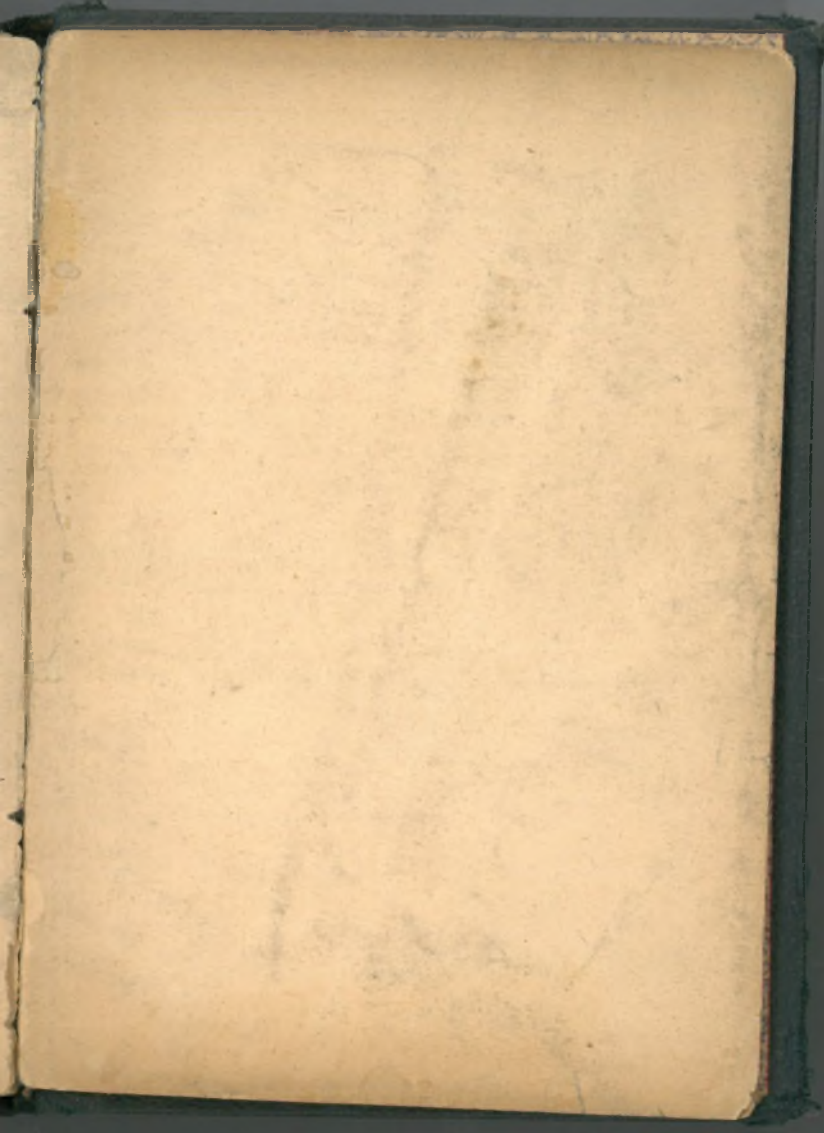
Búcsú ima a feszület előtt.

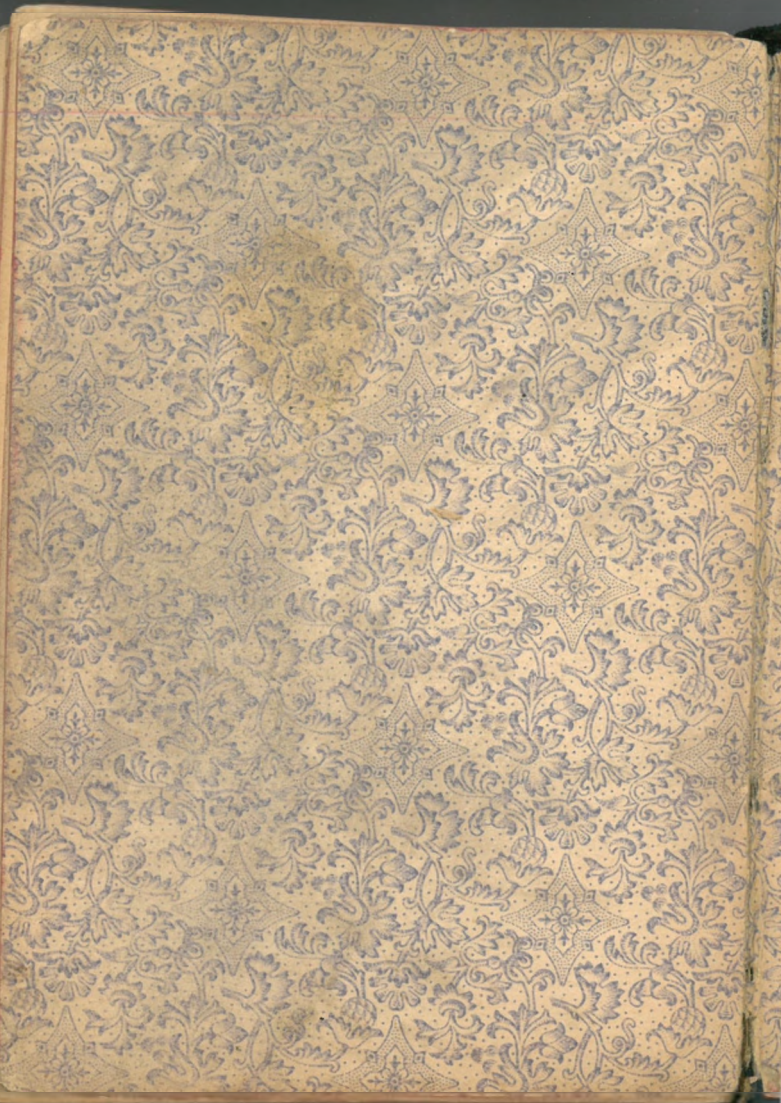
Ime, ó jóságos és édes Jézusom, én szined előtt térdre borulok és lelkem egész buzgóságával kérek és hozzád könyörgök, hogy szivembe a hit, remény és szeretet elő érzelmeit, bűneim fölött igaz bánatot s azok jóvátételére elszánt, erős akaratot önteni kegyeskedjél; midőn megilletődéssel és szívbeli fájdalommal öt szent sebedet fontolóra veszem és fölöttük elmélkedem, szemem előtt tartva azt, a mit már Dávid próféta mondott rólad, ó jóságos Jézus: „Átlyukasztották kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat.“ (Ps. 21, 17. 18.)

Búcsú: Mindazok, kik ez imát töredelmes gyónás és áldozás után a feszület előtt elmondják s még valamit az egyház szándékára imádkoznak, teljes búcsút nyerhetnek. (IX. Pius rendelete 1858. jul. 31.)

588165

Vörösmarty Mihály Könyvtár
Székesfehérvár

3 010009 292488